

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Sema GÜNEY

DRAMA TEKNİKLERİNİN İLKÖĞRETİM 4 ve 5. SINIFLARDA
KULLANIMI
(DEDE KORKUT HİKÂYESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

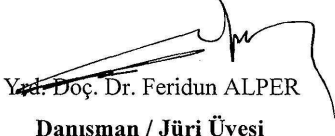
TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER

ERZURUM – 2009

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

Bu alışma, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalının Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER

Danışman / Jüri Üyesi

Doç. Dr. Ali KAFKASYALI

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Halit DURSUNOĞLU

Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

\ \ 2009

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	X
ABSTRACT.....	XI
TABLolar DİZİNİ.....	XII
ÖN SÖZ.....	XIII
KISALTMALAR.....	XIV
GİRİŞ.....	1
1. Problem.....	1
2. Amaçlar.....	3
3. Problem Cümlesi.....	4
4. Alt Problemler.....	4
5. Varsayımlar.....	5
6. Sınırlılıklar.....	5
7. Tanımlar.....	6
8. İlgili Araştırmalar.....	9
9. Yöntem.....	11
9.1. Araştırma Modeli.....	11
9.2. Evren ve Örneklem.....	11
9.3. Verilerin Toplanması.....	12
9.4. Verilerin Çözümlemesi.....	13
BİRİNCİ BÖLÜM.....	14
1. DRAMA.....	14
1.1. Dramanın Tanımı.....	14
1.2. Drama – Oyun Arasındaki İlişki.....	15
1.2.1. Oyun.....	15
1.2.2. Drama-oyun arasındaki ilişki.....	21
1.3. Drama - Tiyatro Arasındaki İlişki.....	23
1.4. Drama-Dram Arasındaki İlişki.....	25
1.5. Drama Kavramının Çağrıştırdığı Diğer Kavramlar ve Anlamları.....	27
1.5.1. Doğaçlama.....	27

1.5.2. Dramatizasyon	28
1.5.3. İletişim	28
1.5.4. Etkileşim	29
1.5.5. Yaratıcılık.....	29
1.6. Dramanın Tarihçesi	29
1.6.1. Dünyada drama	29
1.6.2. Ülkemizde drama	32
1.7. Dramanın Genel Amaçları	33
1.8. Dramada Materyal.....	34
1.8.1. Dramada kullanılabilir araç ve gereçler	34
1.8.2. Dramada başvurulabilecek edebî türler.....	35
1.8.2.1. Masallar	35
1.8.2.2. Masalımsı hikâyeler (fabllar)	37
1.8.2.3. Efsaneler (söylenceler).....	37
1.8.2.4. Hikâyeler (öyküler)	38
1.8.2.5. Romanlar	39
1.8.2.6. Fıkralar	39
1.8.2.7. Şiirler.....	40
1.8.2.8. Güncel olaylar	41
1.8.2.9. Atasözleri	41
1.8.2.10. Deyimler.....	42
1.8.2.11. Destanlar	42
1.8.2.12. Bilmeceleler	46
1.8.2.13. Diğerleri	46
1.9. Drama Sürecinin Öğeleri	47
1.9.1. Çalışma mekânı (çevre, araç ve gereçler)	47
1.9.2. Drama etkinliğine katılanlar.....	48
1.9.3. Drama etkinliğini uygulama.....	48
1.9.4. Drama lideri	49
1.10. Drama Uygulama Basamakları	50
1.10.1. Isınma ve rahatlama çalışmaları.....	50
1.10.2. Oynama	50

III

1.10.3. Rahatlama ve değerlendirme çalışmaları	51
1.11. Drama Türleri.....	51
1.11.1. Psikodrama.....	51
1.11.2. Yaratıcı drama.....	52
1.11.3. Eğitici drama	52
1.11.3.1.Yaşantılara dayalı öğrenme.....	53
1.11.3.2. Hareket yoluyla öğrenme	53
1.11.3.3. Aktif öğrenme	54
1.11.3.4. Etkileşim yoluyla öğrenme	54
1.11.3.5. Sosyal öğrenme	55
1.11.3.6. Tartışarak öğrenme.....	55
1.11.3.7. Keşfederek öğrenme	56
1.11.3.8. Duygusal öğrenme	56
1.11.3.9. İş birliğine dayalı öğrenme.....	57
1.11.3.10. Kavram öğrenme.....	57
1.12. Drama Teknikleri	58
1.12.1. Rol oynama- rol değiştirme.....	58
1.12.2. Öykü / olay canlandırma	59
1.12.3. Doğaçlama	59
1.12.3.1. Tekli doğaçlamalar.....	61
1.12.3.2. Çoklu doğaçlamalar	61
1.12.4. Pantomim	62
1.12.5. Duyusal algı	63
1.12.6. Paralel çalışma	63
1.12.7. Zihinde canlandırma	64
1.12.8. Resim yoluyla drama	64
1.12.9. Müzik yoluyla drama	65
1.12.10. Dans draması.....	66
1.12.11. Kukla draması	67
1.12.11.1. Parmak kuklası.....	67
1.12.11.2. El kuklası.....	67
1.12.11.3. Çomak kuklası.....	68

1.12.11.4. İpli kukla	68
1.12.11.5. Gölge kuklası	68
1.13. Dramanın Önemi	68
1.13.1. Dramanın çocuk gelişimindeki yeri	68
1.13.1.1. Dramanın bilişsel ve dil gelişimindeki yeri	69
1.13.1.2. Dramanın sosyal-duygusal gelişimdeki yeri	70
1.13.1.3. Dramanın hareket gelişimindeki yeri	71
1.13.2. Dramanın eğitimdeki yeri	71
1.13.2.1. Eğitimde dramanın önemi	71
1.13.2.2. Özel eğitimde dramanın önemi	78
1.13.2.3. Sanat eğitiminde dramanın önemi	80
İKİNCİ BÖLÜM	82
2. İLKÖĞRETİM 4 ve 5. SINIFLARDA DRAMA TEKNİKLERİNİN KULLANIMI	82
2.1. Erzurum İl Merkezinde İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Dramanın Teknik Olarak Kullanımı	82
2.2. Erzurum İl Merkezinde İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Dramanın Ders Olarak Kullanımı	86
2.3. Erzurum İl Merkezinde İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Drama Tekniklerinin Kullanımında Karşılaşılan Problemler	88
2.3.1. Uygulayıcıdan kaynaklanan problemler	89
2.3.1.1. Uygulayıcının alan bilgisinden kaynaklanan problemler	89
2.3.1.2. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan problemler	90
2.3.1.3. Uygulayıcının bireysel yaklaşımından kaynaklanan problemler	91
2.3.1.4. Uygulayıcıdan kaynaklanan diğer problemler	92
2.3.2. Okullardan kaynaklanan problemler	92
2.3.3. Öğrencilerden kaynaklanan problemler	93
2.3.4. Müfredattan kaynaklanan problemler	94
2.3.5. Velilerden kaynaklanan problemler	96
2.3.6. Kaynaklardan ve materyallerden kaynaklanan problemler	97
2.3.7. Diğer problemler	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	103
3. DRAMA TEKNİKLERİNDE DEDE KORKUT HİKÂYELERİNİN KULLANIMI	103
3.1. Destanlar ve Genel Özellikleri	103
3.2. Dede Korkut Hikâyeleri ve Özellikleri	104
3.3. Dede Korkut Hikâyelerinin Önemi	111
3.4. Dede Korkut Hikâyelerinin Drama Teknikleri İle Kullanımı	114
3.4.1. Dirse Han Oğlu Boğaç Han Destanını Beyan Eder Hanım Hey!	114
3.4.1.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	114
3.4.1.2. Doğaçlama.....	115
3.4.1.3. Pandomim	115
3.4.1.4. Paralel çalışma	116
3.4.1.5. Duyusal algı çalışmaları	116
3.4.1.6. Zihinde canlandırma.....	116
3.4.1.7. Resim yapma yoluyla drama.....	117
3.4.1.8. Müzik Yoluyla Drama.....	117
3.4.1.9. Dans yoluyla drama.....	118
3.4.1.10. Kukla draması (parmak kuklası)	118
3.4.2. Salur Kazanın Evinin Yağmalandığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey!.....	119
3.4.2.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	119
3.4.2.2. Doğaçlama.....	120
3.4.2.3. Pandomim	121
3.4.2.4. Paralel çalışma	121
3.4.2.5. Duyusal algı çalışmaları	122
3.4.2.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama.....	122
3.4.2.7. Müzik yoluyla drama – dans yoluyla drama	123
3.4.2.8. Kukla draması (parmak kuklası)	124
3.4.3. Kam Pürenin Oğlu Bamsı Beyrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey!.....	125
3.4.3.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	125
3.4.3.2. Doğaçlama.....	127
3.4.3.3. Pandomim	127
3.4.3.4. Paralel çalışma	128

3.4.3.5. Duyusal algı çalışmaları.....	130
3.4.3.6. Zihinde canlandırma yoluyla drama.....	130
3.4.3.7. Resim yapma yoluyla drama.....	130
3.4.3.8. Müzik ve dans yoluyla drama	130
3.4.3.9. Kukla draması (parmak kuklası)	131
3.4.4. Kazan Bey Oğlu Uruz Beyin Esir Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey!.....	132
3.4.4.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	132
3.4.4.2. Doğaçlama.....	133
3.4.4.3. Pandomim	134
3.4.4.4. Paralel çalışma	135
3.4.4.5. Duyusal algı çalışmaları.....	136
3.4.4.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama.....	136
3.4.4.7. Müzik yoluyla drama	137
3.4.4.8. Dans yoluyla drama.....	137
3.4.4.9. Kukla draması (parmak kuklası).....	138
3.4.5. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey!	140
3.4.5.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	140
3.4.5.2. Doğaçlama.....	141
3.4.5.3. Pandomim	141
3.4.5.4. Paralel çalışma	142
3.4.5.5. Duyusal algı çalışmaları.....	143
3.4.5.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama.....	144
3.4.5.7. Müzik ve dans yoluyla drama	145
3.4.5.8. Kukla draması (gölge kuklası)	145
3.4.6. Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanını Beyan Eder Hanım Hey!.....	146
3.4.6.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	146
3.4.6.2. Doğaçlama.....	146
3.4.6.3. Pandomim	147
3.4.6.4. Paralel çalışma	148
3.4.6.5. Duyusal algı çalışmaları.....	149
3.4.6.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama.....	150

3.4.6.7. Müzik ve dans yoluyla drama	151
3.4.6.8. Kukla draması (çomak kuklası)	152
3.4.7. Kazılık Koca Oğlu Yigenek Destanını Beyan Eder Hanım Hey!	153
3.4.7.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	153
3.4.7.2. Doğaçlama.....	154
3.4.7.3. Pandomim	155
3.4.7.4. Paralel çalışma	156
3.4.7.5. Duyusal algı çalışmaları.....	157
3.4.7.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama.....	158
3.4.7.7. Müzik ve dans yoluyla drama	158
3.4.7.8. Kukla draması (ip kuklası).....	159
3.4.8. Basat' ın Tepegöz'ü Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey!	160
3.4.8.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	160
3.4.8.2. Doğaçlama.....	162
3.4.8.3. Pandomim	162
3.4.8.4. Paralel çalışma	163
3.4.8.5. Duyusal algı çalışmaları.....	163
3.4.8.6. Zihinde canlandırma.....	164
3.4.8.7. Resim yapma yoluyla drama.....	164
3.4.8.8. Müzik ve dans yoluyla drama	164
3.4.8.9. Kukla draması (gölge kuklası)	165
3.4.9. Begil Oğlu Emre'nin Destanını Beyan Eder Hanım Hey!	166
3.4.9.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	166
3.4.9.2. Doğaçlama.....	167
3.4.9.3. Pandomim	167
3.4.9.4. Paralel çalışma	167
3.4.9.5. Duyusal algı çalışmaları.....	167
3.4.9.6. Zihinde canlandırma.....	168
3.4.9.7. Resim yapma yoluyla drama.....	168
3.4.9.8. Müzik yoluyla drama – dans yoluyla drama	168
3.4.9.9. Kukla draması (gölge kuklası)	169
3.4.10. Uşun Koca Oğlu Segrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey!.....	171

VIII

3.4.10.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	171
3.4.10.2. Doğaçlama.....	172
3.4.10.3. Pantomim	173
3.4.10.4. Paralel çalışma	174
3.4.10.5. Duyusal algı çalışmaları.....	174
3.4.10.6. Zihinde canlandırma ve resim yapma yoluyla drama	175
3.4.10.7. Müzik yoluyla drama	176
3.4.10.8. Dans yoluyla drama	176
3.4.10.9. Kukla draması (ip kuklası).....	177
3.4.11. Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz'un Çıkardığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey!.....	178
3.4.11.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	178
3.4.11.2. Doğaçlama.....	179
3.4.11.3. Pantomim	180
3.4.11.4. Paralel çalışma	180
3.4.11.5. Duyusal algı çalışmaları.....	180
3.4.11.6. Zihinde canlandırma ve resim yapma yoluyla drama	181
3.4.11.7. Müzik yoluyla drama	182
3.4.11.8. Dans yoluyla drama	182
3.4.11.9. Kukla draması (el kuklası)	183
3.4.12. İç Oğuza Dış Oğuz Asi Olup Beyrek'in Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey!.....	184
3.4.12.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma	184
3.4.12.2. Doğaçlama.....	185
3.4.12.3. Pantomim	185
3.4.12.4. Paralel çalışma	186
3.4.12.5. Duyusal algı çalışmaları.....	186
3.4.12.6. Zihinde canlandırma ve resim yapma yoluyla drama	186
3.4.12.7. Müzik yoluyla drama	187
3.4.12.8. Dans yoluyla drama	187
3.4.12.9. Kukla draması (çomak kuklası)	187

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	189
4. İLKÖĞRETİM 5. SINIFLARDA DRAMA TEKNİKLERİNİ UYGULAMA ÇALIŞMALARI	189
4.1. Öneri Etkinlik Plan Örneklerini Uygulama Çalışmaları	189
4.1.1. Öneri 1. etkinlik plan örneği	191
4.1.2. Öneri 1. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	194
4.1.3. Öneri 2. etkinlik plan örneği	197
4.1.4. Öneri 2. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	199
4.1.5. Öneri 3. etkinlik plan örneği	202
4.1.6. Öneri 3. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	204
4.1.7. Öneri 4. etkinlik plan örneği	207
4.1.8. Öneri 4. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	209
4.1.9. Öneri 5. etkinlik plan örneği	212
4.1.10. Öneri 5. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	216
4.1.11. Öneri 6. etkinlik plan örneği	219
4.1.12. Öneri 6. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	223
4.1.13. Öneri 7. etkinlik plan örneği	227
4.1.14. Öneri 7. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	229
4.1.15. Öneri 8. etkinlik plan örneği	234
4.1.16. Öneri 8. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	236
4.1.17. Öneri 9. etkinlik plan örneği	239
4.1.18. Öneri 9. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi	241
4.2. Öneri Etkinlik Plan Örneklerini Uygulama Çalışmalarının Genel Değerlendirilmesi	244
SONUÇ ve ÖNERİLER	249
KAYNAKÇA.....	254
EKLER.....	261
ÖZ GEÇMİŞ	320

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DRAMA TEKNİKLERİNİN İLKÖĞRETİM 4 ve 5. SINIFLARDA KULLANIMI
(DEDE KORKUT HİKÂYELERİ ÖRNEĞİ)**

Sema GÜNEY

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER

2009-SAYFA: 320- XIV

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER

Doç. Dr. Ali KAFKASYALI

Yrd. Doç .Dr. Halit DURSUNOĞLU

Bu çalışma, İlköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımını incelemeyi, edebî ürünlerimizden Dede Korkut Hikâyelerinin drama teknikleri doğrultusunda kullanımını amaçlamıştır. Bu amaçla, çalışmada Erzurum merkez ilköğretim okullarında 4 ve 5. sınıf öğretmenlerine yönelik yapılan anket çalışması verilerine dayalı olarak ilköğretimde drama tekniklerinin kullanımı incelenmiştir.

Yapılan çalışmada, Dede Korkut Hikâyeleri drama tekniklerinde kullanılarak, öneri etkinlik plan örnekleri hazırlanmıştır. Bu plan örnekleri, Erzurum merkez ilköğretim okullarından dokuz ilköğretim okulunda uygulanmış ve sınıflarda drama tekniklerinin kullanımı incelenmiştir.

İlköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımında, Dede Korkut Hikâyelerinden kolaylıkla yararlanıldığı ve istenilen kazanımların drama teknikleriyle gerçekleştiği ortaya konulmuştur.

ABSTRACT

THESIS MASTER

**THE USE OF DRAMA TECHNICALS IN THE 4 AND 5. CLASSES OF
PRIMARY SCHOOLS
(SAMPLE THE DEDE KORKUT STORIES)**

Sema GÜNEY

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Feridun ALPER

2009-PAGE: 320 - XIV

Jury: Assist. Prof. Dr. Feridun ALPER

Assoc. Prof. Dr. Ali KAFKASYALI

Assist. Prof. Dr. Halit DURSUNOĞLU

In this work (study), in the 4 and 5. classes of primary education to study of using the dramas technicals, literary crops Dede Korkut Stories use of the drama in line with the techniques. For his aim, in the study, in the Erzurum center primary schools, intended for the teachers of 4 and 5. classes meked survery, data as a based using on the primary dramas technicals are analyzed.

In the study, Dede Korkut Stories used in the dramas technicals, suggestion the event plan samples has been prepared. This plan samples, in the Erzurum center primary schools in the nine primary schools implement and in the class analyzed using the drama technicals.

In the 4 ve 5. classes of primary schools in the used dramas technicals, from the Dede Korkut Stories easily use and desired acquisitions with dramas technicals turned out to true produced.

TABLolar DİZİNİ

Tablo.1: Örnekleme Giren İlköğretim Okulları ve Destanlar	12
Tablo.2: Drama Tekniklerinin Kullanım Düzeyi	83
Tablo.3: Drama Teknikleri Dışında Kullanılan İfadeler	84
Tablo.4: Drama Dersinin Tercih Edilme Düzeyi	86
Tablo.5: Sınıf Öğretmenlerinin Drama Dersi Alma Düzeyleri	90
Tablo.6: Sınıf Öğretmenlerinin Drama Başlıklı Seminer Çalışmalarına Katılma Düzeyleri	90
Tablo.7: Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Çaba Düzeyleri	91
Tablo.8: Okullardan Kaynaklanan Problemler	92
Tablo.9: Öğrencilerden Kaynaklanan Problemler	93
Tablo.10: Müfredattan ve Ders Sürelerinden Kaynaklanan Problemler	95
Tablo.11: Velilerden Kaynaklanan Problemler	96
Tablo.12: Kaynaklardan ve Materyallerden Kaynaklanan Problemler	97
Tablo.13: Diğer Problemler	101
Tablo.14: Öneri Etkinlik Planlarının Uygulandığı İlköğretim Okulları	189
Tablo.15: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar	195
Tablo.16: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar	200
Tablo.17: Grupların Aldıkları Puanlar	200
Tablo.18: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar	205
Tablo.19: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar	210
Tablo.20: Akran Değerlendirme Formlarındaki Puan Düzeyi	217
Tablo.21: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar	224
Tablo.22: Öğrencilerin Öz Değerlendirme Formuna Verdikleri Yanıtlar	225
Tablo.23: Destan İçerisinde Yerde Olunmak İstenilen ve İstenilmeyen Kahramanların Listesi	230
Tablo.24: Destan İçerisinden Çıkarılmak İstenen Kahramanların Listesi	231
Tablo.25: Grupların Aldıkları Puanlar	237
Tablo.26: Verilen Yanıtlar	242
Tablo.27: 1. Grup Değerlendirme Ölçeği Sonuçları	242
Tablo.28: 2. Grup Değerlendirme Ölçeği Sonuçları	243

ÖN SÖZ

Ülkemizi muasır medeniyetler seviyesine çıkaracak bireyleri yetiştirmeyi hedef edinen Türk Millî Eğitim sistemimiz, çağın ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programlarına yön vermektedir. Bu amaçla toplum içindeki rollerini yapan, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoş görü sahibi ve paylaşmayı bilen, çevresine uyum sağlayan; millî ve evrensel kültür değerlerini tanıyan, benimseyen ve geliştiren bireyler olarak yetiştirmede eğitim-öğretim faaliyetleri büyük önem kazanmaktadır.

Bu bağlamda eğitim-öğretim faaliyetlerine yön veren yöntem ve teknikler arasında, drama teknikleri, öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi, sosyalleşmeyi, öz güven ve öz denetim yetilerinin gelişmesini sağlamaktadır. Bunun için eğitim-öğretim faaliyetlerinde drama tekniklerinin kullanımı, kullanım şekli ve kullanım sıklığı önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımını incelemek, drama tekniklerinde kullanılabilir uygun materyalleri tespit etmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Bu amaçla Erzurum il merkezindeki ilköğretim okullarında 4 ve 5. sınıf öğretmenlerine yönelik hazırlanan anket çalışmasının verileri doğrultusunda, drama tekniklerinde Dede Korkut Hikâyeleri kullanılmış ve öneri etkinlik plan örnekleri hazırlanmıştır. Bu öneri etkinlik plan örnekleri de, dokuz ilköğretim okulunda uygulanmış ve uygulama sonuçları değerlendirilmiştir.

Giriş ve ekler bölümü dışında dört bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde, drama ve drama teknikleri konusunda genel bilgiye, ikinci bölümde anket verilerine, üçüncü bölümde drama tekniklerinde Dede Korkut Hikâyelerinin kullanımına, dördüncü bölümde uygulama çalışmalarına yer verilmiştir. Ekler bölümünde ise, İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan onaylı resmi izin belgeleri bulunmaktadır. Çalışmamızda TDK'nin imla kuralları dikkate alınmış ve yapılan alıntılarda ise yazım ve noktalama olduğu gibi aktarılmıştır.

Bu çalışma sürecinde tüm desteği ve katkılarıyla beni yönlendiren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Feridun ALPER'e; değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Tacettin ŞİMŞEK'e; her zaman yanımda olan sevgili annem Emine GÜNEY'e ve babam Ali GÜNEY'e, değerli arkadaşım Canan ALBEZ'e teşekkürlerimi sunuyorum.

KISALTMALAR

age. : Adı geçen eser

agm. : Adı geçen makale

AKD TYK: Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu

AKM : Atatürk Kùltür Merkezi

bk. : Bakanız

BSİÖÖ: Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu

ev. : Çeviren

Doç. : Doçent

Ens. : Enstitü, Enstitüsü

İst. : İstanbul

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

Nu: : Numara

Prof. : Profesör

Öğr. Gör.: Öğretim Görevlisi

s. : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

TTK : Türk Tarih Kurumu

Uzm. : Uzman

vb. : Ve benzeri

vs. : Ve saire

Yay. : Yayınları

YKY : Yapı Kredi Yayınları

Yrd. : Yardımcı

GİRİŞ

1. Problem

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesine göre “*On sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.*” Bu çocuklar, toplumların geleceğini tayin edecek olan bireylerdir. Bu bireylerin eğitimi, toplumun ilerlemesine ya da gerilemesine yol açan temel bir niteliğe sahiptir. Nitekim “*İlmî verilere ve tarihin şahitliğine göre çocuklukta alınan temel eğitimin muhteva ve kalitesi, sadece ferdin karakterini değil, toplumların, milletlerin ve devletlerin de kaderini tayin etmektedir. O halde, herhangi bir toplumda, tarihinin herhangi bir devresinde ortaya çıkan çöküş ve yükseliş hareketleri temel eğitim safhasında çocuğa verilen bir kısım telkinlerin tabii bir sonucundan başka hiçbir şey değildir.*”¹ Bu doğrultuda, kendini ve çevresini tanıyan, kendine güvenen; ülkesini, vatanını, bayrağını seven; yaratıcı düşünme gücüne sahip, hayal gücü zengin olan; kendini doğru bir şekilde uygun bir üslupla ifade edebilen; sosyal, zihinsel, duygusal, psikolojik yönlerden gelişmiş birey olarak çocuk yetiştirmek önemlidir. Nitekim bu bireylerin nasıl yetiştirilmesi gerektiği, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (14 Haziran 1973) ile belirlenen Millî Eğitimimizin genel amaçlarında, şu ifadelerle belirtilmektedir:

“1. Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Millîyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı

¹ Gürel, Zeki, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi76/index2-icindekiler.htm>, 04.04.2008

sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yaptırmaktır.”²

Bu amaçlar doğrultusunda yetiştirilmek istenen çocukların eğitiminde, kullanılan teknikler arasında işlevselliği ile drama ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda çocukların, yaratıcı, öz güven sahibi, bağımsız düşünen, öz denetim ve sorun çözme yetilerine sahip bireyler olarak yetişmesinde, drama tekniklerinin etkisi çok büyüktür.³

Eğitim-öğretim çalışmalarında, bu yönleriyle ön plana çıkan drama tekniklerinin kullanım düzeyini ve bu tekniklerin kullanımında karşılaşılan problemleri belirlemek amacıyla Erzurum il merkezindeki ilköğretim okullarının 4 ve 5. sınıf öğretmenlerine anket çalışması uygulandı. Akabinde Dede Korkut Hikâyelerinin materyal olarak kullanıldığı öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmaları yapıldı.

² MEB Mevzuat Bankası, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>, 04.04.2008

³ Şimşek, Tacettin, Dramanın Yararları Konusunda, İlköğretimde Müsamere ve Temsil Eğitimi Dersi, 13. 12. 2006

2. Amaçlar

İlköğretim okullarının 4 ve 5. sınıflarında drama tekniklerinin kullanımında karşılaşılan problemlerin araştırıldığı; Dede Korkut Hikâyelerinin materyal olarak kullanılıp öneri etkinlik plan örneklerinin hazırlandığı ve bu plan örneklerinin uygulamadaki işlevselliğinin tespit edildiği bu çalışmanın başlıca amaçları şunlardır:

1. Dramanın ve drama tekniklerinin çocuk eğitimindeki önemini ortaya koymak;
2. Drama tekniklerinin 4 ve 5. sınıflarda kullanımında karşılaşılan problemleri tespit etmek;
3. Tespit edilen problemlere çözüm üretmek amacıyla öneri etkinlik plan örnekleri hazırlamak;
4. Hazırlanan öneri etkinlik plan örneklerinde Dede Korkut Hikâyelerini materyal olarak kullanmak;
5. Dede Korkut Hikâyelerinin uyarlandığı öneri etkinlik plan örneklerini, sınıf ortamında uygulamak;
6. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulanmasında, sınıf öğretmenin, lisans öğreniminden, hizmet içi eğitim faaliyetlerinden ya da bireysel çabasından hareketle drama dersi ya da teknikleri konusunda bilgi sahibi olup olmamasının etkisini tespit etmek;
7. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulanmasında, okulun donanım ve fiziki açıdan sahip olduğu niteliklerin etkisini saptamak;
8. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulanmasında, sınıf mevcudunun kalabalık olmasının ve öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin, hazır bulunuşluk seviyelerinin herhangi bir etkisi olup olmadığını saptamak;
9. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulanmasında, öğrencilerin sergiledikleri tutumu tespit etmek;
10. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulamalarında kullanılan kaynak ve materyallerin, kolaylıkla bulunup kullanılabilecek nitelik gösterip göstermediklerini, maddî külfete neden olup olmadığını saptamak;
11. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulamalarında kullanılan materyallerin işlevselliklerini tespit etmek;
12. Öneri etkinlik plan örneklerinin uygulanmasında, ders saati süresinin yeterliliğini tespit etmek.

3. Problem Cümlesi

İlköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımında karşılaşılan problemler nelerdir ve bu problemlere çözüm olması amacıyla, öneri etkinlik plan örneklerinde sunulan Dede Korkut Hikâyeleri, materyal olarak, drama tekniklerini kullanmada ne kadar etkili olmaktadır?

4. Alt Problemler

1. Öğretmen görüşlerine göre;

1.1. Drama tekniklerinin en çok kullanıldığı drama dersinin, seçmeli ders olarak seçilme oranı nedir?

1.2. Drama tekniklerinde karşılaşılan problemler kaç gruba ayrılmaktadır?

1.3. Sınıf öğretmenlerinin lisans öğrenimlerinde drama dersi alma ya da drama konulu seminer çalışmasına katılma düzeyleri nelerdir?

1.4. Drama dersi ya da teknikleri konusunda, sınıf öğretmenlerinin bireysel yaklaşımları nedir?

1.5. Drama etkinliklerinde kullanılabilir kaynak ve materyaller kolaylıkla bulup kullanılabiliyor mu?

1.6. Drama etkinliklerinde kullanılmak üzere bulunan kaynak ve materyaller pahalı mı?

1.7. Drama etkinliklerinde kullanılmak üzere bulunan kaynakların ve materyallerin işlevsellikleri yeterli mi?

1.8. Drama etkinlikleri için okullar fiziki açıdan yeterli mi ve drama sınıfı var mı?

1.9. Sınıf mevcudu, drama etkinliklerini etkiliyor mu ve öğrencilerin, drama etkinliklerinde sergiledikleri tutum nedir?

1.10. Müfredat konularının, drama etkinliklerini uygulamada etkisi nedir?

1.11. Ders saatlerinin süresi, drama etkinliklerini uygulamaya yeterli mi?

1.12. Öğrenci velilerinin, drama etkinliklerinde sergiledikleri yaklaşım nedir?

1.13. En sık kullanılan drama tekniği ya da teknikleri nelerdir?

2. Öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmaları sonuçlarına ve öğretmen görüşlerine göre,

2.1. Drama tekniklerini kullanmada, sınıf öğretmenlerinin drama dersi ya da teknikleri konusundaki bilgi düzeylerinin etkisi nedir?

2.2. Drama tekniklerini kullanmada, okulların donanım ve fiziki yapılarının etkisi nedir?

2.3. Drama tekniklerini kullanmada, sınıf mevcudunun, öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin, hazır bulunuşluk seviyelerinin etkisi nedir?

2.4. Drama tekniklerini kullanmada, öğrencilerin sergiledikleri tutum nedir?

2.5. Drama tekniklerini uygulayan sınıf öğretmenlerine göre, kullanılan kaynak ve materyallerin işlevselliği nedir ve kaynak ve materyaller pahalı mıdır?

2.6. Ders süresinin, drama tekniklerini uygulamaya etkisi nedir?

5. Varsayımlar

Araştırmada,

1. Seçilen örneklemelerin araştırma evrenini temsil ettiği;
2. Seçilen öğretmen örneklem grubuna sorulan anket sorularının, araştırma amaçlarına ulaşmada, uygun ölçme aracı oldukları;
3. Anketlere katılanların verdikleri cevapların doğru olduğu;
4. Öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmalarına katılan öğrencilerin, hazır bulunuşluk seviyelerinin 5. sınıf düzeyinde olduğu,
5. Seçilen öneri etkinlik plan örneklerinin, 5. sınıf drama dersi öğretim programına uygun olduğu varsayımlarından hareket edilmiştir.

6. Sınırlılıklar

1. Araştırmada kullanılan anket çalışması, 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında, Erzurum il merkezindeki BSİÖO olmayan ilköğretim okullarının 4 ve 5. sınıf öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.

2. Uygulama çalışmalarında, materyal olarak Dede Korkut Hikâyelerinden yararlanılmıştır.

3. Uygulama çalışmaları, Dede Korkut Hikâyelerini daha iyi anlayabilecekleri kanaati ile⁴, 5. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

⁴ Şimşek, Tacettin, Dede Korkut Hikâyeleri Konusunda, İlköğretimde Müsamere ve Temsil Eğitimi Dersi, 04. 01. 2007

7. Tanımlar

Drama / Dramatizasyon: Drama, bireyin bilişsel, fiziksel ve sosyal yönden hazır bulunuşluk seviyesi doğrultusunda, bir kelime, nesne, metin, olay gibi herhangi bir aracı kullanarak duygu ve düşüncelerini ifade ettiği bir çalışmadır.

İnci San'a göre drama, *“doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği ‘oyunsu’ süreçlerde anlamlandırması, canlandırması”*⁵ iken Mc. Caslin' a göre *“Drama, emeklemeye başladığımız zamanlarda keşfettiğimiz ilk sanat olduğu gibi eski çağlarda bıraktığımız son sanattır...”*⁶ anlamına gelmektedir.

Yani drama, insanın, kendini, çevresini tanımasını, kendini ifade edebilmesini, bilişsel-sosyal- duyuşsal ve yaratıcılık becerileri açısından kendini geliştirmesini sağlayan; yine insanın empati kurabilmesini, hoşgörülü-saygılı davranmasını-özgürce düşünebilmesini-demokratik özelliklere sahip olabildiğini, öz güven kazanmasını ve yeni kavramların kalıcı bir şekilde öğrenilmesini kolaylaştıran; hayal gücünü zenginleştiren, sorumluluk duygusunu ve bireyin sosyal duyarlılığını geliştiren; bireyin estetik eğitim kazanmasında önemli bir etken olan, kendisini başkalarından ayırt etmesinde etkili olan, başkalarının kendisini tanımasına vesile olan ve yaşanılarak gerçekleştirilen bir etkinliktir.

Oyun: Her çocuğun, dünyaya geldikten sonra, önce kendi kendine, sonra çevresindeki arkadaşlarıyla gerçekleştirdikleri etkinliklerdir. Schiller'e göre *“tüm yetilerin uygunluğu, eğilimlerin uyumu, duyguların özgürlüğü”*⁷; M. Özhan'a göre, *“bir ya da birden fazla kişinin belli kurallar içinde zihni, bedeni ve ahlâki güçlerini geliştirmek amacı ile yaptıkları eğlence türü hareketler”*⁸ anlamına gelen oyun, Margaret Lowen Feld'e göre *“çocukluk döneminden sonra devam eden”*⁹ bir etkinlik,

⁵ MEB, *İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi Programı ve Klavuzu*, MEB Yay., Ankara, 2006, s. 64

⁶ MEB, *İlköğretim Drama 1- Öğretmen İçin*, MEB Yay., Ankara, 1999, s. 27

⁷ Aral, age., s. 14

⁸ Pehlivan, Hülya, *Oyun ve Öğrenme*, Anı Yay., Ankara, 2005, s. 9

⁹ Gönen, Mübeccel, Uyar Dalkılıç, Nursel, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 28

Froebel'e göre ise, “*insanoğlunun çocukluk dönemindeki gelişiminin en önemli açıklaması*”¹⁰ dır.

İlköğretim Okulu: 6 yaşından sonra tüm çocukların gitmekle zorunlu oldukları eğitim kurumudur. “*Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğrenim süresi sekiz yıl olan ilköğretim kurumu*”¹¹ dur.

Tiyatro: Tiyatro, perde, sahne, oyuncu, metin, mekân, zaman, kostüm ve seyirci gibi unsurlardan oluşan bir “*topluluk sanatı*” dır. Tiyatro, “*insanı, insana, insanla, insanca anlatma sanatı*”¹², insanların hayatla yüzleştikleri bir yer, insanı eylemi içinde gösteren ve yaşamın hareketliliğini yansıtan “*bir devinim sanatı*”¹³, insanın var oluşundan itibaren var olan bir sanat türüdür.

Öykü / Olay Canlandırma: Çocukların bildikleri veya bilmedikleri öykülerin ya da çocukların ilginç buldukları öykülerin, canlandırılmasının yapıldığı bir tekniktir. Bu canlandırma çalışmasında, çocukların öykü içerisindeki diyalogları ezberlemeleri gerekmemektedir.

Doğaçlama: Doğaçlama, bir anda ve kendiliğinden oluşan, hayatın her aşamasında yer alan eylemlerdir. Edebiyat ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğünde “*hazırlanmadan, hemen o anda meydana getirme*”¹⁴ anlamına gelen doğaçlama, Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğüne göre “*betiğe dayanmadan içe doğduğu gibi oynama ve konuşma, oyun sırasında ortaya çıkan ters bir durumu kapatmak için betikte olmayan hareketler yapma ya da sözler söyleme*”¹⁵ şeklinde tanımlanmaktadır. Doğaçlama tekniğinin kullanıldığı etkinlikler, serbest drama etkinlikleridir.

Pantomim: Duygu, düşünce ve yaşantıları konuşmadan, söz kullanmadan hareketlerle anlatma tekniği olan pantomim tekniği, gözlem yapma, dikkatini yoğunlaştırma ve bedensel becerilerin gücüne dayanan bir ifade biçimi olarak

¹⁰ Gönen, age., s. 28

¹¹ MEB Mevzuat Bankası, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>, 04.04.2008

¹² <http://tr.wikipedia.org/wiki/Tiyatro>, 04.04.2008

¹³ Şener, Sevdâ, *İnsanı Geçitlerde Sınayan Sanat Dram Sanatı*, Mitos Boyut Yay., İst., 2003, s. 85

¹⁴ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=do%F0a%E7lama&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

¹⁵ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=do%F0a%E7lama&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

tanımlanmaktadır. “*McCaslin (1984), grupla yapılan pandomimin çocukta zihinde canlandırma becerisini geliştirdiğine, farkındalık düzeyini artırdığına dikkati çekerek, yaratıcılık yönündeki çalışmalarda pandomimden yararlanılması gerektiğini belirtmiştir.*”¹⁶

Paralel Çalışma: İkili, üçlü, dörtlü gruplar oluşturularak ortak bir etkinlik gerçekleştirme şeklinde yapılan drama tekniğidir.

Bu drama tekniğinde gruplar aynı anda ve aynı mekânda bulunmalarına karşın aynı canlandırma çalışmasını yapmazlar, grupların canlandırma çalışmaları arasında farklılıklar söz konusudur. Bu paralel çalışma tekniğinde çocuklar, hem kendi grupları içerisinde iken hem de daha büyük bir grup içerisinde yer alırlar ve bunun da bincindedirler.

Paralel çalışma tekniği, aynı konunun farklı biçimlerde ele alınıp canlandırılabilceğini göstermek bakımından faydalı bir tekniktir.

Duyusal Algı Çalışması: Duyu organları kullanılarak yapılan öğrenme ve duyuları geliştirici drama tekniği olan duyuusal algı tekniği, beş duyu organından herhangi birinin ya da bir kaçının kullanılması ile gerçekleştirilen bir drama tekniğidir. Çocuklar, bu drama tekniği ile koklayarak, duyarak, görerek, dokunarak, tadarak ve sonunda kokladıklarını, duyduklarını, gördüklerini, dokunduklarını, tattıklarını anlatıp öğrenirler.

Zihinde Canlandırma: Yaşanan olayları anlama ve belleğe kaydetme işlevi gören bir drama tekniğidir. Bu drama tekniğinde, çocuklar, gözlerini kapatıp çeşitli yönergeler doğrultusunda, hayal güçlerini, düşünme, algılama ve anlama gibi zihinsel yetilerini, konsantre olma becerilerini kullanırlar.

Resim Yoluyla Drama: Çocukların canlandırma çalışmalarından sonra, drama lideri tarafından verilen yönerge doğrultusunda, canlandırma çalışmasında yaşadıkları yaşantıları resim yoluyla ifade etme tekniğidir.

¹⁶ Önder, Alev, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*, Epsilon Yay., İst., 2004, s. 142

Müzik Yoluyla Drama: Daha önce herhangi bir drama çalışmasına katılmamış çocukların, başlangıçtaki drama çalışmalarında kullanılan bir tekniktir. Daha önce drama çalışmasına katılmayan çocuklar, drama liderinin yönergesi doğrultusunda, müzik eşliğinde yavaş, hızlı, vb. şekilde yürürler. Ancak daha önce drama çalışmasına katılma söz konusu olmadığı için, o mekânda bulunan tüm çocuklar, bu drama etkinliğine katılmalıdır. Aksi takdirde çocuklar, izleyici konumunda kalırlar ve etkinliğe katılan çocuklar da, izleyiciler karşısında hareket ediyor hissi ile sıkılırlar.

Dans Yoluyla Drama: Dans dramasında bireyler, bu teknik sayesinde kendilerini daha rahat hissederler, günümüz sorunu olan stresten uzaklaşma imkânı bulurlar.

Drama çalışmalarındaki dans etme çalışması, başkalarından öğrenilen dans figürlerinin tekrar edilmesi şeklinde değildir. Dans dramasında bireyler, duygularını, düşüncelerini, hissettiklerini içlerinden geldiği gibi dans ederek ifade ederler.

Kukla Draması: Kukla draması, çocukların en çok ilgilerini çeken ve seyirci ile sahnenin olmaması nedeniyle kukla tiyatrosundan ayrılan bir drama tekniğidir.

Kukla dramasında yukarıda ifade edildiği gibi seyirci yoktur, yani tüm çocuklar ellerindeki kuklalar ile kukla draması çalışmasına katılırlar.

8. İlgili Araştırmalar

Konuyla ilgili yapılan literatür taramasında araştırma ile doğrudan ilgili olan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak gerek Dede Korkut Hikâyeleri gerekse drama teknikleri konuları üzerine, önemli araştırmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Bunlardan Ö. Tuğrul Kara, “*Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama*”¹⁷ adlı çalışmasında, yaratıcılık, drama kavramı gibi teorik bilgiler üzerinde durmuş, dramanın Türkçe öğretiminde kullanılmasının yararları üzerine araştırma yapmıştır.

Hülya Pehlivan, “*Örnek Olay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi*”¹⁸ adlı eserinde, drama tekniklerinden yararlanmıştır.

¹⁷ Kara, Ö.Tuğrul, “Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000

Zarife Şişman, “*Dede Korkut Hikâyelerinde Sıfat-Fiiller ve Zarf-Fiiller*”¹⁹ adlı çalışmasında, Eski Anadolu Türkçesi üzerinde durmuş, akabinde Eski Anadolu Türkçesi’ ni en iyi yansıtan Dede Korkut Kitabındaki sıfat-fiil ve zarf-fiil eklerini, kullanılış amaç ve özellikleri ile tespit etmiştir. Bu eklerin Türkiye Türkçesi’ne aktarımlarında meydana gelen değişiklikleri araştırmış ve araştırma sonuçlarına çalışmasında yer vermiştir.

Musa Çimen, “*Bamsı Beyrek Hikâyesinin Türkiye Varyantları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma*”²⁰ adlı eserinde, hikâye üzerinde yapılan derleme, metin neşri, kitap ve makale çalışmaları ile hikâyelerin teşekkülü, kaynağı ve alanı üzerinde durmuş; daha sonra Dede Korkut Kitabındaki Kam Püre Oğlu Bamsı Beyrek hikâyesi ile Anadolu’da yaşayan on Bey Böyrek hikâyesini dokuz başlık altında epizot yönünden karşılaştırmıştır.

Metin Ekici, “Dede Korkut Kitabında mevcut olan hikâyeleri, halk hikâyelerine tesir etmiş midir? Etmişse bu tesirin şekli ve sınırı nedir?”²¹ sorularından hareketle, yaptığı “*Dede Korkut Hikâyeleri Tesiri İle Teşekkül Eden Halk Hikâyeleri*” adlı çalışmasında, altısı Anadolu sahası, biri Anadolu dışı yedi ayrı metnin ana yapısını bölümlere ayırarak incelemiş ve her bölümün Dede Korkut Hikâyeleri ile olan ilgisini tespit etmeye çalışmıştır. İncelenen yedi metnin, epizot, motif ya da çok silik izler halinde Dede Korkut Hikâyeleri ile olan yakınlığını ortaya koymuştur.

¹⁸ Pehlivan, Hülya, “Örnek Olay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997

¹⁹ Şişman, Zarife, “Dede Korkut Hikâyeleri’ nde Sıfat-Fiiller ve Zarf-Fiiller”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006

²⁰ Çimen, Musa, “Bamsı Beyrek Hikâyesi’ nin Türkiye Varyantları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004

²¹ Ekici, Metin, “Dede Korkut Hikâyeleri Tesiri İle Oluşan Halk Hikâyeleri”, Basılmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989

9. Yöntem

9.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelindedir. İlköğretim 4 ve 5. sınıflarda, drama dersinin tercih edilme oranı, drama tekniklerinin kullanılmasında karşılaşılan problemler, Dede Korkut Hikâyelerinin materyal olarak kullanıldığı drama öneri etkinlik plan örneklerinin uygulanması ve bu uygulama çalışmaları sonucunda elde edilen veriler, ele alınıp incelenmiştir.

9.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Erzurum il merkezindeki Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı birleştirilmiş sınıflı olmayan ilköğretim okullarının birinci kademesindeki sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrene, özel ilköğretim okulları dâhil edilmemiştir.

Örnekleme ise, Erzurum il merkezindeki BSİÖO olmayan ilköğretim okullarının 4 ve 5. sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Edebî ürünler arasından, on iki Dede Korkut Hikâyesinin oluşturduğu evrenden, rastgele örneklem yöntemiyle seçilen dokuz destan, örneklem grubunu meydana getirdi. Rastgele örneklem yoluyla seçilen bu destanlar, öneri etkinlik plan örneklerinin içerisine yerleştirildi.

Hazırlanan öneri etkinlik plan örnekleri, Erzurum il merkezindeki birleştirilmiş sınıflı olmayan ilköğretim okullarından, dokuz ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Bu bağlamda, Erzurum il merkezindeki birleştirilmiş sınıflı olmayan ilköğretim okullarının beşinci sınıfları evren kabul edilmiştir. Örneklem grubunu ise, rastgele örneklem yöntemiyle seçilen dokuz ilköğretim okulu oluşturmuştur.

Araştırma örneklemini oluşturan destanlar ile ilköğretim okulları şu şekildedir:

Tablo.1: Örnekleme Giren İlköğretim Okulları ve Destanlar

Sıra	Öneri Etkinlik Plan Örneklerinin Uygulandığı İlköğretim Okullar	Materyal Olarak Kullanılan Destanlar
1	Haşim İşcan İ.Ö.O.	Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı Destanı
2	Mehmetçik İ.Ö.O.	Begil Oğlu Emre Destanı
3	Veyis Efendi İ.Ö.O.	Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz' un Çıkardığı Destan
4	Edip Somunoğlu İ.Ö.O.	Uşun Koca Oğlu Segrek Destanı
5	Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O.	İç Oğuz Dış Oğuz' a Âsi Olduğu Destan
6	Ertuğrul Gazi İ.Ö.O.	Kam Püre' nin Oğlu Bamsı Beyrek Destanı
7	Alparslan İ.Ö.O.	Basat' ın Tepegözü Öldürdüğü Destan
8	Evliya Çelebi İ.Ö.O.	Kazan Bey Oğlu Uruz Bey' in Esir Olduğu Destan
9	A.Şerif Beygu İ.Ö.O.	Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanı

Tabloda da görüldüğü gibi, araştırmanın örneklem gruplarını Erzurum il merkezindeki dokuz ilköğretim okulu ile bu ilköğretim okullarında uygulanan öneri etkinlik plan örneklerinde, materyal olarak kullanılan destanlar oluşturmaktadır.

9.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırma konusuyla ilgili olarak başta Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi olmak üzere; Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi ve Yüksek Öğretim Kurulu Tez Tarama Bölümündeki kaynaklar incelenmiştir. Akabinde internet ortamında araştırma yapılmış ve yayınevlerinin çıkardığı eserler incelenmiştir.

Araştırma için hazırlanan anket formları ön değerlendirme için Haşim İşcan İ.Ö.O., E.Emrah İ.Ö.O., Mimar Sinan İ.Ö.O., Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu İ.Ö.O., Mehmetçik İ.Ö.O., Nihat Kitapçı İ.Ö.O., Tatbikat İ.Ö.O., Veyis Efendi İ.Ö.O., Ali Ravi İ.Ö.O., İsmet Paşa İ.Ö.Okulu' nda anket çalışması yapılmış; alınan sonuçlar, tez danışmanı Yrd. Doç. Dr. Feridun Alper ile uzman kişilerin öneri ve eleştirileriyle yeniden geliştirilmiştir. Bu işlemlerin sonunda anket sorularına son şekli verilmiş ve uygulamaya başlanmıştır.

*“İlköğretimde eğitim durumlarının ölçülüp değerlendirilmesinde en önemli ölçüğü, öğretmen gözlemleri”*²² olduğundan hareketle; araştırmanın temelini öğretmen anketleri oluşturmaktadır. Anket formları, ilköğretim okullarına dağıtılmış ve daha sonra toplanmıştır.

²² Kocaoluk, Fatma, Kocaoluk, M. Şükrü, *MEB İlkokul Programı*, Kocaoluk Yay., Tarsus, 1992, s. 271

Öğretmenler tarafından cevaplandırılan anket formlarının kontrolleri yapılmış, elde edilen veriler sistemli bir şekilde kodlanmıştır. Öğretmen anketlerine dayanan bu bilgiler gruplandırılmış ve çizelgelere dökülmüştür.

Öneri etkinlik plan örnekleri ve kullanılacak kaynak ve materyaller de, çalışmanın yapılacağı ilköğretim okullarına iletilmiş ve uygulama çalışmaları izlenmiştir. Etkinlik çalışmalarının bitiminde, öğretmenlerin görüşleri alınmış ve elde edilen bilgiler gruplandırılmış, çizelgelerle ifade edilmiştir.

9.4. Verilerin Çözümlemesi

Öğretmenlerden toplanan veriler, SPSS programının yardımıyla kodlanmış ve değerlendirilmiştir.

Öğretmen anketlerinden çıkarılan veriler, kendi içlerinde gruplandırılarak çözümlenmiştir. Yine öğretmenlerden elde edilen verilerin dağılımı frekans ve yüzdeleri ile verilmiş, her bir soru ayrı ayrı ve tek başına değerlendirilmiştir.

Öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmaları de, aynı şekilde hem izlenerek hem de uygulayan öğretmenin görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Dede Korkut Hikâyelerinin materyal olarak kullanım işlevi ön planda tutularak, yapılan bu çalışmalar, öğrenci, öğretmen, materyal, süre, ortam bazında tek tek ele alınmış ve sonunda genel değerlendirme yapılmıştır.

Elde edilen tüm verilerin çözümlenmesinde Yrd. Doç. Dr. Başaran Gençdoğan'ın ve Arş. Gör. Erdal Bay'ın görüşleri alınmış ve bunun doğrultusunda hareket edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DRAMA

1.1. Dramanın Tanımı

Farklı ülkelerde farklı terimlerle ifade edilen drama, benzer şekilde tanımlanmaktadır: “İngiltere’de ‘eğitimde drama’, ABD’de ‘yaratıcı drama’, Almanya’da ‘okul oyunu’ ya da ‘oyun ve etkileşim’ olup bu konuyla kuramsal ve uygulamalı olarak ilgilenen alanda ‘oyun ve tiyatro eğitim bilimi’ adını almaktadır.”²³

Drama, Yunanca “dran”dan gelmektedir ki “dran” “yapmak, etmek, eylemek”²⁴ demektir. Fransızca’dan aldığımız drama sözcüğünün bugünkü anlamı ise, Yunanca’daki “seyirlik olarak benzetme”²⁵ anlamına gelen “Dromenon” kavramına anlam bakımından daha yakındır.

Fehmi Efe’nin “Bir insan olma, insanı anlama çabasıdır her şeyden öte...”²⁶ diye ifade ettiği drama, “insanın tasarımlarını eyleme dönüştürebildiği bir yol”²⁷ anlamına gelirken eğitimde, “canlandırma”²⁸ anlamını taşımaktadır.

Sevda Şener’e göre “Sanat, insanın yaşam kavgasında kendi gücünü ve karşısındaki güçleri tanımasına yardım etmiş, ilkel toplumlarda doğanın gizemli görünen güçlerini etkilemeye yaramıştır.”²⁹ İşte Sevda Şener’in işlevini kısaca anlattığı sanat etkinliklerinin oyundan sonra sayılabilecek başlangıç noktası olan dramada da, aynı işlevi görmek mümkündür.

Dolayısıyla drama, insanın hayatta kendi gücünü ve karşısındaki güçleri tanımasına yardım eden ve sanatsal faaliyetlere taban oluşturan küçük hayatsal anlardır ya da drama, geniş anlamda görmeyi, duymayı, düşünmeyi sağlayarak bireylerin kendilerini tanımalarını, tanıtmalarını sağlayan etkinlik ve bireylerdeki yaratıcı düşünmenin eylemsel, yaşantısal hâlidir.

Bunların yanı sıra İnci San dramayı, “doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların

²³ MEB, *İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi Programı ve Klavuzu*, MEB Yay., Ankara, 2006, s. 64

²⁴ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 44

²⁵ Aral, age., s. 44

²⁶ Efe, Fehmi, *Dram Sanatı Göstergibilimsel Bir Yaklaşım*, YKY, İst., 1993, s. 106

²⁷ Gönen, Mübeccel, Uyar Dalkılıç, Nursel, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 23

²⁸ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 19

²⁹ Şener, Sevda, *İnsanı Geçitlerde Sınayan Sanat: Dram Sanatı*, Mitos-Boyut Yay., İst., 2003, s. 7

gözden geçirildiği 'oyunsu' süreçlerde anlamlandırması, canlandırması”³⁰ olarak tanımlarken Mc. Caslin “Drama, emeklemeye başladığımız zamanlarda keşfettiğimiz ilk sanat olduğu gibi eski çağlarda bıraktığımız son sanattır...”³¹ şeklinde tanımlamaktadır.

Yani drama, insanın kendini, çevresini tanımasını, kendini ifade edebilmesini, bilişsel-sosyal- duyuşsal ve yaratıcılık becerileri açısından kendini geliştirmesini sağlayan; yine insanın empati kurabilmesini, hoşgörülü ve saygılı davranmasını, özgürce düşünebilmesini, demokratik özelliklere sahip olabilmesini, öz güven kazanmasını ve yeni kavramların kalıcı bir şekilde öğrenilmesini sağlayan, hayal gücünü zenginleştiren, sorumluluk duygusunu kazandıran ya da geliştiren; bireyin estetik eğitim kazanmasında önemli bir etken olan, bireyin sosyal duyarlılığını geliştiren, kendisi ile başkaları arasındaki benzerlik ve farklılıkları fark etmesini sağlayan, başkalarının kendisini tanımasına vesile olan, yaşanılarak gerçekleşen bir etkinliktir.

Drama, kısaca bireylerde var olan çekingenlik gibi problemlerin ortadan kalkmasında önemli bir faktör olan, bireylerin dilsel, zihinsel, vb. alanlarda bireysel gelişimlerine olumlu katkıda bulunan, kurallara uyma bilincinin oluşumunu sağlamada ve evrensel değerlere sahip olmada etken olan; bireylerin enerjilerini açığa çıkararak ve kendilerini ifade etmelerini sağlayarak sağlıklı, mutlu olmalarını ve toplumların da bu sağlıklı, mutlu bireylerden oluşmasını sağlayan bir yaşamsal faaliyettir.

1.2. Drama – Oyun Arasındaki İlişki

1.2.1. Oyun

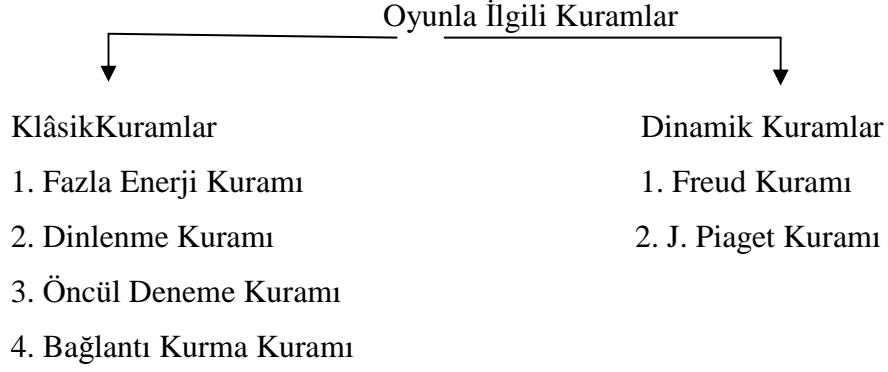
Çocuğun doğduğu andan itibaren yaptığı yaşamsal bir faaliyet olan ve insanoğlunun var olduğu andan itibaren de varlığı söz konusu olan oyun hakkında, günümüze kadar pek çok görüş ileri sürülmüştür ve bu görüşler doğrultusunda da 19. yüzyıldan itibaren pek çok kuram ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla oyun kavramını anlamak için, öncelikle oyunla ilgili bu kuramlara değinmekte fayda vardır.

Gilmore, oyunla ilgili “*bu kuramları 1) Klasik Kuramlar 2) Dinamik Kuramlar olarak iki grupta toplamıştır.*”³²

³⁰ MEB, *İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi Programı ve Klavuzu*, MEB Yay., Ankara, 2006, s. 64

³¹ MEB, *İlköğretim Drama 1- Öğretmen İçin*, MEB Yay., Ankara, 1999, s. 27

³² Çoban, Bilal, Nacar, Eyüp, *Beden Eğitimi Öğretmenleri, Stajyer Öğrenciler, Sınıf Öğretmenleri ve Öğretim Elemanları İçin İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*, Nobel Yay., Ankara, 2006, s. 55. - 56.

-Klâsik Kuramlar: -Fazla Enerji Kuramı ya da Kuvvet Fazlalığı Kuramı: 19. yüzyıl İngiliz filozofu H. Spencer'in bu kuramına göre fazla enerjiyi harcamak üzere oyunlar oynanır ve bu oyunların içeriği önemli değildir.

-Dinlenme Kuramı ya da Yeniden Yaratma Kuramı: Bu kuramda az enerji olduğu zaman enerjiyi artırmak için oynanan oyunlar yer almaktadır ve bu oyunların da içeriği ve şekli önemli değildir.

Bu kuram, Hollandalı eğitimci Herzinger'in “ ‘Gerginliği Giderme Kuramı’ nı da hatırlatmaktadır. Bu kuram, oyunu, harcanan enerjiyi tekrar elde etmek üzere oynadığını kabul eder”³³ ve bireyin bedensel - ruhsal gerginliklerini oyun aracılığı ile gidermesi söz konusudur.

-Öncül Deneme Kuramı ya da Toplumsal Kuram: Bu kurama göre gelecekteki çalışmaların bir ön hazırlığı olarak kabul edilen oyun, içgüdüseldir. Küçük bir kızın ileri dönemdeki annelik davranışına hazırlayıcı oyunlar oynaması gibi.

-Bağlantı Kurma Kuramı: Öncül Deneme Kuramının aksine bu kurama göre, oyun kalıtım yoluyla gelen ilkel ve gereksiz davranışların organizma tarafından reddedilme şeklindedir. Bu kurama göre oyunla ırkın geçmişindeki davranışları ile bağlantı kurulabilir.

Kısacası “Klâsik Kuramlar” kapsamındaki görüşlerde oyun, az ya da fazla enerji ile geçmiş ya da gelecekteki davranışlar kapsamında ele alınmıştır.

-Dinamik Kuramlar: - Freud Kuramı: Psiko-analitik kuram da denilen bu kurama göre, her davranışın bir nedeni vardır ve dolayısıyla da oyunlar da rastgele ortaya çıkan faaliyetler değildir. İnsanların günlük hayatlarındaki arzuları, düşleri, fantezileri, deneyimlerde hissettikleri, vb. duyguları sonucu oluşan oyunlar, hoş

³³ Pehlivan, Hülya, *Oyun ve Öğrenme*, Anı Yay., Ankara, 2005, s. 33

olmayan deneyimlerin tekrarlandığı ve bu yolla çocuğun olaylara egemen olduğu faaliyetlerdir.

- J. Piaget Kuramı: Piaget'nin kuramından bahsetmeden önce Huizinga'ya ait olan Huizinga Kuramı'ndan bahsetmek gerekir. Çünkü Montessori ve Piaget aynı görüşü kuramlarında daha sonraki yıllarda kullanmışlardır.

-Huizinga Kuramı: Bu kurama göre oyun çeşitli kültürlerden çıkma değil, kültürlerin oluşmasında önemli bir etkidir. Uygarlığın ilk döneminin oyundan ibaret olduğu düşüncesi doğrultusunda Huizinga, Homo-Faber (yapımcı insan) ve Homo Sapiens (düşünür insan) kavramlarının yanına Homo Ludens'i (oyuncu insanı) koymuş ve bu görüşlerin doğrultusunda da oyunu belli bir işleve sahip faaliyet, istekle yapılan bir eylem şeklinde tarif etmiştir ki ona göre oyun, özgürdür ve süreklidir, devamlı tekrarlanır.

Huizinga'nın görüşlerini daha sonraki yıllarda kendi kuramında kullanan ve oyun kuramını bilişsel gelişime dayandıran Piaget'e göre, insan zekâsının gelişimi, iki öğeye bağlıdır ki bunlar da özümleme (assimilation) ile uyum (accomodation)dur. İnsanın çevresinden aldığı bilgileri kendine uydurmasına özümleme, aldığı bilgileri kendine uyduramadığında, sistemi yeniden düzenleyerek kendini dış dünyaya göre ayarlamasına da uyum denir.

Piaget'e göre de oyun, *“dış dünyadan alınan bu sisteme yerleştirme yoludur; insan davranışında daima bulunan ve çocuğun zihinsel gelişimini destekleyen önemli bir unsur”*³⁴ ; *“yaşam boyu süren gelişim ve öğrenme sürecidir.”*³⁵

Bunların dışında yer alan diğer kuramlar ise Helenko Sistem Kuramı ve Berlyne Modelidir. Helenko Sistem Kuramına göre *“kişi oyun ortamını oluşturup dışardan gelen olumsuz etkenleri ortadan kaldıracaktır.”*³⁶ Oyun oynamak kişinin çevresi ile ilişki kurmasıdır ki çevredeki nesnel (nesnel) ya da sosyal kutup (insanlar) ile ilişki kurarak çocuk, kendi kendine bir oyun ortamından başka bir oyun ortamına geçer ve olumsuz etkenleri de ortadan kaldırır.

Berlyne Modelinde ise birey, korku, iç gerginlik ve engellerden kurtulmak isterse oyunla rahatlar. Bu kuramda Heckhausen, “heyecan arama” kuramını ortaya atmıştır.

³⁴ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 13

³⁵ Çoban, Bilal, Nacar, Eyüp, *Beden Eğitimi Öğretmenleri, Stajer Öğrenciler, Sınıf Öğretmenleri ve Öğretim Elemanları İçin İlköğretim I. Kademe Eğitsel Oyunlar*, Nobel Yay., Ankara, 2006, s. 58

³⁶ Poyraz, Hatice, *Okul Öncesi Eğitimde Oyun ve Oyuncak*, Anı Yay., Ankara, 1999, s. 34

Yukarıda belirtilen bu kuramlar doğrultusunda çeşitli tanımlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri Huizinga'nın tanımıdır ki Huizinga'ya göre oyun, “*Belli bir zaman ve belli sınırlar içinde, görünür bir düzende, serbestçe kabul edilen kurallara göre süregelen bir etkinliktir.*”³⁷

Erikson'a göre “*Çocuğun psikososyal gelişiminin aynası.*”³⁸ olan oyun, Freud'a göre “*Ruhsal mekanizmanın normal çalışma unsurlarından biridir. Gerçek görevi zevk vermek olmasına rağmen, yoğun bir izlenimin yeniden yaşanmasıdır.*”³⁹

Schiller'e göre oyun “*tüm yetilerin uygunluğu, eğilimlerin uyumu, duyguların özgürlüğü*”⁴⁰; M. Özhan'a göre, “*bir ya da birden fazla kişinin belli kurallar içinde zihni, bedeni ve ahlâki güçlerini geliştirmek amacı ile yaptıkları eğlence türü hareketler*”⁴¹ iken Margaret Lowen Feld oyunu “*çocukluk döneminden sonra devam eden*”⁴² bir etkinlik, Froebel ise, “*insanoğlunun çocukluk dönemindeki gelişiminin en önemli açıklaması*”⁴³ olarak tanımlar.

Tüm bunlar gösteriyor ki aslında oyun, çocukların daha doğrusu insanoğlunun, hayatta var olabilesini; kendini, çevresini tanımasını; kendisiyle ve çevresiyle iletişim kurabilesini, hayatta kalabilmeyi öğrenebilesini, gerçek dünyası ile hayal dünyasını bir araya getirebilesini; duygularını, düşüncelerini, bildiklerini paylaşabilesini; kısacası insanoğlunun nefes alabilesini sağlayan başlangıçtaki yaşam faaliyetidir.

Oyun, herhangi bir rehberi ve amacı olmayan, çocukların koyduğu kurallar çerçevesinde kendiliğinden oluşup gelişen, çocukların bilişsel-duyuşsal-sosyal beceriler kazanmalarını ya da geliştirmelerini sağlayan ve onların duygu ve düşüncelerinin yer aldığı, eğlendirici özelliği olan, çocukların yaşantısal eseridir.

Oyunun, çocukların öğrenme, sevme, sevilme, başkaları tarafından kabul edilme, güven, bir grubun üyesi olma, başarıp kazanma gibi ihtiyaçlarını gideren bir faaliyet olmasının yanı sıra çocuklarda kişilik gelişimini sağlayan, çocukların özgürce görüp duyup hissedip düşünmelerine imkân veren, içsel olan, yaşama hazırlık etkinliğidir.

Çünkü oyun oynama duygusu çocuklarda içgüdüsel olarak vardır; yani çocuk oyunları, çocuklarda içgüdüsel ve çocuklarda oyun oynama içgüdüsel davranışı,

³⁷ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 13

³⁸ Aral, age., s. 13

³⁹ Aral, age., s. 13

⁴⁰ Aral, age., s. 14

⁴¹ Pehlivan, Hülya, *Oyun ve Öğrenme*, Anı Yay., Ankara, 2005, s. 9

⁴² Gönen, Mübeccel, Uyar Dalkılıç, Nursel, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 28

⁴³ Gönen, age., s. 28

“*bireysel oyun, paralel oyun, sosyal oyun dönemleri*”⁴⁴ olmak üzere üç aşamada ele alınmaktadır:

1. Bireysel Oyun Dönemi (0-2 yaş arası) : Çocuk kendisi ile ilgilenir, tek başına oyun oynamaktan hoşlanır. Nesnelere yakalama, nesnelere ağzına götürme, çıkan sesleri dinleme, gibi.

2. Paralel Oyun Dönemi (2-3 yaş arası): Çocuklar, başka çocuklarla aynı mekânda oyun oynamaya başlarlar. Ancak bu dönemde, kendi kendilerine oynayan iki ayrı çocuk tablosu söz konusudur.

3. Sosyal Oyun Dönemi (3 yaş sonrası): Grupla oyun oynamanın ve bazı kuralların ortaya çıktığı ve çocukların sosyalleşmesinde önemli olan bir dönemdir.

Oyun ve zihinsel gelişim arasında ilişki kuran Piaget’e göre oyunlar, “*alıştırma oyunu, sembolik oyun, kurallı oyunlar*”⁴⁵ olmak üzere üçe ayrılmaktadır::

1. Duyu-Motor Dönemde Alıştırmalı Oyun Dönemi (0-2 yaş arası): Bu oyunlar, bakma, emme, elleri açıp kapama gibi fiziksel hareketleri kapsar ve çocukluğun ilk evresinde; yani duyu-devinim döneminde yer alır.

2. Sembolik (Simgesel) Oyun Dönemi (2-7 ya da 2-11 yaş arası): Bu dönem oyunlarında bir nesne, başka bir nesne yerine kullanılabilir.

Bu dönemde “*çocuk kendini başka canlı veya objelerin yerine koymakta ve onların hissettiklerini hissetmektedir.*”⁴⁶

3. Sosyo-Dramatik (Kurallı Oyun) Oyun Dönemi (11-12 yaş sonrası): Bu dönemdeki oyunlarda da, sosyal bazı kurallar vardır ve yarışma tarzında oyunlar oynanır. Çocuklar, kuralların değişebileceğini ve yeniden düzenlenebileceğini bilirler.

Tüm bunların yanı sıra gelişim kuramcılarının göre de “*üç tür oyun davranışı*”⁴⁷ söz konusudur:

1. Araştırıcı oyun (exploratory play): Ses çıkaran bir nesneyi sallama oyunu gibi.

2. Yapılandırıcı oyun (constructive play): Bloklardan kule yapma oyunu gibi.

3. Rol yapma oyunu ya da öyleymiş gibi davranma oyunu (pretend play): Çocuğun başka bir kişinin rolünü üstlenmesi oyunu gibi.

⁴⁴ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 26

⁴⁵ Ömeroğlu, Esra ve diğerleri, *Okul Öncesi Eğitimde Drama-Teoriden Uygulamaya-*, Kök Yay., Ankara, 2003, s.

13

⁴⁶ Ömeroğlu, age., s. 13

⁴⁷ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 48 - 49

Yukarıda belirtilen oyun dönemlerine, oyun türlerine bakıldığı zaman, oyun dönemlerinden grupta oyun oynamanın yer aldığı “Sosyal Oyun Döneminin”, Piaget’nin üç aşamaya ayırdığı oyun türlerinden “Sosyo-Dramatik Oyunların”, gelişim kuramcılarının araştırmalarının sonuçları arasında yer alan “Rol Yapma Oyununun ya da Öyleymiş Gibi Davranma Oyununun”, özellikle drama etkinliklerini çağrıştırmaya nitelik gösterdiği görülmektedir. Bu niteliklerden en bariz olanı da, ifade edilen oyun döneminde, oyun türünde ve oyunda, drama etkinliklerinde olduğu gibi çocukların dikkat ve enerjilerini etkinlik üzerinde yoğunlaştırmasıdır.

Oysa oyun faaliyetleri ile drama etkinlikleri arasında farklılıklar ve benzerlikler söz konusudur. Ancak bu farklılıkları ya da benzerlikleri açıklamadan önce oyunların genel özelliklerinin belirtilmesi, oyun ve drama kavramlarının, daha sağlıklı karşılaştırılmasına imkân verecektir.

Oyunların genel özellikleri şunlardır:

1. Her oyunun kendi kuralları vardır ve bu kurallar, ana kurallar ile beceri kuralları şeklinde ikiye ayrılır. Ana kurallara uyulmaması, oyunun hiç oynanamaması iken beceri kurallarına uyulmaması oyunun kötü oynanması anlamına gelir.
2. Zaman ve mekân, oyundan oyuna değişir. Ayrıca çocuğun yaşı büyüdükçe dikkat süresi uzadığından oyunun süresi uzar. Çocukların ilgi alanlarına giren konuları içeren oyunlarda da süre uzamaktadır.
3. Oyun, *“ karmaşık bir insan davranışdır. Dinamik bir süreçtir, ilgi, kendinelik ve eğlendiricilik içermektedir.”*⁴⁸
4. Oyun, çocuğun serbest etkinlik alanıdır. Çocuk özgürce hareket eder. Kurallar zaten çocuğun kendi bildiği oyun kurallarıdır.
5. Oyundaki nitelik ve konular, çocuğun gelişimine bağlı olarak zaman içinde farklılık gösterir.
6. Oyunun tekniği her çocuğa göre değişir.
7. Oyun, çocuğun duygularını doğal olarak ifade etmesini sağlar.
8. Bazı oyunlarda bir çeşit alıştırmaya işlevi bulunur. Bir hareketin tekrarlanması veya günlük yaşamın canlandırılması gibi.
9. Oyunlar çoğunlukla bilinen yaşantıların yeniden yaşanması veya yaşantıların sürdürülmesi olarak görülür.

⁴⁸ Pehlivan, Hülya, *Oyun ve Öğrenme*, Anı Yay., Ankara, 2005, s. 9

10. Oyun beceri ve cesaret isteyen bir etkinliktir.

11. Oyunların sayısı ve çeşitliliği, çocukların yaşları ile ters orantılıdır.

12. “*Oyun, belirli bir evrim ve sıralama izler.*”⁴⁹ Çocukların blokları, kibrit kutularını, çubukları, vb. önce yan yana dizerek oynaması, daha sonra bunları üst üste koyarak oynaması, daha sonra da bunları üst üste koyarak hayal dünyasında çeşitli nesnelere, yapıtlara oluşturmaları ve düzen kurması gibi.

13. Oyun, insan yaşamının her aşamasında var olan anlardır.

14. Oyun, çocukların nesnelere ve insanlar hakkında bilgi edinmelerini sağlar ve imgeleme gücü ile sembolleştirme işlemlerini geliştirir.

15. Oyun, lider olabilme ve karar verebilme süreçlerinin gelişmesine katkı sağlayabilmektedir.

16. Oyun, kişisel benlik duygusunun korunmasını sağlar. Çünkü “*oyun, bireyin gündelik hayata sosyal normlardan dolayı yapamadığı şeylere yer vererek telafi eder ve dengeler.*”⁵⁰

17. Oyun, çocukların bellekte tutma, hatırlama, isimlendirme, eşleştirme ve sınıflandırma yeteneklerini geliştiren bir faaliyettir.

Yukarıda genel özelliklerinden kısaca bahsedilmeye çalışılan oyun, bazı yönlerden drama ile benzerlikler göstermektedir. Ancak her iki etkinlik birbirinden farklıdır ve bu farklılıklara aşağıda yer verilmiştir.

1.2.2. Drama-oyun arasındaki ilişki

Oyunda ve drama çalışmalarında, çocuğun dikkat ve enerjisini, etkinlik üzerinde oldukça fazla yoğunlaştırması, her iki etkinliğin de belli kurallar içinde sonsuz özgürlükler içermesi, oyunla dramanın birbirine benzer yanlarıdır. Ancak bu durum, oyunla dramanın tamamen aynı etkinlikler olduğunu göstermez. Çünkü oyunla drama farklı etkinliklerdir. Nitekim “*Oyun desteklendiği zaman bir sanat şekli, sosyalleşme etkinliği ve öğrenme biçimi olan dramaya dönüşür*”⁵¹ ; dolayısıyla oyunla drama arasında farklılıklar vardır:

⁴⁹ Çoban, Bilal, Nacar, Eyüp, *Beden Eğitimi Öğretmenleri, Stajyer Öğrenciler, Sınıf Öğretmenleri ve Öğretim Elemanları İçin İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*, Nobel Yay., Ankara, 2006, s. 28

⁵⁰ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 11

⁵¹ Ömeroğlu, Esra ve diğerleri, *Okul Öncesi Eğitimde Drama-Teoriden Uygulamaya-*, Kök Yay., Ankara, 2003, s. 15 - 16

1. Drama çalışmalarında lider vardır ve liderin rehberliğinde çalışmalar gerçekleştirilir. Oysa oyunda bahsedilen bu hususlar söz konusu değildir.
2. Drama çalışmalarında, liderin rehberliğinde, çocuklar için, “*kişisel duyarlılıklarını anlatma; vücutlarını, seslerini, heyecanlarını ve hatta sosyal ilişkilerini disipline sokma*”⁵² olanağı varken oyunda, lider rehberliğinde, böyle bir durum yoktur.
3. Oyun, çocuklar tarafından kendiliğinden oluşan ve herhangi bir eğitsel amacı olmayan bir etkinlik iken drama, daha önceden planlanan, amaçları daha önceden belirlenen bir etkinliktir.
4. Kuralları olan oyunların kurallarının değiştirilmesi söz konusu değilken drama etkinliklerindeki kuralların eleştirilmesi ve hatta değiştirilebilmesi söz konusudur.
5. Oyun etkinliklerinde kazanmak, kaybetmek gibi sonuçlar ve ödül önemli iken drama etkinliklerinde, çocuğun etkinliğe nasıl katıldığı gibi süreçteki çalışmalar ve yaşantı önemlidir. Drama çalışmalarında doğru ya da yanlış yapmak, kazanmak ya da kaybetmek yoktur. Yani “*Oyun kazanma, kaybetme stratejileriyle başarıma isteği üzerine kurulur. Dramada katılma, yaşama, paylaşma ve üretme esastır.*”⁵³
6. Oyun etkinliklerinin sonucunda değerlendirme çalışması yapılmazken drama etkinliklerinin sonucunda değerlendirme çalışmaları yapılır. Bu değerlendirme çalışmaları ile, drama çalışması esnasında öğrenilen kavramlar, bilgiler, duygular, davranışlar, vb. hakkında tartışılarak belirtilen hususların bilgi dağarcığına yerleşmesi sağlanmaya çalışılır.
7. Drama bir grup yaşantısı iken oyun tek başına da oynanabilen bir etkinliktir.
8. Drama çalışmaları sürekli değişebilir, değiştirilebilir nitelikteyken oyunlarda geleneksellik, kalıplaşmışlık vardır. Fazla değişimden söz edilemez. Başka bir ifadeyle oyun, yapı bakımından basmakalıp ve gelenekseldir; zaman içinde değişime uğramaz. Drama, yapı bakımından canlı ve değişkendir; her an yenilenebilir.
9. Dramanın bir başlangıç ve sonuç bölümü olmayabilir; o anda yaratılıp ortaya konulanlar, ilk kez oluşmaktadır. Oysa her oyunun bir başlangıç ve sonuç bölümü vardır ve genellikle de bir başarı söz konusudur.
10. Dramada estetik kaygı belirgindir. Bu nedenle sürecin içinde ve sonunda estetik biçimlere ulaşılabilir. Oyunda ise estetik kaygıdan çok rahatlama, enerji boşalımı gibi öğeler dikkat çekmektedir.

⁵² Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 33

⁵³ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s.31 - 32

11. Dramada da oyunda da tekrar vardır. Ancak dramada süreç ve yaşantılar farklılaşırken oyunda yapısal anlamda farklılaşma yoktur.

12. Oyun kabuller ve taklitler (öykünmeler) üzerine kurulur. Dramada peşin kabul ve taklit (öykünme) değil, yeniden üretme vardır.

1.3. Drama - Tiyatro Arasındaki İlişki

Drama ile tiyatro arasındaki benzerlik ya da farklılıkları görebilmek için öncelikle her iki kavramın da tanımlarına bakmak gerekmektedir.

Drama, “...bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri ya da yaşantıyı veya bir olayı,...canlandırmaktır.”⁵⁴ şeklinde tanımlanmaktadır.

Tiyatro ise, insanların hayatla yüzleştikleri bir yer, insanı eylemi içinde gösteren ve yaşamın devingenliğini yansıtan “bir devinim sanatı”⁵⁵, insanın var oluşundan itibaren var olan bir sanat türüdür. Bu sanat türü “topluluk sanatı”⁵⁶; kısacası metin, oyuncular, seyirci, mekân, zaman ve kostüm gibi unsurlardan oluşan bir sanat dalıdır.

Tiyatro sözü, Yunanca Tanrı demek olan “Theos” kelimesinden gelmektedir. “Theos (Tanrı), Thea (Hayretle bakılan şey), Theome (Hayretle bakmak, temaşa etmek), Theatron (Mekân, yer), Theastai (Görmek)”⁵⁷ şeklinde etimolojik olarak gelişen tiyatro kavramı, karışık, hayret verici olayları, durumları temaşa etmek olarak da tanımlanmaktadır.

“Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olayları benzetme ve taklit etme yoluyla, belli bir mekânda ve seyirci önünde canlandırma sanatı”⁵⁸ şeklinde de tanımlanan tiyatro, yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere drama ile benzerlikler içermektedir. Bu benzerliklerden ilki ve belki de en dikkat çekenini, “rol yapma” tekniğidir. Rol yapma, hem tiyatrodaki hem de drama çalışmalarında var olan bir tekniktir.

Rol yapma tekniğinin dışında “pantomim” tekniği de ortak kullanılan bir diğer tekniktir.

Ayrıca her iki çalışmada da; yani drama ve tiyatro çalışmalarında da, insanın çevresi ile ilişkilerini düzenlemesine yardım edici bir etki, insanın yaşam gücünü

⁵⁴ http://tr.wikipedia.org/wiki/Drama_%28sanat%29, 04.04.2008

⁵⁵ Şener, Sevda, *İnsanı Geçitlerde Sınayan Sanat Dram Sanatı*, Mitos Boyut Yay., İst., 2003, s. 85

⁵⁶ Sokullu, Sevinç, “Sanat, Tiyatro ve Genç Kuşak”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 37, Mart 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi37/sokullu.htm>, 04.04.2008

⁵⁷ Kuruç, Bozkurt, *Tiyatro İçin Pratik Bilgi El Kitabı*, Gençlik ve Halk Kitapları Dizisi - 27, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., s. 7

⁵⁸ Şimşek, Tacettin, *Teoriden Uygulamaya Okul Tiyatrosu*, Suna Yay., Konya, 2005, s. 9

destekleyici bir özellik, düşünme ve gerçekleri tanıma noktalarında bir katkı söz konusudur.

Ancak tüm bu benzerliklere rağmen drama ve tiyatro çalışmaları, farklı etkinliklerdir ve bu iki çalışmadaki farklılıkları ilk kez Harriet Finley Jhonson (1911), “okulda yapılan drama ile tiyatro çalışmaları” aşamasından bakıp düşünerek okullarda uygulamıştır.

Drama ve tiyatro arasındaki bu farklılıklar, şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Drama çalışmalarında beğenilme gibi bir durum söz konusu değildir. Oysa tiyatro çalışmalarında seyirci tarafından beğenilme, alkışlanma söz konusudur.

Dolayısıyla Peter Slade’ nin öğrencisi olan Brian Way’in de belirttiği gibi, dramada katılanların kendi yaşantıları önemli iken tiyatrodaki seyirci kitlesinin beğenisine yönelme söz konusudur. Tiyatro seyirciler için oynanırken drama seyirciler için oynanmaz.

2. İlköğretimde drama çalışmalarında tiyatrodaki gibi, özellikle izlemek için bilet alıp gelen bir seyirci kitlesi yoktur. Drama çalışmalarında, izleyici konumunda kalan öğrenciler, aslında etkinliğin doğal bir parçasıdır. Nitekim drama çalışmalarında izleyici konumunda kalan her bir öğrenci, izleyiciden ziyade etkinlikte aktif rol almak isteyen kişi durumundadır. Ancak bu durum, tiyatro seyircisi için geçerli değildir.

3. Tiyatro çalışmalarında, oyuncu olmak için var olması gereken bir yetenek söz konusudur. Oysa drama çalışmalarına katılmak için herhangi bir yeteneğe sahip olmaya gerek yoktur. Bu durumu, Amerika’ da, üniversitede yaratıcı drama eğitimini başlatan Winifred Ward da desteklemektedir. Ward’a göre “*tiyatrodaki oyuncular için önemli olan yetenek dramada gerekli değildir.*”⁵⁹

4. Tiyatro çalışmalarında mutlaka olması gereken unsurlardan biri de metindir. Oysa drama çalışmalarında metin, kullanılan pek çok materyalden sadece biridir.

5. Estetik bakış açısı yönünden de, drama çalışmaları bir ön hazırlık, daha doğrusu estetik ile ciddi anlamda tanışmanın aşaması olarak nitelendirilebilir. Oysa tiyatro çalışmaları, estetik bakış açısı yönünden netliğin ortaya çıktığı, hatta estetik bakış açısının gelişme aşaması olarak değerlendirilebilir.

⁵⁹ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 34 - 35

6. Tiyatronun “trajedi, dram, opera, pandomim, tuluat, operet, bale, revü, skeç” gibi çeşitleri var iken dramanın psikodrama, sosyodrama gibi çeşitleri vardır. Bunların yanı sıra dramada teknik açıdan bir çeşitlilik (drama teknikleri) söz konusudur.

7. Tiyatro ile drama amaç noktasında da, farklılık gösterir. Çünkü tiyatrodaki seyircilerin beğenisi, hoş vakit geçirmeleri ve mekândan mutlu ayrılmaları esas alınırken dramada amaç, başkalarını eğlendirmek değil, etkilemektir ve seyircilerin beğenisini kazanabilme gibi bir amaç da yoktur.

Yukarıda kısaca benzerliklerine ve farklılıklarına değinildiği gibi drama ve tiyatro kavramları, birbirinden farklı kavramlardır.

1.4. Drama-Dram Arasındaki İlişki

Drama ile dram kelimeleri çoğu kez birbirine karıştırılan kavramlardır. Ancak iki kelime de farklı anlamlar ifade etmektedir.

Dram, “Antik Yunan’da eylem, hareket anlamına gelen dramenon sözcüğünden türetilmiştir.”⁶⁰ İnsanla ilgili, izlenebilecek şekilde biçimlendirilmiş, izleyenler için anlamı olan bir eylem şeklinde tanımlanan dram kavramı, tiyatronun çeşitleri arasında kendini göstermektedir:

1. Trajedi
2. Dram
3. Opera
4. Pandomim
5. Tuluat
6. Operet
7. Bale
8. Revü
9. Skeç

Bu bağlamda dram, “trajedi ve komedi arasında karışık bir sahne eseri”⁶¹ olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla tiyatronun bir dalı olan dram sanatında “metin,... temel öge”⁶² iken dramada metin temel öge değildir.

⁶⁰ Ergin, Erkan, “Yaşamda ve Eğitimde Tiyatro ‘Tiyatronun Kökeni, Ritüel ve Mitoslar’ ”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 37, Mart 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi37/ergin.htm>, 04.04.2008

⁶¹ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=dram&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

⁶² Efe, Fehmi, *Dram Sanatı Göstergibilimsel Bir Yaklaşım*, YKY, İst., 1993, s. 38

Modern tiyatronun, sürekli olarak aristokrat zümrenin yaşayışını veya sadece hayatın gülünç taraflarının sahneye konmasını yeterli bulmayıp hayatı birçok tarafıyla temsil etme arzusundan doğmuş olan dram, düzyazı ve şiirsel halde yazılabildiği gibi üç perdeden beş perdeye kadar çıkabilmektedir. Üç birlik kuralını tamamen reddeden ve insani temalardan çok toplumcu ve millî konuları işleyen dramın konuları, çok çeşitli olabilmektedir. En kanlı ve çirkin ya da gerçekçi olayları seyirciye göstermekten çekinmeyen bir türdür. Konuları “*günlük hayattan ve tarihin herhangi bir devrinden*”⁶³; hayatın acıklı veya gülünç, çirkin veya güzel hemen her olayından alınabilen dramda kader, umut, neşe, kuşku, tasa, facia ve komik davranışlar bir arada bulunabilmektedir ve kahramanları her sınıftan (halk - soylu ayrımı gözetmeksizin) seçilebilmektedir. Her türlü karaktere yer verilebilen dram eserleri, gerçekleri göstermeyi amaçlamaktadır. Dramın piyes (dramın ciddi ve ağırbaşlı yazılmış şeklidir), melodram (dramın duygulandırıcı ve fazla heyecan verici olanıdır) gibi türleri de vardır.

Bunların yanı sıra M. Esslin’in dram sanatının günümüzdeki alanı konusunda söylediği şu ifadeler de dram sanatının anlamına ışık tutan cümlelerdir: “*Dram sanatı bireylerin bazı temel modellerini sağlar, yani onların kimliklerini, ideallerini, toplumdaki davranışlarının dokularını, değerlerini, isteklerini biçimler; bunun için de, dram sanatı, televizyon dizilerindeki kahramanların serüvenleri, insanların halk kültürü olan folklor ve efsanenin yerini alan sinemanın etkili yarı tanımları ile yığınların kolektif fantezi dünyası durumuna gelmiştir.*”⁶⁴

Yukarıda ayrıntılı bir şekilde açıklanan dram çalışmalarında, sahnede, kişilerin kendileri için ve kendi istedikleri gibi hareket etmeleri söz konusu değilken dramada kişiler, kendi amaçları doğrultusunda, başka bir ifadeyle kendi istekleri doğrultusunda ve kendileri için hareket ederler.

Dram sanatının, “*insanla ilgili olan şeyi sanatsal bir yaratışla canlandırarak üretim işi*”⁶⁵ şeklinde ifade edilmesi, dram ve drama kavramları arasındaki farkı belirginleştirmektedir. Çünkü dramada, dramda olduğu gibi, sadece insanla ilgili olan konular yer almamaktadır; yeri geldiğinde bir hayvan, yeri geldiğinde bir nesne, yeri geldiğinde bir hayalî kahraman, yeri geldiğinde de bir insan yer alabilmektedir ki

⁶³ [http://tr.wikipedia.org/wiki/Dram_\(Tiyatro\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Dram_(Tiyatro)), 04.04.2008

⁶⁴ Esslin, Martin, *Dram Sanatının Alanı-Dram Sanatının Göstergeleri Sahne, Perde ve Ekrandaki Anlamları Nasıl Yarattır-*, çev. Özdemir Nutku, YKY, İst., 1996, s. 13 - 14

⁶⁵ Nutku, Özdemir, *Dram Sanatı Tiyatroya Giriş*, Kalcı Yayınevi, İst., 2001, s. 28

buradaki insan, çevredeki insanlardan biri olabileceği gibi kişinin kendisi ya da okuduğu masal, hikâye, vb. deki bir kahraman da olabilir.

Ayrıca şiirsel, anlatsal ya da diyaloglar halindeki yazınsal metnin, oyun kişilerinin söyleminden oluştuğu edebiyat türü olarak tanımlanan drama, “*yalnızca Batı tiyatrosunun yüzyıllardır ürettiği, tiyatro yazınında kendini kabul ettirmiş yapıtların ortak özelliği değil, her çeşit tiyatro ürününün ortak özelliğini gösteren bir terim*”⁶⁶ olarak ele alınmaktadır. Dram ise, insana ilişkin olan her şeyi sanatsal bir yaratışla canlandıran üretim ve yapım işi olarak tanımlanmakta ve dram sanatının birbirinden ayrılmayacak üç temel öğeleri; yani yansılama, canlandırma ve eylem ön planda tutulmaktadır. Bu üç temel öğenin bulunduğu bir kısa bölüm, beş dakikalık konuşma, bir sözsüz oyun, sinema filmi, televizyon dizisi, opera betikçesi, hatta bir oratoryo dram sanatının kapsamı içindedir.

Yunancada “*bir şey yapmak, oynamak*”⁶⁷ anlamına gelen dram, yazın tarihçilerine göre de, “*lirik ve epik yanında, üçüncü bir yazın alanı*”⁶⁸ dır. Tiyatro Terimleri Sözlüğünde birinci olarak “*sahnedey oynanmak üzere, konuşmalar ve hareketlerle gelişen, karşıt oluşların çatışmasıyla gelişen ve sonuçlanan oyun*”; ikinci olarak da “*halk dilinde ciddi oyun*”⁶⁹ şeklinde tanımlanmaktadır.

Kısacası “*tiyatro olgusunun yazınsal yanı*”⁷⁰ ya da tiyatronun bir çeşidi olarak kabul edilen dram ile drama birbirinden farklı kavramlardır.

1.5. Drama Kavramının Çağrıştırdığı Diğer Kavramlar ve Anlamları

Drama kavramının çağrıştırdığı ya da drama kavramıyla birlikte sıkça kullanılan kavramlar bulunmaktadır ve bu kavramlara aşağıda kısaca açıklamaları ile birlikte yer verilmiştir:

1.5.1. Doğaçlama

Doğaçlama, bir anda ve kendiliğinden oluşan eylemlerdir. Edebiyat ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğünde “*hazırlanmadan, hemen o anda meydana getirme*”⁷¹

⁶⁶ <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=701983>,04.04.2008

⁶⁷ <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=502678>,04.04.2008

⁶⁸ <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=502678> ,04.04.2008

⁶⁹ http://www.tiyatrodunyasi.com/haberdetay.asp?haberno=1014&tiyatro=Tiyatro_Terimleri_Tiyatro_Sozlugu ,04.04.2008

⁷⁰ <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=467060> ,04.04.2008

⁷¹ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=do%F0a%E7lama&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

anlamına gelen doğaçlama, Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğüne göre “*betiğe dayanmadan içe doğduğu gibi oynama ve konuşma, oyun sırasında ortaya çıkan ters bir durumu kapatmak için betikte olmayan hareketler yapma ya da sözler söyleme*”⁷² şeklinde tanımlanmaktadır.

Kendiliğinden oluşan doğaçlama, hayatın her aşamasında yer alan eylemlerdir. Nitekim insanın günlük yaşamda yaptığı birçok tepki, davranış gibi eylemler, tamamen doğaçlama niteliği taşımaktadır.

1.5.2. Dramatizasyon

Bir gösterim aracı olmayan, tiyatro oyunculuğuna hazırlamak veya birilerini eğlendirmek gibi bir amacı olmayan, çocuğun gelişimini destekleme amacını güden, temelinde taklit olan ve insanın doğduğu andan itibaren kullandığı bir etkinliktir.

“*Dramatizasyon, duygu ve düşüncelerin, bir öykünün, bir olayın, çeşitli yaşam durumlarının tiyatro tekniklerinden yararlanılarak oyun veya oyunlar geliştirilerek canlandırılması*”⁷³ şeklinde de tanımlanmaktadır.

1.5.3. İletişim

İletişim, iletilmek istenen mesajın kaynak tarafından sözlü veya yazılı olarak alıcıya gönderilmesidir. “*Bireyler arasında anlamlı kılma*”⁷⁴ şeklinde tanımlanan iletişim, Bilişim Terimleri Sözlüğünde “*Bir yerden, bir kişiden, bir makineden bir başkasına, herhangi bir ortamdan yararlanarak bilgi gönderme*”⁷⁵; Eğitim Terimleri Sözlüğünde “*Bir düşüncenin, bir duygunun yüz anlatımı, el, kol ve baş hareketleri, konuşma yoluyla ya da yazı, telefon, radyo, televizyon gibi bildirişim araç ve gereçlerinden yararlanarak bir kimseden başka bir kimseye iletimi*”⁷⁶ şeklinde; Toplumbilim Terimleri Sözlüğünde de “*Düşünce ve duyguların bireyler, toplumsal kümeler, toplumlar arasında söz, el-kol hareketi, yazı, görüntü vb. aracılığı ile değiş tokuş edilmesini sağlayan toplumsal etkileşim süreci*”⁷⁷ olarak tanımlanmaktadır.

⁷² <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=do%F0a%E7lama&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

⁷³ Karadağ, Asiye, *Dramatizasyon: Öyküleri, Kostümleri ve Aksesurları*, Anı Yay., Ankara, 2004, s. 1

⁷⁴ Büyükkaragöz, Savaş, Çivi, Cuma, *Genel Öğretim Metotları*, Öz Eğitim Yay., İst., 1997, s. 43

⁷⁵ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=ileti%FEim&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

⁷⁶ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=ileti%FEim&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

⁷⁷ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=ileti%FEim&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

1.5.4. Etkileşim

Etkileşim, iki birey-nesne veya bir birey ve nesne arasındaki karşılıklı etkileme ve etkilenme olayıdır. Bu kavram, “iki ayrı etkenin, incelenen özellik üzerine birlikte yaptıkları etki”⁷⁸ şeklinde İstatistik Terimleri Sözlüğünde tanımlanırken Toplum Bilim Terimleri Sözlüğünde “Toplum yaşamında her şeyin hem kendisinin bağlı olduğu, hem de kendisine bağlı olan bir karşılıklı etkiler bütünlüğü içinde bulunması; neden ile sonucun birbirinden ayrı değil, sıkı sıkıya birbirine bağlı olması ve durmadan birbiriyle yer değiştirmesi”⁷⁹ şeklinde açıklanmaktadır.

Etkileşim, iletişimin bir sonucudur da denilebilir. Bu iletişim bireyin kendisi ile olabileceği gibi bireyler arası, birey-nesnelere arası, vb. şekilde de gerçekleşebilmektedir.

1.5.5. Yaratıcılık

Yaratıcılık, “bilinenlerden yeni bir şey ortaya çıkarma, yeni özgün bir senteze varma, birtakım sorunlara yeni çözüm yolları bulma, daha önce kurulmamış ilişkiler kurma, böylece yeni bir düşünce şeması içinde yeni yaşantı, deneyim, fikir ve ürünler ortaya koymak”⁸⁰ tır.

İnsanda doğuştan gelen özelliklerinden biri olan; özgünlük, farklılık, kural dışılık gibi özellikleri bulunan yaratıcılık, insanın geniş çapta görüp duyup hissetmesinin, düşünmesinin sonucunda oluşan yaratıcı düşüncenin bir uzantısıdır.

1.6. Dramanın Tarihçesi

1.6.1. Dünyada drama

Dram kelimesi, Yunanca’da “eylem”⁸¹ anlamına gelirken “drama” kelimesi “yaşam biçimi”⁸² anlamına gelmektedir.

Drama, eğitimde, ilk kez Fransa’da kullanılmaya başlamıştır. Bu alanda çalışan ilk kişi ve 18. yüzyıl düşünürlerinden biri olan J. J. Rousseau (1712-1778), açık hava festivallerini öne sürerek dramayı yaygınlaştırmaya çalışmıştır. Oyunda gerçek

⁷⁸ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=etkile%FEim&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

⁷⁹ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=etkile%FEim&kategori=terim&hng=md>, 04.04.2008

⁸⁰ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 38

⁸¹ Aral, age., s. 33

⁸² Aral, age., s. 33

duyguların yaşanması gerektiğini savunan J. J. Rousseou'ya göre, duyguları yaşamak, öznellik, bilişsellik, duyguların üstünlüğü, vb. önemlidir.

Fransa'da romantik naturalizmin olduğu dönemde, endüstri devriminin gerçekleştiği İngiltere'de, "çocuk merkezli eğitim" kavramına yönelik olarak eğitim sisteminde değişiklikler olmuştur. Bireysel duyarlılığın eğitilmesi ön görülerek ve çocuk merkezli eğitime geçilerek İngiltere'de açılan yeni okullar, eğitimde dramının uygulandığı ilk mekânlar olarak hafızalarda yer almıştır. Çocukların eğitiminde dramının kullanımı, ilk kez İngiltere'de ve Amerika'da başlamıştır ve gelişmiştir.

İngiliz Peter Slade, çocuk grupları ile drama çalışmalarını 1920'lerden itibaren denemeye başlayarak 1954 yılında kendine özgü bir drama yöntemi geliştirmiştir ve geliştirdiği bu yöntemi, "Çocuk Draması" adlı kitabında açıklamıştır. Ayrıca bu kitapta, çocuğun oynadığı oyunların gerçek drama olduğu ifade edilmiştir. Yani çocuk dramasını, özel bir sanat türü olarak ele alan ve tiyatroya alternatif olduğunu düşünen Slade'a göre, drama, çocukların farklı durumlara girmeleriyle ve farklı roller oynamalarıyla, çocuk gelişimine önemli katkıları olan ve doğallık, kendiliğindenlik (spontanlık), içtenlik, yaratıcılık, özümleme ve değerlendirme öğelerinin ön planda olduğu bir etkinliktir. Slade, "*Dramada bir yaşam oyunu vardır ve onun kuralları geçerlidir.*"⁸³ demektedir.

Peter Slade'in öğrencisi olan ve 2. Dünya Savaşı esnasında çok zor koşullarda yaşayan çocuklara drama ile yardımcı olan Brian Way'e göre, drama etkinliği, özürsüz olan, olmayan bütün çocuklarla gerçekleştirilebilecek bir etkinliktir ve çocukların kendilerini tanıyıp kendilerine güvenmelerine katkıda bulunma imkânı sağlayan bir faaliyettir. Çocukta, yaparak yaşayarak oluşan kişiliğin gelişmesini sağlayan drama, Way'e göre, tiyatrodan farklıdır. Çünkü ona göre tiyatro, seyirciler için oynanırken dramada, katılanların yaşantıları önemlidir ve seyirciler için oynanmaz.

Bunların yanı sıra çocuğun kendini sanatla ifade etmesi, ilk kez Frank Cisec tarafından savunulmuştur ve Frank Cisec'in okulunda bu doğrultuda ilk kez eğitim yapılmıştır. Bu eğitimin sonucunda da "make believe play" yani "mış gibi yapmak"⁸⁴ ortaya çıkmıştır.

⁸³ Gönen, Mübeccel, Uyar Dalkılıç, Nursel, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 27

⁸⁴ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 35

“*Harriet Finley Jhonson(1911) okuldaki dramayı, okul tiyatrosundan farklı olarak uygulayan ilk kişidir*”⁸⁵ ve bu uygulamalar da, “mış gibi yapmak” şeklinde yapılmıştır. Okullarda yapmaya değer tek etkinlik olarak dramayı kabul eden Cook ise, okullarda dramanın yapıldığı özel mekânlar olması gerektiğini vurgulayıp bu mekânları “mum mery” (maskeli eğlence, soytarılık yapılan yer) olarak adlandırmıştır.

Bunların yanı sıra Amerika’da, 1923’ te üniversitede yaratıcı drama eğitimini Winifred Ward başlatmıştır. Winifred Ward, drama ile tiyatroyu birbirinden ayırıp başkalarını eğlendirmek ve etkilemek amacı olmadığından dramada, tiyatrodaki gibi özel bir yeteneğe ihtiyaç olunmadığını ifade etmiştir. Viola Spolin ise “Tiyatro İçin Doğaçlama” adlı eserinde, çocukların “*doğaçlama sırasında,... kim olduğunu, nerede olduğunu, ne istediğini, ne yaptığını, hissettiği duyguları*”⁸⁶ kendilerinin belirleyip istedikleri biçimde de ifade ettiklerini ve bunun için çocukların içlerinden geldiği gibi oynamalarının, kendilerini ifade etme yönünden ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca 1901’de Carl Cross’un, “The Play Of Man” isimli kitabında, yetişkinlerin yapması gerektiğini belirttiği drama, 1930-1940’lı yıllarda, teorik bilgiler verilmeyip sadece uygulama yapılarak okul programlarında oturmaya başlamış, 1943’te İngiltere’de eğitimsel drama derneği kurulmuş ve 1960 yılında da, Newson Raporu’nda dramanın “psikoterapik yönü” ilk kez ortaya çıkarılmıştır.

1970 yılında ise Dorothy Heathcote tarafından eğitimde dramanın hem bilişsel hem de duyuşsal öğrenmeyi amaçlaması ve öğretmenin dramada mutlaka bir rol üstlenmesi gerektiği vurgulanmış ve bu yaklaşım Betty Jane Wagner tarafından kitap haline getirilmiştir.

McCaslin da, 1984 yılında yayımladığı eserinde, televizyon ve video karşısındaki pasif çocukların yaşayarak, deneyerek daha aktif olabilmeleri, yaşama katılabilmeleri hususunda, yaratıcı drama yaklaşımını önermiş ve çocukların hem bedensel hem zihinsel hem de sosyal ve duygusal yeteneklerinin gelişmesinin drama oyunları ile olabileceğini belirtmiştir.

Çocuk dramasının kişilik gelişimini etkilediğini ve eğitimde dramanın kaybolan bazı içgüdülerin ortaya çıkmasını sağladığını “Drama Aracılığıyla Gelişim” adlı kitabında belirten Brian Way’in dışında, “Eğitici Drama Eğitimine Giriş” adlı

⁸⁵ Aral, age., s. 35

⁸⁶ Önder, Alev, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*, Epsilon Yay., İst., 2004, s. 35

kitabında, “çocuklara sorular sorarak konuyu açma, ayrıntılara girme ve tartışma gibi”⁸⁷ ayrıntılara önem veren Bolton’a göre eğitimde dramanın temeli, çevreye uyumu sağlamaktır.

1.6.2. Ülkemizde drama

Türkiye’de eğitimde drama çalışmalarına benzer etkinlikler, ilk olarak köy enstitülerinde karşımıza çıkmaktadır. Yine ilk defa İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu dramayı, eğitim sisteminin gündemine taşımıştır ve “1951’de de T.C. Millî Eğitim Bakanlığı dramanın önemli olduğunu belirtmiştir.”⁸⁸

1918’de orta öğretim müdürlüğüne atandıktan sonra okul temsillerini teşvik eden, Türkçe derslerinde temsil yönteminin kullanılması gerektiğini ifade eden ve “tarihî temsiller” in sahnelenmesi için çaba sarfeden İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, okullarda sahnelenmesi için “Sultan Selim’in Şehadeti, Edirne Muhasarası, Küçük Şehit ve Yavuz” gibi piyesleri kaleme almıştır.

1926 yılı ilkokul programında, eğitim-öğretim ilkeleri içerisinde yer alan drama etkinlikleri, daha sonra ilk ve ortaokul programlarında, temsil yöntemi olarak yerini bulmuş ve temsil çalışmaları ile ilgili çeşitli eserler kaleme alınmıştır.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu’ndan sonra, bu konuda eser veren isimlerin başında Kâzım Karabekir, Emin Ali ve Selahattin Çoruh gelmektedir ki Selahattin Çoruh, 1938’de “Okullarda Dramatizasyon” adlı eseriyle, ülkemizde drama alanında kaleme alınan ilk eserin yazarı unvanına sahiptir.

1962 yılında hazırlanan ortaokul programında ise, öğrencilerin okuyarak, düşünerek ve görerek algıladıklarını temsil yoluyla ifade etme çalışmalarının önemi, çocukların gelişimlerinde dramatizasyonun yararı ve özellikle Türkçe derslerinde, okuma metinlerinin canlandırılması hususunda öneriler, bilgiler üzerinde durulmuştur.

Ayrıca 1965’te yayımlanan ve Emin Özdemir’e ait olan “Uygulamalı Dramatizasyon” adlı eserde, dramanın önemi vurgulanmakta, drama türleri hakkında bilgiler verilmekte, vb. konular üzerinde durulmaktadır.

1968 tarihli ilkokul programında da, çocukların konuşmalarında dramatizasyonun önemi vurgulanıp masal, roman gibi eserlerin bir kısmının dramatize

⁸⁷ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst. 2004, s. 46

⁸⁸ Gönen, Mübeccel, Uyar Dalkılıç, Nursel, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 26

edilebileceğini ifade eden cümleler yer alırken bu tür çalışmaların, yazılı piyeslerin sahnelenmesine yönelik olan çalışmalarla karıştırılmaması gerektiği, belirgin bir şekilde vurgulanmaktadır.

Dramatizasyon ya da temsil, vb. şekillerde ifade edilen bu yöntem, 1980'den sonra "drama" şekliyle yerini almıştır. Bu kavramın belirginleşmesinde ve uygulama çalışmaları ile zenginleştirilmesinde Tamer Levent, İnci San gibi isimlerin katkıları yadsınamayacak kadar büyüktür.

Bu kavramın ülkemizde netleşmesinde, 1985 yılında ilk kez düzenlenen ve iki yılda bir yenilenen Uluslar Arası Eğitimde Drama seminerlerinin, 1990'da Ankara'da kurulan Çağdaş Drama Derneği'nin yürüttüğü faaliyetlerin ve Mübeccel Gönen, Alev Önder, Tülay Üstündağ gibi isimlerin katkıları inkâr edilemez bir gerçektir.

Eğitim fakültelerinde okul öncesi eğitim ve sınıf öğretmenliği ana bilim dallarında, kız meslek liselerinde okutulan dersler arasında ve 2006-2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren de ilköğretim kurumlarında seçmeli dersler arasında dramanın yer alması, drama konusuna olan olumlu yaklaşımı sezdirir niteliktedir.

1.7. Dramanın Genel Amaçları

Dramanın yani bu yaşamsal faaliyetin "*genel amaçları*"⁸⁹ şunlardır:

1. Drama ile ilgili kavramların anlam bilgisi
2. Drama etkinliklerinde kullanılan araç-gereçler bilgisi
3. Dramanın eğitimindeki önemini kavrayabilme
4. Kendini ve başkalarını tanımaya istekli oluş
5. Kendisi ve başkaları ile sağlıklı iletişim kurabilme
6. Olay, olgu ve sorunlar karşısında kendini başkalarının yerine koyabilme
7. Drama ile sosyal sorunların çözümü arasındaki ilişkileri kavrayabilme
8. Her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışları geliştirebilme
9. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitesini geliştirebilme
10. Drama yoluyla kendini ifade ederek ruh sağlığını koruyabilme
11. Karşılaştığı sorunların çözümünde drama deneyimlerinden yararlanabilme
12. Drama deneyimlerinden yararlanarak estetik bakış açısı geliştirebilme
13. Sorumluluk alarak kişisel disiplin geliştirebilme

⁸⁹ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 31-32

14. Eleştiriye açık oluş
15. Bireysel ve grup etkinliklerinde sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma ve sorumluluk bilinciyle hareket etmeyi alışkanlık hâline getiriş
16. Yaratıcılığı ortaya koyma ve geliştirmede hayal gücünü kullanabilme
17. Hayal gücünü kullanarak özgün drama örnekleri üretebilme
18. Yeni girdiği ortam ve durumlara uyum sağlayabilme
19. Drama yoluyla ilgi ve yeteneklerini ortaya koyarak geliştirebilme
20. Bedensel devinim yoluyla kendini dramatik olarak ifade edebilme
21. Çevresindeki sanat etkinliklerine katılmaya istekli oluş
22. Oyun yoluyla öğrenmenin farkında oluş
23. Yaşamdaki değişik rollerin farkında oluş
24. Özgür düşünceli, hoşgörülü, demokratik bir kişiliğe sahip oluş
25. Türkçe’ yi doğru ve düzgün konuşmayı alışkanlık hâline getiriş
26. Sanatın sosyal ve kültürel yaşamdaki önemini takdir ediş

1.8. Dramada Materyal

*“Öğrenme – öğretme sürecinde araç – gereçler öğretimi desteklemek amacıyla kullanılırlar. Buna paralel olarak öğretim araç – gereçlerini öğretme – öğrenme sürecini oluşturan diğer unsurlardan bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Dolayısıyla, bütün öğrenme ve öğretme durumlarında kullanılacak tek bir araç – gereçten bahsetmek de mümkün değildir.”*⁹⁰

Bu durum, drama çalışmalarında kullanılan araç – gereçler ve başvurulabilecek edebi türler için de geçerlidir. Aşağıda drama çalışmalarında kullanılacak araç – gereçlere ve başvurulabilecek edebi türlere yer verilmiştir:

1.8.1. Dramada kullanılacak araç ve gereçler

Drama etkinliklerinde çeşitli araç ve gereçler kullanılır ve bu araç - gereçler elbette çok önemlidir. Çünkü çocukların ilgilerinin odaklaşmasında, çocukların daha istekli bir şekilde etkinliklere katılmalarında etkin bir faktördür.

⁹⁰ Yalın, Halil İbrahim, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Nobel Yay., Ankara, 2000, s. 78. – 79.

Drama etkinliklerinde yer alabilen araç ve gereçlerden bazıları şunlardır: Maskeler, kuklalar, çantalar, yöresel kıyafetler, eski ve yeni gömlekler, pantolonlar, ayakkabılar, başlıklar, şapkalar, fularlar, atkılar, elbiseler, yelekler, hırkalar, mendiller, kemerler, çeşitli mesleklere ait kıyafetler, çingirak, düdük, flüt, baston, şemsiye, takma bıyık, çeşitli takılar, makyaj malzemeleri, toplar, oyuncaklar, yastıklar, küçük örtüler, kilimler, müzik âletleri, cd ya da kasetler, kasetçalar, ipler, vb.

Yine “*dramada konsantrasyonu sağlamak ve işlenen konuyla ilgili bir atmosfer yaratabilmek için, klâsik müzik, değişik uluslardan alınan etnik müzik örnekleri, pop müzik, çağın yeni müzik akımları olarak bilinen elektronik müzik, New Age gibi akımlardan alınan örnekler, sanatsal sinema filmlerinin müzikleri, değişik ses efektleri ve yöresel çalgılar kullanılabilir.*”⁹¹

Bunların yanı sıra gerektiğinde, imkânlar ölçüsünde ve drama lideri tarafından önceden temin edilip kullanıma hazır hâle getirilebilecek olan tepegöz ya da projeksiyon âletlerinden, slaytlardan, çeşitli fotoğraflardan, resimlerden de drama etkinliklerinde yararlanılabilir.

Yukarıda bahsedilen araç-gereçlerin dışında drama çalışmalarında, kitaplıklar da kullanılabilir. “*Drama dersinde öğrenci, bilgilenmek için kütüphaneden yararlanmaya, kaynak taramaya ve ulaştığı bilgiyi uygulamada kullanmaya özendirilmelidir. Bu açıdan kitaplık da drama çalışmalarının bir başvuru merkezi olarak araç ve gereçten sayılabilir. Öğrenci düzeyine uygun kaynak eserlerle oluşturulmuş zengin bir kitaplık, drama etkinliklerinde de önemli bir boşluğu dolduracaktır.*”⁹²

Yine son olarak belirtilmelidir ki aslında, yukarıda ifade edilen somut araç ve gereçler olmadan da drama çalışması yapılabilir ki bazen bir sözcük araç-gereç niteliği taşıırken, bazen de hayal dünyasında canlandırılan bir yer, cisim, varlık, vb. materyal olarak kullanılabilir.

1.8.2. Dramada başvurulabilecek edebî türler

1.8.2.1. Masallar

Pertev Naili Boratav tarafından “*Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına*

⁹¹ MEB, *İlköğretim Drama 1- Öğretmen İçin*, MEB Yay., Ankara, 1999, s. 26

⁹² Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 67

inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı."⁹³ ; Saim Sakaoğlu tarafından "*Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyenleri inandırabilen bir sözlü anlatım türü.*"⁹⁴ şeklinde tanımlanan masallar, çocukların her zaman ilgisini çeken bir edebi türdür.

Edebiyatımızda Eflatun Cem Güney, Naki Tezel, Pertev Naili Boratav, Ümit Kaftancıoğlu, Saim Sakaoğlu, Umay Günay, Bilge Seyidoğlu, Ali Püsküllüoğlu gibi araştırmacılarımızın derlediği Türk masalları dışında Cahit Zarifoğlu'nun, Sadık Yalsızuçanlar'ın, Tarık Dursun'un, Aytül Akal'ın, Mustafa Ruhi Şirin'in, Mevlanâ İdris'in, vb. yazarların kaleme aldığı ve çocuklara hitap eden özgün masalları yer almaktadır.

*"Masalın gizemli havası, serüven dolu fantastik olaylar içermesi, çoğunlukla iyilerin kazanıp kötülerin yenilgiye uğratılması, masalları çocuk için ilginç kılar. Başka deyişle masal, çocuğun dünyasına yakın bir dünya sunar."*⁹⁵

Altı yaşından sonra, içerisindeki olağanüstülüklerin sadece masallarda olduğunu anlayan çocuklar için bu anlatı türü, hayal güçlerini zenginleştirici; dinleme, anlama, konuşma, okuma ve yazma alışkanlıklarını kazandırıcı, öğrenmeye hazırlayıcı ve ana dili geliştirici bir nitelik göstermektedir.

Tüm bu niteliklerinden dolayı drama çalışmalarında araç olarak masallar kullanılabilir. Masallar kullanımında, masalları güncelleme (Masal içerisindeki problem, drama lideri tarafından öğrencilere yöneltilir, problemin yaşanılan zamana taşınarak çözüm önerileri bulunmaya çalışılır.), masalları tamamlama (Drama lideri tarafından okunan masalın, yarım bırakılan kısmının, öğrenciler tarafından tamamlanması, sonra drama liderinin masalın sonunu okuması, adil bir oyun aracılığı, vb. bir etkinlikle rollerin dağıtılarak masalın dramatize edilmesi söz konusudur.), masalları değiştirme (Öğrenciler tarafından masalın sonunun, beğenilmeyen kısmının, sevilmeyen kahramanların, vb. değiştirilip dramatize edilmesi söz konusudur.) ya da

⁹³ Oğuz, M. Öcal ve diğerleri, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2005, s. 124

⁹⁴ Oğuz, age., s. 124

⁹⁵ Dilidüzgün, Selahattin, *Çağdaş Çocuk Yazını - Yazın Eğitime Atılan İlk Adım-*, YKY, İst., 1996, s. 31

masallar yaratma (Belli kelimelerin kullanılıp bu kelimelerden yararlanılarak masallar yaratılması gibi etkinlikler yapılır.) gibi etkinlikler gerçekleştirilebilir.

1.8.2.2. Masalımsı hikâyeler (fabllar)

Masallardaki olağanüstü kahramanların, sihir, büyü gibi unsurların olmadığı; çocukların hayal edebileceği olağanüstü öğelerle süslü, çocukların etraflarında görebilecekleri olaylarla, canlı ya da cansız kahramanlarla dolu ürünlere masalımsı hikâyeler denir. Fabllar masalımsı hikâyelere en güzel örneklerdir.

Çocuklar masalımsı hikâyeleri düşünerek zihinlerinde somutlaştırabilmektedirler. Bu nedenle de drama çalışmalarında masalımsı hikâyelerden de yararlanılabilmektedir. Bu türlerin içeriğe uygun olan seslerle canlandırılması, drama tekniği olarak da kabul edilebilir.

1.8.2.3. Efsaneler (söylenceler)

Efsane, gerçeklik izlenimi olan, belgeli konuşma iddiasının ve akıl yoluyla kavranamayan gizemli bir dünyanın olduğu, tarihî zaman içerisinde insanın dış dünyayı kavrama çabası ile oluşan kutsal karakterli anlatı türüdür.

Nitekim Bilge Seyidoğlu efsaneyi şöyle tanımlar: “*Efsaneler sözlü geleneğin ürünü olan bir anlatım türüdür. Temelinde inanç unsuru vardır. Efsaneyi anlatan ve onu dinleyenler efsanenin gerçek üzerine kurulduğuna inanırlar. Bu gerçek objektif bir gerçek değildir. Efsaneyi nakledenler ve dinleyenler efsanedeki olayların gerçekten olmuş olduğuna inanırlar. Efsaneler bu özellikleri ile masaldan ayrılırlar. Masallarda anlatılan şeylerin yalan olduğu masalın başında belirtilir. ‘Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken’ gibi tekerlemelerle masala başlanır. Efsane anlatılırken de ‘Annemden duyduğuma göre, büyüklerimden duyduğuma göre olay şöyle olmuş, şöyle gerçekleşmiş’ gibi efsanenin gerçek olduğunu kuvvetlendiren sözlerle efsane anlatılır. Efsaneler kısa anlatım türleridir. Bir veya birkaç motif ihtiva ederler. Bu özellikleri ile de diğer anlatım türlerinden ve masallardan ayrılırlar.”⁹⁶*

Seçici davranılması şartıyla öğrencilere sunulan efsaneler, çocukların imgelem dünyasını da zenginleştirebilecek niteliktedirler.

⁹⁶ Oğuz, M. Öcal ve diğerleri, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2005, s. 120

“Çocuğun imgelem dünyası genişledikçe yorumlama yeteneği de artar.”⁹⁷ Bu nedenle drama etkinliklerinde efsanelerden de yararlanılarak öğrencilerle canlandırma çalışmaları yapılabilir.

1.8.2.4. Hikâyeler (öyküler)

“Çocuk, on – on iki yaşlarından itibaren gerçeklik duygusu uyandıran metinlere yönelir.”⁹⁸ Bu metinler de hikâyelerdir.

Hikâyeler, belirli bir zaman ve mekânda geçen, olmuş ya da olabilecek olayların anlatıldığı kısa yazılardır.

Hikâyelerden hareketli bir anlatıma sahip olanlar, okul öncesi dönemde zevkle dinlenirken gerçek olayların olması sebebiyle de çocukların bilgi sahibi olmasını ve toplumsal beklentileri gerçekleştirmesini kolaylaştırırlar. Çocukların bakış açılarını genişletip deneyim kazanmalarını sağlarlar. Çocuklara hitap eden, ilgisini çekebilecek, vb. niteliklere sahip hikâyelerin anlatımı, çocukların dinleme yeteneği kazanmasını da sağlar.

Tüm bu özellikleri nedeniyle hikâyeler, drama çalışmalarında kullanılabilir. Ancak drama çalışmalarında kullanılacak hikâyenin dilinin anlaşılır, konusunun çocuklara hitap edici, ilgilerini çekici, olay ya da durumlarının kolayca canlandırılabilir nitelikte olması gerekir. Çünkü “çocuğu tanımayan, kavrayamayan ve onun dünyasına giremeyen kişiler, çocuklar için kitaplar yazıyor”⁹⁹ ve bu kitaplardaki hikâyeler de, gerek konu gerek anlatım gerekse diğer yönlerden çocuklar için uygun nitelikleri taşıyor.

Hikâyeler, drama çalışmalarında, masalarda olduğu gibi hikâyeyi güncelleştirme, hikâyeyi tamamlama, hikâyeyi değiştirme, hikâyeye yaratma gibi etkinlikler şeklinde kullanılabilir.

⁹⁷ Onaran, Mustafa Şerif, “Çocuk Edebiyatı Üzerine Notlar”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ankara, 2005, s. 456

⁹⁸ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 98

⁹⁹ Tuncer, Hüseyin, “Çocuk Kitapları Bağa Destursuz Girmesin”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ank., 2005, s. 472

1.8.2.5. Romanlar

Hikâyelere göre daha kapsamlı olan, olmuş ya da olabilecek olayları anlatan yazılardır. Romanların konusu, hayvanlar, geziler, yakın çevre, duygusal ya da tarihî konular olabileceği gibi serüven ya da mizahî konular da olabilir.

Romanlar, çocukların farklı tiplerde insanlar tanımalarına imkân verdikleri için çocukların, hayat tecrübelerini zenginleştirici, deneyim kazanmalarına olanak sağlayıcı, değer yargılarının açıklık kazanmasına yardım edici niteliklere sahiptir.

Ayrıca *“romanlar, özellikle okuma alışkanlığı kazandırmada son derecede önemlidir. Özellikle 4 ve 5. sınıflara yönelik olarak sınıf içi etkinliklerde roman türünde kaleme alınmış metinlerden yararlanılabilir.”*¹⁰⁰

Romanların ders içerisinde okunması mümkün olmadığı için belli bölümleri drama çalışmalarında kullanılabilir. Bu bölümler kullanılarak, romanın diğer kısımları öğrenciler tarafından tamamlanabilir; kişiler, karakterler, yer ve zaman belirlenip roman yaratılabilir; yani romanı tamamlama, roman yaratma gibi etkinlikler düzenlenerek romanlar, drama çalışmalarında kullanılabilir. Bunların yanı sıra romandan alınan kısmın güncellenip dramatize edilmesiyle de, romandan drama çalışmalarında yararlanmak mümkündür.

1.8.2.6. Fıkralar

Fıkralar denince toplumumuzda ilk akla gelen Nasreddin Hoca ve Temel fıkralarıdır. Bunların dışında Bektaşî, Kayserili, Yahudi, İskoçyalı fıkraları gibi fıkralar da vardır.

Fıkralar, bireysel ve toplumsal hayattaki zıtlıkları vurgulayan; olumsuzlukları yeren, alaya alan, eleştiren; sözlü gelenekte dilden dile aktarılan; halkın pratik zekâsını ve espri gücünü yansıtan; nükte, yergi, mizah ve eleştiri taşıyan; insanları güldürmek, eğlendirmek, hoşça vakit geçirtmek gibi işlevleri olan bir edebî türdür.

Bu edebî tür, çocukları güldürücü yönüyle rahatlatır, çocukların iyimser olmalarına yardım eder ve pratik zekâlarını geliştirir.

Bu nedenle fıkralar, seçici olmak şartıyla –ki bazı insanlara, yörelere, vb. hakaret edici olmamalıdır- drama etkinliklerinde kullanılarak dramatize edilebilir; değiştirilerek

¹⁰⁰ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 102

doğaçlama yoluyla ya da başka şekillerde kullanılarak fıkralardan, drama etkinliklerinde yararlanılabilir.

1.8.2.7. Şiirler

Çocuklar, küçük yaşlardan itibaren sayışmalardan, ritmik sözlerden, tekerlemelerden hoşlanırlar. Dolayısıyla kafiyeli şiirlerden de çocuklar hoşlanırlar. Çünkü kelime oyunları, kafiyeler çocuklardaki ritim ihtiyacını karşılar.

Şiirlerde canlı ya da cansız varlıklar, duygular, düşünceler, vb. renkli, etkili ve duygulu bir biçimde anlatılır. Bunun için şiirler, çocuklara duygusal, düşsel zenginlik ile düşünce zenginliği ve esnekliği, estetik bakış açısı, iletişimsel beceri kazandırır. 3. ya da 4. sınıftaki çocukların kelime dağarcığını zenginleştirir, imgelem gücünü geliştirir, şiir okuyucusu ve dinleyicisi olmalarını ya da bu becerilerini geliştirmelerini sağlar.

Bu bağlamda, çocukların hoşlanacağı ve seviyelerine uygun şiirler, drama etkinliklerinde kullanılabilir. Karışık olarak verilen sözcüklerle şiir oluşturma, âşıkların atışmaları şeklinde kafiyeli dizeler oluşturma, seçili şiirlerdeki sözcükleri değiştirerek ya da eş anlamlılarını bularak mısralar oluşturma, şiirdeki eksik sözcükleri tamamlama, birkaç sözcükten yararlanarak şiir yazma gibi etkinlikler yapılabilir.

Ancak drama liderinin çocukları iyi tanıyıp anlaması, hangi şiirin çocuklara uygun olacağını belirleyebilmesi, “... çocuk geçen her şiirin çocuk şiiri, olduğu yanılığısına.”¹⁰¹ düşmemesi gerekir. Nitekim Veysel Çolak, çocuklar için yazılan eserlerin birçoğunun gerekli nitelikleri taşımadığını ifade eder: “Çocuklar için yazılan şiirlere bakınız. Birçoğuna şiir demek, kesinlikle olanaksızdır. Çocuklar için yazılınca şiiri şiir kılan değerlerin hiçbir önemi yokmuş gibi davranılıyor...”¹⁰²

Yukarıda ifade edilen bu noktaya dikkat edilmek şartıyla kullanılacak şiirlerin, çocukların sevebilecekleri nitelikte canlı, hareketli, melodik, vezin ve kafiyeli şiirler olması gerekir. Bunların yanı sıra “öğretmen şiir seçerken, çocuğun düşünme ve olayları algılayış biçimini, duygularını ifade ediş biçimini, sözcük dağarcığını, dikkat süresi gibi özelliklerini dikkate almalıdır. Seçilen şiir çocukta anlama ya da söylemede güçlük yaratacak olursa, çocuğun şiire karşı olumsuz tavır geliştirmesi söz konusu

¹⁰¹ Taşdelen, Vefa, “Çocuğu Anlayan Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ankara, 2005, s. 323

¹⁰² Çolak, Veysel, “İnsan ve Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ankara, 2005, s. 467

olabilir.”¹⁰³ İşte bu nedenle yukarıda da belirtildiği gibi drama liderinin yani öğretmenin, drama etkinliklerinde kullanacağı şiirleri özenerek ve dikkatli bir şekilde seçmesi gerekir.

1.8.2.8. Güncel olaylar

Okulda, sınıfta ya da mahallede yani yakın bir çevrede meydana gelen bir olay (maçta meydana gelen bir kaza, yeni gelen bir arkadaşla tanışma anı, trafik kazası gibi), televizyonda duyulan bir haber gibi güncel olaylar, sınıf içerisinde drama etkinliklerinde kullanılarak dramatize edilebilir.

Bu tür etkinliklerle öğrencilerin çevrelerine karşı daha duyarlı olmaları sağlanabilir. Ayrıca güncel olayları drama çalışmalarında kullanma, çocukların yeni çözümler üretebilmelerini sağlayıcı, dolayısıyla da düşünme, yorumlama becerilerini geliştirici bir nitelik taşımaktadır.

1.8.2.9. Atasözleri

Şükrü Elçin’e göre atasözleri, “*Nazım, nesir, her iki şekli ile, eski tecrübeleri ‘tam bir fikir’ kompozisyonu içinde teşbih, mecaz, kinaye, tezâd... gibi edebî sanatların kudretinden faydalanarak süslü, kapalı olarak veya bazen açık, mecazsız hususuyla yetiyecek gençlere aktaran*”¹⁰⁴ sözlerdir.

Drama etkinliklerinde özellikle doğaçlama tekniğinin kullanımı esnasında atasözleri kullanılabilir. Bu şekilde hem atasözlerinin anlamları kavratılmış hem de nasihatın zaman zaman meydana gelebilen olumsuz etkileri bertaraf edilerek öğrencilerin deneyim kazanmaları sağlanmış olur. Çünkü çocuklara doğrudan sözel ifadelerle verilen ahlaki ya da başka konulardaki nasihatler, bazen dinleyen kişiler üzerinde etkili olamayabilmekte, olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Nitekim Afet Ilgaz’ın “*Çocuklara, özel olarak ve yapay bir edayla ahlâk dersi verilmesi hevesini onaylamıyorum...*”¹⁰⁵ ifadesi de, nasihatın etkili olmadığı zamanları hatırlatır niteliktedir.

¹⁰³ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-pa Yay., İst., 2000, s.125

¹⁰⁴ Oğuz, M. Öcal ve diğerleri, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2005, s. 148

¹⁰⁵ Ilgaz, Afet, “Çocuk Edebiyatı”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 04 / 105, Ankara, 2005, s. 461

1.8.2.10. Deyimler

Deyimler, Ömer Asım Aksoy'un ifadesiyle “Çekici bir anlatım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları”¹⁰⁶ dır.

Deyimlerden, atasözleri gibi, özellikle doğaçlama tekniğinin kullanımında yararlanılabilir. Deyimlerin drama çalışmalarında kullanımında, öğrencilerin hem düşsel hem düşünce zenginliği kazanmaları; düşünme, yorumlama gibi becerilerinin gelişmesi söz konusudur.

1.8.2.11. Destanlar

Drama çalışmalarında kullanılacak bir diğer edebî tür olarak destanları ele alabiliriz. Nitekim Türkçe ve Edebiyat derslerinin yanı sıra Hayat Bilgisi, Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya gibi daha pek çok derslerde de destanlardan yararlanabiliriz.

Materyal olarak kullanılabilen bu destanları, Yakup Karasoy şöyle ifade eder: “İster boy, ister ulus bazında olsun, ister dar bir alanda, ister geniş bir alanda yaşanmış olsun, ister dışa, ister içe yönelik olsun, toplumun (kabilenin, ulusun) bütün bireylerini doğrudan ilgilendiren ya da etkileyen herhangi bir olayı, ister dar bir alanın, ister çok geniş bir alanın bahadırı olsun belli bir tip (alp tipi) etrafında toplayarak anlatan, ‘destancı’ adı verilen ve uzun bir süre ‘edebiyatçı’ ve ‘tarihçi’ görevini yerine getiren, atlı göçebe yaşam tarzının sanatkâr tipi olan sanatkârlar (ozan, cıravve diğerleri) tarafından kendine özgü bir forma kavuşturulup müzik âleti eşliğinde ya da değil ezgili ve kendine has bir akış ve üslup ile nakledilen, sanat ve estetik kaygıları taşıyan, tarihteki bölgesel ya da ulusal bazdaki olayları tam anlamıyla gerçekçi bir şekilde değil de, efsane ya da tevatür boyutuyla nakleden, teşekkülü için uzun bir süreyi gerektiren, sözlü kültür ortamında teşekkül etmesi ve sözlü iletişim vasıtasıyla nakledilmesi nedenleriyle değişime uğrayabilen, toplumun geçtiği kültürel süreçleri ve yazıya geçirildikleri dönemin özelliklerini yansıtan, atlı göçebe yaşam tarzının ürünü olarak çoklukla manzum olarak ortaya konan; fakat, zaman zaman mensur ya da manzum-mensur bir yapı sergileyebilen kahramanlık konulu metinlere destan denir.”¹⁰⁷ Şükrü Elçin, “Bir boy, ulus (kavim) veya millet hayatında tam estetik hüviyet kazanmamış eser

¹⁰⁶ Oğuz, M. Öcal ve diğerleri, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2005, s. 151

¹⁰⁷ Oğuz, M. Öcal ve diğerleri, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2005, s. 131

sayılan efsanelerden sonra nazım şeklinde ortaya çıkan en eski halk edebiyatı mahsullerinden biridir.”¹⁰⁸ şeklinde destanı tanımlarken M.Necati Sepetçioğlu, “Destanlar, bir milletin bütün varlığını, elemelerini, kederlerini, sevinç ve coşkunluklarını kısaca, heyecanlarını hareketlendiren bütün duygu ve düşünce yapısını oluşturan zenginlik hazineleridir.”¹⁰⁹ şeklinde, Pertev Naili Boratav da, “Milletlerin ilk edebî mahsullerine destan ismi veriliyor.”¹¹⁰ şeklinde destanı tanımlar.

Bu şekilde tanımlanan destanların oluşumunu, gelişimini ve günümüze gelişini, Öcal Oğuz şöyle ifade etmektedir:

“Türk sözlü kültür birikiminin önemli bir bölümünü meydana getiren ‘destan’ların oluşması ve günümüze gelebilmesi için, çeşitli safhalardan geçmesi gerektiğinin kaçınılmazlığı, eldeki destanlarımızın incelenmesinden kolaylıkla anlaşılmaktadır. Destanların oluşumu hakkında yapılan değerlendirmelerin de gözden geçirilmesiyle, bu safha ve şartları beş ana başlık etrafında toplamak mümkün görünmektedir. Birinci olarak, destanı yaratan topluluğun ‘destan devri’ diye adlandırabileceğimiz bir dönemde yaşaması gerekir. Türkler açısından bu dönem, mitoloji unsurlarının toplum hayatında etkisini kuvvetle sürdürdüğü, Bozkır kültürünün ortaya çıkardığı ‘Alp tipi’ nin toplum hayatını yönlendirdiği bir dönemdir. Mitolojiden beslenen olağanüstülükler, toplum hayatında eski yerini yitirdikçe, kahramanlığın yerini, yerleşik toplumun değer yargılarına dayalı motifler aldıkça, ‘destan devri’ yavaşlamakta ve yerini ‘hikâye devri’ olarak adlandırabileceğimiz bir devir almaktadır.

İkinci olarak, destanı yaratan topluluğun ‘sözlü gelenek’ e sahip olması gerekmektedir. Kültür unsurlarının, edebî verimlerin kuşaktan kuşağa aktarıldığı güçlü bir sözlü gelenek

¹⁰⁸ Yılar, Ömer ve diğerleri, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegem Yay., Ankara, 2007, s. 141

¹⁰⁹ Yılar, age., s.141

¹¹⁰ Yılar, age., s.141

ortamının bulunması, destanın gelişimini sürdürmesini sağlayacaktır.

Üçüncü olarak, destanın teşekkülüne ilham veren bir çekirdek ‘vak’a’nın olması gerekmektedir. Toplumun derinden etkileyen veya kurgulandıktan sonra toplumda büyük ilgi uyandıran bu vak’a, sözlü gelenek ortamında yayılıp zenginleşmelidir.

Dördüncü olarak, bu vak’a bir ‘ozan’ tarafından edebî bir metin haline getirilmelidir. Bu metin ozandan ozana, kuşaktan kuşağa geçerek sözlü gelenek ortamında yaşatılmalıdır.

Beşinci olarak, toplum, ‘destan devri’ diye adlandırdığımız zaman dilimini tamamlamadan sözlü gelenekte yaşayan bu metin ‘tespit’ edilmelidir. Destan devrini tamamlayan toplumlarda, tespit edilen, yani yazıya geçirilen metinlerin, toplumun içinde bulunduğu devrin ürünü olacağını kabul etmek durumundayız.”¹¹¹

Yukarıda ifade edildiği üzere, Öcal Oğuz’ un ifadelerinde yer aldığı şekilde oluşan destanların, diğer edebî türlerden ayrılan özellikleri söz konusudur. Bu özellikler şu şekilde ifade edilebilir:

1. Destanlar manzum şekilde olan, uzun ve bir toplumu ilgilendiren konuları işleyen eski edebî türlerdir.
2. Ait oldukları milletin ortak hafızası olan destanlar, dilden dile aktarılırken zamanla farklılaşsalar da milletlerin birinci sırada olan kaynaklarındadırlar.
3. Yazının icadından önce milletlerin oluşum süreçlerinde yaratılmış eserlerdir.
4. Destanlar hem tarihe ışık tutmakta hem de hayal ve edebî unsurları nedeniyle tarihi tam olarak yansıtmamaktadırlar.
5. Destanlar, ait oldukları milletin ne kadar köklü bir millet olduğunu da belgelemektedirler ki Türk edebiyatını, edebiyat tarihçileri destanla başlatmaktadır. Çünkü Orta Asya’da yapılan arkeolojik araştırmalar, Türk destan devrinin M.Ö. 12. asra kadar uzandığı kanaatine varmaktadır.

¹¹¹ Oğuz, M. Öcal ve diğerleri, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2005, s. 132

6. Destanlar, ait oldukları milletin ortak ölkü, emel ve geleneklerini de yansıtmaktadırlar.

7. Destanlar, eski yaşantıları anlatırken geçmiş ve gelecek arasında köprü oluşturmaktadırlar.

8. Destanlar, çocuklara ve gençlere millî kimlik kazandırıcı nitelik taşımaktadır. Nitekim “*millî kimliğin oluşması, fertlerin kendi milletine ait olan kültür varlıklarını tanımasıyla başlar. Bu kültür varlıklarının taşıyıcılarından birisi de destanlardır. Yani destanlar, millet olma bilincini yansıtan eserler arasında ilk sırada yer almaktadır denilebilir. Bu yönüyle ele alındığında ‘çocukların dolayısıyla toplumsal kişilik ve kimliği edindirmede destanların katkısı büyük olacaktır.’*”¹¹²

Yine destanlar, milletin başından geçen göç, kuraklık, çeşitli felaketler, savaşlar, kahramanlıklar gibi önemli ve etkili olayları ele alırlar; yani milletin hayatı ile ilgili konulara yer verirler. Bu olaylar, toplumun olaylara bakışı, idealize edilen kahraman tipleri, çözüm bulmak için gösterilen paylaşma bilinci gibi ortak bir duyuş ve düşünüş duygusu ile dile getirilir. Destanlardaki bu dile getiriş şekli de millî kimliği kazandırmada etkin bir işleve sahiptir.

9. Destanların önemi şu noktada da kendini göstermektedir: “*Ergenlik döneminde başlayan kimlik arayışı, ilköğretimin ikinci kademesi olarak adlandırılan ilköğretimin 6-7-8. sınıflarına rastlamaktadır. Özellikle şiddetin yaygınlaştığı günümüzün kitle iletişim araçlarının da yardımıyla bu yaştaki çocukları kolaylıkla etkisi altına almakta ve onları bir takım olumsuz davranışlara yöneltmektedir. Bu konuda eğitimde destanlardan etkili bir şekilde yararlanmak mümkün olabilir.*”¹¹³

Bu ve benzeri özelliklere sahip olan bu destanlar da, diğer edebî türler gibi, drama etkinliklerinde kullanılabilir. Böylece öğrencilerin kendi kültürlerine ait öğeleri tanımaları da sağlanmış olur. Masalların, hikâyelerin, vb. kullanımında olduğu gibi destanı tamamlama, destanı güncelleme, destan yaratma, destanı değiştirme gibi çeşitli şekillerde destanlar kullanılarak dramatize edilebilir. Ancak seçilecek destanların öğrencilerin seviyelerine uygun şekilde sadeleştirilmiş olması gerekmektedir.

¹¹² Yılar, Ömer ve diğerleri, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegem Yay., Ankara, 2007, s. 141

¹¹³ Yılar, age., s. 142

1.8.2.12. Bilmeceler

Bilmeceler de drama etkinliklerinde kullanılacak başka bir edebî türdür. Öğrenciler, bilmecede sormak istedikleri canlı ya da cansız varlıkları pandomim ya da doğaçlama gibi teknikleri kullanarak karşısındaki arkadaşlarına sorabilirler. Alınan yanıtta sonra drama etkinliğini gerçekleştiren öğrenci ya da öğrenciler, bilmeceyi sözlü olarak ifade ederler.

Bunun yanı sıra öğrenciler, gruplar hâlinde çevrelerindeki canlı ya da cansız varlıkların cevaplarını oluşturacağı bilmeceler yaratarak bu bilmeceleri yukarıda ifade edildiği gibi drama çalışmaları ile diğer grup öğrencilerine yöneltebilirler. Bu şekilde bilmece yaratma çalışması yapılabilir.

Benzer çalışmalar, bilmecelerin cevaplarını ifade ederken de yapılabilir; yani bilmecenin cevabını, öğrenciler, drama liderinin belirlediği teknikleri kullanarak ifade edebilirler.

Bu tür çalışmalar, düşünme, yorumlama gibi zihin beceriler; hayal gücü, bedensel beceriler, vb. yönlerden öğrencileri geliştirici çalışmalardır.

1.8.2.13. Diğerleri

Tüm bu belirtilen kaynaklar dışında, öğrencinin anlayabileceği nitelikte ve seviyesine uygun olması koşuluyla, drama etkinliklerinde her şeyden yararlanılabilir. Matematik, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fizik gibi ders konularından; bir kelimedenden, rüyadan, hayal unsurundan, duygudan; küçük bir mimik hareketinden, kısacası her şeyden yola çıkılarak drama etkinlikleri gerçekleştirilebilir.

Kısacası, çocuklar, düşünen, kendine özgü nitelikleri ve dünyası olan bireylerdir. Drama etkinliklerinde çocukların dünyalarına hitap edebilecek ve seviyelerine uygun her şey kullanılabilir. Nitekim bu durumu Arif Ay da şu ifadesiyle dile getirmektedir: “... çocukları bir örnek biblolar gibi görmek yerine, düşünen, sorgulayan, kendine özgü yetenekleri olan bireyler olarak kabul edip onlara sözlü ve yazılı geleneğimizin tüm verimlerini sunmalıyız.”¹¹⁴

¹¹⁴ Ay, Arif, “Çocuk Yetiştirmek ve Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ankara, Ağustos – Eylül 2005, s. 469

1.9. Drama Sürecinin Öğeleri

1.9.1. Çalışma mekânı (çevre, araç ve gereçler)

Drama uygulamalarında öğrenciler, rahat hareket edebilmelidirler ve drama çalışmalarının yapılacağı mekân mümkün olduğu kadar sessiz olmalıdır ki öğrencilerin motivasyonlarını bozacak ses ya da gürültü işitilmesin. Bunun için drama sınıflarının bulunması ideal olmalıdır. Ancak bunun her okulda olması mümkün olmadığı göz önüne bulundurulursa, spor salonları da drama çalışmalarını uygulamak amacıyla kullanılabilir. Okulda spor salonu da yoksa, öğrencilerin drama çalışmaları için, sınıf duvarlarına doğru sıralar dizilerek sınıfın boş kalan orta kısmından yararlanılabilir. Bunların yanı sıra sıcaklık ve aydınlatma yönünden de, drama çalışmalarının yapılacağı mekânın uygun olması gerekir.

Drama çalışmasının yapıldığı çevre, çocuğa her ayrıntıyı hazır sunmalıdır. Yani çocukların zihinlerinde canlandırmalarına yardımcı olacak şekilde gerçek ya da gerçeği anımsatan nesnelere önceden yerleştirilmesi, bu şekilde ortamın hazırlanması gerekir.

Ayrıca bu ortamda genellikle öğrencileri güdülemek için kullanılan araç ve gereçler de bulunmalıdır. Bu araç ve gereçler, normal kullanımları dışında farklı amaçlarla ya da biçimleri değiştirilerek de kullanılabilir. Ancak hangi amaçla ya da biçimleri değiştirilerek kullanılırsa kullanılsın dramada kullanılan araç ve gereçlerin dramaya katılan öğrencilerin ekonomik durumuna uygun, kolay bulunulabilecek, öğrencilere zarar vermeyecek (sivri ucu olmayan, kesici olmayan araç ve gereçler gibi), birçok amaç için kullanılabilir, hareket özgürlüğünü kısıtlamayacak, her an ulaşılabilir niteliklere sahip olması gerekir. Bu niteliklere sahip olan aşağıdaki araç ve gereçler drama etkinliklerinde sıkça kullanılabilir:

Teypler, ses bantları, cdler, resimler, fotoğraflar, posterler, yazılar, gösterim tahtası, kartonlar, resim kâğıdı, kukla, renkli boya kalemleri, oyuncaklar, süs eşyaları, kutular, vazolar, eski giysiler, yöresel kıyafetler, maskeler, başlıklar, bastonlar, çeşitli takılar, makyaj malzemeleri, şapkalar, ayakkabılar, bozuk gerçek eşyalar, ev eşyaları, kitap, dergi, gazete, afiş, broşür gibi basılı materyaller, slaytlar, tepegöz, projeksiyon, kitaplıklar, vb.

Bu araç ve gereçler, öğrencilerin kolaylıkla alabileceği bir sepet ya da dolap içerisinde bulunmalıdır. Öğretmen, bu araç ve gereçleri, okul yönetimi ile birlikte velilerle, çevredeki iş yerleri ile, kurumlarla, yayın evleri ile, oyuncak üreticisi firmalar

ile iş birliği yaparak temin edilebileceği gibi basit araç ve gereçleri, öğrencilerin katılımını sağlayarak da yapabilir.

1.9.2. Drama etkinliğine katılanlar

Yapılacak drama çalışmalarına katılacak öğrencilerin gelişim seviyeleri, cinsiyetleri, ilgi ve ihtiyaçları, daha önce drama çalışmalarına katılıp katılmadıkları göz önünde bulundurularak çalışmalar yapılmalıdır. İlk kez drama çalışmasına katılan öğrencilerle daha önce drama çalışmalarına katılan öğrenciler arasında farklılık söz konusudur. İlk kez drama çalışmalarına katılan öğrencilerle drama çalışmaları yapılırken basit çalışmalardan başlanmalıdır ve grubun özellikleri dikkate alınarak grubun sayısı önceden tespit edilmelidir. *“Sayı bu niteliklere göre değişmekle birlikte, 10 – 12 kişilik grupların ideal olduğu unutulmamalıdır.”*¹¹⁵

Drama çalışmaları planlanırken, dikkat edilmesi gereken öğrenci özellikleri içerisinde, yaş düzeyi o kadar da önemli değildir. Çünkü aynı yaşta olan tüm öğrenciler aynı gelişim seviyesinde olmayabilirler. Bu nedenle öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları, ilgi göstermeleri, gerekli hareketleri yapabilmeleri için isteklilik ve gelişim seviyeleri, yaşlarından daha önemlidir.

Ayrıca *“drama grubunda birlikte yaşama, üretme ve paylaşma süreci yaşandığından tüm paylaşımlardan haz alınması için gönüllülük esası da dikkate alınmalıdır.”*¹¹⁶

1.9.3. Drama etkinliğini uygulama

Drama etkinliklerinin uygulanması için yapılacak etkinlik çalışmasının önceden iyi planlanması gerekmektedir. Plan hazırlanırken de, çocuklara bu çalışmayla ne öğretilmek istendiği, öğrenmenin en iyi hangi ortamda gerçekleştirileceği, dramada hangi rollerde hangi çocukların olabileceği, drama liderinin yani öğretmenin dışarıdan mı yönlendireceği yoksa çalışmaya mı katılacağı, dramadaki rollerin hangi bakış açısından ele alınacağı, dikkatin nasıl çekileceği, konsantrasyonun nasıl sağlanacağı belirlenmelidir.

Plan hazırlanıp uygulandıktan sonra da, drama çalışması hakkında konuşulmalı; ancak asla ödül ve ceza şeklinde dönüt olmamalıdır.

¹¹⁵ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-pa Yay., İst., 2000, s. 99

¹¹⁶ Aral, age., s. 99

1.9.4. Drama lideri

Drama lideri, drama çalışmalarının anahtarı niteliğindedir. Çünkü drama çalışmalarını planlayan, ortamı hazırlayan, uygulatan, değerlendiren, öğrencileri yönlendiren kişi hep drama lideridir yani öğretmendir. Bu nedenle en başta pedagojik formasyonu olan, yaratıcı nitelikler taşıyan, sağlıklı ve tutarlı, değişmeye açık bir kişiliği olan, iletişime açık, hazır ve istekli, yaratıcı, anında karar verebilen, kendini ve başkalarını tanıyan, uygulamada aktif olan, yetersiz kaldığında hangi bilgi kaynaklarına ulaşması gerektiğini bilen iyi bir lider, dost, sırdaş, arkadaş, gözlemci olabilen, sabırlı, tutarlı, hoşgörülü, güler yüzlü, anlayışlı kişiler, drama lideri olmalıdır ki drama çalışmaları, amaçları doğrultusunda sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilsin.

Tüm bu niteliklere sahip olması gereken drama lideri, drama grubunun da güvenini kazanmalı ve drama etiğine de sahip olmalıdır.

“Drama etiğine sahip olabilmek için liderde bulunması gereken nitelikler şu şekilde sıralanabilir:

- Öğretmenin kendi değerleri olmalı,
- Atölyede yaşananlar orada kalmalı,
- Lider demokratik, insana saygılı olmalı ve insana değer vermeli
- Sürekli araştırmakla ve kendini geliştirmekle sorumlu olmalı
- İyi bir dinleyici olmalı,
- Grubun durdurma, değiştirme, yönlendirme hakkına saygı göstermeli,
- Sempatik ve doğal olmalı,
- Dramaya katılanlarda bir etik oluşturmaya çalışmalı,
- Grubu olumlu yönde geliştirmeye, birleştirmeye çalışmalı,
- Lider kendisinin de gelişip öğrendiğinin farkında olmalı,
- Dramanın sınırlarını bilmeli,
- İş birliği içinde olmalı, dürüst bir şekilde hareket edebilmeli,

-Dramaya katılanların kendi yorumlarını, yargılarını, değer ve bakış açılarını oluşturmalarına fırsat tanınmalıdır.”¹¹⁷

Drama lideri, tüm bu ifade edilen niteliklerin dışında öğrencilerin başarı duygusunu tatmalarına da imkân vermelidir. Bunun için de, öğrencilerin yapacakları işleri kendileri yapmamalı, öğrencilerin yeteneklerini kullanmalarına zemin hazırlamalıdır.

Drama lideri, öğrencilerle sürekli bir paylaşım içerisinde olmalı ve bu paylaşım içerisinde de, ses tonundan jest ve mimiklerine, vücut diline kadar daha net, kısa, anlaşılır, yumuşak ifadeler kullanmalıdır. Böylece öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahatça ifade etmelerine fırsat vermiş olur.

1.10. Drama Uygulama Basamakları

1.10.1. Isınma ve rahatlama çalışmaları

Drama uygulamalarındaki bu ilk basamak, drama etkinliklerine katılacak öğrencilerin birbirlerini tanımalarına, iletişim kurmalarına, drama etkinlikleri için istekli olmalarına, tanışma ile başlayan güven duygusuna, uyum sağlamaya, gözlem yapmaya, bedeni ve beyni duyumsamaya yönelik çalışmaların uygulandığı bir basamaktır. Bu basamakta, öğrencilerin yapılacak drama etkinliğine her bakımdan hazırlanmaları, ısınmaları sağlanır.

Bu aşamada genellikle müzik ya da ritim eşliğinde yürüme, koşma, zıplama gibi hareketler yapılmaktadır. Bu şekilde öğrencilerde kaynaşma ve konsantrasyon sağlanmaktadır.

1.10.2. Oynama

Drama lideri, yukarıda da ifade edildiği gibi çalışmanın yapılacağı grubun özelliklerini dikkate alarak ve uygun drama tekniklerinden birini ya da birkaçını seçerek çalışmayı gerçekleştirir. Bu çalışmalar, öğrencilerin bazen sözcük dağarcıklarını geliştirmeye, bazen sosyal ve bedensel becerilerini geliştirmeye, bazen de dilsel, vb. becerilerini geliştirmeye yönelik yapılır.

Kısacası bu aşamada, önceden belirlenen amaç ya da amaçlar doğrultusunda hazırlanan drama çalışmasının uygulanması söz konusudur.

¹¹⁷ Aral, age., s. 102 - 103

1.10.3. Rahatlama ve değerlendirme çalışmaları

Drama çalışmaları sonunda öğrencilerin zihinsel ve bedensel yönden rahatlama çalışmalarını sağlamak amacıyla yapılır. Çünkü öğrenciler, etkinlik boyunca zihinsel ve fiziksel olarak yorulmuşlardır ve dinlenmeye ihtiyaçları vardır. İşte bunu sağlayan rahatlama aşamasıdır. Ancak öğrenciler rahatlama etkinliklerinde zorlanmamalıdır ki her öğrenci kendini istediği şekilde dinlendirebilsin.

Öğrenciler etkinliğin bittiğinin farkına varırlar, daha sakin olurlar. Akabinde “Etkinlik esnasında neler hissettiniz? Neler yaşadınız?” gibi sorularla öğrencilerin gerçek hayata dönmeleri ve yaşantılarını gözden geçirmeleri sağlanır. Böylece öğrenciler, kendi yaşantılarını gözler ve analiz ederler.

Genellikle bu basamakta, açık uçlu sorular sorularak öğrencilerin katılımları sağlanıp drama çalışması ile neler kazanıldığı ya da elde edildiği belirlenmeye çalışılır.

1.11. Drama Türleri

1.11.1. Psikodrama

Psikodrama, “*eğitilmiş bir uzmanın hasta ile kurduğu profesyonel bir ilişki yolu ile duygusal yapıya ait problemlerde*

1. *Var olan semptomların ortadan kaldırılması, değiştirilmesi veya durdurulması*

2. *Bozulmuş davranış örüntülerinin düzeltilmesi*

3. *Olumlu kişilik büyümesinin ve gelişmesinin sağlanması yolu ile tedavi etme süreci*”¹¹⁸ anlamına gelen psikoterapinin yanı sıra pedagojide ve öğretimde kullanılmaktadır.

Başka bir ifadeyle psikodrama, psikoterapinin bir çeşidi olan grup psikoterapileri içerisinde kullanılan bir etkinliktir.

Bu grup psikoterapisi deyimini ile psikodrama kavramı ilk kez Jacob Levy Moreno tarafından kullanılmıştır ve eşi Zerka Moreno ise “*psikodramanın bugünkü kimliğine kavuşmasında büyük rol*”¹¹⁹ oynamıştır.

İnsandaki üç temel özellik olan eylem, yaratıcılık ve spontanlığa dikkat çeken psikodrama, “*ya travma yaratan eski bir duruma son vermeyi ya da güç bir durumu ele almayı amaçlayan gerçek ya da düşsel sahnelerden oluşan dramatik oyunlardır.*”¹²⁰

¹¹⁸ Altınay, Deniz, *Psikodrama Grup Psikoterapisi 300 Isınma Oyunu- Temel Teknikler-Yardımcı Teknikler ve Temel Stratejiler*, Sistem Yay., İst., 1999, s. 3

¹¹⁹ Altınay, age., s. 5

Bu dramatik oyunlarda kişiler, empati kurarak gerçekleri ya da yaşanmışlıkları, vb. algılamaya çalışırlar; başka bir ifadeyle Moreno' nun da dediği gibi “gerçeğin aksiyonla yeniden keşfedilmesi” söz konusudur.

1.11.2. Yaratıcı drama

Mc. Caslin ve Winfred Ward'ın sınırlarını çizdiği, İnci San'ın Türkiye'de öncüsü olduğu yaratıcı drama kavramı, günümüzde farklı bir boyut içerisinde bırakılma durumundadır ki eğitim amacıyla yapılan tüm drama etkinliklerinin “*Eğitimde Yaratıcı Drama*”¹²¹ başlığı altında bir arada tutulmaya çalışılması, bu durumun en belirgin hâlidir.

Yaratıcı drama, çocukların kendi düşünceleri, yaşantıları, deneyimleri, gözlemleri, bilgileri, vb. doğrultusunda, herhangi bir metine ihtiyaç duymadan, bir sözcükten, düşünceden, olaydan, durumdan, yaşantıdan, hayalî bir durumdan, nesneden yola çıkarak ve tiyatronun tekniklerini kullanarak oyunlar kurguladığı etkinliklerdir ki yaratıcı dramada en çok kullanılan teknik doğaçlama ve rol oynama teknikleridir

Yaratıcı drama etkinlikleri, bireylerdeki yaratıcılık, kendine güven, kendini tanıma ve ifade etme, beden dilini kullanma, pasiflikten kurtulma, çevreyi tanıma ve her duruma farklı yönlerden bakabilme becerisi kazanma hususunda etkin faaliyetlerdir.

1.11.3. Eğitici drama

İngiltere'de Gavin Bolton, Peter Slade ve öğrencisi Brain Way gibi tiyatro kökenli eğitimcilerin geliştirmiş olduğu eğitici drama, diğer iki drama türünü kapsayıcı bir özellik göstermektedir. Çünkü eğitici drama, çocuğun her konuda eğitimini sağlamak amacıyla yapılan drama çalışmalarıdır ki yaratıcı drama ile psikodrama da, eğitim amaçlı kullanılabilir. İşte bu nedenle de eğitici drama, yukarıda ifade edildiği gibi, iki drama türünü kapsayıcı nitelik taşımaktadır.

Eğitici dramanın diğer iki drama türü çalışmalarını kapsayıcı nitelik göstermesi, yapılan tüm yaratıcı ve psikodrama çalışmalarının eğitici drama olduğu anlamına gelmez. Eğer yapılan yaratıcı drama ya da psikodrama etkinlikleri, eğitici amaç taşıyorsa eğitici drama kapsamına girer, taşıyorsa girmez.

¹²⁰ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst, 2004, s. 41

¹²¹ Şimşek, age., s. 44

Daha önce de ifade edildiği gibi çocukları eğitmek amacıyla yapılan bütün drama çalışmaları anlamına gelen eğitici dramanın önemini anlamak için kısaca eğitimde dramadaki öğrenme türlerine değinmek gerekmektedir:

1.11.3.1.Yaşantılara dayalı öğrenme

Bireylerin görerek, duyarak ve yapıp yaşayarak edindikleri bilgiler, kalıcı özellik göstermektedir. Çünkü bu öğrenme türünde, bireyin aktif katılımı söz konusudur; yani çocuğun bizzat kendisi görev alarak düşünmekte, hareket etmekte, gözlemekte, araştırmakta, sonuçlar çıkarmakta; kısacası hissederek yaşamaktadır.

Nitekim çocuklar, doğduğu andan itibaren kendileri dokunarak, ağızlarına yaklaştırarak, bakarak, koklayarak, dinleyerek çevrelerini tanımakta, merak ettikleri konularda bilgi sahibi olmaktadır; deneyerek, görerek, hissederek, yaşayarak yaşamda var olmaya çalışmaktadırlar. Yine “bin nasihattense bir musibet daha hayırlıdır” atasözü, yaşantılara dayalı öğrenmenin kalıcılığını ifade etmekte özetleyici bir nitelik taşımaktadır.

1.11.3.2. Hareket yoluyla öğrenme

İnsan, doğduğu andan itibaren çevresini hareket yoluyla algılamaya başlar. Bireyin hareket etmesi, çevresiyle iletişim kurmasında, ihtiyaçlarını karşılamasında, kendine olan güvenini kazanmasında, vb. birçok konuda fayda sağlamaktadır.

Dramada da birey, düşüncelerini fiziksel hareketler yoluyla ifade ederken hem sözel olmayan becerisini geliştirmekte hem de rahatlamaktadır. “*Rahatlama, enerjinin dışı vurularak kullanılmasını da sağlamaktadır. Rahatlama ile birlikte çocuk kendi hareketleri sayesinde birçok kavramı (büyük-küçük), olayı (oyuncak paylaşma), süreci (tohumun bitkiye dönüşmesi) öğrenebilir.*”¹²²

Ayrıca “*rol yaparken kendi hareketleri ile başkalarının hareketlerini birleştirmeyi öğrenen çocuk, drama sayesinde bilişsel ve psiko – motor öğrenmeyi de birleştirebilir. Örneğin aynı unsurların benzer özelliklerini kavrama, bir unsuru diğerine dönüştürme ya da bir dönüşümü kavrama, zihinde canlandırma ve parçalara*

¹²² Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 67

bakarak parçalama, tamamen görünmese bile bütünü anlama gibi yetenekler bilişsel ve psiko - motor öğrenme birleşiminin göstergesidir.”¹²³

Kısacası çocuklar, hareket yoluyla öğrenme noktasında, drama sayesinde, gerçek yaşamla bağlantı kurup genelleme yapabilmektedirler.

1.11.3.3. Aktif öğrenme

Çocuğun öğrenme sürecine bizzat aktif katılımını sağlayan, yani çocuğun merkezde yer aldığı bir öğrenme türüdür. Çocuğun öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılması için duygu, düşünce noktalarında güdülenmesinde drama devreye girebilmektedir. Bu yönüyle drama, “*aktif öğrenme yöntemlerinden biridir.*”¹²⁴

Bu aşamada öğretmen rehber konumundadır ve drama etkinliği ile öğrencileri güdüleyebilmektedir. Çünkü drama, çocukların aktif katılımında etken olan merak duygusunun oluşumunu da sağlayabilmektedir. Yani ihtiyacı olan çocuğun yanı sıra merak eden çocuğun da etkinliklere aktif katılımı söz konusudur.

Kısacası bireylerde duymaktan, kavramaktan ziyade hissetmek daha etkili ve kalıcı bir özelliğe sahiptir. Nitekim iletişimlerde zaman zaman “Ancak yaşayan\ hisseden anlar.” şeklinde kullanılan cümleler de, hissetmenin sonuçlarının, insanda daha kalıcı bir etki meydana getirdiğinin ifadesidir. İşte bu noktada drama da, aktif öğrenme boyutunda aynı etkiye sahiptir.

1.11.3.4. Etkileşim yoluyla öğrenme

Drama etkinliklerinde bireyler sürekli bir etkileşim hâindedir. Çünkü çevresindeki diğer bireylerle ya da nesnelere oynamakta, iletişim kurmakta, birlikte yaşamakta, paylaşmakta, diyalog kurmaktadır. Bu durumlarda ise iki taraflı bir etkileşim ortaya çıkmaktadır. Etkileşimin ortaya çıktığı bu iletişim durumlarında ise, bireyler, hem kendilerini daha iyi tanıma fırsatı yakalamaktadırlar -ki “*...kendisini anlayan çocuğun kişiliği bütünlük kazanmaktadır.*”¹²⁵- hem çevresindeki nesne ya da bireylere farklı açılardan bakma imkânı elde etmektedirler -ki bu da, kişilere farklı bakış açıları kazandırmaktadır- hem de konuları daha ayrıntılı bir şekilde öğrenmektedirler. Bu kadar çok katkısı olan etkileşim yoluyla öğrenmede en önemli esas, diyalogdur.

¹²³ Aral, age., s. 67

¹²⁴ Aral, age., s. 68

¹²⁵ Aral, age., s. 70

1.11.3.5. Sosyal öğrenme

Bireylerin günlük hayatta öğrendikleri yeme, içme gibi durumların birçoğu, başka insanları model alıp gözlem yapma yoluyla öğrenilmiş durumlardır. Yani sosyal öğrenmede modellerin taklit edilerek öğrenilmesi söz konusudur. Bu modeller televizyonda izleyerek tanınan insanlar, kitaplardaki kahramanlar, medyadaki şahıslar, vb. olabilir. Bireyler, bu modelleri gözlemek, taklit etmek sonucunda, saldırganlık, atılganlık, içe kapanıklık gibi davranışlar gösterebilmektedirler ve bu davranış durumları, bireylerin hem kendi yaşamlarını hem de toplum yaşamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir:

“Piaget’e göre özellikle okul öncesi dönemdeki çocuğun zihinsel yapısının gelişmesinde etkili olan faktörlerden biri, sosyal deneyimdir. Buna göre, çocukların yaşlıları ve yetişkinlerle olan etkileşimlerinin ve grup yaşantılarının önemi büyüktür.”¹²⁶

Grup yaşantıları denince de drama etkinlikleri akla gelmektedir. İşte drama etkinlikleri, çocukların uyumlu ve başarılı bireyler olarak yetişmesinde, sosyal ilişkiler için gerekli olan sosyal becerilerin (empati, iletişim ve öz güven, vb. beceriler) kazanılmasında etkili olabilmektedir.

Ayrıca drama, yukarıda ifade edildiği üzere, sosyal becerilerin kazanılmasında etkili olduğu gibi, sosyal beceriler doğrultusunda öğrenilen sosyal ilişkilerin gerçek yaşama genellenebilmesinde de etkin bir rol oynamaktadır.

1.11.3.6. Tartışarak öğrenme

Başka öğretim yöntemleri ile desteklenerek kullanılan drama yönteminde tartışarak öğrenme de yer almaktadır. Tartışma yönteminin yer aldığı drama etkinliklerinde çocuklar, hem yaşadıklarını sözlü olarak ifade etme hem de yaşadıklarını adlandırma, kavramlaştırma imkânı elde etmektedirler. Ayrıca çocuklar, sorular sorarak, tartışarak edindikleri bilgileri daha derinlemesine öğrenirler, dinleme ve konuşma yeteneklerini geliştirirler, hoşgörü ve saygı içerisinde birlikte çalışma alışkanlığı ile demokratik ilişkiler kurma becerileri kazanırlar.

¹²⁶ Aral, age., s. 71

1.11.3.7. Keşfederek öğrenme

Piaget gibi öğrenci merkezli öğrenme – öğretme sürecini vurgulayan “Bruner’e göre öğrencilerin bağımsız ve girişimci olarak hareket etmeleri öğrenmeyi kolaylaştırır.”¹²⁷ Bu noktada, çocuklara, ulaşılması istenen bilgileri keşfetmelerini sağlayıcı ortamların meydana getirilmesi, verilmesi istenen bilgilerin direkt sunulmaması söz konusudur. Burada da çocukların yaratıcılık yeteneklerini ve hayal güçlerini kullanmaları gerekir. Bireylerin yaratıcılık ve hayal güçlerini en etkin kullandıkları etkinlikler de, drama etkinlikleridir.

Drama çalışmalarında “keşfederek öğrenmeyi gerçekleştirirken, öğretmen çocuklara problem durumlarını verip, soru sorarak, denemelerini ya da canlandırmalarını sağlayarak, keşfetmelerine yardımcı olur. Öğretmenin düzenlediği ortamda çocuklar inceleme, kullanma ve araştırma yaparken tümevarım yolu ile bilgileri elde eder. Tümevarım sezgisel düşünmeyi gerektirir. Sezgisel düşünme, tam olmayan kanıtlarla tahminde bulunulması ve tahminlerin araştırılarak test edilmesidir. Böyle bir ortamın yaratılmasında da, drama etkinlikleri gerekli esneklik ve yapılanmaya sahiptir.”¹²⁸

1.11.3.8. Duygusal öğrenme

Sözle öğrenilen bilgilerden ziyade hissedilerek öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğu artık inkâr edilmez bir gerçektir. Bu noktada, psikolojik yapı da dahil olmak üzere tüm duyuların kullanılması söz konusudur.

Tüm duyular içerisinde psikolojik yapının yer almasının nedeni, insanın insanla karşılaşması sonucu ortaya çıkan etkileşimin etkisiyle, aynı duyguların ya da düşüncelerin paylaşılmasıdır. “Duyguların açığa çıkması ile duygularda iz bırakan ve insanın kendisinin ve diğer insanların psikolojik yönlerini fark etmesi, kavraması anlamında psikolojik bir öğrenmeden söz edilebilir.”¹²⁹

Bu noktada Bloom, “öğrenmenin duygulardan arınmış bir ortamda meydana gelmediğini, öğrenme ortamında öğrencilerin olumlu ve olumsuz duygularının, kabul edilme ve edilmeme derecesinin belirleyici olduğunu kabul etmektedir.”¹³⁰

¹²⁷ Aral, age., s. 73

¹²⁸ Aral, age., s. 74 - 75

¹²⁹ Aral, age., s. 75

¹³⁰ Aral, age., s. 75

Yani kalıcı öğrenmede duygularla bilgiler arasındaki bağ, etkindir ki bu etkenliği, bilgilerin hatırlanması noktası da kanıtlamaktadır. İnsanın neşeli iken öğrendiği bilgileri hatırlama derecesi ile üzgün iken hatırlama derecesi bir değildir. Bireyin üzgün iken öğrendiği bilişsel bilgileri hatırlamazken ya da zor hatırlarken mutlu iken öğrendiği bilişsel bilgileri daha kolay hatırladığı bir gerçektir.

Bireylerde kalıcı öğrenmeyi sağlayan psikolojik yapı da dahil olmak üzere tüm duyular, drama etkinliklerinde daha yoğun olarak kullanılabilir. Drama etkinliklerinde daha yoğun olarak kullanılabilir.

Kısacası kalıcı öğrenmede çok etkili bir faktör olan duyguların eğitilmesine, çeşitli duyguların uyanmasına yol açabilecek olan drama etkinlikleri, duyguların eşliğinde öğrenmeyi sağlamaktadır.

1.11.3.9. İş birliğine dayalı öğrenme

İş birliğine dayalı öğrenme etkinliklerinde birlikte çalışma, bir grup ortamında yer alma söz konusudur. Bu öğrenme türünde, ortak bir amaç doğrultusunda birlikte çalışma, fikir alışverişinde bulunma, insanlara farklı bakış açılarından bakabilme becerisi kazanma, empati kurma, başkalarının fikirlerini kabul etme ya da kendi fikirlerini doğru ifade edip başkalarının kabul ettiğini fark etme, saygı ve hoşgörü içerisinde tartışma, bireysel sorumluluk alma, öz saygı ve yeterlilik duygularını geliştirme gibi becerilerin kazanılması mümkündür.

Drama etkinliklerinde de, iş birliği içerisinde çalışma, yardım alma ya da yardım etme gibi durumlar söz konusu olmaktadır. Bunun için işbirliğine dayalı öğrenme yollarından biri de dramadır.

1.11.3.10. Kavram öğrenme

Kavram öğrenmesinde drama önemli bir yere sahiptir. Çünkü kavramların oluşmasına zemin hazırlayacak olan öğrenme ortamlarının düzenlenmesinde ve yaşantılar sunulmasında drama önemlidir.

Bireylerde çeşitli yaşantılar sonucu ilk izlenimler oluşur ve bellekte iz bırakır. Bu izlenimler sonucu öğrenilen bilgiler, daha sonra yaşantılar sonucu oluşan izlenimlerle birleşerek çeşitli kavramların oluşmasını sağlar. Dolayısıyla kavramların oluşmasında izlenimler, izlenimlerin oluşmasında yaşantılar ve duyular önemli bir yer tutar.

Bu noktada da drama etkinlikleri mühim bir anlam ifade eder. Çünkü çocuklar, drama etkinliklerindeki yaşantılar sonucunda izlenimlerini elde ederler ve bu izlenimlerden yola çıkarak drama etkinlikleri sonunda yapılan tartışma gibi çalışmalarla kavramlara ulaşırlar.

1.12. Drama Teknikleri

Eğitici dramanın uygulanması sırasında en çok yararlanılan teknikler şunlardır ve bu tekniklerde Lindgvaag ve Moen' in (1984), McCaslin'in (1984) ve Slade'in (1995) görüşleri esastır:

1.12.1. Rol oynama- rol değiştirme

Rol oynama, kişinin kendisine ait olmayan bir rolü oynaması demektir. Psikodramada terapi amaçlı, eğitici dramada çeşitli rolleri oynayarak anlamak, öğrenmek amaçlı olarak rol oynama tekniği kullanılmaktadır.

Morgan ve Saxton, eğitici dramada rol oynamayı simülasyona benzetmektedirler. *“Morgan ve Saxton, bir dondurmanın nasıl istenebileceğinin, otobüse nasıl binildiğinin simülasyon yolu ile öğrenilebileceğine dikkat çekmişlerdir.”*¹³¹

Rol oynama tekniğinin kullanımının pek çok yararı vardır. Bunlardan bazıları, bireyin ses yüksekliği, diksiyon, telaffuz gibi becerileri kazanması; konuşulanı dinleme, konuşma sırasını bekleyip sözünü kesmeme gibi iletişim becerileri elde etmesi; başkalarının gözüyle çevreye ya da olaylara bakabilmesi, empati kurması, olayları anlaması, çevresinde algıladıklarını anlamlandırmasıdır.

Rol oynamanın sağladığı yararlar, rol değiştirme tekniğinde de söz konusudur. Ancak bu teknikte dikkat çeken en önemli nokta, bireylerin kendilerini başkalarının yerine bizzat koymaları ve farklı bakış açılarından olaylara bakabilme fırsatlarının olmasıdır. Örneğin dışarıya çıkıp oyun oynamak isteyen bir çocuk rolünde oynayan birey, daha sonra dışarı çıkıp oyun oynamak isteyen çocuğa izin vermeyen anne rolünü üstlenerek aynı olaya hem çocuğun hem annenin bakış açısıyla bakma fırsatını yakalar. Bu durum da, bireylerin *“öğrenme ve anlama becerilerini zenginleştirebilir.”*¹³²

¹³¹ Önder, Alev, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*, Epsilon Yay., İst., 2004, s. 138

¹³² Önder, age., s. 138

1.12.2. Öykü / olay canlandırma

Çocukların bildikleri veya bilmedikleri öykülerin ya da çocukların ilginç buldukları öykülerin, öykü kısımlarının canlandırılmasının yapıldığı bir tekniktir. Bu canlandırma çalışmasında, çocukların öykü içerisindeki diyalogları ezberlemeleri gerekmemektedir.

Öncelikle drama lideri yani öğretmen, öyküyü anlatır ya da daha önceden öğrencilere okumak üzere öykü metinlerini dağıtmış olur. Böylece öğrenciler, öyküyü daha önceden tanımıyorlarsa da bu şekilde öğrenmiş olurlar. Ardından drama lideri, öykünün geçtiği yeri, çocukların anlayabileceği bir şekilde tasvir eder. Vurgulanması gereken sesleri ya da hareketleri çocuklara hatırlatarak bu hususlara dikkatlerini çeker.

Ayrıca öykü / olay canlandırması sırasında drama lideri, çocuklara çeşitli sorular sorarak onların düşünmelerine katkıda bulunabilir. Örneğin “Çok şiddetli rüzgâr esiyordu. Sizce rüzgârın sesi nasıl olur?” diye çocuklara soru sorabilir. Eğer çocuklar hiçbir ses çıkaramazlarsa, drama lideri yani öğretmen, örneğin “vuvvv, vuvvv” diye ses çıkararak çocukların da aynı sesi çıkarmalarına yardımcı olabilir. Bu durum, çocukların, hem canlandırma çalışması yapmalarına hem de düşünerek kendilerinden bir şeyler katmalarına imkân vererek zihinsel, bedensel, dilsel gelişimlerine katkı sağlar.

Canlandırma sırasında çocuklar, olayın akışı doğrultusunda sırayla rollerini oynarlar. Çocukların bu rollerini oynayacakları zamanı tespit etmelerinde, drama liderinin kullandığı sözel ifadeler (Güneş, gecenin karanlığına tamamen gömüldü.) ya da önceden belirlenen el, baş, vb. işaretleri yardımcı olur.

Bunların yanı sıra öykü / olay canlandırması esnasında, bölümler arasında hızlı geçiş yapılmamalıdır. Çünkü öykü / olay canlandırması tekniğinde dikkatin bir noktada toplanması olasılığı yüksektir. Dikkatin bir noktada toplanma olasılığının yüksek olmasının nedeni de, çocukların bu etkinliklere tüm benlikleriyle katılarak yaşantıları gerçekmiş gibi canlandırmalarıdır; yani gerçekte yaşıyormuş gibi canlandırmalarıdır. Bu sayede de, çocuklarda kalıcı öğrenme sağlanabilmektedir.

1.12.3. Doğaçlama

Doğaçlama, çocukların tamamıyla kendi düşünceleri, hissettikleri ve bakış açıları doğrultusunda, olayların akış sürecini, sözlü ya da sözsüz kendi ifadeleri ile canlandırmaları, içlerinden geldiği gibi rol oynamalarıdır.

“Viola Spolin (1963) “Tiyatro İçin Doğaçlama” adlı kitabında, çocuğun içinden geldiği gibi rol oynamasının, kendini ifade etme yönünden önemini vurgulamıştır. Ona göre çocuk ya da yetişkin, rol oynama yolu ile her alanda bedensel, zihinsel ve sezgisel olarak tecrübeler kazanmaktadır. Çocuk, doğaçlama sırasında, yani o anda içinden geldiği gibi oynarken, kim olduğunu, nerede olduğunu, ne istediğini, ne yaptığını, ne hissettiğini kendisi belirler ve kendi istediği biçimde ifade eder.”¹³³ Bu nedenle doğaçlama, en önemli drama tekniklerinden biridir.

Çocukların düşünme, kendini ifade etme, bedensel dili – sözselsel dili ve hayal gücünü, yaratıcılığı, zihinde canlandırmayı kullanma gibi çeşitli becerilerini geliştirici bir rol oynayan doğaçlama çalışmalarında, “kurallar daha serbest, grup üyesi daha özgürdür. Belli bir konu ve tema etrafında bireysel yetenekler ortaya konur. Her bireyin ortaya koyduğu çalışma, ait olduğu gruba mâl edilerek diğer üyelerin de bundan pay almaları sağlanır.”¹³⁴

Doğaçlama çalışmaları, “basit olmalı ve çoğu kez olay, konu ya da roller öğretmen tarafından iyi tanımlanmalıdır.”¹³⁵

Bunların yanı sıra doğaçlama tekniğinde en önemli nokta şudur: Doğaçlama çalışmalarının yapılabilmesi için, çocukların kavramsal ön bilgilere ihtiyaç duyacaklarının unutulmaması ve bu kavramsal ön bilgilere sahip olup olmadıklarının bilinmesi, gerekliyse kavramsal ön bilgilerin doğaçlama çalışmalarından önce çocuklara verilmesidir.

Doğaçlama tekniğinin alt başlıkları da söz konusudur:

1. Beden doğaçlamaları: İpe tutunma, elma toplama, çapa vurma, çukur kazma, balık tutma, bayrağı göndere çekme, otobüse binme, vb. ile pandomim tarzındaki etkinlikler bu gruba girmektedir.

2. Konu doğaçlamaları: Diş fırçalama, yaş günü kutlamaları, trafik kazası, ilk yardım, lokantada yemek yeme, vb. konu doğaçlamaları kapsamındadır.

3. Olay doğaçlamaları: Babalar günü, vatan sevgisi, demokrasi, gece ve gündüzün oluşumu, mevsimler, bayramlar, vb. olay doğaçlamaları içerisine girmektedir.

4. Tip doğaçlamaları: Çeşitli mesleklere sahip ya da olaylar karşısında benzer davranış örnekleri sergileyen insanların canlandırılması söz konusudur. Polis, şoför,

¹³³ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 35

¹³⁴ Yalçın, Alemdar, Aytaç, Gıyasettin, *Tiyatro ve Canlandırma Sahneleme Bilgileri*, Akçağ Yay., Ankara, 2005, s. 25

¹³⁵ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 57

öğretmen, doktor, ressam, bilim adamı; çalışkan, kahraman, dürüst, korkak, meraklı, yardımsever, öfkeli, vb. tip doğaçlamaları arasında yer almaktadır.

Doğaçlama çalışmaları katılımcı sayısına göre de ikiye ayrılmaktadır:

1.12.3.1. Tekli doğaçlamalar

Bireylerin olay ya da durumlar karşısında hiç kimseden yardım almadan kendilerini ifade etmeleri ve bu olay ya da durumlar karşısında gösterdikleri tepkiler, tekli doğaçlama çalışmalarında söz konusudur. Bu doğaçlama türüne, pandomim çalışmaları da girebilmektedir.

1.12.3.2. Çoklu doğaçlamalar

Bu doğaçlama türünde birden fazla kişi doğaçlama çalışmasına katılmaktadır. Kişilik çatışmaları ya da karşıt kişilikler çerçevesinde, çoklu doğaçlama çalışmaları yapılmaktadır.

Aynı olay ya da durumdan etkilenen farklı kişiliklerin kendilerine özgü tavır, ifade sergileyerek yaptıkları doğaçlama çalışmaları (Anne hava soğuk olduğu için çocuğunun dışarı çıkmasını istemiyor. Çocuk, dışarı çıkmak konusunda ısrar ediyor.), kişilik çatışmalarına dayalı doğaçlamalara girmektedir.

Kişilik çatışmalarıyla ilgili doğaçlamalardaki uygulama ilkeleri şunlardır:

“1- Doğaçlamalar boyunca amaç hiç akıldan çıkarılmamalıdır. Amaç uygulayıcıya güç verecektir.

2 – Drama öğretmeni öğrenciye amacını söyledikten sonra, öğrenci öğretmene soru sorup amacı irdelememelidir. Önemli olan öğrencinin ne anlayıp nasıl yorum yaptığıdır. Öğrenci durumu zihninde oluşturup o duyguya girip doğaçlamayı yapmalı ve amacını asla değiştirmemelidir.

3 – Öğrenci dikkatini karşındaki diğer öğrenciye vermeli, varsa kendisini izleyenler onlarla hiç ilgilenmemelidir. İzleyicilerin ne düşündüğü değil, verilen durumu dürüst olarak canlandırmak önemlidir.

4 – Karşıdaki öğrenci (uygulayıcı) dikkatle izlenmelidir. Çünkü doğaçlamaya sürekli yeni öğeler girebilmektedir. Karşıdaki uygulayıcının yalan söylediğinden emin olmadıkça ona soru sorulmamalıdır.

5 – Gerekirse bir sandalye, doğaçlamaların tümü için kullanılabilir. Ancak önemli olan bir nesne ya da gerecin bulunması değil, canlandırılmasıdır.

6 – Karşıdaki öğrenci (uygulayıcı) için 'Kötü satıcı', 'Şaşkın arkadaş' gibi sıfatlar kullanmaktan kesinlikle kaçınılmalıdır.

7 – Öğretmenin DUR dediği zamana değin doğaçlama sürdürülmelidir.”¹³⁶

Karşıt kişilikler çerçevesinde oluşan doğaçlamalar içerisine ise, cimri-cömert, “a” filmini beğenen – “a” filmini beğenmeyen gibi karşıt mizaçların ortaya koyduğu doğaçlama çalışmaları girmektedir.

Kişilik çatışmalarıyla ilgili doğaçlama çalışmalarında dikkat edilmesi gereken ilkeler, karşıt kişilikler çerçevesinde oluşan doğaçlama çalışmalarında da geçerlidir ve bu ilkelere dikkat edilmelidir.

1.12.4. Pandomim

Pandomim tekniği, gözlem yapma, dikkatini yoğunlaştırma ve bedensel becerilerin gücüne dayanan bir ifade biçimidir. “McCaslin (1984), grupta yapılan pandomimin çocukta zihinde canlandırma becerisini geliştirdiğine, farkındalık düzeyini artırdığına dikkati çekerek, yaratıcılık yönündeki çalışmalarda pandomimden yararlanılması gerektiğini belirtmiştir.”¹³⁷

Pandomim, çocukların sözleri kullanmadan, yaratıcılıklarını ve zihinde canlandırma becerilerini, bedensel ifade yetilerini kullanarak çeşitli duyguları, düşünceleri, yaşantıları, karmaşık durumları ifade ettiği bir drama tekniğidir.

¹³⁶ Üstündağ, Tülay, *Yaratıcı Drama Öğretmeninın Günlüğü*, Pegem A Yay., Ankara, 2006, s. 81 - 82

¹³⁷ Önder, Alev, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*, Epsilon Yay., İst., 2004, s. 142

Her tür konu pandomimin konusu olabilir ve pandomim yoluyla canlandırılabilir. Zaten günlük yaşamdaki oyunlar arasında, sessiz sinema oyununda pandomim sıkça kullanılmaktadır.

Pandomim, çocukların dikkatini çeken bir teknik olduğu için, pek çok konunun çocuklara öğretilmesinde, yani çocuklarda davranış hâline getirilmesinde pandomimden yararlanılabilir.

1.12.5. Duyusal algı

Beş duyu organından herhangi birinin ya da bir kaçının kullanılması ile gerçekleştirilen bir drama tekniğidir. Çocukların koklayarak, duyarak, görerek, dokunarak, tadarak ve sonunda kokladıklarını, duyduklarını, gördüklerini, dokunduklarını, tattıklarını anlatarak öğrendikleri drama tekniğidir.

Duyusal algı çalışması adındaki bu drama tekniğinde, çocuklar, bir duyularını kullanıyorlarsa dikkatlerini daha fazla aynı nesne ya da husus üzerinde toplamaktadırlar. Bu nedenle de duyusal algı çalışması, çocukların dikkatlerini toplama becerisi kazanmalarında ya da dikkatlerini toplama becerilerini geliştirmelerinde büyük bir öneme sahiptir.

Bu drama tekniğine birçok örnek verilebilir. Bunlardan biri, gözleri kapalı olan bir çocuğun, daha önceden hazırlanan nesnelere herhangi birine dokunarak nesneyi tanıması ve nesnenin özelliklerini anlatmasıdır.

Bunun yanı sıra, daha önce dinlediği / okuduğu metin içerisinde yer alan deyişlerden birini, çocuğun dinlemesi ve o deyişi söyleyen kahramanın kim olduğunu tahmin etmeye çalışması; deyişi söyleyenin, o kahraman olduğunu neden düşündüğünü anlatması da duyusal algı çalışmasına başka bir örnek teşkil etmektedir.

1.12.6. Paralel çalışma

Birden fazla grubun aynı anda ve aynı mekânda gerçekleştirdikleri drama tekniğidir. Bu drama tekniğinde gruplar aynı anda ve aynı mekânda bulunmalarına karşın aynı canlandırma çalışmasını yapmazlar, grupların canlandırma çalışmaları arasında farklılıklar söz konusudur. Bu paralel çalışma tekniğinde, çocuklar, kendi grupları içerisinde iken aynı zamanda daha büyük bir grup içerisinde yer alırlar ve bunun da bincindedirler.

Paralel çalışma tekniği, aynı konunun farklı biçimlerde ele alınıp canlandırılabilmesini göstermek bakımından faydalı bir tekniktir.

Küçük bir köy içerisindeki gençlerin yaptıkları, bir markette çalışan kişiler ve müşterilerin durumları, postanedeki insanlar, teneffüste sınıf içerisindeki öğrenciler gibi birçok konu, paralel çalışma tekniği ile canlandırılabilir.

Bu tekniğin en belirgin özelliklerinden biri de, tüm çocukların gruplar hâlinde oyuncu rolünde olmaları ve seyircinin olmamasıdır. Drama lideri de yani öğretmen de, bu gruplardan birine ya dahil olur (katılımcı liderlik) ya da gruplar arasında dolaşarak yönlendirir (kenardan yönlendirme).

Nitelikleri göz önüne alındığında, paralel çalışma tekniğine, özgün bir tekniktir de denilebilir.

1.12.7. Zihinde canlandırma

Çocukların gözlerini kapatıp çeşitli yönergeler doğrultusunda, hayal güçlerini, düşünme, algılama ve anlama gibi zihinsel yetilerini, konsantre olma becerilerini kullanarak genellikle rahatlama aşamalarında yaptıkları bir drama tekniğidir.

Bu drama tekniği, çocukların soyut düşünme, algılama, hayal güçlerini kullanma, konsantre olma becerilerini geliştirir.

Zihinde canlandırma tekniğinde, tamamlanan bir etkinliğin ya da okunan/dinlenen bir öykünün bazı kısımları zihinde canlandırılabilmesi gibi çeşitli nesnelere, mekânlar, şahıslar, vb. de zihinde canlandırılabilir. Bu drama tekniğine, okunan bir öyküde yer alan ve en çok sevilen kahramanın fiziksel hâlinin (uzun, şişman, siyah saçlı, vb.) zihinde canlandırılması örnek verilebilir.

Kısacası zihinde canlandırma tekniği, bireyin dış dünyada duyduğu, gördüğü hususları iç dünyasında duyabilmesi, görebilmesi ya da yaşayabilmesidir.

1.12.8. Resim yoluyla drama

Çocukların canlandırma çalışmalarından sonra, drama lideri tarafından verilen yönerge doğrultusunda, canlandırma çalışmasında yaşadıkları yaşantıları resim yoluyla ifade etme tekniğidir.

Bu şekilde resim yapma, çocukların yaşadıklarını, öğrendiklerini hem kavramlaştırmaktadır hem öğrendiklerini daha kalıcı yapmaktadır hem de çocuklara duygu ve düşüncelerini farklı ifade etme imkânı vermektedir.

Canlandırma çalışmasından sonra yapılan resim yapma etkinliği, bireysel olarak yapılabildiği gibi grupça da yapılabilir. Grupça yapılan resim yapma çalışmalarında, bireyler ya bir duvar ya da büyük bir kâğıt kullanırlar ve yaratıcılıklarını birleştirmiş olurlar.

Resim yapma çalışmasından sonra çocuklar, yaptıkları resimlerin içeriğini arkadaşları ile paylaşırlar. Bu paylaşımın akabinde de, drama lideri yani öğretmen, beğenip beğenmediği hususunu arka planda bırakarak seçilen renkler, çizilen figürler, kâğıdın kullanımı, konu, malzeme, çalışma tarzı gibi hususlarda gerekli olumlu ya da olumsuz eleştirilerde bulunur. Böylece çocuklar için daha nitelikli bir yönlendirme çalışması yapılmış olur.

1.12.9. Müzik yoluyla drama

Daha önce herhangi bir drama çalışmasına katılmamış çocukların, başlangıçtaki drama çalışmalarında kullanılan bir tekniktir. Daha önce drama çalışmasına katılmayan çocuklar, drama liderinin yönergesi doğrultusunda, müzik eşliğinde yavaş, hızlı, vb. şekilde yürürler. Ancak daha önce drama çalışmasına katılma söz konusu olmadığı için, o mekânda bulunan tüm çocuklar, bu drama etkinliğine katılmalıdır ki izleyici konumunda çocuk kalmasın ve etkinliğe katılan çocuklar da, izleyiciler karşısında hareket ediyor izlenimi ile sıkılmasınlar.

Çocuklar, bu drama tekniğinde, *“birbirine müdahale etmeden, gurup içinde yönergeye uygun davranma, hayal etme, simgesel olarak anlatma gibi becerileri kazanırlar.”*¹³⁸

Müzik yoluyla drama çalışmasında dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, seçilen müzik parçasının canlandırılacak olay, durum ya da konuya uygun olmasıdır. Örneğin durumdan duruma değişen hareketleri belirtmekte bazen yavaşlayan bazen de hızlanan parçalar tercih edilirken, rahatlamak amaçlı daha yavaş ve yumuşak ritimlerin olduğu müzik parçaları seçilebilir.

¹³⁸ Önder, age., s. 141

Müzik yoluyla drama çalışmalarında, “Ravel’in ‘Bolero’ adlı parçasının başlangıç ve orta bölümleri, Albinoni’nin ‘Adagio’ adlı”¹³⁹ müzik parçası, “Grieg’ in ‘Peer Gynt’ adlı, Rimski-Korsakov’un ‘Scheherazade’ adlı”¹⁴⁰ eseri, “Vivaldi’nin Mevsimler’i, Mozart’ın Türk Marşı”¹⁴¹ gibi Klâsik Batı müziği parçaları; “Dede Efendi’nin Yine Bir Gülnihal, Sadettin Kaynak’ın Leylâ Bir Özge Candır, Münir Nurettin Selçuk’un Kalamış”¹⁴² adlı besteleri gibi Klâsik Türk müziğinden bazı eserler kullanılabilir. Bunların yanı sıra “Barış Manço’nun, Sezen Aksu’nun, MFÖ’nün, Cem Karaca’nın, Kayahan’ın ve Tarkan’ın bazı parçaları”¹⁴³ da drama uygulamalarında kullanılabilir.

1.12.10. Dans draması

İnsanların toplumsal gelişme ile takas ettiği şeyler, verdikleri duyguların ifadesi ile alıp duygularını örttükleri maskelerdir. Oysa gelişmemiş “Afrika topluluklarında insanlar, tüm duygularını büyük beden hareketleri ile dışa vururlar.”¹⁴⁴ Evlenme törenlerinde de, cenaze törenlerinde de şarkı söyleyerek dans ederler; yani sevinçlerini de acılarını da, üzüntülerini de şarkılarla ve danslarla anlatırlar ve paylaşırlar.

İşte bu gelişmemiş dediğimiz topluluklardaki insanların duygularını ifade etme biçimleri gelişmiş toplumlardaki insanlara göre daha sağlıklıdır. Çünkü ifade edilmeyen şiddetli duygular, bedende ve psikolojik yapıda olumsuz etkiler oluşturmaktadır.

“Drama ve benzeri etkinliklerde, katılanların, çocuk ya da yetişkin, kendilerini, duygu ve düşüncelerini büyük beden hareketleri ile (zıplama, yuvarlanma, sallanma, koşma, sıçrama, tepinme) ifade edebilmeleri rahatlatıcıdır. Gerilimi azaltır. Slade’ e göre, duygularımızı, sözcüklere dayalı mesajlar olarak ilettiğimiz gibi, bedensel yoldan da ifade edebiliriz ve dramadaki dans uygulamaları bu işleve sahiptir.”¹⁴⁵

¹³⁹ Önder, age., s. 142

¹⁴⁰ Önder, age., s. 142

¹⁴¹ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 62

¹⁴² Şimşek, age., s. 62

¹⁴³ Şimşek, age., s. 62

¹⁴⁴ Önder, Alev, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*, Epsilon Yay., İst., 2004, s. 147

¹⁴⁵ Önder, age., s. 147

Yani dans dramasında bireyler, bu teknik sayesinde kendilerini daha rahat hissederler, günümüz sorunu olan stresten uzaklaşma imkânı bulurlar.

Ancak şu da belirtilmelidir ki drama çalışmalarındaki dans etme çalışması, başkalarından öğrenilen dans figürlerinin tekrar edilmesi şeklinde değildir. Dans dramasında bireyler, duygularını, düşüncelerini, hissettiklerini içlerinden geldiği gibi dans ederek ifade ederler. Belli dans figürlerini öğrenmiş kişilerin dans dramsına katılmaları biraz zaman alabilir. Çünkü bu tür bireyler, müziği duyduğu anda öğrendikleri dans figürlerini yaparlar ve içlerinden geldiği gibi dans edemezler. Ancak bu sorun da zamanla aşılabilir.

1.12.11. Kukla draması

Kukla draması, çocukların en çok ilgilerini çeken ve seyirci ile sahnenin olmaması nedeniyle kukla tiyatrosundan ayrılan bir drama tekniğidir.

Kukla dramasında yukarıda ifade edildiği gibi seyirci yoktur, yani tüm çocuklar ellerindeki kuklalar ile kukla draması çalışmasına katılırlar.

Kukla dramasının en önemli yararı, bir topluluk ya da grup önünde kendini ifade etmekten çekinen çocukların, kendilerini kuklalar sayesinde dolaylı olarak ifade etmelerine, kendilerine güvenmelerine imkân vermesidir.

Çocukların en çok ilgisini çeken drama tekniği olan kukla dramasının da çeşitli türleri vardır:

1.12.11.1. Parmak kuklası

Parmakların takılabileceği büyüklükte kumaşlardan, kartonlardan, kâğıtlardan, vb. yararlanılarak yapılan kuklalardır. Canlandırılacak ya da kullanılacak varlıkların resimleri çizilerek kullanılırlar.

1.12.11.2. El kuklası

Bir ele takılabilecek büyüklükte olan, kumaşlardan yapılan, canlandırılacak ya da kullanılacak varlıkların resimlerinin çizildiği kuklalardır.

1.12.11.3. Çomak kuklası

Kullanılacak varlığın resminin, kartonlara, mukavvalara çizilip boyanıp kesildikten sonra arkasına çubuğun takıldığı kuklalardır.

1.12.11.4. İpli kukla

Artı şeklinde tahtalara bağlanmış iplerin ucunda oynatılan kuklalardır.

1.12.11.5. Gölge kuklası

Karagöz ve Hacivat oyunundan insanların hatırladığı kukla tekniğidir. Aslında manda derisi veya deve derisinden yapılan bu kuklalar, karton ya da mukavvadan da yapılabilir. Kuklayı oluşturan baş, gövde, kol, bacak gibi kısımlar maşalı raptiyelerle birbirine tutturulup resmin arka kısmına çubuk takılır. Gölge kuklasının oynatılacağı yerin, karanlık bir ortam olması gerekir. Ayrıca gergin bir beyaz bez, parşömen kâğıdı ya da aydıngeçer kullanılarak bir perde yapılır ve perdeye arkadan bir ışık verilir. Bu karanlık ortamda oluşturulan düzen içerisinde gölge kuklası tekniği kullanılır.

1.13. Dramanın Önemi

1.13.1. Dramanın çocuk gelişimindeki yeri

Dramanın yararlarının başında, çocukların gelişimine olan katkısı gelmektedir. Drama çocukların hem bedensel hem dilsel hem de zihinsel açıdan gelişimlerinde etkilidir. Ancak bu olumlu katkılardan önce, gelişim kavramı ve çocukların gelişim dönemleri üzerinde kısaca durulması gerekmektedir.

Büyüme ve gelişme kavramları kullanıldıkları alana göre farklı anlam içerirler. Örneğin gelişme kavramı, ekonomide “*parasal kaynakların üretimindeki ilerlemeye, kültürel gelişme bir kültürdeki insanların yaşam biçimindeki olumlu değişmeye işaret eder.*”¹⁴⁶; biyolojide ise hücrelerin büyümesi ve çoğalması anlamına gelen gelişme, bireyin fonksiyonel değişmelerini ifade eder. Çocuğun yüksek düzeyde fonksiyon yapabilmesi için de yeteneğinin meydana çıkması ve ilerlemesi gerekir.

“*Gelişimin amacı, bireyin olgunluğa ulaşmasıdır.*”¹⁴⁷ Olgunlaşma ise, organizmada var olan türe özgü yetilerin ortaya çıkışıdır. “*Örneğin, 3-4 yaş çocuklarına*

¹⁴⁶ Ülgen, Gülten, *Eğitim Psikolojisi*, Alkım Yay.,İst., 1997, s. 21

¹⁴⁷ Çoban, Bilal, Nacar, Eyüp, *Beden Eğitimi Öğretmenleri, Stajyer Öğrenciler, Sınıf Öğretmenleri ve Öğretim Elemanları İçin İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*, Nobel Yay., Ankara, 2006, s. 1

*okuma yazma öğretmeye çalışmak boşuna bir çabadır. Çünkü çocuk belli bir olgunlaşma sürecinden geçmeden, belli becerileri kazanamaz.”*¹⁴⁸

İşte bu olgunlaşma kavramı doğrultusunda, gelişim süreçlerini incelemek için insan hayatı, bebeklik, çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi dönemlere ayrılır. *“Her dönem bir öncekinin devamı ve bir sonrakinin başlangıcı olduğundan dolayı, dünyaya geldikten sonraki ilk dönem olan bebeklik ve çocukluk, temel alışkanlıkların edinilmesi açısından hayati bir önem taşır.”*¹⁴⁹

Bu bağlamda çocukluk dönemi, şu yaş gruplarındaki bireyleri kapsamaktadır: *“Birinci çocukluk dönemi 3-5 arası, ikinci çocukluk dönemi 6-12 arasında yer alır. Burada 6-9 yaş arasında yer alan dönem çocukluk dönemi, sonraki 10-11 yıl ergenlik öncesi dönemi olarak adlandırılmıştır.”*¹⁵⁰ Başka kaynaklarda çocukluk çağı *“oyun ve okul çağı”*¹⁵¹ olarak adlandırılır.

Yukarıda ifade edilen çocukluk dönemlerindeki bilişsel, dilsel, sosyal-duyuşsal ve motor gelişim alanlarında dramanın olumlu etkisi söz konusudur. Söz konusu olan bu etkiye, aşağıda ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

1.13.1.1. Dramanın bilişsel ve dil gelişimindeki yeri

Drama, yukarıda belirtilen gelişim alanlarının olumlu anlamda gelişmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bunlar içerisinden özellikle kavram gelişimi için önemli olan dil becerilerini, drama etkinlikleri geliştirir.

Drama etkinliklerinde çocuklar, düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbiriyle iletişim kurma becerilerini kullanırlar; ses tonlarına, telaffuzlarına, vb. dikkat ederler. Belirtilen bu hususlardaki çalışmalar, çocukların farkında olmadan dil gelişimlerini olumlu yönde geliştirir.

Aşağıda dramanın dil gelişimi ile ilgili hedefleri yer almaktadır”:

- “1. Konuşurken kendine güvenin gelişmesi*
- 2. Konuşmanın gelişmesi*
- 3. Akıcılığın gelişmesi*
- 4. Kelime hazinesinin artması*

¹⁴⁸ Yörükoğlu, Atalay, *Çocuk Ruh Sağlığı*, Özgür Yay., İst., 2000, s. 27

¹⁴⁹ Konar, Elif, “Çocuk, Edebiyat ve Eğitim”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ank., 2005, s. 209

¹⁵⁰ Akkök, Füsün ve diğerleri, *İlköğretimde Rehberlik*, Nobel Yay., Ankara, 2000, s. 20

¹⁵¹ Kılıççı, *Okulda Ruh Sağlığı*, Anı Yay., Ankara, 1992, s. 42

5. Fikirlerin ifade edilmesi
6. İnsanlarla ilişki kurma becerisinin kazanılması
7. Dinleme becerisinin kazanılması
8. Farklı durumlarda farklı dilin kullanılması
9. Tanımlama, tartışma ve değerlendirme becerisinin gelişmesi ”¹⁵²

Bunların yanı sıra drama etkinliklerinde çocukların, gerçek nesnelere simgesel olarak kullanıp hayal güçlerini devreye sokmaları, yaratıcılıklarını geliştirmeleri de bilişsel anlamda çocuklara fayda sağlamaktadır. Yine drama etkinliklerindeki problemlere ya da olaylara çocukların farklı bakış açılarından bakma alışkanlığı kazanmaları ve çocukların yaparak-yaşayarak etkinliklere katılmaları sonucundaki kalıcı öğrenmeleri de, çocukların bilişsel gelişimlerine etki eden diğer katkılardır.

1.13.1.2. Dramanın sosyal-duygusal gelişimdeki yeri

Drama etkinliklerinde, çocuklar, bir grup içerisinde kalabilmekte ve grup içerisinde olmanın getirdiği sorumlulukları yerine getirme, empati kurma, hoşgörü ve saygı çerçevesinde duygu ve düşünceleri ifade etme, dinleme, kabul etme, ikna etme, konuşma, düşünme, yaratıcı olma, kendini ve çevreyi tanıma, kendini ifade etme, farklı bakış açılarına sahip olma, yaşantılarını anlamlandırma gibi çeşitli becerileri kazanma ya da geliştirme imkânlarına sahiptirler. Bu becerilerin kullanımı, kazanılması ya da geliştirilmesi, çocukların kendilerine olan öz güvenlerinin oluşmasına katkı sağladığı gibi çocukların sosyal yönden gelişimlerini de sağlamaktadır. Çünkü belirtilen becerilere üst düzeyde sahip olan bir çocuk, toplum içerisinde kendini daha rahat ifade eder ve insanlarla daha rahat iletişim kurar.

Nitekim “*Gourgey, Bosseau ve Delgado’ya göre drama, bireylerin sosyal hayatlarında, kendini tanımada, diğerlerinin motivasyonlarını ve duygularını anlamada, kendine olan güvenini geliştirmede daha cesaretli olmayı böylece sosyal ve toplumsal becerileri kazanmayı beraberinde getirir.*”¹⁵³

Kendine öz güveni olan, insanlarla rahatça iletişim kurabilen, toplum içerisinde sosyal beceri noktasında eksiklik hissetmeyen insanlar, duygusal anlamda da, daha mutlu olurlar. Çünkü duygularını da, düşüncelerini de uygun bir dil ile ifade edip paylaşma, problemlerini çözme becerilerine sahip bireylerdir.

¹⁵² Gönen, Mübaccel ve diğerleri, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 37

¹⁵³ Kocayürek, Ayşe, *Duygusal Zeka Eğitiminde Drama Etkinlikleri*, Nobel Yay., Ankara, 2004, s. 31 - 32

Bunların yanı sıra bastırılmış duyguların da, ifade edilebilme fırsatı yakaladığı drama etkinlikleri sayesinde, çocuklar, kıskançlık ya da saldırganlık gibi çeşitli olumsuz duygularını ifade etme imkânı bulmakta ve bu sayede psikolojik olarak rahatlamaktadırlar. Psikolojik olarak rahatlayan bireyleri ise, huzurlu, stressiz ve mutlu bireylerdir.

1.13.1.3. Dramanın hareket gelişimindeki yeri

Drama etkinlikleri sayesinde çocuklar, bedenlerini istedikleri amaca uygun olarak koordineli bir şekilde kullanma fırsatı yakalamaktadırlar. Yine duygu ve düşüncelerini, gözlemlerini, vb. jest ve mimiklerle ya da büyük kaslarını kullanarak ifade etme becerisi kazanmaktadırlar.

Bunların yanı sıra *“müzikli dramatisasyon ve yaratıcı dans gibi etkinlikler, çocukların kas gelişim ve kontrolünü kazanmalarına yardım ederken, müzik dinleme bu yolla kendilerini ifade etmelerine de olanak sağlar... Yine drama çalışmalarında, çocuk elinden ve parmaklarından en iyi şekilde faydalanır. Bu çalışmalar sayesinde çocuklar hareketlerini daha iyi kontrol edebilirler.”*¹⁵⁴

Hareket kontrolü iyi gelişen bir çocuk, oyun arkadaşı olmadığı durumlarda dahi kendisine zevk veren etkinlikler ile uğraşma gücünü bulur ve kendini eğlendirir. Hareket kontrolü gelişen bir çocuk, *“diğer arkadaşları tarafından daha kolay kabul görür ve bu durum onun toplumsal becerileri öğrenmesine de olanak sağlar. Ayrıca ileri düzeyde gelişim gösteren çocukta liderlik özellikleri gözlenebilir. Drama öncesindeki ısınma çalışmaları sayesinde çocuk sırada beklemeyi, iş bölümü yapmayı ve grup içerisinde yapılması gereken davranışları aktif bir şekilde öğrenme fırsatını bulur. Çocuğun hareket gelişimi sayesinde kazandığı fiziksel güven, daha sonra psikolojik güvene dönüşerek diğer alanlarda da avantajlı duruma geçmesini sağlayacaktır.”*¹⁵⁵

1.13.2. Dramanın eğitimdeki yeri

1.13.2.1. Eğitimde dramanın önemi

Bireylerin, hayat içerisindeki problemleri çözebilme becerileri, toplum içerisinde kurallara uyarak yaşayabilme yetileri ve kendilerini doğru bir şekilde anlatabilme

¹⁵⁴ Gönen, Mübeccel, Uyar Dalkılıç, Nursel, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 33

¹⁵⁵ Gönen, age., s. 33

özellikleri, aldıkları eğitimi yansıtır. Nitekim Mustafa Kemal Atatürk, şöyle diyor: “*Kitapların cansız teorileriyle karşı karşıya gelen genç beyinler, öğrendikleriyle memleketin gerçek durumları ve menfaatleri arasında ilişki kuramıyorlar. Yazarların ve nazariyatçıların tek taraflı dinleyicisi durumunda kalan Türk çocukları, hayata atıldıkları zaman bu ilişkisizlik ve uyumsuzluk yüzünden tenkitçi, karamsar, millî şuur ve düzene uyumsuz kitleler meydana getirirler.*”(MEB,2001c:138).¹⁵⁶ Bu ifadeye dayanılarak belirtmelidir ki “*çocuk kendisine iyi bir öğrenme çevresi hazırlandığında daha iyi öğrenmektedir. Bu çevrede zihni, duygusal, sosyal vb. alanlardaki uyarıcılar ne kadar çok ise, o kadar iyi öğrenir. Çocuğun görerek, duyarak, söyleyerek, düşünerek, hissederek, yaparak, yaşayarak, öğrenme olaylarına katılarak daha çabuk ve kolay öğrendiği kabul edilmektedir.*”¹⁵⁷ İşte bu noktada, eğitimde drama akla gelmektedir.

Bir karakter eğitimi de denilebilecek olan eğitimde drama, bir adım sonra ne ile karşılaşacağını bilmeden, yaşama ait rolleri, yeri gelince oynayabilmek ve bu yolla yaşamı tanımak anlamına gelir. Dramada bireylerin, yaşayarak, hareket ederek, etkinliklere bizzat katılarak, çevrelerindeki canlı ya da cansız varlıklarla etkileşim içerisinde bulunarak, bir grup içerisinde bulunarak, etkinliklerin sonucunda tartışarak, keşfederek, duyularını kullanarak, hissederek, iş birliği içerisinde bulunarak öğrenmeleri söz konusudur. Zaten drama da, yukarıda bahsedilen bu konuları ifade eden aşağıdaki öğrenme türlerini içermektedir:

1. Yaşantılara dayalı öğrenme
2. Hareket yoluyla öğrenme
3. Aktif öğrenme
4. Etkileşim yoluyla öğrenme
5. Sosyal öğrenme
6. Tartışarak öğrenme
7. Keşfederek öğrenme
8. Duygusal öğrenme
9. İş birliğine dayalı öğrenme
10. Kavram öğrenme

¹⁵⁶ Budak, Şerif, “Atatürk’ün Eğitim Felsefesi ve Geliştirdiği Eğitim Sisteminin Değiştirilmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 160, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/budak.htm>, 04.04.2008

¹⁵⁷ Konar, Elif, “Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi’ nde Çocuk Sineması ve Tiyatro”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104 / 105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005, s. 297

Eğitimde dramada amaç, öğrencileri öğrenme sürecinde etkin kılmak, bu süreç içerisinde iyi vakit geçirmelerini ve öğretilenlerin kalıcılığını sağlamaktır. Bu nedenle de eğitimde drama önemli bir yere sahiptir.

Bunların yanı sıra kırsal kesimlerden kentlere göç olaylarının olması gibi nedenlerden dolayı ya da sosyo-ekonomik durumu farklı çocukların aynı okullarda/mekânlarda bulunmasından ötürü, öğrenciler arasındaki iletişimlerde kültürel, maddi farklılıklardan kaynaklanan problemler söz konusudur. Yine akraba ilişkilerinin zayıflamasındaki etkenler arasında yer alan çekirdek aile oranının ve çalışan anne oranının artması, çocukların eğitiminde çeşitli aksaklıklara neden olmaktadır. Boşanmaların artması, televizyon izlemenin, internet ortamında fazla bulunmanın; uyuşturucu, alkol, sigara kullanma gibi risklerin altında bulunma durumlarının artmasının sonuçları olarak çocukların, bir rehber denetiminde, sağlıklı iletişimler içerisinde, kendilerini ve çevresindeki canlı ya da cansız varlıkları tanımaya, sosyalleşmeye, psikolojik olarak rahatlamaya ihtiyaçları artmaktadır. Bu açılarından bakıldığında, eğitimde drama etkinliklerinin önemi dikkat çekmektedir. Aşağıda eğitimde dramanın önemi maddeler hâlinde sıralanmaktadır:

1. Dramada öğrenciler, gerçek dünyayı, iletişimlerini, çevresindeki insanları daha iyi anlar hale gelirler. İnsanların farklı koşullarda nasıl davranabileceklerini düşünebilirler.

2. Öğrencilerin, yaşama, düşünme, inanma ve iş yapma özgürlüğü gibi evrensel değerleri tanınmasında, bireylere bu değerlerin öğretilmesinde drama önemli bir yere sahiptir. Çünkü drama yoluyla öğrenme, hızlandırılabilir ve etkin hâle getirilebilir.

3. “*Öğrencide istendik davranışların geliştirilmesi için görsel ve işitsel yöntemlerin birlikte kullanılması gerekir.*”¹⁵⁸ Dramada da, görsel ve işitsel yöntemler birlikte kullanılmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin önce yaşayıp sonra yaşadıklarını kavramlaştırması, o kavramları anlaması drama yoluyla kolaylaşmaktadır. Drama yoluyla öğrenciler, pek çok tutumu, davranışı, hareketi, hayatı, durumları, olayları, vb. konuları kolayca kavrayabilme fırsatını yakalayabilmektedirler.

Kısaca drama yöntemi, her dersin öğretiminde kullanılabilir. Nitekim “*öğretmenlerin derslerinde kullandıkları metotlar içerisinde, son zamanlarda drama etkinliklerinin önemi bir kat daha artmaktadır. Çünkü, anlama ve anlatma unsurlarının*

¹⁵⁸ Güngördü, Ersin, “Öğretimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken Özellikler”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 157, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/157/gungordu.htm> , 04.04.2008

*bir arada kullanılmasına fırsat veren bu yöntem, katılımcılığın yanında, yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmektedir.”*¹⁵⁹

4. İmkânsız bir şey karşısında bile öğrencinin hayal gücü, drama yoluyla sınanıp geliştirilebilir. Böylece öğrencinin *“yaratıcılığı geliştirilebilir ve eğitim öğretim hızlandırılabilir.”*¹⁶⁰

5. *“Evcilik, misafirlik, kovboyculuk, hırsız-polis gibi oyunlarda çocuk, üstlendiği rolün (gerçek yaşantıdaymış gibi son derece ciddî bir şekilde) kişiliğine bürünür. Aynı duyguları yaşar ve aynı sorumlulukları duyar.”*¹⁶¹ Dolayısıyla öğrenciler, drama etkinlikleri yardımıyla empati kurma becerisini de geliştirebilme fırsatını yakalamaktadırlar.

6. Öğrenciler, iş birliği içerisinde çalışma, grup içerisinde yer alma, sorumlulukları yerine getirme, dayanışma içerisinde olma, yardımlaşma, paylaşma gibi sosyal beceriler kazanırlar.

7. Öğrencilerde olaylara ve insanlara farklı açılardan bakma alışkanlığı gelişir.

8. Drama, öğrencilerin *“içinde yaşadıkları sosyal dünyayı ve çevrelerindeki insanları, hatta diğer toplum insanlarını tarihi ve coğrafi yönden anlamalarında yardımcı olur.”*¹⁶²

9. *“Drama ve hareket, problem ve sıkıntılarla baş etmek için kullanılan yöntemlerdendir.”*¹⁶³ Çünkü drama, öğrencilerin *“seçenekleri ve manevi ikilemleri incelemelerine yardımcı olur, drama boyunca gözlemedikleri hakkında kararlar verebilir ve daha sonra bunları yansıtabilirler. Bu onlara gerçek dünyada karar verici ve problem çözücü kişiler olma güvenini verir.”*¹⁶⁴

10. Öğrenciler, hoşgörü ve saygı çerçevesinde görüşleri belirtme ve tartışma imkânını elde ederler. Farklı kişilik, fikir ve görüşlere saygılı olmayı davranış hâline getirirler.

11. Drama sayesinde, öğrencilerin kendilerini ifade etmek, ikna etmek, iddia etmek, yatıştırmak, kabul etmek gibi iletişim becerileri gelişir. Nitekim *“katılımcı*

¹⁵⁹ Aytaş, Gıyasettin, “Okullarda Tiyatro ve Drama Eğitimi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 37, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi37/aytas.htm>, 04.04.2008

¹⁶⁰ Şimşek, Tacettin, *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yay., İst., 2004, s. 35

¹⁶¹ Güneç, Serpil, “Eğitimde Dramatizasyon”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 56, 2004 <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi56/gunec.htm>, 04.04.2008

¹⁶² Fulford, June ve diğerleri, *İlköğretimde Drama*, Nobel Yay., Ankara, 2001, s. 3

¹⁶³ Gönen, Mübeccel, “Eğitimde Drama ve Engelli Çocuklar”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 39, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi39/gonen.htm>, 04.04.2008

¹⁶⁴ Fulford, June ve diğerleri, *İlköğretimde Drama*, Nobel Yay., Ankara, 2001, s. 2

merkezli, yaratıcı düşünmeye yönlendirici, uygulamalı bir yöntem olan eğitimde yaratıcı dramanın, ana hedeflerinden biri de ‘Herkesin kendine özgü özel yanının olduğunu hatırlatarak, sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturmak’ tır.”¹⁶⁵

12. Öğrencilerin hayal güçleri drama yoluyla geliştirilebilir. Çünkü çocukların görmedikleri, duymadıkları, dokunmadıkları yani tanımadıkları varlıkları, mekânları zihinlerinde canlandırmaları mümkündür.

13. Drama, öğrencilerin içerisinde bulunan saklı enerjinin boşalmasını sağlayarak hem rahatlamalarını hem de kendilerinin ve hissettiklerinin farkına varmalarını, öğrenmelerini sağlar. Bunun nedeni, drama çalışmaları ile öğrencilere yaşamayı ve birçok konuyu, daha az zorlanarak daha kolay öğretmenin mümkün olmasıdır.

14. Drama çalışmaları, öğrencilerin kendilerini özgür hissetme, eğlenme gibi psikolojik ihtiyaçlarını karşılar; gerilim ve kaygıyı azaltır.

15. Günümüzde insanlık bir zihinler arası rekabetin içindedir. Bu yarışın sonuçlarını tayin edecek faktörlerden birisi, yaratıcılıktır ve öğretmen de, “öğrencilerde yaratıcılık potansiyelini ortaya çıkarıp, geliştirmeye yönelik olarak, uygun bir öğretim ortamı oluşturmada esas aktördür.”¹⁶⁶ İşte bu noktada drama, öğretmeni hedefe ulaştıracak tekniklerden birisidir. Çünkü drama, öğrencilerin yaratıcılık, özgün düşünme, karar verme, lider olma gibi becerilerini geliştiren bir tekniktir.

16. Drama çalışmalarında öğrenciler endişelerini kontrol etmeyi de farkında olmadan öğrenirler.

17. Dramada öğrenciler, suçluluk duygularından kaynaklanan hislerini ya da davranışlarını açığa çıkarma fırsatına sahip olurlar ve bu duygularını açığa çıkararak rahatlarlar.

18. İnsanların öfkelerini kontrol altına almaları, “vahşi bir hayvanı sakinleştirip evcilleştirmeye benzer. Öfkeyle ortaya çıkan enerjiyi, olumlu bir şekilde yönetmekten başka, etkili bir çare yoktur.”¹⁶⁷ İşte bu noktada, drama tekniklerinin kullanımının olumlu etkisini görmek mümkündür. Çünkü drama etkinliklerinde, öğrenciler, saldırgan

¹⁶⁵ Bayram Topdal, Emine, “İletişim ve Eğitimde Yaratıcı Drama Süreci”, *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 54 / 55, Ağustos-Eylül 2004, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi54-55/topdal.htm>, 04.04.2008

¹⁶⁶ Akdağ, Mustafa, Güneş, Hasan, “Öğretmen Rolünün Yaratıcı Bir Sınıf Ortamı Oluşturmadaki Önemi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 159, Yaz 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/akdag-gunes.htm>, 04.04.2008

¹⁶⁷ Ayçiçek Levent, Bergin, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi76/index2-icindekiler.htm>, 04.04.2008

davranışlarda bulunarak saldırganlık duygularını kimseye zarar vermeksizin ifade etmeyi öğrenirler.

19. Mustafa Kemal Atatürk, “Eğitim ve öğretimde izlenecek yol, bilgiyi insan için bir süs, bir hükmetme aracı ya da uygar bir zevk olmaktan çok, maddi hayatta başarı sağlayan pratik ve işe yarar bir araç hâline getirmektir. Millî Eğitim Bakanlığımız bu ilkeye önem vermektedir.”¹⁶⁸ diyor. İşte bu noktada dramanın eğitimde kullanımı, Atatürk’ün belirttiği günlük hayatta pratik ve işe yarar becerileri öğrencilere kazandırmada, öğretmenlere yardımcı olmaktadır. Nitekim “San’a göre, okulda ve evde çocukların, çevresiyle iyi ilişkiler kurma olanakları kısıtlı kalmaktadır. Çocuğun çevresi ve dünyası ile kurduğu iletişimde hep bir iletişim aracı bulunmaktadır. Bunlar; öğretmen, ders kitabı veya bir kitle iletişim aracıdır. Böylece çocuğun duyuşsal alanı ve özellikle duyguları ile düşünsel dünyası ve bilişsel alanı ister istemez birbirinden ayrılmakta, öğrenme yaşantısal olmaktan çıkıp salt bilişsel yoldan gerçekleşmekte, çocuğun bilgilerini öznelştirmesine ve dolayısıyla onları yararlı ve işlevsel kılmasına çok az olanak tanınmaktadır. Oysa öğrenme süreçlerine duyuşsallığı da katmak gerekir. Öğrenme sürecine, çocuğun etkili bir şekilde katılması için, duygularını, hayal gücünü, imgesel düşünmeyi ve hatta düşlerini devreye sokabilmesi gerekir. İşte yaratıcı drama bütün öğrenme süreçlerine yaşantısal boyut kazandırarak eğitime bu yönüyle katkıda bulunabilecektir.”¹⁶⁹ Böylece öğrenciler, deneyimlerini geliştirebilme fırsatına da sahip olabileceklerdir.

20. Drama etkinliklerine katılan öğrenciler, bir işi yapmanın ya da bir güçlüğü yenmenin sevincini hissedince cesaretlenirler. Bu doğrultuda da, başka işler yapma isteği öğrencilerde uyanır.

21. Çeşitli drama tekniklerinin kullanımı sayesinde, dikkati yoğunlaştırma, konsantre olma, anlama, algılama, hatırlama, kavramlaştırma, isimlendirme vb. hususlarda öğrencilerin gelişimleri söz konusudur. Oysa “bireyin öğrenme anındaki motivasyonunun düşük oluşu”¹⁷⁰ ile “mana vermede güçlük”¹⁷¹ çekilmesi, unutmanın sebeplerindendir. Bu nedenle drama etkinlikleri, öğrenilenlerin anlamlı bir şekilde

¹⁶⁸ Duman, Tayyip, “Atatürk’ün Eğitim Görüşü”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 80 / 81, Ekim-Kasım 2006, s. 25, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi80-81/index2-icindekiler.htm>, 04.04.2008

¹⁶⁹ Kocayürek, Ayşe, *Duyusal Zeka Eğitiminde Drama Etkinlikleri*, Nobel Yay., Ankara, 2004, s. 31

¹⁷⁰ Akbaba, Sırrı, *Psikolojik Danışma ve Sınıf Ortamında Öğrenme Psikolojisi*, Atatürk Üniversitesi Yay., Erzurum, 1995, s. 113

¹⁷¹ Akbaba, age., s. 113

öğrenilmesine ve kalıcı olmasına katkıda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra drama çalışmaları, öğrencileri, psiko-motor alanda da geliştirmektedir.

22. Drama etkinlikleri, öğrencilerdeki fiziksel ve zihinsel becerilerin uygulanmasına hatta gelişmesine de katkıda bulunur.

23. Günlük hayatta kaygı uyandıran pek çok durumlar vardır. Bu durumlardan eğitim ve öğretimde de bahsetmek mümkündür. Eğitimde ve öğretimde kaygının az olmasından ziyade çok olmasından doğan zararlarla karşılaşmaktadır. “Okulda, bu kaygıların aşırı ölçüde gelişmesine yol açacak durumlardan kaçınılmalıdır.”¹⁷² Kaygıların aşırı ölçüde gelişmesine yol açacak durumlardan çocukları uzak tutmakta, drama yöntemi kullanılabilir. Çünkü dramada, başarısızlık duygusu olmadığı için başarısız olma korkusu ya da kaygısı da yoktur.

24. Dramanın eğitim sürecine katkılarından birisi de, demokratik bir ortam yaratmasıdır. Drama çalışmalarında herkes oyunda rol alabilmektedir ve oyunda rol alan tüm oyuncular, aynı zamanda kendilerinin seyircisidir. Öğrenciler rol alırken dahi roller belli bir oyun kuralına ya da düzenlenen bir etkinliğe göre belirlenir. Yani drama etkinlikleri, öğrencilerde demokratik davranma becerisi kazandırmada önemli bir etkiye sahiptir.

25. Öğrenciler günlük hayatta, zorbalık, şiddet, saldırganlık, sigara-alkol-uyuşturucu, vb. madde bağımlılıkları gibi riskli durumlarla karşılaşmaktadırlar. Nitekim şiddet, zorbalık, saldırganlık gibi sorunların “okullara kadar inmesi pek çok öğrencide ortama ve arkadaş ilişkilerine karşı güvensizlik, sınıfını – okulunu sevmeme, devamsızlık yapma gibi duygular geliştirmekte, bunun sonucu olarak öğrencilerin hem başarıları düşmekte hem de kendilerini değersiz hissetmelerine neden olmaktadır.”¹⁷³ Öğrencilerin, bu riskli durumlardan korunmasında, drama tekniklerinin öğretmenler tarafından kullanımı çok önemlidir. Çünkü öğrenciler, günümüz yaşam ortamının ayrılmaz bir parçası olan strese kaynaklanan psikolojik durumdan, drama etkinlikleri sayesinde uzaklaşabilme fırsatı yakalayabilmektedirler.

¹⁷² Baymur, Feriha, *Genel Psikoloji*, İnkılap Kitabevi, İst., 1994, s. 189

¹⁷³ Kılıç, Ruhi, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi76/index2-icindekiler.htm>, 04.04.2008

1.13.2.2. Özel eğitimde dramanın önemi

Özel eğitimde dramanın önemi aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

1. Öğrenme güçlüğü olan çocukları değiştirme ve geliştirme yollarından bazıları şunlardır:

“1. Çocuğun güçlü yönleri tanımlanıp onlar üzerinde durulmalıdır. Yardım eden durumunda olan yetişkin, çocuğun üstün olduğu bir alanı bulup onu vurgulamalıdır.

2. Başkalarının benzer problemleri olduğunu görmesi konusunda çocuğa yardım edilmelidir.”¹⁷⁴

İşte yukarıda bahsedilen bu noktalarda drama tekniği kullanılabilir ki çocuk, kendisine yardım edilmeye çalışıldığı izlenimini dahi edinmeden, kendi gelişiminde, iyi bir rehberin yardımı ile ilerleme sağlar.

2. “Drama, zekâ özürlü çocukların öğrenme ve kendilerini ifade etmelerinde normallerden daha fazla yararlı olmaktadır.”¹⁷⁵ Özürlü çocuklarda, daha çabuk sıkıldıkları için, disiplin problemleri bulunmaktadır. Bu problemi ortadan kaldırmada ya da olumsuz etkisini azaltmada, sanat, müzik ve özellikle de drama çalışmaları yardımcı olmaktadır. Ancak zekâ özürlü çocukların bu çalışmalar esnasında gerçeğe daha yakın tutulmaları gerekmektedir.

3. Drama çalışmaları, zihinsel özürlü çocukların dil gelişimlerine de yardımcı olmaktadır. Bu özürlü çocuklar, drama sayesinde bir problemi kendi düzeylerinde algılama, çözme ve açıklama olanağını elde edebilmektedirler. “Ayrıca, drama, çocuğun ‘niçin’ ve ‘nasıl’ sorularını sormasına yardımcı olur. Geziler yapmak ve olanları sonradan yeniden canlandırmak, mevsimlerde yaşanan değişiklikler (giyim, aktivite, yiyecek içeren dramatik çalışma), sosyal güven ve dili geliştirmeye yardım eden fırsatlardır.”¹⁷⁶

4. Ayrıca drama ile “sözel iletişim becerilerini geliştirme fırsatı bulabilmekte ve dinleme, gözleme becerilerinin gelişmesi dikkat süresinin artmasını sağlayabilmektedir. Hepsinden önemlisi ise zihinsel engelli çocuk kendisine güven duymayı öğrenmektedir.”¹⁷⁷ Drama çalışmaları sadece zihinsel engelli çocukların değil diğer engelli çocukların da kendilerine güven duymalarına katkıda bulunmaktadır.

¹⁷⁴ Mc. Whirter, Jeffries, Voltan Acar, Nilüfer, *Ergen ve Çocukla İletişim*, US-A Yay., Ankara, 2000, s. 3

¹⁷⁵ Gönen, Mübeccel ve diğerleri, *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yay., İst., 2003, s. 82

¹⁷⁶ Gönen, age., s. 84

¹⁷⁷ Ömeroğlu, Esra ve diğerleri, *Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya*, Kök Yay., Ankara, 2003, s.

5. Drama çalışmaları, özel eğitime ihtiyacı olan çocukların kendilerine güvenini sağlamanın yanı sıra bu çocukların fiziki serbestliklerini artırmakta, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını da geliştirmektedir.

6. Drama etkinliklerinde hayal güçlerinin gelişebilmesi sayesinde, özürlü çocuklar, yeni deneyimlere hazırlıklı olmayı öğrenebilmektedirler. Deneyimler kazandıkça da gerçek hayat ile hayal arasındaki farkı fark etme aşamasına gelebilmektedirler.

7. Yine drama etkinliklerinde yapılan hareketler sayesinde, bedensel özrü bulunmayan çocuklar, vücutlarının kontrol, koordinasyon ve becerilerini geliştirmektedirler. Ayrıca bu çocuklar, kendi vücutlarını tanımakta, -işitme engelli çocuklar hariç- ritim duygularını geliştirmekte ve vücutlarını amaçlı olarak kullanabilme imkânına ulaşmaktadırlar.

8. Duygusal problemleri olan işitme engelli çocuklara duygu ve problemlerini dramatik ifadelerle ortaya koyma fırsatı veren drama etkinliklerinde, çocuklar paylaşamadıkları duygu ve düşüncelerini de ifade etme imkânını bulmaktadırlar.

9. İşitme engelli çocuklarla yapılan drama etkinliklerinde daha çok pandomim ya da parmak oyunları kullanılmaktadır. Nitekim “*Parmak oyunları aracılığıyla çocukların kelime ile hareket arasında ilişki kurması sağlanmakta kelime, eller ve parmaklarla görsel olarak ifade edilmiş olmaktadır. Bu açıdan parmak oyunları işitme engelli çocukların eğitiminde önemli bir yere sahiptir ve çocuklar tarafından çok sevilen bir diğer etkinliktir.*”¹⁷⁸

10. Drama üstün yetenekli çocukların eğitiminde de kullanılmaktadır. Nitekim üstün yetenekli çocuklar için, deneyimlerini zenginleştirmek amacıyla kullanılan “*en başarılı alanlardan biri sanattır.*”¹⁷⁹ Çünkü sanat sayesinde insanlar, düşünen, duyan, hisseden kişiliklere bürünebilmektedirler. Bu nedenle de sanat eğitimi önemlidir. Sanat eğitimi derken amaç, herkesin sanatçı olması değildir. Yani “*Sanat eğitimi, ustalık ve beceri kazandırmak değil, estetik duyarlılığın geliştirilmesidir.*”¹⁸⁰ İşte bu noktada drama, dans, müzik ve görsel sanatlar, yetenekli çocuklara, kendi yazdıkları oyunları ortaya koyup kostüm, dekor, sahne tasarlayarak yeteneklerini kullanma şansı vermektedir.

¹⁷⁸ Ömeroğlu, age., s. 238

¹⁷⁹ Ömeroğlu, age., s. 241

¹⁸⁰ Kavcar, Cahit, “Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 44, Ekim 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi44/kavcar.htm>, 04.04.2008

11. Bunların yanı sıra özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar, sosyal durumlarda nasıl davranacaklarını da bilememektedirler ve dışarıdan yüklenen sosyal kurallara da sinirlenmektedirler. Bu nedenle bu tip yaşantıların çocuğa tanıtılması gerekmektedir. Bu noktada, drama teknikleri yardımcı olmaktadır.

12. Drama, öğrenme güçlüğü çeken çocukların eğitiminde de kullanılmaktadır. Öğrenme güçlüğü çeken çocuğun “*misket, ip atlama, yakan top, ortada sıçan, köşe kapmaca, sek sek gibi görsel–devinsel bütünleştirmeyi içeren çocuk oyunları oynaması sağlanabilir.*”¹⁸¹ ki bu noktada, basit drama etkinlikleri kullanılabilir.

13. Yine psikodrama ve oyun terapisi olarak drama etkinlikleri, duygusal olarak zarar görmüş çocukların eğitiminde kendini göstermektedir. Nitekim “*Newson Raporu’nda (1960), dramanın ‘psikoterapik yönü’ ortaya çıkarılmıştır. Buna göre; psikolojik açıdan anlamlı durumların oynanması ile çocukların problemleri çözülebilir. Duyarsız, az yetenekli, olumsuz sosyal davranış gösteren çocuklarda dramanın olumlu etkisi olduğu ileri sürülür. Drama, toplumsal durumlara psikolojik uyumu sağlamada etkili bir yoldur.*”¹⁸²

Kısacası drama, zihinsel ya da bedensel engelli, görme ya da işitme engelli çocukların eğitimi ile konuşma bozuklukları bulunan, üstün yetenekli olan, sosyo-kültürel durumu iyi olmayan, duygusal olarak zarar görmüş çocukların eğitiminde, büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda sınıflardaki özel gereksinimi olan çocukların problemlerini çözmede, gereksinimlerini gidermede, becerilerini kuvvetlendirmede ve daha pozitif bir ben kavramı yaratmalarında drama tekniklerinden yararlanılabilir.

1.13.2.3. Sanat eğitiminde dramanın önemi

Drama etkinlikleri, bireylerin sanatsal bakış açısı kazanmalarında son derece önemli bir yere sahiptir. Çünkü çocukların sanatla ilişkisi, “*...hayal kurma yeteneğini kazanması ile başlamaktadır.*”¹⁸³ Bu bağlamda, drama çalışmaları da, çocukların hayal kurma yetilerini geliştirdikleri bir alandır.

Çocuk, drama çalışmalarında, “*...üstlendiği rolün (gerçek yaşantıdaymış gibi son derece ciddi bir şekilde) kişiliğine bürünür. Aynı duyguları yaşar ve aynı*

¹⁸¹ Koçer, Devrim, “Öğrenme Güçlüğü”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 83, Ocak 2007, s. 12, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi83/index2-icindekiler.htm>,15.04.2008

¹⁸² Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 35

¹⁸³ Aral, Neriman ve diğerleri, *Drama*, Ya-Pa Yay., İst., 1981, s. 20

sorumlulukları duyar.”¹⁸⁴ Dolayısıyla gerçekleştirilen bu drama çalışmaları, tiyatro çalışmaları gibi sanatsal faaliyetler için bir nevi hazırlık aşaması niteliği kazanır.

Yine bu drama çalışmalarında hırsız-polis, anne-çocuk gibi farklı rollere bürünen çocuklar, başka kişilerin farklı açılardan olaylara bakabileceğini öğrenirler. Zaten drama, çocuklara “*içinde yaşadıkları sosyal dünyayı ve çevrelerindeki insanları, hatta diğer toplum insanlarını tarihi ve coğrafi yönden anlamalarında yardımcı olur.*”¹⁸⁵ Böylece çocuklar, empati kurma becerisini kazanarak ya da geliştirerek daha duyarlı hale gelirler. Nitekim her sanatçı da, empati yetisine sahip ve içinde yaşadığı topluma karşı duyarlı olan bireylerdir.

¹⁸⁴ Güneç, Serpil, “Eğitimde Dramatizasyon”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 56, 2004
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi56/gunec.htm>, 04.04.2008

¹⁸⁵ Fulford, June ve diğerleri, *İlköğretimde Drama*, çev. Leyla Küçükahmet, Nobel Yay., Ankara, 2001, s. 3

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLKÖĞRETİM 4 ve 5. SINIFLARDA DRAMA TEKNİKLERİNİN KULLANIMI

Drama tekniklerinin kullanım düzeyini belirlemek ve drama tekniklerinin kullanımında karşılaşılan problemleri tespit etmek amacıyla, Erzurum il merkezinde BSiÖO olmayan ilköğretim okullarında, birinci kademelerin ikinci devresinde görev yapan 469 sınıf öğretmeniyle anket çalışması yapılmıştır.

2.1. Erzurum İl Merkezinde İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Dramanın Teknik Olarak Kullanımı

İlköğretim 4 ve 5. sınıflarda dramanın teknik olarak kullanım düzeyini tespit etmek amacıyla yapılan anket çalışmasında 19. soru olarak

“•En sık kullandığınız drama tekniği hangisidir?” sorusu yöneltilmiştir.

Bu soruyu, 469 sınıf öğretmeninden 168 kişi yanıtlamıştır, 301 kişi yanıtlamamıştır. Soruyu yanıtlayan 168 sınıf öğretmeninden doğru yanıt veren sınıf öğretmeni sayısı 100'dür. Verilen doğru yanıtlar içerisinde, on bir drama tekniği arasından 6 drama tekniğinin ismi yer almıştır. Buna göre 1 kişi duyusal algı tekniği, 1 kişi dans yoluyla drama tekniği, 8 kişi rol oynama tekniği, 11 kişi pandomim tekniği, 36 kişi canlandırma tekniği, 43 kişi de doğaçlama tekniği yanıtını vermiştir. Böylece drama tekniklerini bilen kişi sayısı 469 sınıf öğretmeninden 100 kişidir.

Tablo.2: Drama Tekniklerinin Kullanım Düzeyi

En Çok Kullanılan Teknikler		
Yöneltilen Soru: En sık kullandığınız drama tekniği hangisidir?		
Yanıtlar İçerisinde Yer Alan Drama Teknikleri	f	%
Doğaçlama	43	9,16
Canlandırma	36	7,47
Pantomim	11	2,34
Rol Oynama	8	1,70
Duyusal Algı	1	0,21
Dans Yoluyla Drama	1	0,21
Rol Değiştirme	0	0
Paralel Çalışma	0	0
Zihinde Canlandırma	0	0
Resim Yoluyla Drama	0	0
Müzik Yoluyla Drama	0	0
Kukla Draması	0	0
Genel Toplam	100	21,32
Soruyu Yanıtlayan Kişi Sayısı	168	35,82
Ankete Katılan Kişi Sayısı	469	100

Tablo.2' de görüldüğü gibi, dramanın teknik olarak kullanımında sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar, dramadan teknik olarak yeterince yararlanılmadığını ve drama teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinde bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir.

Aşağıdaki tabloda sınıf öğretmenlerin aynı soruya verdikleri diğer cevaplar yer almaktadır.

Tablo.3: Drama Teknikleri Dışında Kullanılan İfadeler

Verilen Yanıtlar	f	%
Drama dersi yapmıyorum	1	0,21
Hiçbiri	1	0,21
Çok sık kullanmıyorum	1	0,21
Drama tekniklerine zaman ayıramıyoruz, müfredattan dolayı	1	0,21
Drama etkinliğini fazla uygulamıyorum	1	0,21
Rol	1	0,21
Hemen hemen tüm bildiklerimi uyguluyorum.	1	0,21
Sosyo drama	1	0,21
Örnek olay	1	0,21
Hepsinden faydalanıyorum	1	0,21
Drama hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip değilim	1	0,21
Ders konularıyla ilgili drama çalışmaları yapıyoruz	1	0,21
Günlük hayat güncel olaylarla ilgili olanlar	1	0,21
Öğretmen ve öğrencilerin temalardaki taklidi hareketler	1	0,21
Piyes	1	0,21
Aile, arkadaşlık, komşuluk, sinema filmleri, fıkra anılarımı	1	0,21
Rol kartları	1	0,21
Dedikodu halkası	1	0,21
Yarım kalmış materyaller	1	0,21
Yaparak yaşayarak öğrenme	1	0,21
Monolog	1	0,21
Parodi	1	0,21
Vücudumuzla resim yapalım	1	0,21
Komedi	1	0,21
Görsel sunu	1	0,21
Görsel sunu teknikleri	1	0,21
Sosyal olaylar – 1 kişi	1	0,21
İlginç olaylar	1	0,21
Ünitelerle bağlantılı olarak günlük hayatımızda kullandığımız teknikler	1	0,21
Okunan metinler	1	0,21
Rol koridoru	1	0,21
Hikâyeleştirme	1	0,21
Resim yorumlama	1	0,21
Beyin fırtınası	1	0,21
Benzetim	1	0,21

Drama	1	0,21
Sınıfta yapılabilecek teknikler	1	0,21
Geriye dönüş	2	0,42
Bilinç koridoru	2	0,42
Toplantı düzenleme	2	0,42
Görüşmeler-sorgular	2	0,42
Grup çalışması	2	0,42
A dan Z ye	2	0,42
Eşine güven	2	0,42
Örnekleme	2	0,42
Gösterip yaptırma	2	0,42
Ront	2	0,42
Diyalog çalışmaları	2	0,42
Anlatım	2	0,42
Uygulama	2	0,42
Sessiz sinema	2	0,42
Empati	3	0,63
Taklit	4	0,85
Tiyatro	4	0,85
Skeç	4	0,85
Karşılıklı konuşma	5	1,06
Dramatizasyon	5	1,06
Yaratıcı drama	6	1,27
Dramati \ dramatize	1 \ 6	0,21/ 1,27
Hikâye tamamlama	6	1,27
Demostrasyon ya da gösteri	6	1,27
Role-play tekniği	6	1,27
Oyunlaştırma	15	3,19
Rol yapma	15	3,19
Soruyu Yanıtlayan Kişi Sayısı	168	35,82
Ankete Katılan Kişi Sayısı	469	100

Yukarıdaki Tablo.3, drama tekniklerinin kullanım düzeyine dikkat çekmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin, “drama” kavramını daha çok ”tiyatro” kavramıyla karıştırdıkları görülmüştür. Özellikle

“Oyunlaştırma-canlandırma-dramatize,
Rol oynama-rol yapma,

Tiyatro-drama,

Demostrasyon-drama,

Drama tekniği-drama türü (Ankette drama tekniğine sosyo drama örneği verilmiştir.)” gibi yanıtlar, drama teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin bir bakıma kavram kargaşası yaşadıklarını göstermektedir.

Bunların yanı sıra, sınıf öğretmenlerinin, drama tekniği adı altında etkinlik isimlerini kullandıkları; yaptıkları etkinliklerde hangi drama tekniğinden yararlandıklarını farkında olmadıkları görölmektedir.

Kısacası anket sonuçlarının yer aldığı yukarıdaki çizelgelerden ve verilen bilgilerden anlaşılacağı üzere drama, Erzurum il merkezinde ilköğretimde teknik olarak gerektiği kadar kullanılmamaktadır ve sınıf öğretmenleri, drama teknikleri hakkında yeterince bilgi sahibi değillerdir.

2.2. Erzurum İl Merkezinde İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Dramanın Ders Olarak Kullanımı

İlköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama dersinin tercih edilme oranını tespit etmek amacıyla anket çalışmasında,

“•2006-2007 eğitim-öğretim yılında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?

•2007-2008 eğitim-öğretim yılında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?” soruları yöneltilmiştir.”

Tablo.4: Drama Dersinin Tercih Edilme Düzeyi

Drama dersinin seçilme oranı	4. Sınıflar				5.Sınıflar			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1.2006-2007 eğitim-öğretim yılında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?	23	28,75	57	71,25	31	39,74	47	60,25
2. 2007-2008 eğitim-öğretim yılında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?	10	12,5	70	87,5	12	15,38	66	84,61
Toplam Okul Sayısı	80				78			

2006-2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren MEB' e bağlı ilköğretim okulları müfredatında "Sanat Etkinlikleri" adlı seçmeli ders¹⁸⁶ içerisine giren "Drama"nın ders olarak, Erzurum il merkezindeki BSİÖO olmayan ilköğretim okullarında tercih edilme sayısı, yukarıdaki çizelgede görüldüğü üzere düşüktür.

Zaten ilköğretimde drama, ders olarak 2006 - 2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okulları müfredatına, sanat etkinlikleri adlı seçmeli ders içerisinde girebilmiştir.

Özellikle iki öğretim yılı arasında drama dersini tercih eden ilköğretim okulları sayısında görülen düşüş dikkat çekicidir. Öte yandan 4. sınıflarda iki öğretim yılı üst üste drama dersini tercih eden ilköğretim okulları şunlardır:

1. Sabancı İ.Ö.O.
2. Necmettin Karaduman İ.Ö.O.
3. Cumhuriyet İ.Ö.O.
4. Kazım Karabekir İ.Ö.O.
5. Mareşal Fevzi Çakmak İ.Ö.O.
5. sınıflarda drama dersini iki öğretim yılı üst üste seçen ilköğretim okulları ise

aşağıda sıralanmaktadır:

1. Sabancı İ.Ö.O.
2. Necmettin Karaduman İ.Ö.O.
3. Cumhuriyet İ.Ö.O.
4. Kazım Karabekir İ.Ö.O.
5. Mareşal Fevzi Çakmak İ.Ö.O.
6. Abdurrahman Şerif Beygu İ.Ö.O.
7. Yunus Emre İ.Ö.O.
8. Aziziye İ.Ö.O.
9. Toplu Konut İ.Ö.O.

Drama dersini seçen ilköğretim okulları arasında dikkat çeken en önemli nokta, bu ilköğretim okullarının buldukları semtlerin farklı olmasıdır. Nitekim bu semtler arasında, sosyo-ekonomik ve kültürel yönlerden farklılık da söz konusudur.

Elde edilen bu veriler ışığında, Erzurum il merkezinde ilköğretim okullarında dramanın ders olarak kullanım düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

¹⁸⁶ bk. Ek-1

2.3. Erzurum İl Merkezinde İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Drama Tekniklerinin Kullanımında Karşılaşılan Problemler

Dramanın hem teknik hem de ders olarak ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda kullanılması esnasında karşılaşılan problemleri tespit etmek amacıyla anket çalışmasında sınıf öğretmenlerine

“•Lisans öğreniminiz boyunca “drama” başlığı altında herhangi bir ders aldınız mı?

•Meslek hayatınızda “drama” başlıklı herhangi bir seminer çalışmasına katıldınız mı?

•Drama dersi ya da teknikleri konusunda araştırma yaptınız mı?

•Drama dersi ile ilgili MEB Klavuz kitapları dışında herhangi bir kitap, makale, vb. okudunuz mu / araştırma yaptınız mı?

•Drama etkinliklerinde kullanılabileceğiniz araç-gereçleri kolaylıkla bulabiliyor musunuz?

•Drama etkinliklerinde kullanabileceğiniz kaynakları kolaylıkla bulabiliyor musunuz?

•Sıklıkla drama dersi ya da drama etkinlikleri ile ilgili kitap, makale, vb. ile karşılaşıyor musunuz?

•Drama dersi ile ilgili bulduğunuz materyaller, kaynaklar pahalı mı?

•Bulduğunuz materyal ve kaynakların işlevselliği yeterli mi?

•Drama etkinlikleri için okulunuz fiziki açıdan yeterli mi?

•Okulunuzda drama sınıfı var mı?

•Sınıf mevcudunuz drama etkinliklerini aksatıyor mu?

•Öğrencileriniz drama etkinliklerinde olumlu tutum sergiliyorlar mı?

•Müfredattaki konuları yetiştirmeye çalışmak drama etkinliklerini uygulamanızı engellediğini düşünüyor musunuz?

•Ders saatlerinin süresi, drama etkinliklerinizi uygulamanızı engelliyor mu?

•Öğrenci velileriniz drama etkinliklerinde olumlu bir yaklaşım sergiliyorlar mı?”

şeklinde sorular yöneltilmiştir.

Bu sorulara verilen yanıtlar ışığında, aşağıdaki problemler tespit edilmiştir:

1. Uygulayıcıdan kaynaklanan problemler
2. Okullardan kaynaklanan problemler

3. Öğrencilerden kaynaklanan problemler
4. Müfredattan kaynaklanan problemler
5. Velilerden kaynaklanan problemler
6. Kaynak ve materyallerden kaynaklanan problemler
7. Diğer problemler

2.3.1. Uygulayıcıdan kaynaklanan problemler

Uygulayıcıdan kaynaklanan problemleri tespit etmek amacıyla sınıf öğretmenlerine anket çalışmasında, 3, 4, 5, 6 ve 20. sorular yöneltilmiştir.¹⁸⁷

Bu sorular arasından 3. soru, uygulayıcının alan bilgisini; 4. soru, uygulayıcının drama konusunda, hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılıp katılmadığını; 5 ve 6. sorular, uygulayıcının bireysel çaba düzeyini; 20. soru, karşılaşılabilecek diğer problemleri tespit etmeye yönelik hazırlanmıştır.

Bu doğrultuda, aşağıda ayrıntılı bir şekilde açıklanmış olan anket sonuçlarına göre, uygulayıcıdan kaynaklanan problemleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Uygulayıcının alan bilgisinden kaynaklanan problemler
- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan problemler
- Uygulayıcının bireysel yaklaşımından kaynaklanan problemler
- Uygulayıcıdan kaynaklanan diğer problemler

2.3.1.1. Uygulayıcının alan bilgisinden kaynaklanan problemler

Uygulayıcının alan bilgisindeki eksiklikten kaynaklanan problemi tespit etmeye yönelik olarak “Lisans öğreniminiz boyunca “drama” başlığı altında herhangi bir ders aldınız mı?” sorusu yöneltilmiştir.

¹⁸⁷ bk. Ek-2

Tablo.5: Sınıf Öğretmenlerinin Drama Dersi Alma Düzeyleri

Öğretmen Sayısı	4.Sınıf Öğretmenleri				5.Sınıf Öğretmenleri			
	238				231			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
Uygulayıcı ile ilgili problemler	f	%	f	%	f	%	f	%
3. Lisans öğreniminiz boyunca “drama” başlığı altında herhangi bir ders aldınız mı?	29	12,18	209	87,81	43	18,61	188	81,38
Genel Toplam	72	15,35					397	84,64

Bu tablo, sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun drama dersi almadığını göstermektedir.

Bu doğrultuda, lisans öğrenimi sırasında drama dersi almayan sınıf öğretmenleri, drama dersinin uygulanmasında dolayısıyla drama tekniğinin kullanımında yeterli bilgi ve beceriyi edinmediklerini ifade etmişlerdir.

2.3.1.2. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan problemler

Hizmet içi eğitim faaliyetleri ile bağlantılı olarak uygulayıcıdan kaynaklanan problemi tespit etmek amacıyla,

“Meslek hayatınızda “drama” başlıklı herhangi bir seminer çalışmasına katıldınız mı?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo.6: Sınıf Öğretmenlerinin Drama Başlıklı Seminer Çalışmalarına Katılma Düzeyleri

Öğretmen Sayısı	4.Sınıf Öğretmenleri				5.Sınıf Öğretmenleri			
	238				231			
Sorular	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	f	%	f	%	f	%	f	%
4. Meslek hayatınızda “drama” başlıklı herhangi bir seminer çalışmasına katıldınız mı?	35	14,70	203	85,29	42	18,18	189	81,81
Genel Toplam	77	16,41					392	83,58

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin çoğu, drama başlıklı bir hizmet içi eğitim faaliyetine katılmamıştır.

2.3.1.3. Uygulayıcının bireysel yaklaşımından kaynaklanan problemler

Bireysel çabayla bağlantılı olarak uygulayıcıdan kaynaklanan problemi tespit etmeye yönelik olarak

“•Drama dersi ya da teknikleri konusunda araştırma yaptınız mı?

•Drama dersi ile ilgili MEB klavuz kitapları dışında herhangi bir kitap, makale, vb. okudunuz mu / araştırma yaptınız mı?” soruları yöneltilmiştir.

Tablo.7: Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Çaba Düzeyleri

Öğretmen Sayısı		4.Sınıf		5. Sınıf		Genel Toplam	
		238		231		469	
Sorular		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
5. Drama dersi ya da teknikleri konusunda araştırma yaptınız mı?	f	66	172	80	151	146	323
	%	27,73	72,26	34,63	65,36	31,13	68,86
6. Drama dersi ile ilgili M.E.B. Klavuz kitapları dışında herhangi bir kitap, makale, vb. okudunuz mu / araştırma yaptınız mı ?	f	101	137	86	145	187	282
	%	42,43	57,56	37,22	62,77	39,87	60,12

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin drama konusunda yeteri kadar bireysel çaba göstermedikleri ortaya çıkmıştır. Bir başka ifadeyle, drama konusunda, kendini geliştiren, araştırma yapan sınıf öğretmenlerinin sayısı, anket çalışmasına katılan 469 sınıf öğretmeni sayısının çok altındadır.

Lisans öğrenimindeki ve hizmet içi eğitim faaliyetlerindeki eksikliklerin bireysel çabadaki yetersizliklerle birleşmesi, drama dersinin tercih edilmemesinde ya da drama tekniklerinin kullanılmamasında önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır.

Başka bir deyişle, uygulayıcının drama hususunda yeterli donanıma sahip olmaması, dramanın hem ders hem de teknik olarak kullanımını kısıtlamaktadır. Bu nedenle drama etkinliklerinde uygulayıcıdan kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır.

2.3.1.4. Uygulayıcıdan kaynaklanan diğer problemler

Uygulayıcının psikolojik, fizyolojik, sosyolojik sorunlar yaşaması, drama tekniklerinin kullanımında problem olarak ortaya çıkabilir. Ancak anket çalışmasında, 20. soru olarak yöneltilen “Siz drama tekniklerinin kullanımında yukarıda belirtilen problemlerin dışında problemlerle karşılaşılıyor musunuz?” ve “Yukarıda belirtilen problemler dışında yaşadığınız sorunlar varsa yazınız.” şeklindeki bölümü, sınıf öğretmenlerinin boş bıraktığı görülmüştür. Bu durum, drama tekniklerinin kullanımında, uygulayıcıdan kaynaklanan ve yukarıda ifade edilen sorunlar dışında başka problemlerin olmadığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle yukarıda belirtilen problemlerin dışında uygulayıcıdan kaynaklanan problemler var olsa da, drama tekniklerinin kullanımını etkileyecek düzeyde, doğal olarak belirtilmesi gereken sorunlar olarak sınıf öğretmenlerince görülmemektedir.

2.3.2. Okullardan kaynaklanan problemler

- Okullardan kaynaklanan problemleri tespit etmek amacıyla anket çalışmasında,
- “Drama etkinlikleri için okulunuz fiziki açıdan yeterli mi?
 - Okulunuzda drama sınıfı var mı?” soruları yöneltilmiştir.

Tablo.8: Okullardan Kaynaklanan Problemler

Öğretmen Sayısı		4. Sınıf		5. Sınıf		Toplam	
		238		231		469	
Sorular		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
12. Drama etkinlikleri için okulunuz fiziki açıdan yeterli mi?	f	42	196	47	184	89	380
	%	17,64	82,35	20,34	79,65	18,97	0,81
13. Okulunuzda drama sınıfı var mı?	f	0	238	0	231	0	469
	%	0	100	0	100	0	100

Bu tablo, drama çalışmalarında etkili olan okulların-sınıfların fiziki durumlarını gözler önüne sermektedir.

Yukarıdaki tabloda, okulların ve sınıfların fiziki açıdan yetersiz oldukları görülmektedir. Bu yüzden okullardaki fiziki yetersizlikler, yapılan drama çalışmalarını zorlaştırmaktadır. Çünkü okulların, doğal olarak sınıfların fiziki açıdan yetersizliği, öğrencilerin hareket etmelerini kısıtlamakta, dolayısıyla da drama çalışmalarının başarıyla uygulanmasını engellemektedir. Bu durum drama dersinin tercih edilmesini ve drama tekniklerinin kullanımını olumsuz yönden etkilemektedir.

Bununla birlikte ilköğretim okullarında atölye ve derslikler adı altında drama sınıfının bulunmadığı görülmektedir.

2.3.3. Öğrencilerden kaynaklanan problemler

Drama tekniklerinin kullanımında, öğrencilerden kaynaklanan problemleri tespit etmek amacıyla anket çalışmasında

“•Sınıf mevcudunuz drama etkinliklerini aksatıyor mu?”

•Öğrencileriniz drama etkinliklerinde olumlu tutum sergiliyorlar mı?” soruları yöneltilmiştir.

Tablo.9: Öğrencilerden Kaynaklanan Problemler

Öğretmen Sayısı		4. Sınıf		5. Sınıf		Toplam	
		238		231		469	
Sorular		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
14. Sınıf mevcudunuz drama etkinliklerini aksatıyor mu?	f	145	93	131	100	276	193
	%	60,92	39,07	56,7	43,29	58,84	41,15
15. Öğrencileriniz drama etkinliklerinde olumlu tutum sergiliyorlar mı?	f	183	55	193	38	376	93
	%	76,89	23,1	83,54	76,45	80,17	19,82

Yukarıdaki tablo, 469 sınıf öğretmeninden 276' sının, sınıf mevcudunun drama etkinliklerini aksattığı düşüncesine sahip olduğunu göstermektedir. 193 sınıf öğretmeni ise, sınıf mevcudunun drama etkinliklerini aksatmadığını belirtmektedir. Bu durum, sınıf mevcudunun, drama tekniklerinin kullanıldığı drama etkinliklerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

Oysa kalabalık sınıflarda da, öğrenci sayısı en az ikiye ayrılarak drama çalışmaları yapılabilmektedir. Bu durumda birinci grupla drama çalışmaları yapılırken ikinci grup eğitim ve öğretim çalışmalarını aksatmadan başka bir etkinliğe yönlendirilebilir. Daha sonra gruplar değiştirilerek aynı drama etkinlikleri uygulanabilir.

Ancak bu durum dikkate alınmadan drama etkinliklerini tüm öğrencileriyle yapmaya kalkışan sınıf öğretmenleri, bu yüzden drama faaliyetlerinde sınıf mevcudundan kaynaklanan sorunlar yaşamaktadır.

Sınıf mevcudunun drama etkinliklerini olumsuz yönde etkilemesine rağmen sınıf öğretmenlerinin gözlemleri sonucunda verdikleri yanıtlara göre, öğrenciler, drama etkinliklerine karşı olumlu bir tutum sergilemektedirler. Nitekim 376 sınıf öğretmeni, öğrencilerin drama etkinliklerine karşı olumlu tutum sergilediklerini belirtirken 93 sınıf öğretmeni olumsuz tutum sergilediklerini ifade etmektedir. Bu sonuç, drama dersi ve drama tekniğinin kullanımında yaşanan sorunlara rağmen, drama tekniğinin, öğrencilerin dünyasındaki ve onları güdülemedeki etkisini göstermektedir.

Başka bir ifadeyle, anket sonucunda, öğrencilerin çoğunluğunun olumlu tutum sergilediklerinin tespit edilmesi, asgari şartlar altında kullanılan drama tekniklerinin, kalabalık sınıf ortamlarında dahi, azami verim sağladığını, çocukları etkilediğini göstermektedir.

2.3.4. Müfredattan kaynaklanan problemler

Drama tekniklerinin 4 ve 5. sınıflarda kullanımında, müfredat ve ders sürelerinden kaynaklanan problemleri tespit etmek amacıyla, “Müfredattaki konuları yetiştirmeye çalışmak drama etkinliklerini uygulamanızı engellediğini düşünüyor musunuz? Ders saatlerinin süresi, drama etkinliklerinizi uygulamanızı engelliyor mu?” şeklinde sorular yöneltilmiştir.

Tablo.10: Müfredattan ve Ders Sürelerinden Kaynaklanan Problemler

Öğretmen Sayısı		4. Sınıf		5. Sınıf		Toplam	
		238		231		469	
Sorular		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
16. Müfredattaki konuları yetiştirmeye çalışmak drama etkinliklerini uygulamanızı engellediğini düşünüyor musunuz?	f	168	70	175	56	343	126
	%	70,58	29,41	75,75	24,24	73,13	26,86
17. Ders saatlerinin süresi, drama etkinliklerinizi uygulamanızı engelliyor mu?	f	172	66	173	58	345	124
	%	72,26	27,73	74,89	25,1	73,56	26,43

Sorulara verilen yanıtlar, drama çalışmalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında müfredattaki konuların yoğunluğunun engel teşkil ettiğini göstermektedir. Nitekim 343 sınıf öğretmeni, müfredattaki konuların tümüne yer verme gayretinin drama etkinliklerini engellediğini ifade etmektedir.

Kısacası müfredatların içeriklerinin yoğun olması, bu doğrultuda kazandırılmaya çalışılan kazanım sayılarının çok olması, uygulayıcıların drama tekniklerini kullanmalarını engellemektedir.

Bununla birlikte sınıf öğretmenleri ders saatlerinin süresini, drama etkinlikleri için yeterli görmemektedir. Bu da uygulayıcıları, drama tekniklerinden uzaklaştırmaktadır.

Oysa drama tekniklerinin kullanıldıkları etkinlikler, bir ders saati içerisinde bitmek zorunda değildir. Drama başlıklı bölümde de ayrıntılı bir şekilde yer verildiği gibi, drama tekniklerinin kullanıldığı drama etkinliklerinin çeşitli aşamaları söz konusudur. Bu aşamalar doğrultusunda drama etkinliklerinin tümü, 40 dk içerisinde yapıp bitirilecek uygulama çalışmaları değildir. Buna göre müfredattaki konulara uygun drama teknikleri belirlendiğinde, ders süresi problem olmaktan çıkabilir.

2.3.5. Velilerden kaynaklanan problemler

Drama tekniklerinin kullanımında velilerden kaynaklanan problem olup olmadığını tespit etmek amacıyla anket çalışmasında,

“Öğrenci velileriniz, drama etkinliklerinde olumlu bir yaklaşım sergiliyorlar mı?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo.11: Velilerden Kaynaklanan Problemler

Öğretmen Sayısı		4.Sınıf		5.Sınıf		Toplam	
		238		231		469	
Sorular		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
18. Öğrenci velileriniz drama etkinliklerinde olumlu bir yaklaşım sergiliyorlar mı?	f	101	137	120	111	221	248
	%	42,43	57,56	51,94	48,05	47,12	52,87

Verilen yanıtlar, velilerin hemen hemen yarısının, drama çalışmalarına karşı olumlu bir yaklaşım sergilediklerini, yarısının da olumsuz bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Yani yukarıdaki çizelgeden de anlaşılacağı üzere, drama çalışmalarında olumlu tutum sergileyen velilerle olumsuz tutum sergileyen veliler arasında 27 kişilik bir fark vardır.

Yapılan anket çalışması dışında sınıf öğretmenleri ile yapılan şifahi görüşmeler esnasında, veliler için, çocuklarının okul sınavlarına, deneme sınavlarına, SBS ve DPY sınavlarına hazırlanmaları için test çözmelerinin, drama çalışmalarına katılmalarından daha öncelikli olduğu ve velilerin sınıf öğretmenlerinden de, çocuklarına bu doğrultuda yardımcı olmalarını istedikleri öğrenilmiştir. Ayrıca bu görüşmelerde, velilerin, drama çalışmalarına oyun gözüyle baktıkları; veliler tarafından önemsenmediği ortaya çıkmaktadır.

Oysa drama çalışmalarında, öğrenci-öğretmen-veli iş birliği esastır. Dramanın önemini bilen, çocuğuna katkısının farkında olan veliler, uygulayıcıyı her anlamda destekleyecektir. Maddi-manevi her anlamda sağlanan bu destek, dramanın amacına hizmet edecek, katkıda bulunacaktır.

2.3.6. Kaynaklardan ve materyallerden kaynaklanan problemler

Drama tekniklerinin kullanıldığı drama etkinliklerinde, kaynak ve materyal konusunda ilgili problem olup olmadığını tespit etmek amacıyla anket çalışmasında, “7, 8, 9, 10 ve 11. sorular”¹⁸⁸ sınıf öğretmenlerine yöneltilmiştir.

Tablo.12: Kaynaklardan ve Materyallerden Kaynaklanan Problemler

Öğretmen Sayısı		4. Sınıf		5. Sınıf		Toplam	
		238		231		469	
Sorular		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
7. Drama etkinliklerinde kullanabileceğiniz araç-gereçleri kolaylıkla bulabiliyor musunuz?	f	49	189	52	179	101	368
	%	20,58	79,41	22,51	77,48	21,53	78,46
8. Drama etkinliklerinde kullanabileceğiniz kaynakları kolaylıkla bulabiliyor musunuz?	f	60	178	51	180	111	358
	%	25,21	74,78	22,07	77,92	23,66	76,33
9. Sıklıkla drama dersi ya da drama etkinlikleri ile ilgili kitap, makale, vb. ile karşılaşıyor musunuz?	f	46	192	30	201	76	393
	%	19,32	80,67	12,98	87,01	16,2	83,79
10. Drama dersi ile ilgili bulduğunuz materyaller, kaynaklar pahalı mı?	f	174	64	165	66	339	130
	%	73,1	26,89	71,42	28,57	72,28	27,71
11. Bulduğunuz materyal ve kaynakların işlevselliği yeterli mi?	F	58	180	53	178	111	358
	%	24,36	75,63	22,94	77,05	23,66	76,33

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, drama tekniklerinin kullanımında yararlanılabilecek araç-gereçler ve kaynaklar kolaylıkla bulunamamakta; drama tekniklerinin kullanıldığı örnek drama etkinlikleri ile ilgili kitap, makale, vb. kaynaklara sıkça rastlanmamaktadır. Yani piyasada bu konuda bir eksiklik söz konusudur.

¹⁸⁸ bk. Ek-2

Bu eksiklikle birlikte bu anket çalışması sonucunda, bulunabilen materyallerin ve kaynakların, hem işlevsellik yönünden yetersiz olduğu hem de pahalı oldukları ortaya çıkmıştır. Nitekim anket çalışmasına katılan 469 sınıf öğretmeninden 358' i, piyasada bulunabilen materyallerin ve kaynakların işlevsel olmadığını, 339 sınıf öğretmeni de bunların pahalı olduklarını ifade etmektedir.

Bu durum, drama tekniklerinin kullanımında ciddi bir problem olarak sınıf öğretmenlerinin karşısına çıkmakta, drama tekniklerinin kullanımını zorlaştırmaktadır. Doğal olarak uygulayıcılar, eğitim ve öğretim çalışmalarında, drama teknikleri yerine, başka teknikleri tercih etmek durumunda kalmaktadırlar. Bu da öğrencilerimizin eğitimini doğrudan etkilemektedir.

2.3.7. Diğer problemler

Drama tekniklerinin kullanımında yukarıda tespit edilen sorunlar dışında problemlerin olup olmadığını tespit etmek amacıyla anket çalışmasında,

“Siz drama tekniklerinin kullanımında yukarıda belirtilen problemlerin dışında problemlerle karşılaşıyor musunuz? Yukarıda belirtilen problemler dışında yaşadığınız sorunlar varsa yazınız.” şeklindeki soruya yer verilmiştir.

Bu soruya verilen yanıtlar aşağıda belirtilmektedir:

•Ünite ve temalarda çocuklar dramayı yaparken çekingen davranıyorlar. Kendilerine güven duymadıklarından kaynaklanıyor.

•Drama yerine bilişim teknolojileri dersini seçtiğimiz için drama ile ilgili herhangi bir etkinlik yapmıyoruz. Türkçe dersinde ihtiyaç kadarını uyguluyoruz. O da alt yapı oluşmasını sağlıyor.

•MEB hazırladığı müfredat, hedef-davranışların kazandırılması için drama tekniğini uygun yapılmasına imkân tanımıyor. Yaratıcı drama etkinliği ile çocukların buluş yolu ile öğretim stratejisine katkısı ve öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde aktif katılımı, bilgiye kendisinin ulaşması amaçlanmalıdır.

•Drama dersi ile ilgili çok geniş bilgiye sahip değilim. Sadece sınıfımda konular işlenirken eğer dramadan yararlanmamız isteniyorsa uyguluyorum.

•Drama ders olarak görülüyor. Matematik, Türkçe, vb. dersler aksatılır diye korkuluyor. Öğretmenler de bu derslere daha çok ağırlık veriyor. Görsel Sanatlar, Beden E., Drama boş zaman kaybıymış gibi algılanıyor.

- Okul idarecilerinin drama dersine olumsuz bakışı, drama dersinin öneminin kavranmaması, dersin kazanımlarının bilinmeyişi, sanatsal etkinliklerine önem verilmeyişi.

- Müfredattaki konuların fazla oluşu, ders saatlerinde konuların tam olarak verilememesi, sosyal faaliyetlerin kısıtlı olmasına neden oluyor.

- Normal müfredat içerisinde hazırlık ve sunum çalışmaları süre olarak çok fazla yer tutmaktadır. Kısıtlı oranda, kapsamı biraz dar olmakla, konulara paralel olarak yapılabilmektedir. Daha profesyonel anlamda okullarda bu konuda uzman eğitimciler tarafından sosyal etkinlik kapsamında yapılabilir.

- Fiziki ortam yetersiz. Ayrıca drama dersini branşı olan öğretmen verirse daha verimli olabilir.

- Sınıf mevcudunun fazla olması, fiziki şartların yeterli olmaması, drama ile ilgili dökümanların yeterli olmaması.

- Yalnız materyal eksikliği ve okul imkânlarının yetersizliği en önemli sıkıntı. Bu yüzden bu dersi seçmek tek başına yeterli olmuyor.

- Zaman yetersizliği ve materyal sıkıntısının yanında çevresel faktörler bazı etkinlikleri yapmamıza engel olmaktadır.

- Drama etkinlikleri için yeterli zaman yok.

- Okulumuzda ya da sınıfımızda drama tekniğini çok fazla uygulamıyoruz. Çevre olarak da seviye olarak da yetersiziz.

- Pek çok problem var, yazmakla bitmez.

- En çok karşılaşılan problemler zamanın yetersiz olması ve sınıf mevcudunun kalabalık olması.

- Drama dersleri genellikle idareciler tarafından verilmeye çalışılıyor. Onlar da, bu konuda oldukça yetersiz. Bu nedenle başarı sağlanamıyor.

- Zaman yetersizliği, ekonomik yönden yetersizlik, çevre faktörleri, sınıfların çok kalabalık olması, ortamın uygunsuzluğu.

- Sınıfların çok kalabalık olması nedeniyle bütün öğrencilere rol vermede fırsat eşitsizliği doğuyor. Ayrıca mevcut fazlalığı, zaman yetersizliğine sebebiyet veriyor.

- Sınıfların küçüklüğü, ders süresi, materyal eksikliği.

- Öğrencilerin zaman zaman konu dışına çıkan dramatizeleri, dramatizenin amacını saptırabiliyor. Öğrenci seviyesi ve çevre ile ilgili bir konu tabii ki bu.

- Öğrencilerin rollerini ezberlemede zorluk çekmesi.
 - Drama kelimesine öğretmen ve öğrenciler olarak yabancıyız.
 - ”Drama” sözcüğü okula ve öğretmene yabancı bir kelime.
 - Drama dersi bulunan okullarda tiyatro bölümünü bitirmiş öğretmenler görevlendirilirse, daha faydalı olacaktır.
 - Zaman dışında “drama” dersi konusunda herhangi bir problem yaşamıyorum.
 - Zaman problemi çok büyük ve sınıflar kalabalık.
 - 4. sınıf olduğumuz için derslere daha çok ağırlık veriyoruz. Drama için ek bir zaman ve yer gerekli.
 - Öğrenciler bu dersi seviyor. Fakat 5. sınıfta seçmeli ders olarak bilgisayar tercih ettiğimizden drama dersini alamadık. Almamızın faydalı olacağını düşünüyorum.
 - Ders süreleri, belirlenen programları işlemekte yetersiz kaldığı için drama etkinliklerine yeterince yer verilemiyor. Çözüm ders konuları azaltılabilir.
 - Uygulayıcılara drama hakkında pratik bilgilendirme, uygulama çalışmaları (seçmeli ders) düzenlenmelidir.
 - Ders saatinin yetersizliği, görsel materyal bulma zorluğu.
 - MEB bu konuyla ilgili seviyeye uygun dramatize ve dramatisasyon konulu kitap yayınlarsa, müfredata ve ünitelere uygun hazır bir kaynak faydalı olur inancındayım.
 - Drama etkinliğinde ders süresinin yetmemesi bizim için sorun oluşturuyor. Gösterimiz tamamlanamadan ders süremiz doluyor, bu da öğrencilerde derse karşı isteksizlik oluşturuyor.
 - Verimli, konu ile ilgili ve eğitimi, uzman öğretmenlerin bu dersi vermesi gerekir
 - Drama dersine daha ehil, işi bilen öğretmenlerin girmesi, kabiliyetli öğrencileri seçip yetiştirmeleri daha iyi olur.
 - Drama dersi için öğretmen kılavuz kitabı olması, verimliliği artıracaktır.”
- Yukarıda yer alan bu yanıtlardan da anlaşılacağı üzere, sınıf öğretmenlerinden bazıları, altı problem grubuyla ilgili sıkıntılarını yinelerken bazıları da bu altı problem grubu dışında yaşadıkları problemleri ifade etmişlerdir. Bu problemler ise, aşağıda ifade edilen başlıklar altında sınıflandırılabilir:
- Dramaya bakış açısı

- Öğrencilerin davranışları
- Başka derslerin etkisi
- Okul idaresinin bakış açısı
- MEB'in etkisi

Tablo.13: Diğer Problemler

Problem Grupları	Örnek İfadeler
Dramaya Bakış Açısı	<p>Dramanın ders olarak görülmemesi.</p> <p>Matematik, Türkçe, vb. derslerini aksattığının düşünülmesi.</p> <p>Görsel Sanatlar, Beden E. gibi Drama dersini de öğretmenlerin boş zaman kaybıymış gibi algılamaları.</p> <p>Drama dersinin öneminin kavranmaması.</p> <p>Drama dersinin kazanımlarının bilinmeyişi.</p> <p>Sanatsal etkinliklere önem verilmeyişi.</p> <p>Sosyal faaliyetlerin kısıtlı olması.</p> <p>Drama kelimesine öğretmen ve öğrenciler olarak yabancı olunması.</p> <p>"Drama" sözcüğüne okula ve öğretmene yabancı bir kelime olması.</p>
Öğrencilerin Davranışları	<p>Öğrencilerin kendilerine güvenmeyip çekingen davranmaları.</p> <p>Öğrencilerin zaman zaman konu dışına çıkan dramatizelerinin, dramatizenin amacını saptırması.</p> <p>Öğrencilerin rollerini ezberlemede zorluk çekmeleri.</p> <p>Drama kelimesine öğretmen ve öğrenciler olarak yabancı olunması.</p>
Başka Derslerin Etkisi	<p>Bilişim Teknolojileri dersi gibi başka seçmeli derslerin seçilmesi.</p> <p>Öğretmenlerin Türkçe, matematik gibi derslere daha çok ağırlık vermesi</p>
Okul İdaresinin Bakış Açısı	<p>Okul idarecilerinin drama dersine olumsuz bakış açısına sahip olmaları.</p> <p>Drama derslerinin genellikle idareciler tarafından verilmeye çalışılması. İdarecilerin de, bu konuda oldukça yetersiz olması.</p>
MEB' in etkisi	<p>MEB'in hazırladığı müfredatın, hedef-davranışların kazandırılması için drama tekniğinin kullanılmasına imkân tanımadığının düşünülmesi</p> <p>Müfredattaki konuların fazla oluşu.</p> <p>Ders saatlerinde konuların tam olarak verilememesi.</p> <p>Normal müfredat içerisinde hazırlık ve sunum çalışmalarının süre olarak çok fazla yer tutması.</p> <p>MEB'in bu konuyla ilgili seviyeye uygun dramatize ve dramatizasyon konulu kitap yayınlamaması, müfredata ve ünitelere uygun hazır bir kaynak kitabının olmaması</p> <p>Drama dersi için öğretmen kılavuz kitabının olmaması.</p> <p>Drama dersine daha ehil, işi bilen öğretmenlerin girmemesi</p>
Diğer Problemler	Ekonomik yetersizlik

Erzurum il merkezinde, ilköğretimde 4 ve 5. sınıflarda, drama tekniklerinin kullanımında karşılaşılan problemleri tespit etmeye yönelik olarak yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre, drama tekniklerinin kullanımında pek çok problem mevcuttur.

Bu problemler, diğer bölümlerde ayrıntılarıyla belirtilen drama tekniklerinin tercih edilmesini engellemekte ya da bu tekniklerin başarıyla kullanılmasında sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır.

Bu engeller ise, Erzurum il merkezinde ilköğretimde 4 ve 5. sınıflardaki eğitim çalışmalarını doğal olarak olumsuz yönde etkileyecektir.

Bu problemlerin giderilebilmesi noktasında, çalışmamızın üçüncü bölümünde, etkinlik örnekleri ve uygulama örnekleri yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DRAMA TEKNİKLERİNDE DEDE KORKUT HİKÂyelerİNİN KULLANIMI

3.1. Destanlar ve Genel Özellikleri

Edebiyat ve Söz Sanatları Terimleri Sözlüğüne göre “*daha çok eski çağların kahramanlık olaylarını ve tanrıların, yiğitlerin, ulusların başından geçen olağanüstü halleri anlatan nazımlı ve uzun hikâyeler*”¹⁸⁹ olan destanlar, “*bir milletin bütün varlığını; elem ve kederleriyle sevinç ve coşkunluklarıyla bütün duygu ve düşüncelerini; millet olma yolundaki çabalarını ve bu çabalardan doğma canlı ve her zaman taze hatıralarını; geleceğe yöneltilmiş dinamik emellerini bir mefkure yumağı halinde derleyip toparlayan en zengin edebi hazinelerdir.*”¹⁹⁰

Başka bir ifadeyle destanlar, bir milleti millet yapan tüm unsurların yer aldığı, bir devre ait kültür unsurlarını, geçmişe, geleceğe ve hayale dair unsurlar taşıyan, millî dilin yardımıyla oluşan eserlerdir. Bu eserlerin çeşitli özellikleri mevcuttur:

1. Destanlar, manzum şekilde ve uzun olan, bir toplumun elem, keder, ülkü ve gelenek gibi her tür duygu ve düşüncesini işleyen eski edebî türlerdir.
2. Destanlar, milletlerin ilk sıradaki kaynaklarıdır ve ait oldukları milletin ortak hafızası niteliğini taşıyan eserlerdir.
3. Yazının icadından önce milletlerin oluşum süreçlerinde yaratılmış eserlerdir.
4. Destanlar, milletin geçmişine, geleceğine ve hayallerine dair unsurları taşıyan eserlerdir.
5. Destanlar, bir milletin ne kadar köklü olduğunu belgeleyen eserlerdir. Nitekim Türk edebiyatımızı, edebiyat tarihçileri destanla başlatmaktadır. Çünkü Orta Asya’da yapılan arkeolojik araştırmalar, Türk destan devrinin M.Ö. 12. asra kadar uzandığı kanaatine varmaktadır.
6. Destanlar, geçmiş ve gelecek arasında köprü oluşturan eserlerdir.
7. Destanlar, çocuklara ve gençlere millî kimlik kazandırmada etkili olan eserlerdir. Çünkü “*millî kimliğin oluşması, fertlerin kendi milletine ait olan kültür varlıklarını tanımasıyla başlar. Bu kültür varlıklarının taşıyıcılarından birisi de destanlardır. Yani destanlar, millet olma bilincini yansıtan eserler arasında ilk sırada*

¹⁸⁹ <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=destan&kategori=terim&hng=md,05.05.2008>

¹⁹⁰ Sepetçioğlu, Mustafa Necati, *Türk Destanları*, Toker Yay., İst., 1972, s. 13

*yer almaktadır denilebilir. Bu yönüyle ele alındığında çocukların dolayısıyla toplumsal kişilik ve kimliği edindirmede destanların katkısı büyük olacaktır.”*¹⁹¹

Bunların yanı sıra destanlar, bir milletin başından geçen göç, kuraklık, çeşitli felaketler, savaşlar, kahramanlıklar gibi önemli ve etkili olaylarını anlatan eserlerdir; yani destanlar, milletin hayatı ile ilgili konulara yer verirler. Bu konular, toplumun olaylara bakışı, idealize edilen kahraman tipleri, çözüm bulmak için gösterilen paylaşma bilinci gibi ortak bir duyuş ve düşünüş duygusu ile dile getirilir. İşte bu noktada, destanlar, eğitimde millî kimliğin kazandırılmasında önemli bir edebî türdür.

Yukarıda belirtilen özelliklere sahip olan destanlar, diğer edebî türler gibi, ilköğretimde drama etkinliklerinde kullanılabilir. Bu şekilde öğrencilerin kendi kültürlerine ait öğeleri tanımaları sağlanabilir. Masalların, hikâyelerin, vb. kullanımında olduğu gibi, destanı tamamlama, destanı güncelleme, destan yaratma, destanı değiştirme gibi çeşitli şekillerde destanlar kullanılarak drama çalışmaları gerçekleştirilebilir.

Bu bağlamda Dede Korkut Hikâyelerinden, drama tekniklerinin kullanımında materyal olarak yararlanılabilir. Aşağıda drama tekniklerinin kullanımında yararlanılabilecek olan Dede Korkut Hikâyelerinin özellikleri yer almaktadır.

3.2. Dede Korkut Hikâyeleri ve Özellikleri

Türk kültürünü ifade eden eserler denince ilk akla gelen Dede Korkut Hikâyeleridir.

*“Oğuz Türklerinin yaşayışı, davranışı, değer yargıları ve yaşam görüşü üzerine geniş bilgiler veren Dede Korkut Kitabı'nın asıl adı, Kitab-ı Dede Korkut alâ Lisan-ı Taife-i Oğuzan'dır.”*¹⁹²

Bu kitap, *“sözlü bir destan dairesinin yazılı kayıdır ve bu kitap 14.-15. yüzyıl Osmanlı dünyasına ait unsurları içine alan, göze batan değiştirmeler ve uyarlamalardan geçirilmiştir. Fakat daire, bu haliyle bile Orta Asya'ya ait köklerini gizlemez.”*¹⁹³

“Dede Korkut kitabının bilinen ilk yazması, Dresden Krallık Kütüphanesinde, Fleischer Külliyyatı 86 numaradadır.

¹⁹¹ Yılar, Ömer ve diğerleri, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegem Yay., Ankara, 2007, s. 141

¹⁹² Binyazı, Adnan, *Dede Korkut*, YKY, İst., 1996, s. 32

¹⁹³ Reich, Karl, *Türk Boyları Destanları*, çev. Metin Ekici, TDK Yay.: 805, Ankara, 2002, s. 54

İkincisi; Berlin Krallık Kütüphanesi' nde 203 numarada kayıtlıdır.

Üçüncüsü; Vatikan Kütüphanesi'nde, Türkçe yazmalar arasında 102 numarada kayıtlı bulunan üçüncü nüsha, başka bir risale ile birarada bulunmaktadır.”¹⁹⁴

“Vatikan nüshası 1952 yılında İtalyan alimi E. Rossi tarafından ortaya çıkarılarak bilim dünyasına tanıtılmıştır.”¹⁹⁵

Eserin 15. yy. sonuyla 16. yy. başlarında yazıya geçirildiği çeşitli araştırmacılar tarafından kabul edilmektedir. Teşekkül tarihi ise, hâlâ tartışmalı bir konu olup 9. yy. veya daha öncelerine ait olduğu tartışılmaktadır.

Eser, Arap harfleriyle Türkçe olarak yazıya geçirilmiş olup çeşitli öğütlerin verildiği bir mukaddime ve on iki hikâyeden müteşekkildir.

Eserin tamamını ilk defa basıma hazırlayıp konu üzerinde Türkiye'deki çalışmalara ışık tutan Kilisli Muallim Rıfat'tır. Bundan sonra O.Şaik Gökyay tarafından basıma hazırlanan eser üzerinde, daha sonra yayın ve inceleme faaliyetleri çoğalmıştır.

Dede Korkut Kitabında, *“Korkut Ata'nın künyesi ile Kayı boyu hakkındaki kehaneti ve 'Dede – Korkut soylaşmış' diye öğüt ve hekimce 4 takım sözü, 'Ozan ayıdur' kaydıyla da 'dört türlü' bayanlar hakkındaki telâkkiler 'Besmele' ile başlayan mukaddime”¹⁹⁶* yer almaktadır.

Dede Korkut Kitabı hakkında pek çok araştırma yapılmıştır. *“Araştırmaların sağlıklı sonuçlara ulaşması ancak metni doğru anlamakla mümkün olacağından, birçok araştırmacı, eseri çağdaş Türk alfabelerine aktararak daha sonraki incelemelere elverişli bir zemin hazırlamıştır. Bu araştırmacıların başında Türkiye'de Orhan Şaik GÖKYAY ve Muharrem ERGİN; Azerbaycan' da Hemid ARASLI gelir. Bu değerli araştırmacılarından sonra Türkiye' de Semih TEZCAN-Hendrik Boeschoten, Azerbaycan'da Ferhad ZEYNALOV-Samet ELİZADE, bu alanda dikkate değer birer yayın ortaya koyabilmişlerdir.”¹⁹⁷* Bu araştırmacılar gibi pek çok araştırmacının

¹⁹⁴ Ekici, Metin, *Dede Korkut Hikâyeleri' nin Tesiri İle Teşekkül Eden Halk Hikâyeleri*, Türk Halk Hikâyeleri Dizisi Sayı: 6, AKM Yay., Ankara, 1995, s. 5

¹⁹⁵ Zahidoğlu, Vahit, “ ‘Kitab-ı Dede Korkut'un Vatikan Nüshası Çok Kötü Bir Nüshadır' mı?’, Türk Halk Kültüründe İnsan”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 13, 1999, s. 153

¹⁹⁶ Kırzioğlu, M. Fahrettin, *Dede-Korkut Oğuznameleri*, AKM Yay. 212, Halk Hikâyeleri Dizisi - 12, İst., 2000, s. 7

¹⁹⁷ Daşdemir, Muharrem, “Dedem Korkut Kitabı'ndaki Bir İbare: Bu da Yetti”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 25, 2004, s. 1

üzerinde inceleme yaptığı Dede Korkut Kitabı, pek çok dile de çevrilmiştir. Aşağıda bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgi yer almaktadır:

İlkin hikâyelerden birkaçı, sonra kitabın bütünü birkaç dile çevrilmiştir. “*Kitabın bütünü ise sırasıyla Rusça’ya (ilk çevirisi, W.Barthold tarafından yapılmış olanı, Bakü, 1950; ikincisi M.Jirmunsky - A. H. Kononov tarafından ve Barthold’un ilk çevirisine dayanılarak Kniga Molgo Dede Korkuta adıyla basılmıştır. (Moskova, 1962). İtalyancasını Ettore Rossi ve II “Kitab-ı Dede Korkut” adıyla yapmıştır. (Sitti del Vaticano. 1952); Almancaya Joachim Hein çevirmiştir (İsviçre, Zürih, 1958) Das Buch Des Dede Korkut adıyla basılmıştır. İngilizceye iki çevirisi vardır. Biri Geoffery Lewis tarafından The Book of Dede Korkut adıyla yayımlanmıştır (İngiltere, Aylesbury. Bucks, 1974); ikincisi de yine The Book of Dede Korkut adıyla (Austin, 1972) basılmış olup, E.Ahmet Uysal, Faruk Sümer ve Warren S. Walker tarafından çevrilmiştir. Farsça ya da iki çevirisi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Fribâ Azeb Defterî ve Muhammed Hariri tarafından yapılmış olup (Tebriz, 1355) nedense Geoffery Lewis’ in İngilizce çevirisinden Farsçaya Baba Korkud adıyla çevrilmiştir. İkincisi ise Hamâse-i Dede Korkud adıyla İbrahim Dârâbi tarafından Türkçe aslından yapılmıştır (İran,1355). En son çevirisi Sırpça olup Knjiga Dede Korkud adıyla Slavoljub Dindic tarafından yapılmış ve Yugoslavya ‘ da basılmıştır.”¹⁹⁸*

Yukarıda kısaca bilgi verilen bu Dede Korkut Hikâyelerinin genel özellikleri ise şunlardır:

1. Türk edebiyatının zenginliğini artırıp ona erginlik kazandıran eserlerden biridir.

2. “*Dede Korkut Kitabı’nda on iki hikâye vardır. Bu hikâyelerin her biri, bağımsız ve tam bir hikâye bütünlüğü ile karşımıza çıkmakla birlikte, hepsi birden, ayrıca büyük bir bütünü meydana getirmektedir.”*¹⁹⁹ Geniş Türk kültürünün en karmaşık dönemine ait unsurları taşıyan hikâyelerin tümü, toplum hayatının yaşayış ve dünya görüşlerini yansıtmaktadır. “*Bu yüzden Dede Korkut Kitabı’nda ferdin değil, toplumun hikâyesi anlatılmaktadır.”*²⁰⁰

¹⁹⁸ Gökyay, Orhan Şahin, *Bugünkü Dille Dede Korkut*, Remzi Kitabevi, İst., 1963, s. 8

¹⁹⁹ Kılıç, Fikret, “Dede Korkut Kitabından “Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu” Adlı Hikayenin Tema ve Yapı Bakımından Tahlili”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 8, 1997, s. 80

²⁰⁰ Kılıç, agm., s. 81

3. “Dede Korkut Hikâyeleri, Oğuz Türkleri'nin en bilinen epik destanlarından.”²⁰¹

4. Dede Korkut Hikâyeleri, ad koyma, toy etme (Toplantı yapıp karar verme), düğün (Düğünler halen devam eden bir Türk geleneğidir. Düğünlerde ziyafet verilir, şenlik yapılır.), kız isteme, başlık alma (Sahip olunan bazı geleneklerin yanlış olduğunun anlaşılması açısından önemlidir.), sövüş etme (Misafir için hayvan kesmek demektir.), düş yorma (Rüyalarında gördükleri garip durumları Dede Korkut'a yorumlatıp anlam çıkarmaktır.) gibi Türk geleneklerini içermektedir.

5. Devlete karşı sadık olma, misafirperver olma, dedikodu yapmama, dürüst olma, korkak olmama, çocuğunu iyi yetiştirme, üstüne düşen görevi yerine getirme, eşine sadık olma, anne ve babaya hürmet gösterme gibi halka öğütler yer almaktadır.

6. Dede Korkut Hikâyeleri, “Ecel vakti ermeyince can çıkmaz. Çıkan can geri gelmez.”²⁰² gibi atasözlerini içermektedir.

7. Dede Korkut Hikâyelerinde, tüm kahramanların aile ve insan sevgisini ön planda tutması söz konusudur. Söz konusu olan bu durum da, millet olarak ahlâk ve yaşam anlayışımızı göstermektedir.

8. Dede Korkut Hikâyeleri, milletimizin göçebe hayatını yansıtmaktadır. Nitekim “Dede Korkut hikâyelerinde özellikle göçebe Oğuz Türkleri'nin tabiat şartlarına karşı dirençleri, düşmanlarına karşı sürekli üstünlüğü ve birlik şuurundan doğan kuvvetlilikleri dikkati çekmektedir.”²⁰³

9. “İlk bakışta, dil ve edebiyat yapıtı olarak yaklaşılan Dede Korkut öykülerinin, her yazınsal yapıt gibi, toplumbilim (sosyoloji) ve onun dalları olan budunbilim (etnoloji), halkbilim (folklor); kısaca insanbilim (antropoloji) çalışmalarında aydınlatıcı yönleri olduğu görülmektedir. Bunlara ruhbilim (psikoloji), dilbilim, dilbilgisi, tarih çalışmaları da eklenirse Dede Korkut Hikâyelerinin ne denli önemli oldukları anlaşılır.”²⁰⁴

10. Dede Korkut Hikâyelerinde, dil ve üslup olarak da çok yalın bir anlatım söz konusudur, yani konuşma dili hâkimdir denilebilir. Gereksiz edebiyat süslerinden uzak; kısa, yalın ifadelerden oluşmuş; yapmacıksız; halkın genelinin günlük hayatında

²⁰¹ http://tr.wikipedia.org/wiki/Dede_Korkut_hikayeleri, 21.04.2008

²⁰² http://tr.wikipedia.org/wiki/Dede_Korkut_hikayeleri, 21.04.2008

²⁰³ <http://www.gençbilim.com/odev/odevgoster.php?il=erzurum&id=24614>, 21.04.2008

²⁰⁴ <http://www.gençbilim.com/odev/odevgoster.php?il=erzurum&id=29935>, 21.04.2008

anlatımlarını güzelleştirmek, zenginleştirmek ve güçlendirmek için başvurdukları ortak benzetmelerden, mecaz anlamlı kelimelerden oluşan bir dil ve üslup söz konusudur.

11. Dede Korkut Hikâyeleri, Aphaz ili, Azerbaycan, Gürcistan, Kafkasya ve Oğuz ili gibi yerlerin; Akça Kale, Trabzon, Cıgızlar, Derbend, Hamid, Mardin, Sürmelü, Şiregüven, Bayburt gibi bugün de haritalarda adı geçen şehir ve kasaba isimlerinin; Ağlagan, Akorman, Aksaz, Gökçedağ, Karacuk Dağı, Karadağ, Kazılık Dağı, Amit Suyu, Aygır Gözler Suyu, Derşam, Gökçe Deniz, Kara Dere, Uzun Pınar gibi dağ, orman, nehir ve göl isimlerinin yer aldığı destanlardır. Bu yer isimlerini M. Fahrettin Kırzioğlu, “*Dede-Korkut Oğuznâmeleri’nde geçen ve en ufak bir coğrafya yanlışı bulunmayan yer adlarını, yönlerine ve sulara göre, başlıca beş kolda sıralayarak.*”²⁰⁵ incelemiştir. Örneğin “*Hazar Denizi ile Karadeniz arasında ve Kafkas sıradağları ile eteklerindeki*”²⁰⁶ (Demirkapı Derbendi, Dokuz Tümen Gürcistan gibi.), Karadeniz kıyıları ile Çoruh ve Karasu/Fırat boyundakiler (Tırabuzan, Paarasar’ın Bayburd Hisarı gibi.), Yukarı Dicle boyları ile Van ve Urmiye Gölleri çevresindekiler (Amit suyu, Salahana kayası gibi.), Kür Irmağı ve kolları boyundakiler (Toman’ın Kal’ası, Kara dağlar gibi.), Aras ırmağı ve kolları boyundakiler (Aslan yatağı, Alınca Kal’ası, Gökçe Deniz, Kara Dere, Avnük Kal’ası gibi.).

12. Bu destanlarda “*İslâm inancının temellerine dayanan birçok unsuru, İslâm menkıbelerini, İslâm tarihi ile ilgili kişileri ve unsurları, bunların hayatına ait bilgileri izlemek de mümkündür. Adak, sadaka, salavat, ism-i a’zam gibi deyimler, yeminler, dualar bunların arasındadır.*”²⁰⁷

13. Dede Korkut Hikâyeleri, şamanlık izlerinin sürüp geldiği su ve dağ kültlerinin de yer aldığı destanlardır.

14. Dede Korkut Hikâyelerinde rüyaları yorumlama, 3-40 gibi kutsal ve uğurlu sayılar, av, yağma gelenekleri, vb. Türk inanç ve töreleriyle ilgili motifler de yer almaktadır.

15. Dede Korkut Hikâyelerinde, Türklerin birbirine karışmış tam ya da yarı göçebe hayatları ile yerleşik hayatlarından, bu hayatı dolduran savaş, avcılık, toy, şölen, deve-boğa güreşleri, at-ok yarışları, oyunlar gibi olaylara; kabile teşkilatında yer alan kabilelerdeki kişilerin toplantılarda alacakları yer meselelerine kadar her tür örf ve

²⁰⁵ Kırzioğlu, M. Fahrettin, *Dede Korkut Oğuznameleri Coğrafyası ve Düşünceleri*, İst., 1980, s. 275

²⁰⁶ Kırzioğlu, age., s. 275

²⁰⁷ Gökyay, Orhan Şahin, *Bugünkü Dille Dede Korkut*, Remzi Kitabevi, İst., 1963, s. 14

âdetler bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Dede Korkut Hikâyelerinde, Kazak-Kırgız Türklerinde, Anadolu Türkmenlerinde bugün de yürürlükte olan, “Oğlu olanların ak otağa, kızı olanların kızıl otağa, oğlu ya da kızı olmayanların kara otağa oturtulması.” gibi teşrifat söz konusudur.

16. Savaşlarda hilal veya at nalı şeklindeki savaş nizamını, Dede Korkut Hikâyelerinde, ortadaki baş kişinin savaşı idare etmesinin yanı sıra sağ ve sol kanattan düşmanla mücadele edilmesi şeklindeki tasvirlerden anlamak mümkündür. Bu savaşlarda en çok ok, yay, kılıç, cıda, süngü, çomak, gürz, zırh, kalkan, tolga, kargı, mancınık, kement, gönder gibi silahlar kullanılmaktadır.

17. Dede Korkut Hikâyelerinin önemli özelliklerinden biri de, kadına toplumumuzda verilen değeri yansıtmadır.

*“Bu hikâyelerdeki kadınların bir kısmı, göçebe evin direğini yıkmaya başlayan, lânet ve nefretle anılan kadın tipleri(Deli Dumrul’un annesi gibi)dir. Bir kısmı da kahramanlar gibi asil ve yiğittirler. Hatta duygusal anlamda daha da yücedirler. Aynı zamanda iyi anne, iyi kardeş, iyi eştirler.”*²⁰⁸ Toplumda çocuğu olmayan kadın, değerinden asla bir şey kaybetmez ve bu durumda dahi eşi, ikinci bir kadınla evlenmeyi düşünmez. Çok zor durumlar dışında zaten ikinci bir kadınla evlilik söz konusu değildir. Dikkat çeken bir başka husus da, bu hikâyelerdeki kadınların, yeri geldiğinde yiğitlerle güreşebilmesi, ok atabilmesi, savaşabilmesidir ve bu kadınlar, her zaman kocalarına yardımcı olan, yiğidi ata binmeden o binen, gözlerini açıp sevdikleri yiğitleri için canlarını hiç göz kırpmadan feda edebilen, aydan arı ve güneşten güzel kadınlardır. Evin direği durumundaki kadın tipleridir.

Şehvetin izine rastlanmayan bu Dede Korkut destanlarında, *“...kadınla erkek aynı konumdadır, eşittir, birbiriyle bütünleşmiştir.”*²⁰⁹

Birkaç hikâye dışında -Bu hikâyelerde şartların gerektirdiği durumlar söz konusudur.- aile içerisinde sonsuz bir sevginin, şefkatin, ölümle yok olmayan bir bağlılığın, tek eşliliğin, sadakatin, şeref ve namus anlayışının yer aldığını görmek mümkündür.

²⁰⁸ Şen, Semra, “Oğuz Kağan Destanı’nda ve Dede Korkut Hikayeleri’nde Kadın”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Ens. Dergisi*, Sayı: 21, 2003, s. 125

²⁰⁹ Şen, agm., s. 128

Ayrıca “*Dede Korkut Hikâyeleri*’ ndeki kadınlar, tıpkı kahramanlar gibi, asil ve yiğittirler, hatta duyguları bakımından onlardan daha ulvîdirler. İyi anne, iyi kardeş ve iyi sevgilidirler.”²¹⁰

18. Yine Dede Korkut Hikâyelerinde at, şahin, doğan, deve, köpek gibi önemli hayvanların dışında, Türklerin hayatında yer alan koç, kuzu, koyun, dana, sığır, boğa, inek, keçi, kedi, tazı gibi evcil hayvanlarla kuğu, turna, keklik, ördek, kaz, geyik gibi hayvanları görmek mümkündür.

19. Dede Korkut Hikâyelerinden, Türklerin eğlence ve yas törenlerinin nasıl olduğunu öğrenmek, yas tutan insanların nasıl davrandıklarını (şölenlere katılmama, ak çıkarıp kara giyinme; kız kardeşlerin, hanımların ve annelerin al yanaklarına tırnaklarını çalarak ağlamaları, babaların kaba sarıklarını yere çalarak ağlamaları gibi.) anlamak mümkündür.

20. Dede Korkut Hikâyelerindeki “*insan tipi alp tipidir.*”²¹¹ Kadınlarda dahi, bu tipe önem verilmektedir.

21. Dede Korkut Hikâyelerinde, veli bir kişi olarak Dede Korkut karşımıza çıkmaktadır. Bu kişi, kendisi kopuz çalan, hikmetli sözler söyleyen, gelecek hakkında bilgiler verdiği söylenen, keramet sahibi, kendisine saygı duyulan, önemli meselelerde kendisine danışılan, öğüt verici, bilge bir kişidir.

22. Bunların yanı sıra Dede Korkut Hikâyelerinde, sağlıkla ilgili çeşitli hususlar da yer almaktadır. Nitekim Ali Yakıcı, bu hususu şöyle ifade etmektedir: “*Sağlık konusunda gerçekçi biçimde işlendiği ‘Dirse Han Oğlı Buğaç Han Boyunu İder Hanum Hey’ hikâyesinde, hemşirelik mesleği, yara iyileştirme, dağ çiçeği ve anne sütünden merhem yapma, hekimlik gibi, sağlık kurumunun önemli konularının yer aldığı görülmektedir.*”²¹²

²¹⁰ Kaplan, Mehmet, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar-3, Tip Tahlilleri*, Derhâh Yay., İst., 2005, s. 55

²¹¹ Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı*, TDK Yay., Sayı:169, Ankara, s. 28

²¹² Yakıcı, Ali, “Dede Korkut Kitabı’ ndaki Sağlıkla İlgili Konular Üzerine”, *Uluslar arası Dede Korkut Şöleni*, hzl., Alev Kâhya ve Aysu Şimşek, AKM Yay., Ankara, 2000, s. 354

3.3. Dede Korkut Hikâyelerinin Önemi

İlköğretimde 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımında karşılaşılan problemlerden biri, kaynak ve materyallerden kaynaklanan problemdir. Bu bölümde, edebî türlerden destanların kullanımı, bu probleme çözüm olarak sunulmuştur. Bu bağlamda destanlar içerisinden Dede Korkut Hikâyeleri seçilerek drama tekniklerinde materyal olarak kullanılmıştır. Destanlar içerisinden Dede Korkut Hikâyelerinin niçin kullanıldığını, K.Demiray'ın ve A.Şimşek'in aşağıdaki ifadeleri, açıklamaktadır:

K.Demiray'a göre, “Çocukların macera, tarih eserlerinden hoşlanmaya başladıkları çağda efsanelerle destanlar zevk alınacak eserlerdir. Çocuklar, bu tip eserleri okumakla kötü macera eserlerinin etkisinden kendilerini kurtaracakları gibi, bu yolda kendi milletlerinin tarihini, hayat anlayışlarını, geleneklerini, düşünüş tarzlarını öğrenirler; milli duygularla beslenirler.”²¹³

A.Şimşek'e göre de “Oğuz Kağan, Ergenekon, Manas, Dede Korkut destanlarının öğretilmesi, çocukların olağanüstülüklerden haz alırken kendi gerçekleri ile bu eserleri değerlendirip, kendileri için bir gurur kaynağı ve eserlerde geçen, olumlu olarak sunulan erdemleri (mertlik, eli açıklık, yardımseverlik, büyüğe saygı, v.s) model almaları sağlanabilir.”²¹⁴

Faruk Sümer'in , “Destanlar bugün bile Türk aydınlarınca iyice bilinmemekte ve okullarda da okutulmamaktadır. Bu da şüphesiz onların gerektiği gibi tanıtılmamış bulunmasından ileri geliyor. Bu iş yapıldığı takdirde bu millî ve değerli esere lâayık olduğu ehemmiyetin verileceği ve okullarda bütün Türk çocuklarına okutulacağı muhakkaktır”²¹⁵ sözleri ve Gıyasettin Aytas'ın“Okurken, yazarken, dinlerken, konuşurken ve bilginin her düzeyinde edebi metinler araç olarak kullanılmaktadır. Yazılı ve sözlü eserler aracılığı ile öğrencilerin okuma, dinleme, yazma ve konuşma düzeylerini geliştirmenin yanında, onların geniş konu alanlarına yönelmeleri, farklı disiplinlerle ilgi kurmaları ve daha önemlisi birey olabilme sorumluluğu edinebilmesi amaçlanmaktadır.”²¹⁶ ifadeleri bu çalışmada Dede Korkut Hikâyelerinin kullanılmasında etkili olmuştur.

²¹³ Yılar, Ömer ve diğerleri, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegem Yay., Ankara, 2007, s. 142

²¹⁴ Yılar, age., s. 142

²¹⁵ Sümer, Faruk, *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*, Anı Yay., İst., 1992, s. 419

²¹⁶ Aytas, Gıyasettin, “Edebi Türlerden Yararlanma”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 169, 2006, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/169/ay.doc>, 21.04.2008

İşte bu belirtilen noktalardan yola çıkılarak kullanılan Dede Korkut Hikâyelerinde bulunan tipler ve değer yargıları, çocukların benimseyebileceği niteliktedir ki bunlar, kahramanlık, yiğitlik, büyüğe karşı saygı, kendine güvenme, evleneceği eşi seçme, toplum için fedakârlık, yardımseverlik, olumlu düşünme, ülkesine sahip çıkmak, zengin ve eli açık olmak (Aç doyurmak, yoksul donatmak, halka karşı merhametli ve cömert olmak), vb. dir. Başka bir ifadeyle devlete karşı sadık olmak, misafirperver olmak, dedikodu yapmamak, dürüst olmak, korkak olmamak, çocuğunu iyi yetiştirmek, üstüne düşen görevi yerine getirmek, eşine sadık olmak, anne ve babaya hürmet göstermek, hüner ve erdem sahibi olmak gibi çocuklara olumlu katkıda bulunabilecek öğütler yer almaktadır ve bu nokta önemlidir. Çünkü “Çocukların okudukları eserlerdeki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirdikleri unutulmamalı, bu cesaretli kahramanların çocuklara örnek davranışlar kazandırabileceği gerçeği de gözden kaçırılmamalıdır.”²¹⁷

Bu hususların duygusal anlatım içerisinde etkili bir şekilde sunulması, çocukların benlik gelişimlerine yardımcı olmada, toplumcu bir bilince ulaşılmasında katkıda bulunabilecek nitelik göstermektedir. Dolayısıyla Dede Korkut Hikâyelerinin millî kimlik kazandırma konusunda da etkisi söz konusudur. Nitekim Mustafa Kemal Atatürk, “Millî olmayan eğitim, yüzyıllardır süren felaketlerimizin temel sebeplerindendir.”²¹⁸ demektedir. Bu doğrultuda, millî kimliğin oluşması önemli bir noktadır ve millî kimliğin oluşması da, fertlerin kendi milletlerine ait olan kültür varlıklarını tanımasıyla başlar. Bu kültür varlıklarının taşıyıcılarından birisi de destanlardır. Yani destanların, millet olma bilincini yansıtan eserler arasında ilk sırada yer aldığı söylenebilir. Nitekim “Çocukların dolaylı toplumsal kişilik ve kimliğini edindirmede destanların katkısı büyük.”²¹⁹ olmaktadır.

Konusu genellikle toplum hayatı ile ilgili olan ve bu konuların anlatımında, toplumun olaylara bakış açısı, idealize edilen kahramanlar, bireylerin dayanışması ve bulunan ortak çözüm yolları gibi hususların ortak duygu ve düşünceleri yansıtması, destanların pek tabi Dede Korkut Hikâyelerinin, millî kimliği kazandırmada ne kadar etkin rol aldığını göstermektedir. Bunların yanı sıra Dede Korkut Hikâyeleri içinde yer

²¹⁷ Demirdöğen, Pınar, “Millî Eğitim Tarafından Yayınlanan 6-15 Arası Çocukların Okuyabileceği Kitapların Eğitici ve Görsellik Açısından Tasnifi, Dil ve Anlatım Yönlerinden Eleştireci Bir Şekilde İncelenmesi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2003, s. 71

²¹⁸ Budak, Şerif, “Atatürk’ün Eğitim Felsefesi ve Geliştirdiği Eğitim Sisteminin Değiştirilmesi”, *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı: 160, 2003, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/budak.htm>, 21.04.2008

²¹⁹ Yılar, Ömer, *Halk Bilimi ve Eğitim*, Pegem Yay., Ankara, 2006, s. 53

alan eski Türk gelenekleri de, öğrencilerin millî kimlik kazanmalarına etki eden hususlardır. Bu geleneklerden bazıları şunlardır: Ad Koyma, toy etme (Toplantı yapıp karar verme), düğün (Düğünler halen devam eden bir Türk geleneğidir. Düğünlerde ziyafet verilir şenlik yapılır.), kız isteme, başlık alma (Sahip olunan bazı geleneklerin yanlış olduğunu anlamaları açısından da önemlidir.), sövüş etme (Misafir için hayvan kesmek demektir.), düş yorma (Rüyalarında gördükleri garip durumları Dede Korkut'a yorumlatıp anlam çıkarmalarıdır.)

Yukarıda belirtilen noktaların dışında destanlardaki muhayyel unsurlar ya da olaylar, öğrencilerin hayal güçlerini zenginleştirmeye yardımcı olma özelliği de göstermektedir.

Hayal güçlerini kullanma yetisine sahip öğrencilerde, model alma ilgi ve merakı söz konusudur. Öğrencilerin bu ilgi ve merakları doğrultusunda destanlar, buna paralel olarak Dede Korkut Hikâyeleri, öğrencilerin seviyelerine uygun bir şekilde kullanılmalıdır. Nitekim “*Destanlardan Türk çocukları ve gençlerinin yeterince ‘nasiplendirilmediğini’ düşünen Eflatun Cem Güney, ‘Epik bir şiir havası içinde hazırlanacak örneklerin okuma kitaplarına da serpiştirilerek Türk çocuklarının atalarının yaratıcı, yaşatıcı ruhuyla duygulandırılması çok yerinde olacaktır’*”²²⁰ ifadeleriyle “*bugün de ihtiyaç halinde olan duruma işaret etmektedir.*”²²¹

Kısacası “*konusunun ve yazıya geçişinin eskiliği yanında gördüğü ilginin yeniliği ve canlılığı, bu paha biçilmez eserin değerini ortaya koymaktadır.*”²²² şeklinde ifade edilen Dede Korkut Hikâyeleri, çocukların eğitiminde önemli bir yere sahiptir ve bu doğrultuda da çalışmamızda, drama tekniklerinin kullanımında, Dede Korkut Hikâyeleri, materyal olarak kullanılmıştır.

²²⁰ Yılar, age., s. 55

²²¹ Yılar, age., s. 55

²²² Yılar, Ömer, “Dede Korkut ile İlgili Son Çalışma ‘Türk Halk Kültüründe İnsan’”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 12, 1999, s. 317

3.4. Dede Korkut Hikâyelerinin Drama Teknikleri İle Kullanımı

3.4.1. Dirse Han Oğlu Boğaç Han Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Bu destanda, toy verilirken çocuğu olmadığı için kara otağa oturtulan Dirse Han'ın bir oğlu olur. Bu oğlan, Bayındır Han'ın boğasını yendiği için Dede Korkut tarafından “Boğaç Han” olarak adlandırılır ve bey olur. Dirse Hanın 40 yiğidi, oğlanı babasına kötüler. Babası da, avda oğlunu okla vurur. Annesinin sütü ve kır çiçeği, oğlanın yarasına derman olur. Oğlan, kırk yiğit tarafından kaçırılan babasını kurtarır. Destanın sonunda Boğaç Hana taht verilir.

3.4.1.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri (öğretmen) tarafından, öğrencilere destan metinleri dağıtılır. Öğrenciler, destan metinlerini okurlar. Daha sonra destandaki kahramanlar belirlenip yazı tahtasına yazılır:

- Kam Gan oğlu Han Bayındır
- Dirse Han
- Boğaç Han
- Dirse Han'ın hatunu
- Bayındır Han'ın 4(40) yiğidi
- Dirse Han'ın 4 (40) yiğidi
- Üç oğlan (Boğaç Han'ın arkadaşları)
- Dede Korkut
- Boğa
- İki köpekceğiz
- Karga ve kuzgun
- Hızır oğlan
- 4 (40) ince belli kız

Öğrenci sayısına göre sınıfın ortasına sıralar konulur ve öğrencilerden, müzik eşliğinde dans etmeleri, müzik durduğunda da sıralara oturmaları drama lideri tarafından istenir. Ayakta kalan öğrenciler elenir ve bu şekilde 23 öğrenci kalıncaya kadar etkinliğe devam edilir. Sona kalan 23 öğrenci, daha önceden rollerin yazılı olduğu kâğıtlardan birini seçerler. Bu şekilde roller paylaşılmış olur ve destan dramatize edilir.

Daha sonra aynı yöntemle roller değiştirilir ve destan tekrar dramatize edilir. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.1.2. Doğaçlama

Drama lideri, destanı öğrencilere okur. Ardından

“-Bu destanda siz Boğaç Han’ın yerinde olsaydınız, destanın sonunda nasıl davranırdınız?

-Bu destanda siz Dirse Han’ın yerinde olsaydınız ve oğlunuz hakkında size dedikodular gelseydi nasıl davranırdınız?

-Sizce bu destanda en cesur insan kimdir? Niçin?

-Siz arkadaşınızı ya da kardeşinizi hiç kıskandınız mı ve ona zarar veren bir davranışta bulundunuz mu?” gibi soruları öğrencilere sorar ve öğrenciler yanıtlarını doğaçlama tekniğini kullanarak verirler. Aynı soruya verilen farklı yanıtlar da, öğrenciler tarafından doğaçlama tekniği kullanılarak dramatize edilebilir.

3.4.1.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destanı dinleyen öğrenciler, destan içerisindeki kahramanları tespit ederler ve öğrencilerden biri, destan içerisindeki kahramanları yazı tahtasına yazar:

- Kam Gan oğlu Han Bayındır
- Dirse Han
- Boğaç Han
- Dirse Han’ın hatunu
- Bayındır Han’ın 4(40) yiğidi
- Dirse Han’ın 4 (40) yiğidi
- Üç oğlan (Boğaç Han’ın arkadaşları)
- Dede Korkut
- Boğa
- İki köpekceğiz
- Karga ve kuzgun
- Hızır oğlan
- 4 (40) ince belli kız

Daha sonra drama lideri, yapılacak çalışmayı anlatır. Bu doğrultuda öğrenciler, yazı tahtasındaki destan kahramanlarından birini, konuşmadan, yazmadan, sadece hareketlerle canlandırmaya çalışırlar. İzleyen öğrenciler de, canlandırılan destan kahramanını bulmaya çalışırlar.

3.4.1.4. Paralel çalışma

Drama lideri, destanı öğrencilere okuduktan sonra yapılacak drama çalışmasını ve bu çalışmada öğrencilerin dikkat etmeleri gereken noktaları belirtir. Akabinde destan içerisinde aynı anda meydana gelen durumlar (Boğaç Han kendi yerinde iken 2 (20) yiğidin Dirse Han ile konuşması; Dirse Han avdan dönerken ve hatunu ile konuşurken Boğaç Han'ı iki köpekçeğizin karga ve kuzgundan koruması, Hızır oğlanın gelmesi ve neyin merhem olacağını söylemesi gibi.), olaylar öğrenciler tarafından canlandırılır.

Böylece öğrenciler, hem karşılıklı iletişim içerisindeyken yani küçük bir grup içerisindeyken büyük bir grubun da parçası olduklarını hissederler. Bu doğrultuda aynı anda meydana gelen olaylar canlandırılmış olur.

3.4.1.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, destanı okur, öğrencilerden, bu destanı canlandırırken kullanılabilecek eşyaların, araç ve gereçlerin neler olabileceğini düşünmelerini ister.

Sınıftaki eşyalardan yararlanılabileceği gibi öğretmen tarafından daha önceden de bu eşyalar hazırlanabilir. Ardından öğrenciler, öğretmen masasının önünde tek sıra halinde dizilirler ve gözlerini mendilleri ile kapatırlar. Öğretmen, masanın üzerine bir yay, ok, boğa ya da koyun maketi, keçe gibi cisimler koyar. Öğrenciler, dokundukları cismin ne olduğunu ve hangi kahramana ait olabileceğini bulmaya çalışırlar.

3.4.1.6. Zihinde canlandırma

Drama lideri, öğrencilere destanı okur, destandaki kahramanların kimler olduğunu öğrencilere sorar. Verilen yanıtlar doğrultusunda, 1'den 13'e kadar numaralandırılmış kâğıtlara, destan kahramanlarının isimleri yazılır (3.boğaç, 5.Dirse Han, 1.karga, 2.kuzgun, 6.Boğaç Han, 7.Dirse Han'ın hatunu, 4.Hızır oğlan gibi.).

Akabinde drama lideri, öğrencilerden 1’den 13’e kadar bir sayı tutmalarını ister. Öğrenciler, tuttıkları sayıya göre bir araya gelirler. 1 sayısını tutan öğrenciler, 2 sayısını tutan öğrenciler gibi.

Öğretmen, her sayının yazılı olduğu kâğıttaki kahraman isimlerini söyler. Öğrenciler, tuttıkları sayının yazılı olduğu kâğıttaki kahramanın kostümünü, zihinlerinde canlandırdıktan sonra dramatize ederek zihinlerinde canlandırdıklarını arkadaşlarıyla paylaşırlar. Boğaç Han kahramanının kostümünü düşünen öğrencilerin, zihinlerinde canlandırdıklarını dramatize etmesi, boğa kahramanının kostümünü düşünen öğrencilerin, zihinlerinde canlandırdıklarını dramatize etmesi gibi.

3.4.1.7. Resim yapma yoluyla drama

Drama lideri, destanı öğrencilere okuduktan sonra, öğrencilerden, destan içerisinde yer alan, etkilendikleri bir olayı (kişi, durum, nesne, destandan çıkardıkları ana fikir, kavram, vb. de olabilir.) anlatan resim yapmalarını ister. Daha sonra öğrenciler, resimdeki olayı, dramatize ederek arkadaşlarıyla paylaşırlar.

3.4.1.8. Müzik Yoluyla Drama

Öğrenciler, destan metnini okuduktan sonra drama lideri, destan içerisinde meydana gelen bazı olayların, durumların, vb. çeşitli kavramları anımsattığını belirtir ve örnekler verir. 40 (4) yiğidin kıskançlığının ve yalan söylemelerinin “haset ve yalan” kavramlarını anımsatması, Dirse Han’ın hatununun oğlunu bulmaya gitmesinin “anne sevgisi ve korumak” kavramlarını hatırlatması gibi. Sonra drama lideri, bu destandan ne tür kavramlar çıkarabileceklerini ya da bu destanın hangi kavramları anımsattığını, öğrencilere sorar. Öğrencilerin söyledikleri kavramlar, kâğıtlara yazılır. Önceden oluşturulan öğrenci grupları, bu kâğıtlardan birer tane çekerler. Her grup, çektikleri kâğıttaki kavrama uygun kısa bir müzik parçası ya da sadece ritim oluşturmaya çalışır. Daha sonra oluşturdukları müzik parçasını ya da ritmini, diğer öğrencilerle paylaşırlar. Dinleyen öğrenciler de, müzik parçasının ya da ritmin, hangi kavramla ilgili olduğunu ya da destandaki hangi durumu anlattığını bulmaya çalışırlar.

3.4.1.9. Dans yoluyla drama

Öğrenciler, destan metnini okurlar. Drama lideri, öğrencilerden, sınıf listesindeki sıraya göre, ikili gruplar oluşturur. Öğrenciler, drama liderinin önceden hazırladığı kâğıtlardan birer tane çekerler; çektikleri kâğıtta çıkan karakterlerin duygularını, dans ederek karşılıklı anlatmaya çalışırlar. Yani her grup, bir iletişimi, dans yoluyla dramatize etmeye çalışır. Bayındır Han'ın yiğitleri ile Dirse Han arasındaki iletişim, Dirse Han ile hatunu arasındaki iletişim, Dirse Han ile Boğaç Han'ın 40 yiğidi arasındaki iletişim, Boğaç Han ile boğa arasındaki iletişim, Boğaç Han ile Hızır oğlan arasındaki iletişim gibi.

Dansı izleyen diğer öğrenciler de, hangi iletişimin ya da hangi kahramanların anlatıldığını bulmaya çalışırlar.

Bu çalışma, her öğrenci grubunun farklı bir iletişimi dans yoluyla dramatize etmesi şeklinde olabileceği gibi, bütün öğrenci gruplarının bir iletişimi dramatize etmesi şeklinde de gerçekleştirilebilir.

3.4.1.10. Kukla draması (parmak kuklası)

Drama lideri tarafından, destan öğrencilere okunur. Öğrenciler, sınıf listesine göre, ikili gruplara ayrılırlar. Her gruptaki öğrenci, kendi aralarında, canlandırma yapacakları destan kahramanlarına ya da destan bölümüne karar verirler ve destan kahramanlarına uygun olarak, grup arkadaşının parmaklarını boyar.

Drama lideri, bir kartonun ortasını genişçe keser. Kura yoluyla seçilen grup öğrencileri, parmaklarını, kesilen kartonun ortasından geçirerek, destanı canlandırmaya çalışırlar.

3.4.2. Salur Kazanın Evinin Yağmalandığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey!

Salur Kazan, oğlu Uruz Han'ın uyarısına rağmen, üç yüz yiğidi ve Uruz'u yurdunda bırakarak Oğuz beyleriyle ava çıkar. Salur Kazan ve Oğuz beyleri avda iken düşman yurda girer ve Salur Kazan'ın eşini, gelinini, oğlunu esir alır. Salur Kazan, rüya görür ve gördüğü rüya üzerine avdan yurduna geri döner. Yurdunun durumunu gören Salur Kazan, on bin koyununu düşmana vermeyen çobanla (o istemese de) birlikte düşman ellerine gider ve Oğuz beyleriyle birlikte düşmanı yener, sonra yurtlarına dönerler.

3.4.2.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağıtır, öğrencilerden, destandaki olay örgüsüne dikkat ederek olayları sıralamalarını ister. Öğrencilerin katılımları ile, destandaki olaylar sırayla yazı tahtasına yazılır:

-Salur Kazanın arkadaşlarıyla yiyip içerken ava çıkma kararı alması;

-Salur Kazan ile arkadaşları ava çıkarken casusun, durumu Şökli Melik'e haber vermesi;

-Salur Kazan ile arkadaşları avda iken Şökli Melik'in askerlerinin, Salur Kazanın yurdunu yağmalaması;

-Çobanın kaygılı rüya görmesi ve düşman ile savaşması;

-Salur Kazanın kaygılı rüya görmesi ve yurduna dönerken hissettikleri ile yaşadıkları;

-Salur Kazan ile çobanın diyalogları; düşmanın Burla Hatunu hizmetçi olarak kullanmak istemesi, Burla Hatunun bulduğu çözüm;

-Burla Hatun ile oğlunun diyalogları;

-Salur Kazan ile çobanın ve diğer Oğuz yiğitlerinin düşmanla savaşması.

Ardından drama lideri, bu olay örgüsü içerisinde yer alan kahramanların kimler olduğunu öğrencilere sorar. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda kahraman isimleri, yazı tahtasına yazılır:

-Salur Kazan

-Kıyan Selçuk oğlu Deli Dundar

-Kara Göne oğlu Kara Budak

-Aruz Koca

- Şöklı Melik
- Şöklı Melik'in casusu
- Kazan oğlu Uruz
- Üç yüz yiğit (3 yiğit)
- Kara Göne
- Şir Şemseddin
- Beyrek
- Bey Yigenek
- Burla Hatun
- Eylik Koca oğlu Sarı Kumlaş
- Kazan Bey'in anası
- Deve-koyun-at sürüsü için 3'er ya da 4'er kişi
- Altı yüz düşman (6 kişi)
- Karacık Çoban
- Kıyan Gücü
- Demir Gücü
- Eylik Koca oğlu Alp Eren
- Kara Tüken Melik
- Buğacık Melik
- Dedem Korkut

Akabinde drama lideri, yazı tahtasında yazılı olan bu kahramanları canlandırabilecek kişilerin kimler olabileceğini, öğrencilere sorar. Bu doğrultuda öğrenciler, her kahramanı, canlandırabilecek iki öğrenci tespit ederler ve yazı tahtasındaki kahraman isimlerinin karşısına, bu öğrenci isimlerini yazarlar. Bu şekilde roller dağıtılmış olur. Önce birinci sıradaki öğrenciler, destanı canlandırırılar. Sonra ikinci sıradaki öğrenciler, destanı dramatize ederler. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.2.2. Doğaçlama

Drama lideri, destanın son kısmının yer aldığı metni öğrencilere dağıtır ya da destanın son kısmını öğrencilere okur. Ardından, destanın bu aşamaya gelmesini sağlayıcı nedenlerin neler olabileceğini ya da okunan destan bölümüne kadar neler

olmuş olabileceğini öğrencilere sorar. Öğrenciler, sırayla fikirlerini söylerler ve ifade edilen bu fikirlerden en çok beğendikleri üç tanesini seçip bu üç fikrin sahibini alkışlarlar.

Üç fikrin sahibi olan öğrenciler, arkadaşlarının yardımıyla ifade ettikleri fikirlerini, doğaçlama tekniğini kullanarak canlandırmaya çalışırlar.

Bu çalışma, her öğrencinin kendi fikrini, doğaçlama yoluyla ifade etmesi şeklinde de gerçekleştirilebilir. Çalışmaların sonunda destanın gerçek hâli, drama lideri tarafından öğrencilere sunulur; yani destanın tamamı okunur.

3.4.2.3. Pandomim

Drama lideri, daha önceden hazırladığı bulmacayı öğrencilere dağıtır. Bu bulmacadaki boşlukların, okunacak destandan yararlanılarak doldurulacağını belirtir ve bu nedenle öğrencilerin destanı, dikkatli bir şekilde dinlemelerini ister.

Drama lideri destanı okur. Bu destanda yer alan nesnelere neler olduğunu öğrencilere sorar ve verilen yanıtlar doğrultusunda bu nesne isimleri, küçük kâğıtlara yazılır. Bu kâğıtlar, bir torbaya konulur. Her öğrenci, torbadan bir kâğıt çeker ve çektiği kâğıtta yer alan nesneyi, konuşmadan, beden dili ile anlatmaya çalışır. Diğer öğrenciler de, anlatılmaya çalışılan nesnenin ne olduğunu bulmaya çalışırlar. Bulunca da bulmacadaki yerini tespit edip bulmacada uygun olan yere yazarlar. Bu şekilde, bulmaca çözülmeye çalışılır.

3.4.2.4. Paralel çalışma

Drama lideri, paralel çalışma tekniğinin içeriğinden bahseder ve günlük hayattan örnekler vererek öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarını sağlar. Ardından, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerden destan içerisinde yer alan ve aynı anda meydana gelen olayları tespit etmelerini ister. Öğrenciler, aynı anda meydana gelen bu durumları söylerler ve drama lideri de, bu durumları yazı tahtasına yazar:

Salur Kazan ile arkadaşları ava çıkarken casusun durumu Şöklı Melik'e haber vermesi; Salur Kazan ile arkadaşları avda iken Şöklı Melik'in askerlerinin, Salur Kazanın yurdunu yağmalaması; Salur Kazan ile çoban arasındaki diyalog esnasında düşman tarafında meydana gelen olaylar gibi.

Daha sonra drama lideri, yazı tahtasında belirtilen olaylardaki kahramanların, destanda anlatıldığı gibi davranmadıkları takdirde, o destanda yer alan diğer kahramanların neler yaşayabileceklerini sorar. Drama lideri, aldığı yanıtlar doğrultusunda, insanların davranışlarının, çevredeki kişileri nasıl etkileyebileceğini anlatır.

Ardından, sınıf listesinden gelişi güzel öğrenciler seçilir. Bu öğrenciler, yazı tahtasında ifade edilen durumlardan birini, canlandırırlar. Ancak bu canlandırma çalışmasında, öğrenciler, rollerini destandaki olay örgüsüne uygun olarak yapmazlar, farklı davranırlar. Bu şekilde destanda ifade edilen olay örgüsünden farklı bir olay örgüsü ortaya çıkar. Bu doğrultuda, destanın nasıl sonuçlandığı izlenir.

Sonra, drama çalışmasının yapıldığı durum, tekrar dramatize edilir; ancak bu kez tüm öğrenciler, üstlendikleri rolleri destandaki olay örgüsüne uygun olarak yaparlar. İki drama çalışmasının sonuçlarını öğrenciler karşılaştırırlar.

3.4.2.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, sınıf listesine göre, öğrencileri iki gruba ayırıp yapılacak çalışmayı anlattıktan sonra destanı öğrencilere okur.

Daha sonra, iki gruba, destan içerisinde yer alan kelimelerin karışık olarak yazıldığı çalışma kâğıtları verilir. Gruplardaki öğrenciler, öncelikle, kendilerine verilen bu çalışma kâğıtlarındaki kelimeleri, bir araya getirerek cümleleri oluştururlar. Oluşturdukları cümlelerin, destanda, hangi kahramanlara ait olduklarını bulup cümlelerin karşısına yazarlar.

Ardından öğrenciler, oluşturdukları cümleleri, sırayla karşı gruptaki öğrencilere okurlar ya da bu cümleleri dramatize ederler. Diğer öğrenciler de, okunan ya da dramatize edilen cümlelerin, hangi kahramana ait olduğunu bulmaya çalışırlar. Bu cümleleri bulan gruba 10 puan, bulduran gruba da 8 puan verilerek etkinliğe devam edilir.

3.4.2.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama

Bu drama tekniği, paralel çalışma tekniği ile bağlantılı bir etkinliktir. Çünkü zihinde canlandırma çalışmasında, paralel çalışma etkinliğinde belirtilen durumlar ifade edilecektir:

Drama lideri, paralel çalışma tekniğinin içeriğinden bahseder ve günlük hayattan örnekler vererek öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarını sağlar. Ardından, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerden destan içerisinde yer alan ve aynı anda meydana gelen olayları tespit etmelerini ister. Öğrenciler, aynı anda meydana gelen bu durumları söylerler ve drama lideri de, bu durumları yazı tahtasına yazar:

Daha sonra drama lideri, yazı tahtasında belirtilen olaylardaki kahramanların, destanda anlatıldığı gibi davranmadıklarını ya da destanda var olan bazı kahramanların olmadığını varsaymalarını, öğrencilerden ister. Öğrenciler, bu durumlara örnekler verirler. Drama lideri, verilen örnekleri yazı tahtasına yazar:

Salur Kazan ile arkadaşları ava çıkarken Şöklü Melik'e haber veren bir casusun olmaması; Salur Kazan'ın ava gitmemesi; Salur Kazan arkadaşlarıyla ava gittiğinde Uruz'un ve üç yüz askerinin yurtlarını koruyabilmeleri; çobanın, düşmana engel olamaması; Salur Kazan'ın çobanı dinlememesi gibi.

Ardından drama lideri, varsayılan durumlardan istenilenin, öğrenciler tarafından zihinde canlandırılmasını ister. Öğrenciler, zihinlerinde canlandırdıklarını, sınıftaki diğer öğrencilere anlatırlar. En çok zihinde canlandırılan durumlar, öğrenciler tarafından dramatize edilir. Daha sonra öğrenciler, dramatize edilen bu durumun resmini yaparlar. Resimler bireysel ya da grupça yapılabilir ve resimlerde istenilen tekniğe yer verilebilir. Ayrıca öğrenciler diledikleri boyaları kullanabilirler. Yapılan resim çalışmaları sınıf duvarlarında sergilenir ve öğrenciler arkadaşlarının çalışmalarını incelerler.

3.4.2.7. Müzik yoluyla drama – dans yoluyla drama

Drama lideri, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerden, destan içerisinde yer alan ve aynı anda meydana gelen olayları tespit etmelerini ister. Öğrenciler de bu durumları tespit ederler ve drama lideri, bu durumları yazı tahtasına yazar.

Daha sonra drama lideri, yazı tahtasında belirtilen olaylardaki kahramanların, destanda anlatıldığı gibi davranmadıkları takdirde, o destanda yer alan diğer kahramanların neler yaşayabileceklerini sorar. Drama lideri, aldığı yanıtlar doğrultusunda, insanların davranışlarının, çevredeki kişileri nasıl etkileyebileceğini anlatır.

Ardından drama lideri, “Yazı tahtasında yer alan bu durumlardan hangisinde, kahraman ya da kahramanların, destandakinden daha farklı; yani sizin istediğiniz gibi

davranmasını isterdiniz?” sorusunu öğrencilere yöneltir. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda, en çok değiştirilmek istenen durum tespit edilir. Akabinde, öğrenciler tarafından oluşturulan her grup, tespit edilen duruma uygun bir müzik parçası ve dans figürleri meydana getirmeye çalışır. Her grup, oluşturdukları müzik parçasını ve dans figürlerini, diğer grup öğrencileriyle paylaşır.

3.4.2.8. Kukla draması (parmak kuklası)

Drama lideri tarafından destan, öğrencilere okunur. Daha sonra drama lideri, öğrencilerden, destanda değiştirilmek istenen durumların neler olabileceğini söylemelerini ister ve verilen yanıtları yazı tahtasına yazar. Yazı tahtasına yazılan bu durumların, parmak kuklası tekniği ile canlandırılacağını belirtip parmak kuklası tekniğinin nasıl uygulandığını öğrencilere anlatır.

Akabinde öğrenciler, kendi aralarında gruplarını oluştururlar. Değiştirmek istedikleri durumların nasıl dramatize edileceğine, grup arkadaşları ile karar verirler. Her grup öğrencisi, kendi grubundaki öğrencilerin parmaklarını, yapılacak drama çalışmasına göre boyar. Daha sonra her grup, drama çalışmalarını yapar.

3.4.3. Kam Pürenin Oğlu Bamsı Beyrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Bayındır Hanın Oğuz beylerini topladığı sohbete, tüm beylerin oğullarıyla gelmesi, Püre Beyi çok üzer. Bunun üzerine Oğuz beyleri, Püre Beyin bir oğlan çocuğu olması için, Piçan Beyin de-Piçan Bey ile Püre Beyin doğacak çocukları beşik kertmesi yapılır- bir kız çocuğu olması için dua ederler ve duaları kabul olur. Doğan oğlan çocuğu, büyüdükten sonra, kendisine hediye getiren bezirgânları, kâfirlerden kurtarır ve “Bamsı Beyrek” adını alır. Kâfirler, Piçan Beyin kızı olan Banu Çiçekle Bamsı Beyrek’in evleneceği gece, düğünü basarlar ve Bamsı Beyrek’i esir alırlar. Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra Yalancı oğlu Yaltacuk adlı kişi, Banu Çiçek’in abisi Deli Karçar’a, kanlı bir gömlek getirir ve Bamsı Beyrek’in öldüğünü söyler. Bunun üzerine Banu Çiçek, Yalancı oğlu Yaltacuk’a verilir. Bamsı Beyrek, bezirgânlardan Banu Çiçek ile Yalancı oğlu Yaltacuk’un düğünü olacağını öğrenir, Tekür’ün kızının yardımıyla esir olduğu kaleden kaçar. Bamsı Beyrek, düğün gecesi, Banu Çiçek’e yaşadığını bildirir ve Yalancı oğlu Yaltacuk’u cezalandırır. Banu Çiçek ile Bamsı Beyrek’in tekrar düğünü yapılır.

3.4.3.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağıttıktan sonra destanı okur. Böylece öğrenciler hem ellerindeki kâğıtlardan destanı okurlar hem de işiterek destanı dinlerler.

Drama liderinin yönlendirmesiyle öğrenciler, destan içerisindeki kahramanları sırayla tespit ederler ve drama lideri, destan içerisindeki bu kahraman isimlerini yazı tahtasına yazar:

- Kam Gan oğlu Han Bayındır
- Kam Püre
- Kara Göne oğlu Kara Budak
- Kazan oğlu Uruz
- Kazılık Koca oğlu Yigenek
- Salur Kazan
- Pay Piçen Bey
- Caus (Evnük Kalesi’nden)
- 500 kâfiri temsilen 5 kişi
- Büyük bezirgân

- Küçük bezirgân
- 40 yiğidi temsilen 4 kişi
- Bamsı Beyrek
- Dede Korkut
- Pay Piçen'in kızı Banu Çiçek
- Kısırca Yenge
- Deli Karçar
- Casus
- Bayburd Hisarının beyi
- 700 kâfiri temsilen 7 kişi
- 39 yiğidi temsilen 3 kişi
- Nâib (Bamsı Beyrek'in vekili)
- Bamsı Beyrek'in 7 kız kardeşini temsilen 2 kişi
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Yalancı oğlu Yaltacuk
- Bayburd Hisarının Beyinin kızı
- Boğazca Fatma Hatun
- Şöklü Melik
- Kara Tekür
- Kara Arslan Melik

Drama lideri, daha önceden hazırlanmış, üzerinde rengârenk balonların bulunduğu büyükçe bir kartonu yazı tahtasına asar. Öğrenciler, sırayla, istedikleri balonları seçip bu balonların alt uçlarını kaldırırlar ve kaldırdıkları ucun altında yazılı olan kahraman ismini okurlar. Bu şekilde, öğrenciler arasında roller paylaşılmış olur. Öğrenciler, kendi istekleri doğrultusunda, arkadaşları ile rol değişimi yapabilirler ve drama çalışmasında oynayacakları rolleri, bu şekilde değiştirerek rollerini belirleyebilirler.

Rol dağılımı yapıldıktan sonra drama lideri, destanı tekrar okur. Öğrenciler de, kahramanların rollerini tekrar gözden geçirirler. Akabinde drama çalışması gerçekleştirilir.

Rol paylaşımında yapıldığı gibi tekrar roller dağıtılır ve drama çalışması yapılır. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.3.2. Doğaçlama

Drama lideri, destanı okuyup destan metninin örneklerini öğrencilere dağıttıktan sonra “Dede Korkut sizce nasıl bir insandır? Bu kadar iyi niyetli olan ve insanlara iyilik yapmak isteyen, hatta gerektiğinde canını riske atan Dede Korkut’a, neden bu isim verilmiştir?” gibi soruları öğrencilere yöneltir.

Öğrenciler bu sorulara yanıt verdikten sonra drama lideri, yapılacak çalışmayı anlatıp sınıftaki öğrenci sayısını dikkate alarak sınıf listesini sırayla 3’e ya da 4’e böler.

Drama lideri, gruptaki öğrencilere “Dede Korkut’a bu ismin verilmesine neden olabilecek bir olay, durum, vb. düşüncelerini ve bu durumu grupça canlandırmalarını” söyler.

Ardından her grup, konuyla bağlantılı olarak doğaçlama tekniğini kullanıp drama çalışmasını yapar.

3.4.3.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destan metni öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler destan metnini okurlar ve destan içerisindeki kahramanları tespit ederler. Drama lideri de, destan içerisindeki kahraman isimlerini yazı tahtasına yazıp yapılacak çalışmayı anlatır:

-Kam Gan oğlu Han Bayındır

-Kam Püre

-Kara Göne oğlu Kara Budak

-Kazan oğlu Uruz

-Kazılık Koca oğlu Yigenek

-Salur Kazan

-Pay Piçen Bey

-Caus (Evnük Kalesinden)

-500 kâfiri temsilen 5 kişi

-Büyük bezirgân

-Küçük bezirgân

-40 yiğidi temsilen 4 kişi

-Bamsı Beyrek

-Dede Korkut

-Pay Piçen’in kızı Banu Çiçek

- Kısırca Yenge
- Deli Karçar
- Casus
- Bayburd Hisarının beyi
- 700 kâfiri temsilen 7 kişi
- 39 yiğidi temsilen 3 kişi
- Nâib (Bamsı Beyrek'in vekili)
- Bamsı Beyrek' in 7 kız kardeşini temsilen 2 kişi
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Yalancı oğlu Yaltacuk
- Bayburd Hisarının Beyinin kızı
- Boğazca Fatma Hatun
- Şöklü Melik
- Kara Tekür
- Kara Arslan Melik

Akabinde sırayla öğrenciler, destan içerisindeki her bir kahramana daha önceden verilmiş numaralardan birini seçerler ve seçtikleri numaraya karşılık gelen destan kahramanını, pantomim tekniğini kullanarak canlandırmaya çalışırlar. İzleyen öğrenciler de, canlandırılan kahramanı bulmaya çalışırlar.

Böylece sessiz sinema oyunu şeklinde kahramanı anlatmaya çalışan öğrencilerin beden dilini kullanma becerileri ve izleyen öğrencilerin beden dilini anlama yetileri geliştirilmiş olur.

3.4.3.4. Paralel çalışma

Drama lideri, öğrencilere, günlük hayatta aynı anda çeşitli olayların olduğunu; insanların çoğunun ise, bu olayların farkında bile olmadığını ve insanların, bu durumların farkına vardıkları takdirde, nelerin değişebileceğini örneklerle anlatır. Ardından, drama lideri, bahsedilen bu durumlara benzeyen bölümlerin olduğu bir destan metni vereceğini ve bu destan metninin, bahsedilen hususlara dikkat edilerek okunması gerektiğini belirtip destan metnini öğrencilere dağıtır. Öğrenciler, destan metnini okurlar.

Drama lideri, öğrencilerden, bahsedilen hususlara benzer örnekleri, destan içerisinde bulmalarını ister. Öğrenciler, destan içerisinde, aynı anda meydana gelen durumları bulurlar ve drama lideri, bu durumları yazı tahtasına yazar:

Beyrek'in yiyip içip otururken 500 kâfirin bezirgânların kâfilesine saldırması; bezirgânlar esirken Beyrek'in onlara yardım için gitmesi; Banu Çiçek ile Beyrek'in birbirinden habersiz büyümeleri; Deli Karçar, ak otağında Oğuz beylerinin, kendi aralarında Beyrek hakkında konuşmaları; Bayburd Hisarının beyi, askerleri ile gelirken hiçbir şeyden habersiz Beyrek ve ailesinin düğün merasimine devam etmesi; Bayburd Hisarının beyi, Beyrek'i esir alırken Beyrek'in ailesinin bunu duymaması ve sabahleyin farkına varması; Beyrek esirken Yaltacuk'un, Beyrek'in ailesine ve eşine yalan söyleyip onları inandırması; Beyrek ile bezirgânlar konuşurken Banu Çiçek için düğün hazırlığı yapılması; Beyrek' in ozan kılığında yurduna gelirken hiç kimsenin bundan haberdar olmaması ve hatta düğün hazırlıklarının devam etmesi; kadınlar eğlenirken Beyrek'in, eşinin bulunduğu yere gitmesi; Beyrek'in, Oğuz beyleriyle 40 yiğidini kurtarmaya giderken 40 yiğidin bundan habersiz olarak esir hayatlarına devam etmesi; Beyrek'in, Tekür'ün kızına söz verirken Banu Çiçek'in Beyrek'i beklemesi gibi.

Destan içerisinde aynı anda meydana gelen bu durumlar, drama liderinin yardımıyla, öğrenciler tarafından karton kartlara yazılır ve bu karton kartlar bir torbaya konur.

Sınıf listesindeki sıralamaya göre öğrenciler, on iki gruba ayrılırlar. Her gruptan bir öğrenci, sırayla torbadan bir kart çeker. Böylece her grubun yapacağı drama çalışması belirlenmiş olur. Her grup, sırayla drama çalışmasını gerçekleştirir.

Daha sonra drama lideri, gruplardaki öğrencilerden, gerçekleştirdikleri drama çalışmasında, aynı anda meydana gelen olaylardan kahramanların haberdar olduklarını varsaymalarını ve buna göre drama çalışmalarını tekrar yapmalarını ister.

Öğrenciler, bu kez, kahramanların aynı anda meydana gelen durumlardan haberdar olduklarını varsayarak drama çalışmalarını yaparlar.

İki drama çalışması arasındaki farklılıklar, dikkat çeken hususlar, drama lideri tarafından öğrencilere sorulur. Böylece yapılan davranışların, tavırların, insanların hayatlarında neleri değiştirebileceğine, kimlerin hayatlarına etki edebileceğine dikkat çekilmiş olur.

3.4.3.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve destan metnini okur. Öğrenciler, kendi aralarında, rol paylaşımlarını yaptıktan sonra metnin tamamını ya da bir kısmını veya etkilendikleri bir bölümü canlandırırlar.

Canlandırma çalışmasının akabinde drama lideri, destan metinlerini geri alır ve sınıf listesindeki sıralamayı dikkate alarak, öğrenci sayısına göre, öğrencileri en az dört ya da beş gruba ayırır. Her gruba, çeşitli resimlerin olduğu resim dizisi verir ve her grup, verilen süre içerisinde, resimleri, okunan destandaki olay dizisine göre sıralar.

Verilen süre bittikten sonra, her grup, kendi yaptığı çalışmayı inceler. Gruplara destan metni tekrar dağıtılır ve gruplardaki öğrenciler, destanı okuyup yaptıkları çalışmayı tekrar incelerler.

3.4.3.6. Zihinde canlandırma yoluyla drama

Zihinde canlandırma yoluyla drama tekniğinde “Kam Pürenin Oğlu Bamsı Beyrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destandaki kullanımı için Ek-4’e bakınız.

3.4.3.7. Resim yapma yoluyla drama

Drama lideri, destan metnini okuduktan sonra öğrencilerden, destan içerisindeki deyişleri tespit etmelerini ister. Deyişler, öğrenciler tarafından tespit edildikten sonra da drama lideri, yapılacak çalışmayı anlatır.

Akabinde drama lideri tarafından, deyişlerin yazılı olduğu kartlar havaya atılır ve öğrenciler, bu kartlardan birini yakalamaya çalışırlar. Böylece yapılacak çalışma için her öğrenciye bir deyiş dağıtılmış olur.

Öğrenciler, yakaladıkları karttaki deyişleri resim yaparak anlatmaya çalışırlar ve bu resimleri sınıf duvarlarına asarlar. Ardından drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve öğrenciler, destan metinlerini okurlar. Sınıf listesinden gelişmiş güzel seçilen öğrenciler, destandaki deyişlerden birini, canlandırmaya çalışırlar. Diğer öğrenciler de, canlandırılan deyişi ve bu deyişin anlatıldığı resmi bulmaya çalışırlar.

3.4.3.8. Müzik ve dans yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtıp destanı okur ve öğrencilerin de, sessiz okuma tekniği ile destanı bir kez okumalarını ister.

Öğrenciler, destan metnini, sessiz okuma tekniği ile okuduktan sonra drama lideri, yapılacak çalışma hakkında öğrencilere bilgi verir. Bu doğrultuda drama lideri, öncelikle sınıf listesindeki sıralamaya ve sınıftaki öğrenci sayısına dikkat ederek, iki kişiden oluşan gruplar oluşturur. Daha sonra da, destanın çeşitli bölümlerinin olduğu kartları, arkaları dönük bir şekilde masanın üzerine koyar. Her gruptan bir öğrenci, masanın üzerindeki kartlardan birini seçer. Böylece her gruba ait bir kart olmuş olur. Gruplardaki öğrenciler, ellerindeki kartlarda yer alan destan kısmını okurlar ve okudukları destan kısmının gerçekleşebileceği zamanı düşünürler. Bu zamanın hangi vakit olabileceğine karar verirler. Tan vakti, öğle vakti, akşam vakti, gece yarısı gibi.

Her grup, kendi kartındaki destan kısmının gerçekleşebileceği zamanın ne olduğuna karar verdikten sonra, karttaki destan kısmına ve karar verilen zaman dilimine uygun, kısa bir şarkı ve dans figürleri oluşturur. Ardından gruplar, oluşturdukları şarkıları söyleyip dans figürlerini arkadaşlarıyla paylaşırlar. İzleyen öğrenciler de, şarkının ve dans figürlerinin, destanın hangi kısmına ait olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.3.9. Kukla draması (parmak kuklası)

Drama lideri, destan metnini önceden çeşitli anlam bütünlerine ayırır ve sınıf listesindeki sıralamayı dikkate alarak öğrencilerden 3 ya da 4 kişiden oluşan gruplar oluşturur.

Ardından yapılacak çalışmalar hakkında bilgi veren drama lideri, parmak kuklasının nasıl yapılacağını anlatır ve öğrencilere destan metnini dağıtıp öğrencilerden, sessiz okuma tekniğini kullanarak destanı okumalarını ister.

Okuma çalışmaları bittikten sonra drama lideri, destan kısımlarının yazılı olduğu kartları, masanın üzerine, arkaları dönük bir şekilde yerleştirir.

Her gruptan bir öğrenci, bu kartlardan birini seçer ve gruplardaki öğrenciler, seçtikleri destan kısmını parmak kuklası tekniği ile canlandırmak için hazırlık yaparlar. Hazırlıklar bittikten sonra da, parmak kuklası tekniği ile canlandırma çalışmasını yaparlar.

3.4.4. Kazan Bey Oğlu Uruz Beyin Esir Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey!

Kazan Bey, oğlunun henüz bir kahramanlık gösteremediğini düşünüp üzölür. Babasının üzölüğünü gören oğlu da, babasından nasıl savaşılacağını kendisine öğretmesini ister. Bunun üzerine Kazan Bey, oğlunu ava çıkarır. Ancak bu sırada düşman gelir ve Kazan Bey, düşmanla mücadele etmek; yani savaşmak zorunda kalır. Oğluna da, kendisini izlemesini söyler. Fakat oğlu, babasının sözünü dinlemez ve babasına fark ettirmeden savaşa katılır, ancak esir düşer. Babası, savaş bittikten sonra oğlunu bulamaz, korktuğu için eve gittiğini zanneder, kendi kendine oğluna kızar. Kazan Bey, evine varıp oğlunu göremeyince geri döner. Savaş meydanında oğlunun kılıcını görür ve oğlunun esir düştüğünü anlar. Bunun üzerine oğlunu kurtarmak için düşman eline gider. Burla Hatun da, düşmanla tek başına savaşa giden eşi Kazan Beye yardım etmek için, yanındaki kırk kızla ve diğer Oğuz beyleriyle arkasından gider. Sonunda kâfirler yenilir ve Oğuzlar, yurtlarına dönerler.

3.4.4.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtır ve öğrencilerden destanı okumalarını, okurken de destan içerisindeki kahramanları tespit etmelerini ister. Daha sonra kahraman isimlerini yazı tahtasına yazar:

- Ulaş oğlu Kazan Bey
- Dokuz kâfir kızı
- Ulaş oğlu Salur Kazan
- Salur Kazanın oğlu Uruz
- Salur Kazanın kardeşi Kara Göne
- Salur Kazanın dayısı Aruz
- Salur Kazanın üç yüz yiğidini temsilen 3 kişi
- Uruz' un 40 elâ gözlü yiğidini temsilen 4 kişi
- Tekür
- Tekür' ün casusu
- 16 bin kâfiri temsilen 4 kişi
- Salur Kazanın hanımı, Uruz'un annesi Burla Hatun
- Doksan tümen genci temsilen 3 kişi

- 40 ince belli kıızı temsilen 4 kişi
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Gaflet Koca oğlu Şir Şemseddin
- Boz aygırlı Beyrek
- Kazılık Koca oğlu Yigenek
- Düger
- Emen
- Buğacık
- Şökli Melik
- On beş bin kâfiri temsilen 5 kişi
- Kırk cariyeyi ve kırk evli kulu temsilen 4 ya da 8 kişi
- Dede Korkut

Öğrenciler, drama liderinin yönergesi doğrultusunda, kahramanların yaptıkları işleri ya da kişilikleri ile özdeşleşen kavramları kendi aralarında tartışarak bulurlar ve bu kavramları, küçük kâğıtlara yazarlar.

Ardından bu kâğıtlar bir torbaya konulur. Öğrenciler, sırayla, bu torbadan birer kâğıt seçerler ve seçtikleri kâğıttaki kavramla özdeşleştirdikleri kahramanı yazı tahtasından bulurlar. Böylece rol paylaşımı yapılır ve destan canlandırılır. Aynı şekilde roller değiştirilip destan tekrar dramatize edilir. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.4.2. Doğaçlama

Drama lideri destan metnini öğrencilere dağıttıktan sonra destanı okur ve öğrencilere, “Sizce bu destanda kahramanlar yer değiştirirse ya da kahramanlar destandaki gibi davranmasa, destandaki olay örgüsü nasıl gelişirdi?” şeklinde sorular sorar. Öğrenciler yanıt verdikten sonra drama lideri, yapılacak çalışma hakkında öğrencilere bilgi verir.

Yukarıda yer alan “Rol Oynama ve Rol Değiştirme - Öykü / Olay Canlandırma” çalışmasındaki etkinlik kullanılarak öğrenciler arasında rol dağılımı yapılır. Daha sonra destan dramatize edilir. Ardından aynı yöntemle roller değiştirilir ve destan tekrar dramatize edilir. Ancak bu son drama çalışmasında, kahramanlar, destandaki gibi

davranmayacaklardır. Yani öğrenciler, kendi istedikleri gibi drama çalışmasında kahramanları canlandıracaklardır.

3.4.4.3. Pandomim

Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağıtır ve öğrencilerden metni okumalarını ister. Öğrenciler, destanı okuduktan sonra, destan içerisindeki kahramanları tespit ederler ve drama lideri, kahramanların isimlerini yazı tahtasına yazar:

- Ulaş oğlu Kazan Bey
- Dokuz kâfir kızı
- Ulaş oğlu Salur Kazan
- Salur Kazanın oğlu Uruz
- Salur Kazanın kardeşi Kara Göne
- Salur Kazanın dayısı Aruz
- Salur Kazanın üç yüz yiğidini temsilen 3 kişi
- Uruz' un 40 elâ gözlü yiğidini temsilen 4 kişi
- Tekür
- Tekür' ün casusu
- 16 bin kâfiri temsilen 4 kişi
- Salur Kazanın hanımı, Uruz' un annesi Burla Hatun
- Doksan tümen genci temsilen 3 kişi
- 40 ince belli kızı temsilen 4 kişi
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Gaflet Koca oğlu Şir Şemseddin
- Boz aygırlı Beyrek
- Kazılık Koca oğlu Yigenek
- Düger
- Emen
- Buğacık
- Şöklı Melik
- On beş bin kâfiri temsilen 5 kişi
- Kırk cariyeyi ve kırk evli kulu temsilen 4 ya da 8 kişi
- Dede Korkut

Ardından drama lideri, öğrencilerden, destanda beğenmedikleri bölümleri tespit etmelerini ister. Öğrenciler, beğenmedikleri bölümleri, durumları, olayları, vb. tespit ettikten sonra beğenmedikleri bu bölümler içerisinde birini pantomim tekniğini kullanarak canlandırır. İzleyen diğer öğrenciler de, pantomim tekniği ile canlandırılan olayı, durumu, bölümü, vb. bulmaya çalışırlar.

3.4.4.4. Paralel çalışma

Drama lideri, yapılacak çalışma hakkında bilgi verir ve öğrencilere destan metnini dağıtır. Öğrenciler destanı okurlar.

Okuma çalışması tamamlandıktan sonra drama lideri, öğrencilerden, destanda aynı anda meydana gelen durumları, olayları bulmalarını ister ve öğrencilerin ifade ettikleri bu durumları yazı tahtasına yazar:

Salur Kazan arkadaşları ile oturmuş sohbet ederken oğlu Uruz'un babasını izlemesi; Uruz, konuşurken babası Salur Kazanın kızarması; Uruz ile babası Salur Kazanın konuşması sırasında mecliste olan kişilerin onları dinlemesi; Uruz ile babası Salur Kazan avdayken, casusun Tekür'e haber götürmesi; düşman gelirken Uruz ile Salur Kazanın fikir alışverişinde bulunmaları; Uruz düşman ile mücadele ederken, babası Salur Kazanın bundan haberdar olmaması; Uruz düşmana esirken babası Salur Kazanın ve yanındaki yiğitlerin Uruz'un kaçtığını düşünmeleri; Uruz düşmandan cefa görürken Salur Kazan ile eşinin konuşmaları; Uruz düşman elindeyken babasının kendini aramaya geldiğinden habersiz olması; Salur Kazan düşman ile mücadele ederken Burla Hatunun eşine destek için yardıma gitmesi; Salur Kazan düşmanla mücadele ederken Oğuz yiğitlerinin Salur Kazana yardıma gitmeleri gibi.

Ardından drama liderinin yönergesi doğrultusunda öğrenciler, tespit ettikleri durumları karşılaştıran kavramları bulurlar. Drama lideri ise, öğrencilerin bulduğu kavramları, yazı tahtasındaki ilgili durumun karşısına yazar. Öğrenciler de, bu kavramları, küçük kâğıtlara yazarlar ve bir torbaya koyarlar. Sonra sırayla bu torbadan birer kâğıt seçerler ve seçtikleri kâğıttaki kavramı söylerler.

Aynı kavramı seçen öğrenciler, bir araya gelirler ve seçtikleri kavrama uygun durumu canlandırır. Daha sonra öğrenciler, aynı anda meydana gelen durumlardan habersiz olan kahramanların, habersiz olmadığını varsayarak drama çalışmasını tekrar yaparlar ve iki drama çalışması arasındaki farklılıklar üzerinde dururlar.

3.4.4.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve metni okur. Ardından öğrenciler, kendi aralarında rol paylaşımlarını yaparlar ve destanın tamamını ya da bir kısmını veya etkilendikleri bir bölümünü canlandırırlar.

Canlandırma çalışmasının sonunda drama lideri, öğrencilerden, daha önce dağıttığı destan metinlerini toplar ve destandaki kahraman isimlerini söylemelerini ister. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda da, kahraman isimlerini yazı tahtasına yazar:

- Kazan Bey
- Uruz
- Göne
- Aruz
- Tekür
- Burla Hatun
- Dündar
- Şemseddin
- Beyrek
- Yigenek
- Düger
- Emen
- Buğacık
- Korkut

Daha sonra drama lideri, çalışma yapraklarını öğrencilere dağıtır. Öğrenciler dağıtılan çalışma yapraklarındaki eşleştirme çalışmasını yaparlar. Drama lideri de, destan metinlerini öğrencilere tekrar dağıtır ve öğrencilerden, destanı tekrar okumalarını ister.

Ardından öğrenciler, yaptıkları eşleştirme çalışmalarını incelerler; doğru mu yanlış mı eşleştirme yaptıklarını tespit edip yanlış yaptıkları yerleri düzeltirler.

3.4.4.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama

Öğrencilere destan metnini dağıtıktan sonra drama lideri destanı okur. Daha sonra bu destandaki deyişleri okurken nelere dikkat edilmesi gerektiğini belirten drama

lideri, deyişlerin ayrı ayrı yazılı olduğu karton kartları, bir torbaya koyar. Öğrenciler, sırayla torbadan bir kart seçerler ve seçtikleri karttaki deyişi okurlar. Sonra öğrenciler, okudukları deyişi söyleyen kahramanın fiziksel halini, zihinlerinde canlandırırlar ve zihinlerinde canlandırdıklarını resim yoluyla anlatmaya çalışırlar. Çalışmanın sonunda bu resimler, sınıf duvarlarında sergilenir.

3.4.4.7. Müzik yoluyla drama

Müzik yoluyla drama tekniğinde “Kazan Bey Oğlu Uruz Beyin Esir Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımı için Ek-4’e bakınız.

3.4.4.8. Dans yoluyla drama

Bu etkinlik çalışması iki şekilde gerçekleştirilebilir.

Bunlardan ilki, yukarıda belirtilen “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” çalışmasının ardından gerçekleştirilebilecek olan etkinliktir. Yani “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” çalışmasından sonra, yapılan resimlerden en çok beğenilen dört resim, yazı tahtasına asılır. Sınıf listesindeki sıralama dikkate alınarak da, öğrencilerden dört grup oluşturulur. Bu dört gruba, kura yoluyla dört resimden biri verilir ve her grup, resimlerindeki kahramanı dans yoluyla anlatmaya çalışır.

İkinci olarak, bağımsız bir etkinlik çalışması yapılabilir: Yani drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtıp destanı okur ve yapılacak çalışmayı kısaca öğrencilere anlatıp sınıf listesindeki sıralamaya dikkat ederek öğrencilerden dört grup oluşturur.

Dört gruptan birer öğrenci, daha önce drama liderinin hazırladığı dört numaradan birini seçer ve seçtikleri numarayla eşleştirilen deyişi söyleyen kahramanın ismini, o gruba verir. Böylece her grubun bir adı olur.

Sonra her grup, kendilerine çıkan deyişi söyleyen kahramanı, dans yoluyla anlatmaya, tanıtmaya çalışır. Ancak dans çalışması, deyişin anlam bütünlüğü de dikkate alınarak yapılır.

Dans çalışmalarını izleyen öğrenciler de, yapılan dansın, destandaki hangi kahramana ait olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.4.9. Kukla draması (parmak kuklası)

Drama lideri, öğrencilere destanı okur ve öğrencilerden, destan içerisindeki kahraman isimlerini söylemelerini ister:

- Ulaş oğlu Kazan Bey
- Dokuz kâfir kızı
- Ulaş oğlu Salur Kazan
- Salur Kazanın oğlu Uruz
- Salur Kazanın kardeşi Kara Göne
- Salur Kazanın dayısı Aruz
- Salur Kazanın üç yüz yiğidini temsilen 3 kişi
- Uruz' un 40 elâ gözlü yiğidini temsilen 4 kişi
- Tekür
- Tekür' ün casusu
- 16 bin kâfiri temsilen 4 kişi
- Salur Kazan'ın hanımı, Uruz' un annesi Burla Hatun
- Doksan tümen genci temsilen 3 kişi
- 40 ince belli kızı temsilen 4 kişi
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Gaflet Koca oğlu Şir Şemseddin
- Boz aygırlı Beyrek
- Kazılık Koca oğlu Yigenek
- Düger
- Emen
- Buğacık
- Şöklı Melik
- On beş bin kâfiri temsilen 5 kişi
- Kırk cariyeyi ve kırk evli kulu temsilen 4 ya da 8 kişi
- Dede Korkut

Drama lideri, yapılacak çalışma hakkında bilgi verip destan metinlerini öğrencilere dağıtır. Sonra sınıf listesindeki sıralamadan yararlanılarak öğrencilerden gruplar oluşturulur ve her grup, destanda değiştirmek istedikleri bir bölüm tespit eder.

Akabinde, gruplardaki öğrenciler, kendi aralarında rolleri paylaşırlar ve el kuklası tekniği ile gerçekleştirilecek drama çalışmasına hazırlık yaparlar.

Hazırlık çalışmaları bittikten sonra, her grup, sırayla, drama çalışmalarını gerçekleştirir. İzleyen öğrenciler de, canlandırılmaya çalışılan bölümün, destandaki hangi bölüm olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.5. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Duha Koca oğlu Deli Dumrul, bir kuru çayın üstüne köprü diker, geçenden de gemeyenden de akçe alır. Bunun sebebini de erliğinin, yiğitliğinin yayılması olarak açıklar. Köprüye yakın bir yerde, bir yiğit ölür ve bunun zerine Deli Dumrul, yiğidin canını alan Azrail'in gelip kendisiyle savaşmasını ister. Bu baş kaldırı zerine Allah, Azrail'i, Deli Dumrul'un canını alması için gönderir. Deli Dumrul, Azrail'i bir türlü yakalayamaz ve sonunda Allah'ın birliğine iman eder. Deli Dumrul'un iman etmesi, Allah'ın hoşuna gider ve Allah, Deli Dumrul'un canını, başka bir can getirmesi şartıyla, bağışlayacağını haber verir. Deli Dumrul, önce annesinin sonra babasının yanına gider. Ancak Deli Dumrul'a, annesi de babası da can vermeyi kabul etmez. Artık öleceğine inanan Deli Dumrul da, karısıyla helalleşmeye gider ve başından geçenleri anlatıp karısından helallik ister. Bunun zerine karısı, Deli Dumrul'a canını vermek ister. Deli Dumrul da, Allah'a "Ya ikimizin de canını al ya da ikimizi de yaşat." diye dua eder. Destanın sonunda Allah, Deli Dumrul ve karısına 140 yıl yaşamaları için ömür verip Deli Dumrul'un annesinin ve babasının canını alır.

3.4.5.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağtır ve öğrenciler destanı okurlar. Akabinde drama liderinin yönergesi ve yardımıyla öğrenciler, kâğıttan origami çalışması yaparak yumurta kabı oluştururlar ve destan içerisindeki kahramanları yumurta kaplarının içerisine yazarlar:

- Deli Dumrul
- Deli Dumrul'un yanındaki 40 yiğidi temsilen 4 kişi
- Azrail
- Ölen güzel yiğit
- Deli Dumrul'un babası
- Deli Dumrul'un anası
- Deli Dumrul'un hanımı
- Ölen yiğide ağlayan 2 kişi
- Dede Korkut

Bütün yumurta kapları bir araya getirilir ve drama lideri bu yumurta kaplarından iki tanesini kura yoluyla seçer.

Daha sonra drama lideri, iki öğrenci seçer ve bu öğrenciler, ellerine yumurta kaplarını alırlar. Diğer öğrenciler de sınıf listesindeki sıralamaya göre iki gruba ayrılırlar. Birinci gruptaki öğrenciler, elinde yumurta kabı bulunan bir öğrencinin önünde tek sıra halinde sıralanırlar ve sırayla bir sayı söylerler. Diğer gruptaki öğrenciler de, elinde yumurta kabı bulunan diğer öğrencinin önünde tek sıra halinde sıralanırlar ve sırayla bir sayı söylerler. Elleri yumurta kabı bulunan öğrenciler de, kendilerine söylenen sayı kadar yumurta kabını açıp kapatırlar ve sonunda çıkan kahraman ismini, karşısındaki öğrenciye söyleyerek arkadaşlarının üstlenecekleri rolleri belirlerler.

Bu şekilde roller dağıtılarak iki grup oluşturulur. İki grup halinde öğrenciler, destanı canlandırır. Daha sonra aynı yöntem kullanılarak roller değiştirilir ve destan tekrar canlandırılır. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.5.2. Doğaçlama

Drama lideri, destan metnini okuduktan sonra destan metninin örneklerini öğrencilere dağıtır ve öğrencilere “Dede Korkut siz olsaydınız destanın sonunda nasıl dua ederdiniz?” sorusunu yöneltir. Öğrenciler bu sorunun yanıtını yazarak verirler ve akabinde verdikleri yanıtları, sırayla okuyarak birbirleriyle paylaşırlar.

Drama lideri, öğrencilerin oluşturdukları dua metinlerinin hepsinin çok farklı ve güzel olduğunu, aralarında son derece ilginç olan dualar da bulunduğunu belirttikten sonra, bu duaların sırayla canlandırılacağını ifade eder.

Ardından öğrenciler, doğaçlama tekniğini kullanarak destan sonundaki dua eden Dede Korkut rolünü sırayla canlandırır.

3.4.5.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destan metni öğrencilere dağıtılır. Öğrenciler destanı okurlar ve destan içerisindeki kahramanları tespit ederler. Drama lideri de, tespit edilen kahraman isimlerini yazı tahtasına yazar:

- Deli Dumrul
- Deli Dumrul’un yanındaki 40 yiğidi temsilen 4 kişi
- Azrail
- Ölen güzel yiğit

- Deli Dumrul'un babası
- Deli Dumrul'un anası
- Deli Dumrul'un hanımı
- Ölen yiğide ağlayan 2 kişi
- Dede Korkut

Daha sonra drama lideri, öğrencilere kendinin kartondan hazırladığı renk kataloğunu gösterir ve yapılacak çalışmayı anlatır:

Öğrencilerden biri yazı tahtasının önüne gelecektir ve renk kataloğundan bir renk seçecektir. Seçtiği renge karşılık gelen destan kahramanını, drama liderinden öğrendikten sonra bu destan kahramanını, pandomim tekniğini kullanarak canlandıracaktır. Diğer öğrenciler de, canlandırılan kahramanın kim olduğunu bulmaya çalışacaklardır.

Bu çalışmada, öğrenciler, pandomim tekniğini kullanarak kahramanları sırayla canlandıracaklardır. Böylece pandomim tekniğini kullanarak kahramanı anlatmaya çalışan öğrencinin en anlaşılır şekilde anlatabilme yetisi ve izleyen öğrencilerin o kahramanı bulma becerileri geliştirilmiş olur.

3.4.5.4. Paralel çalışma

Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağıtıp öğrencilerden, destan içerisinde aynı anda meydana gelen durumlara dikkat ederek destanı okumalarını ister. Öğrenciler destanı okurlar ve aynı anda meydana gelen durumları söylerler.

Drama lideri de, öğrencilerin söylediği bu durumları yazı tahtasına yazar:

Deli Dumrul köprüdeyken obadaki yiğidin ölmesi, Deli Dumrul'un kırk yiğit ile otururken Azrail'in gelmesi, Azrail'in Deli Dumrul ile konuşurken çevredeki insanların Azrail'i görmemesi, Deli Dumrul konuşurken Azrail'in güvercin olup uçuşması, Deli Dumrul konuşurken Allah'ın onu dinlemesi ve hiddetlenmesi, Deli Dumrul konuşurken Allah'ın onu dinlemesi ve söylediklerinin hoşuna gitmesi, Deli Dumrul konuşurken Allah'ın onu dinlemesi ve onu affetmesi gibi.

Akabinde drama lideri, öğrencilerden, aşağıda belirtilen renklerden birini seçmelerini ve kendilerinden istenildiği zaman söylemelerini ister:

- Mavi
- Kırmızı

- Yeşil
- Sarı
- Mor
- Pembe
- Turuncu

Bu doğrultuda öğrenciler bir renk seçip sırayla seçtikleri renkleri ifade ederler. Daha sonra aynı rengi seçen öğrenciler bir araya gelirler.

Drama lideri de, renklerle geliş güzel eşleştirilmiş olan destan içerisindeki aynı anda meydana gelen olayların, durumların yazılı olduğu kartonu asar:

“**Mavi**-Deli Dumrul kendi köprüsünde iken obadaki yiğidin ölmesi”, “**Kırmızı**-Deli Dumrul’un kırk yiğit ile otururken Azrail’in gelmesi”, “**Yeşil**-Azrail’ in Deli Dumrul ile muhatap olurken o mekândakilerin Azrail’i görmeden işlerine devam etmeleri”, “**Sarı**-Deli Dumrul konuşurken Azrail’in güvercin olup uçuşması”, “**Mor**-Deli Dumrul konuşurken Allah’ın onu dinlemesi ve hiddetlenmesi”, “**Pembe**-Deli Dumrul konuşurken Allah’ın onu dinlemesi ve söylediklerinin hoşuna gitmesi”, “**Turuncu**-Deli Dumrul konuşurken Allah’ın onu dinlemesi ve onu affetmesi” gibi.

Aynı rengi seçmiş olan öğrenciler, seçtikleri renkle eşleştirilmiş olan durumu, olayı canlandırırlar. Bu şekilde aynı anda meydana gelen durumlar canlandırılır.

Daha sonra canlandırılan bu durumlar, tekrar dramatize edilir. Ancak bu drama çalışmasında öğrenciler, rollerini üstlendikleri kahramanların, aynı anda meydana gelen durumlardan, olaylardan haberdar olduklarını varsayarak drama çalışmalarını gerçekleştirirler.

3.4.5.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve metni okur. Ardından öğrenciler, kendi aralarında rol paylaşımlarını yaparak metnin tamamını, bir kısmını ya da etkilendikleri bir bölümü canlandırırlar.

Canlandırma çalışmasının akabinde drama lideri, öğrencilerden daha önce dağıttığı destan metinlerini toplar ve bütün öğrencilerden “Dede Korkut” kahramanının kendileri olduğunu düşünmelerini ve onun rolüne bürünmelerini ister. Rastgele bir şekilde öğrencilerin okul numaraları öğrenciler ya da drama lideri tarafından ifade

edilerek öğrenciler seçilir. Seçilen öğrenciler, sırayla yazı tahtasının önüne gelirler ve Dede Korkut rolüne bürünerek Dede Korkut' un konuşmasını canlandırmaya çalışırlar.

3.4.5.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtıp destanı okuduktan sonra öğrencilerin katılımlarını sağlayarak destan içerisindeki kahramanları tespit eder ve bu kahramanları yazı tahtasına yazar. Öğrenciler de bu kahraman isimlerini küçük kâğıtlara yazarlar:

- Deli Dumrul
- Azrail
- Ölen güzel yiğit
- Deli Dumrul'un babası
- Deli Dumrul'un anası
- Deli Dumrul'un hanımı
- Ölen yiğide ağlayan 2 kişi
- Dede Korkut

Akabinde drama lideri, öğrencilere yapılacak çalışmaları anlatır. Öğrencilerin yazdıkları kâğıtlar da, bir torbada toplanır.

Öğrenciler, torbadan sırayla bir kâğıt seçerler ve seçtikleri kahramanın destan içerisindeki konuşmalarını tekrar okurlar.

Okuma çalışmaları bittikten sonra öğrenciler, gözlerini kapayarak kâğıtlarında yer alan kahramanın yüz ifadesinin nasıl olabileceğini düşünmeye, zihinlerinde canlandırmaya çalışırlar.

Bir müddet sonra öğrenciler, çektikleri kâğıttaki kahramanın yüz ifadesinin nasıl olabileceğine karar verip bunu resim yoluyla anlatmaya çalışırlar ve bu resimleri sınıf duvarlarında sergilerler.

Ancak aynı kahramanın yüz ifadesi ile ilgili yapılmış resimler bir arada olacak şekilde sergilenir ve öğrenciler, resimlerdeki yüz ifadesi ile kahramanın destandaki rolü arasındaki bağlantıya dikkat ederek resimleri sırayla incelerler.

Gerektiğinde öğrenciler, resmi yapan kişiden o kişiyi dramatize etmesini isteyebilirler, resimle ilgili çeşitli sorular yöneltebilir.

3.4.5.7. Müzik ve dans yoluyla drama

Bu etkinlik çalışmaları iki şekilde gerçekleştirilebilir:

Bunlardan ilki, yukarıda belirtilen “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” etkinliklerinin akabinde gerçekleştirilir. Yani “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” çalışmasından sonra, öğrenciler tarafından en çok beğenilen sekiz resim seçilir ki her resimde farklı bir kahramanın yüz ifadesi olmalıdır. Daha sonra sınıf listesindeki sıralama dikkate alınarak öğrenciler sekiz gruba ayrılırlar. Her gruba, kura yoluyla bir resim seçilip verilir.

Gruplardaki öğrenciler de, kendilerine verilen resimdeki kahramanın yüz ifadesine uygun şarkı yazmaya ve dans figürleri oluşturmaya çalışırlar. Ardından oluşturdukları çalışmaları arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Müzik ve dans yoluyla drama çalışması, “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” çalışmasından bağımsız olarak da gerçekleştirilebilir:

Drama lideri öğrencilere destanı okuyup öğrencilere destan metnini dağıtır ve öğrencilerden destanı bir kez de sessizce okumalarını ister.

Daha sonra sınıf listesindeki sıralama dikkate alınarak öğrenciler sekiz gruba ayrılırlar. Sekiz gruptan birer öğrenci, drama liderinin daha önceden hazırladığı sekiz numaradan birini seçer. Drama lideri de, öğrencilerin seçtikleri numaralara eş olarak hazırlanmış olan kahraman ismini, o gruba verir.

Her grup, destan içerisinden kendilerine çıkan kahramanın yüz ifadesi ile ilgili şarkı yazıp dans figürleri oluştururlar ve hazırlayıp oluşturdukları bu çalışmaları arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Dinleyen ve izleyen öğrenciler de, sergilenen çalışmadaki kahramanın kim olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.5.8. Kukla draması (gölge kuklası)

Kukla draması tekniğinde (gölge kuklası tekniğinde) “Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımı için Ek-4’e bakınız.

3.4.6. Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Kanglı Koca, oğlu Kan Turalı'ya onu evlendirmek istediğini söyler. Bunun üzerine Kan Turalı, kahraman, gözü pek bir kız aramaya çıkar ancak bulamaz. Kan Turalı, istediği gibi bir kız bulamayınca babası, oğluna kız aramak için yola koyulur ve yolu Trabzon'a düşer. Trabzon Tekürü'nün kızınının, tam oğlunun istediği gibi bir kız olduğuna kanaat getirir. Ancak bu kızı almak için bir aslanla, bir boğayla ve bir deveyle mücadele etmek gerekmektedir. Kanglı Koca, yurduna geri döner ve durumu oğlu Kan Turalı'ya anlatır. Kan Turalı, Trabzon'a gider; aslanla, boğayla ve deveyle mücadele edip kızı alır. Kan Turalı ile kız, evlendikleri gece, kızın babasının askerlerinin saldırısına uğrarlar ve bu askerlerle savaşmak zorunda kalırlar. Savaş devam ederken Selcen Hatun eşini arar, bulamaz. Bulduğu yerde de yardım eder. Selcen Hatun'un düşmanı yendiği için övüneceğini düşünen Kan Turalı, Selcen'i öldürmeye karar verir. Ok çekerler; ancak Selcen, okunun başındaki demiri çıkartmıştır. Selcen'i böylece deneyen Kan Turalı ve Selcen, yurtlarına dönerler.

3.4.6.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

“Rol oynama ve rol değiştirme – öykü / olay canlandırma” tekniklerinde “Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanını Beyan Eder Hanım Hey” destanının kullanımı için Ek-4'e bakınız.

3.4.6.2. Doğaçlama

Drama lideri destan metnini öğrencilere dağıtır ve destanı bir kez kendisi okuduktan sonra öğrencilerin de sessiz okuma tekniğini kullanarak destanı okumalarını ister.

Öğrenciler sınıf listesindeki sıralamaya göre iki gruba ayrılırlar ve destanı canlandırma çalışmasını yaparlar.

Ardından drama lideri yani öğretmen, öğrencilere bir soru sorar: “Destan içerisindeki kahramanlar, farklı davranışlar neler olurdu sizce?” Drama liderinin kendi örnek verdikten sonra öğrenciler, hayal güçlerini kullanarak öğretmenlerinin yani drama liderinin sorduğu soruyu yanıtlarlar.

Daha önce iki gruba ayrılan öğrenciler, grup hâlinde tekrar drama çalışması yaparlar. Ancak bu drama çalışmasında öğrenciler, destandaki gibi değil de istedikleri gibi davranırlar ve olay dizisinin nasıl sonuçlanabileceği hep beraber izlenir.

Bu doğaçlama çalışması iki grup öğrenci tarafından gerçekleştirildikten sonra gerçek destan metninin tamamının yer aldığı kâğıtlar dağıtılır ve öğrencilerin bir kez daha okumaları istenir.

Doğaçlama çalışması sonunda meydana gelen olay dizileri ile destandaki olay dizisi, kahramanların tavır ve davranışları, vb. hususlar karşılaştırılır ve öğrencilerle bu farklılıklar üzerinde konuşulur.

Öğrenciler tarafından yapılan drama çalışması esnasında meydana gelen eksiklikler, yanlışlıklar, güzel davranışlar; yani drama çalışması esnasındaki olumlu ve olumsuz nitelikler ifade edilip olumsuzlukların meydana gelmemesi için neler yapılabileceği tartışılır.

3.4.6.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destanın metni öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden destan metnini okumaları istenir. Okuyan öğrenciler, destan içerisindeki kahramanları tespit ederler ve drama lideri destan içerisindeki kahramanları yazı tahtasına yazar:

- Kanglı Koca
- Kanglı Koca'nın hanımı
- Kan Turalı
- Selcen Hatun
- 40 yiğidi temsilen 4 kişi
- Selcen Hatun'un yanında 4 kız
- Tekür
- Demir zincirli boğa canavarı
- Aslan canavarı
- Erkek deve canavarı
- Tekür' ün kardeşi oğlu
- Altı yüz kâfiri temsilen 6 kişi
- Dede Korkut

Daha sonra drama liderinin rehberliğinde, destan içerisindeki kahramanların nasıl olabilecekleri hususunda beyin fırtınası yapılır ve öğrenciler bu konu hakkında konuşurlar.

Ardından drama lideri yapılacak çalışmayı anlatır: Öğrenciler, destan içerisinde yer alan kahramanlarla özdeşleşebilecek kavramları hep birlikte bulmaya çalışırlar ve çoğunlukla uygun olduğu düşünülen kavram, ilgili kahraman isminin yanına drama lideri tarafından yazılır.

Kahramanlarla özdeşleştiği düşünülen kavramlar, öğrencilerin yardımıyla küçük kâğıtlara da yazılır ve bir torbaya konulur.

Öğrencilere drama lideri, bundan sonra yapılacak çalışma hakkında bilgi verdikten sonra öğrenciler, sırayla torbadan bir kâğıt seçerler ve seçtikleri kâğıttaki kavramla özdeşleşen kahramanı sessiz sinema oyunu yoluyla; yani konuşmadan, hiç ses çıkarmadan, sadece hareketlerle canlandırmaya çalışırlar. Oturan ve izleyen öğrenciler de, canlandırılan bu kahramanı bulmaya çalışırlar.

Böylece sessiz sinema oyunu şeklinde kahramanı anlatmaya çalışan kişinin en anlaşılır şekilde anlatabilme becerisi ve izleyen öğrencilerin de o kahramanı bulabilme becerileri gelişir.

3.4.6.4. Paralel çalışma

Drama lideri, günlük hayatta aynı anda çeşitli olayların olduğunu ve bu olayların çoğundan habersiz olduğunu belirtir ve örnekler verir. İnsanların habersiz olduğu durumlardan haberdar oldukları takdirde nelerin değişebileceğini kısaca örneklerle anlatır.

Ardından bahsedilen bu durumlara benzeyen bölümlerin olduğu kısa bir destan metni vereceğini ve bu destan metnini bahsedilen hususlara dikkat ederek okumalarını istediğini belirtir.

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtır. Öğrenciler, destan metnini okurlar. Drama liderinin rehberliğinde öğrenciler, destan içerisinde yer alan ve aynı anda meydana gelen durumları tespit ederler ve drama lideri de belirtilen bu durumları yazı tahtasına yazar:

-Kanglı Koca ile oğlu Kan Turalı konuşurken Tırabuzan Tekürü'nün kızı Selcen Hatun için üç canavarla mücadele eden kişiler olması

- Kanglı Koca evinde iken Kan Turalı'nın kendine uygun eş araması
- Kan Turalı'nın evinde iken babası Kanglı Koca'nın oğluna uygun eş araması
- Kan Turalı'nın üç canavarla mücadele ederken kırk yiğidinin onu övmesi
- Kan Turalı eşi Selcen Hatun ile yurduna dönerken kırk yiğidinden birkaçının Kan Turalı'nın babası olan Kanglı Koca'ya haber götürmesi
- Kan Turalı uyurken eşi Selcen Hatun'un zırh giyinerek gözcülük yapması
- Kan Turalı ile eşi Selcen Hatun evlerine giderken Tırabuzan Tekürü'nün arkalarından altı yüz kâfir göndermesi
- Kan Turalı ile Selcen Hatun düşman ile savaşırken Kanglı Koca'nın oğluna karşı gelmesi, vb.

Drama lideri, öğrencilerle aynı anda olan durumları tespit ettikten sonra bu durumlara kendisi numaralar verir ve öğrenciler de numaraları küçük kâğıtlara yazarlar. Bu kâğıtlar bir torbada bir araya getirilir.

Sırayla öğrenciler bu kâğıtlardan bir kâğıt seçerler ve seçtikleri kâğıttaki numarayı söylerler, drama lideri de numaraya karşılık gelen durumu, o numarayı çeken öğrenciye söyler. Numaralar yardımı ile destan içerisindeki durumları tespit eden öğrenciler, kendilerine sırayla arkadaş seçerek ellerindeki destan bölümünün drama çalışmasını yaparlar.

Aynı yöntem uygulanarak diğer durumların canlandırma çalışması da yapılır.

Daha sonra drama lideri, aynı anda meydana gelen durumlardan habersiz olan kahramanların, habersiz olmadıklarını öğrencilerin varsaymalarını isteyerek drama çalışmalarını tekrar etmelerini ister. Bu doğrultuda, öğrenciler, kahramanların durumlardan haberdar olduklarını düşünerek drama çalışmalarını tekrar yaparlar.

Drama çalışması, drama liderinin, iki drama çalışması arasındaki farklılıkları ve en çok dikkat çeken hususları (Bayındır Han'dan izin almak gibi.) öğrencilere sorması ve bu hususlarda öğrencilerin fikirlerini ifade etmeleri ile son bulur.

3.4.6.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve metni okur; öğrenciler de hem dinleyip hem ellerindeki kâğıtlardan destan metnini okurlar. Ardından öğrenciler, kendi aralarında rol paylaşımlarını yaparak destan metnini canlandırırlar ki isterlerse metnin tamamını isterlerse bir kısmını ya da etkilendikleri bir bölümü canlandırabilirler.

Canlandırma çalışmasının akabinde drama lideri, öğrencilerden daha önce dağıttığı destan metinlerini toplar ve yazı tahtasına çeşitli cümlelerin yer aldığı kartonları asar; öğrencilerden bu cümleleri olay sırasına göre dizmelerini ister. Öğrenciler de kendilerine verilen süre içerisinde cümlelerle olay dizisini oluşturmaya çalışıp ellerindeki kâğıtlara yazarlar. Verilen sürenin bitiminde sırayla öğrenciler oluşturdukları anlam bütününe arkadaşları ile paylaşırlar.

Bu çalışmanın akabinde drama lideri, destan metnini tekrar öğrencilere dağıtır ve öğrencilerin okumalarını ister. Öğrenciler okuduktan sonra drama lideri tekrar destan metinlerini toplar ve öğrencilerin biraz önceki çalışmayı tekrar yapmalarını ve ellerindeki kâğıtlara yazmalarını ister.

Öğrenciler aynı çalışmayı ikinci kez yaptıktan sonra drama lideri, bir önceki çalışmanın sonunda oluşan anlam bütünlüğünün yer aldığı kâğıtları, öğrencilerin kendilerine dağıtır. Öğrenciler yaptıkları iki çalışmayı da karşılaştırırlar.

Daha sonra drama lideri, destan metnini son kez öğrencilere dağıtıp öğrencilerle birlikte uygun anlam bütününe oluştururlar.

3.4.6.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtıktan sonra destanı okur. Böylece öğrenciler, destanı hem okurlar hem de dinlerler.

Ardından drama lideri, öğrencilere, yapılacak çalışmayı eline bir torba alarak anlatır. Yani “elindeki torbada, biraz önce dağıttığı destan metninin çeşitli bölümlerinin yer aldığı kartonlar olduğunu ve biraz sonra da öğrencilerin sırayla bu kartonlardan seçeceklerini” belirtip ardından “öğrencilerin destan metnini bir kez okuyacaklarını ve çektikleri bölümün ne tür bir mekânda (sulak, kurak, yeşillik, bozkır, vb.) vuku bulmuş olabileceğini zihinlerinde canlandıracaklarını” söyler.

Öğrenciler, drama liderinin açıklamasından sonra sırayla torbadan birer karton çekerler ve destan metnini bir kez okurlar. Daha sonra da çektikleri kartondaki bölümün ne tür bir mekânda vuku bulmuş olabileceğini gözlerini kapatarak düşünmeye başlarlar.

Bir müddet sonra öğrenciler, çektikleri kartondaki bölümün ne tür bir mekânda vuku bulmuş olabileceğine karar verip bunu resim yoluyla anlatmaya çalışırlar.

Akabinde öğrenciler, kendilerine çıkan destan bölümünü ve onun mekânı ile ilgili yaptıkları resimleri sınıf duvarlarında sergilerler. Ancak öğrenciler, bu resimlerden

aynı bölümün mekânını anlatan resimleri bir araya getirmeye çalışırlar. Öğrenciler bu resimleri yapan arkadaşlarına çeşitli sorular sorarak resimlerdeki mekânları tespit edebilirler. Böylece aynı bölümün mekânını anlatan bölümler bulunup yan yana sergilenir.

3.4.6.7. Müzik ve dans yoluyla drama

Bu etkinlik çalışmaları iki şekilde gerçekleştirilebilir:

Bunlardan ilki, yukarıda belirtilen “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” etkinliklerine paralel olarak ve hemen akabinde gerçekleştirilir. Yani “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” etkinliklerinden sonra, destanın her bölümü için en çok beğenilen resim yazı tahtasına asılır, sınıf listesinden de yazılı bölüm sayısı kadar grup oluşturulur.

Bu gruplar da, beğenilmiş resimlerden kura yoluyla kendilerine çıkan resimdeki mekâna uygun şarkı yazıp dans figürü oluşturmaya çalışırlar.

Çalışmanın sonunda da en çok beğenilen müzik ve dans yoluyla drama çalışması, öğrencilerin oyları ile belirlenip alkışlanır.

Diğer yöntemde ise, drama lideri öğrencilere destanı okur ve öğrencilere destan metnini dağıtır, bir kez de öğrencilerin destanı sessizce okumalarını ister. Drama lideri, yapılacak çalışmayı kısaca öğrencilere anlattıktan sonra, sınıf listesinden destanın yazılı olduğu bölümlerin sayısı kadar grup oluşturur.

Bu gruplardan birer öğrenci de, daha önce öğretmenlerinin hazırladığı numaralardan birini seçerler ve drama lideri de, öğrencilerin seçtikleri numaralara eş olarak hazırlanmış destan bölümünü o gruba verir.

Her grup, kendilerine çıkan destan bölümünün vuku bulduğu mekânın yani yerin nasıl olduğu hususunda kendi aralarında tartışıp karar verir.

Karar verdikten sonra ellerindeki destan bölümünün vuku bulduğunu düşündükleri mekân ve destan bölümü ile ilgili şarkı yazıp dans figürleri oluştururlar. Akabinde her grup, yazdıkları müzik parçası ve oluşturdukları dans figürlerini arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Dinleyen ve izleyen öğrenciler de, dinledikleri müzik parçası ile izledikleri dans figürlerinin, destanın hangi bölümüne ait olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.6.8. Kukla draması (çomak kuklası)

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıttıktan sonra okur, akabinde öğrenciler de sessizce destan metnini bir kez okurlar.

Sonra drama lideri, bu destanı canlandırma çalışması yapılacağını; ancak bu canlandırma çalışmasının çomak kuklası tekniği ile yapılacağını belirtip çomak kuklasının nasıl yapıldığını anlatır. Daha sonra drama lideri, öğrencilerin kendilerine göre destan içerisinde en mutlu anı seçmelerini ister ve bu anın canlandırmasını yapılacağını belirtir.

Akabinde sınıf listesindeki sıralamaya göre beş grup oluşturulur ve her grup kendi aralarında destan içerisinde kendilerine göre en mutlu anı seçerler ve canlandırırlar.

İzleyen öğrenciler de, canlandırılan anın, destanın hangi bölümü olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.7. Kazılık Koca Oğlu Yigenek Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Bayındır Han'ın İç Oğuz beylerini sohbele çağırıldığı bir gün, aralarından Kazılık Koca denilen bir bey Bayındır Handan akın ister. İzin alınır, Kazılık Koca tecrübeli ihtiyarlarla birlikte Karadeniz kenarındaki bir kaleye gider. Kalenin Tekür'ü Kazılık Kocayı esir alır. 16 yıl esir kalan Kazılık Kocanın 16 yaşına gelmiş olan oğlu, Bayındır Hana giderek babasını kurtarmaya gideceğini söyler. Yanına 24 sancak beyini de alır. Yola çıkmadan gördüğü rüyada Dede Korkut'tan öğütler alan Yigenek, Allah'a sığınıp dualar ederek Tekür'ü yener ve babasını kurtarır.

3.4.7.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

- Kazılık Koca
- Bayındır Han
- Arşın oğlu Direk Tekür
- Emen
- Yigenek
- Kara Göne oğlu Budak
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Eylek Koca oğlu Dülek Evren
- Yağrınıcı oğlu İlalmiş
- Toğsun oğlu Rüstem Bey
- Deli Evren
- Soğan Sarı
- Dede Korkut

Drama lideri, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerin katılımları ile destandaki kahramanların yukarıda belirtilen isimleri, üçgen ve renkli kartonlara yazılır. Drama lideri, “İsim İstobu” oyunu oynanacağını ve oyunun kurallarını anlatır: Drama lideri elindeki kahraman isimlerinin yazılı olduğu kâğıtları yukarıya atacaktır ve öğrenciler, bu kâğıtlardan birini tutmaya çalışırken drama lideri yani öğretmen, “istop” diye bağırır. Öğretmen “istop” diye bağırınca bütün öğrenciler, bulunduğu yerde sabit kalacaktır; yani kıpırdamayacaktır. Drama lideri, elinde kâğıt olan öğrencilerin oyundan çıkmalarını söyleyecektir. Diğer öğrencilerle aynı oyun tekrar oynanacaktır. Böylece öğrenciler arasında rol dağılımı yapılmış olacaktır.

Öğrenciler, kendi istekleri doğrultusunda arkadaşları ile rol değişimi yapıp drama çalışmasında oynayacakları rolleri belirleyebilirler.

Ardından drama lideri tekrar destanı okur ve kahramanların rollerini tekrar gözden geçirirler ve drama çalışmasına başlarlar. Drama çalışması sonunda öğrenciler çalışma esnasını değerlendirirler.

Daha sonra aynı yöntemle roller değiştirilir ve tekrar dramatize edilir. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.7.2. Doğaçlama

Drama lideri, destanın başlangıç ve sonuç bölümünün yer aldığı metinleri, öğrencilere dağıtır. Öğrenciler destanın bu kısımlarını okurlar. Ardından “Destanın başlangıç bölümünden sonuç bölümüne sizce nasıl gelinmiştir?” sorusunu drama lideri, öğrencilere yöneltir ve öğrencilerin verdikleri yanıtları yazı tahtasına yazar.

Drama lideri, öğrencilere, bu fikirlerin hepsinin çok güzel olduğunu, aralarında son derece ilginç olan fikirler de bulunduğunu, vb. belirttikten sonra bu fikirler arasından iki ya da üç tane fikir seçileceğini ve bu fikirlerin de grupça canlandırılacağını belirtir.

Bu arada şu belirtilmelidir ki, yazı tahtasındaki öğrencilerin fikirlerinden iki fikir mi yoksa üç fikir mi seçileceğine drama lideri, sınıftaki öğrenci sayısını dikkate alarak karar verecektir. Çünkü en az on üç öğrenciye bu destanın canlandırma çalışması için gerek vardır. Yani destandaki kahraman sayısından üç öğrenci de fazlasını alarak drama lideri, kaç tane fikir seçilmesi gerektiğine karar verecektir. Destandaki kahraman sayısından üç öğrenci fazlasının dikkate alınmasının nedeni de, öğrencilerin kendilerinden başka kahraman da ilave etme ihtimallerinin olmasıdır.

Bunların yanı sıra drama lideri, iki ya da üç fikir seçme çalışması için öğrencilere, iki seçenek ileri sürer: Birincisi öğrencilerin bu fikirleri küçük kâğıtlara yazmaları ve bu kâğıtların bir torbaya konularak kura yoluyla seçilmesidir. İkincisi ise, en çok beğenilen iki ya da üç fikrin öğrencilerin katılımları ile belirlenip seçilmesidir. Ancak ikinci seçenek uygulandığı takdirde öğrencilerin işi ciddiye alarak düşünmeleri gerektiği, arkadaşlarına karşı darılma, vb. duygulardan uzak olmaları gerektiği gibi hususlar, drama lideri tarafından belirtilmelidir.

Ardından seçilen fikirlerin sahibi olan öğrenciler, oluşturacakları gruplarına sırayla arkadaşlarından bazılarını seçerler ve gruplarını oluştururlar. Gruptaki öğrenciler, fikir sahibinin yardımıyla destanın başlangıç ve sonuç bölümleri arasındaki olay dizisini oluşturmaya çalışırlar ve aralarında rol paylaşımını yapıp drama çalışmasını gerçekleştirirler.

Doğaçlama çalışmasının sonunda öğrencilere gerçek destan metninin tamamının yer aldığı kâğıtlar dağıtılır ve öğrencilerin okumaları istenir.

Öğrencilerin oluşturdukları destan metni ile gerçek destan metni arasındaki farklılıklar, benzerlikler drama lideri tarafından sorulur ve en sonunda bu farklılıklar ve benzerlikler arasında da en belirgin olanın, kendi kültürümüze ait olan özellikler olduğu, drama lideri tarafından belirtilir.

3.4.7.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destanın metni öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden destan metnini okumaları istenir. Okuyan öğrenciler, destan içerisindeki kahramanları tespit ederler ve drama lideri destan içerisindeki kahramanları yazı tahtasına yazar:

- Kazılık Koca
- Bayındır Han
- Arşın oğlu Direk Tekür
- Emen
- Yigenek
- Kara Göne oğlu Budak
- Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder
- Eylek Koca oğlu Dülek Evren
- Yağrancı oğlu İlalmış
- Toğsun oğlu Rüstem Bey
- Deli Evren
- Soğan Sarı
- Dede Korkut

Daha sonra drama liderinin rehberliğinde öğrenciler destan içerisindeki kahramanların nasıl oldukları konusunda fikir alışverişinde bulunurlar.

Akabinde drama lideri yapılacak çalışmayı anlatır. Bu doğrultuda öğrenciler, destan içerisinde en çok beğendikleri iki ya da üç durumda yer alan kahramanları tespit ederler ve bu kahramanları sırayla sınıfta sessiz sinema oyunu gibi konuşmadan, hiç ses çıkarmadan, sadece hareketlerle canlandırmaya çalışırlar. Oturan ve izleyen çocuklar da, canlandırılan bu kahramanları bulmaya çalışırlar.

Ancak daha önce canlandırılan kahraman tekrar canlandırılmayacaktır.

Buradaki amaç sessiz sinema oyunu şeklinde kahramanı anlatmaya çalışan kişinin en anlaşılır şekilde anlatabilme becerilerini, izleyen öğrencilerin de o kahramanı bulabilme becerilerini geliştirmektir.

3.4.7.4. Paralel çalışma

Drama lideri, günlük hayatta aynı anda çeşitli olayların olduğunu ve bu olayların çoğundan habersiz olduğunu belirtir ve örnekler verir. İnsanların habersiz olduğu durumlardan haberdar oldukları takdirde nelerin değişebileceğini kısaca örneklerle ifade eder.

Ardından bahsedilen bu durumlara benzeyen bölümlerin olduğu kısa bir destan metni vereceğini ve bu destan metnini bahsedilen hususlara dikkat ederek okumaları gerektiğini öğrencilere belirtir. Akabinde öğrencilere destan metnini dağıtır. Öğrenciler de, destan metnini okurlar.

Drama lideri öğrencilerden destan içerisinde bahsedilen hususlara benzer örnekler bulup belirtmelerini ister. Öğrenciler aynı anda meydana gelen durumları destan içerisinde bulup ifade ederler ve drama lideri de belirtilen bu durumları yazı tahtasına yazar:

- Kazılık Koca esir iken oğlu Yigenek'in arkadaşı Budak ile tartışması
- Kazılık Koca esir iken Bayındır Han'dan Yigenek'in mücadele için izin istemesi
- Yigenek mücadele için hazırlanırken dayısı Emen'in evinde olması
- Yigenek, kalenin Tekürü ile mücadele ederken babasının serbest bırakılması gibi.

Öğrencilerin okul numaralarının yer aldığı torbadan duruma göre iki ya da üç numara seçilir ve kâğıtlardaki numaraların sahibi olan öğrenciler, yazı tahtasında

belirtilmiş olan birinci durumu canlandırırlar. Aynı yöntem uygulanarak diğer durumların canlandırma çalışması da yapılır.

Daha sonra drama lideri, aynı anda meydana gelen durumlarda, habersiz olan kahramanların, belirtilen durumlardan haberdar oldukları düşünülerek canlandırma çalışmalarının tekrar yapılmasını ister. Bu doğrultuda drama çalışması tekrar yapılır.

Çalışmanın sonunda iki drama çalışması arasında ne tür farklılıkların olduğu ve en çok dikkat çeken hususlar (Bayındır Han'dan izin almak gibi.) üzerinde öğrenciler fikirlerini ifade ederler.

3.4.7.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve metni okur, öğrenciler de hem dinler hem de okurlar. Öğrenciler ardından kendi aralarında rol paylaşımlarını yaparak destan metninde en çok beğendikleri ya da etkilendikleri unvana sahip kahramanların buldukları destan bölümlerini canlandırırlar.

Canlandırma çalışmasının akabinde drama lideri, öğrencilerden daha önce dağıttığı destan metinlerini toplar ve sınıftaki öğrenci sayısına göre beş-altı ya da yedi grup oluşturur. Gruplar, öğrencilerin okul numaralarının yer aldığı torbadan öğrencilerin sırayla kâğıt çekmeleri ile oluşturulur. Örneğin torbadan çekilen ilk 4 öğrenci numarası ile bir grup, seçilen diğer dört öğrenci numarası ile ikinci grup oluşturulur.

Sonra drama lideri her gruba ayrı ayrı torbalar verir. Bu torbalarda destan içerisinde yer alan kahramanların unvanları ve unvanların verilme nedenlerinin yazılı olduğu farklı renklerde ve şekillerde kartonlar yer almaktadır.

Drama lideri, grupların oluşmasını sağlayıp torbaları dağıttıktan sonra öğrencilere, torbaların içerisinde yer alan kartonlar hakkında öğrencilere bilgi verip öğrencilerden unvanlar ile unvanların verilme nedenlerini 15 dk içerisinde eşleştirmeleri gerektiğini ifade eder.

Gruplar kendilerini hazır hissettikten sonra drama lideri süreyi başlatır ve eşleştirme çalışması da gerçekleştirilir. Süre bittikten sonra drama lideri, öğrencilerin çalışmalarına bakar, gruplardaki öğrencilerin yerlerini değiştirir ve destan metinlerini tekrar öğrencilere dağıtır; öğrenciler de yapılan çalışmanın doğru yapıp yapılmadığını yani eşleştirme çalışmasını incelerler ve durumu diğer arkadaşlarına anlatırlar. Örneğin birinci gruptaki beş öğrenci ikinci gruba, ikinci gruptaki beş öğrenci üçüncü gruba,

üçüncü gruptaki beş öğrenci dördüncü gruba, dördüncü gruptaki beş öğrenci de birinci gruba geçer ve yapılan eşleştirme çalışmasını inceler. Daha sonra herkes, kendi eşleştirme çalışmasının yanına giderek kendi çalışmasındaki doğruları ve yanlışlıkları tespit eder.

3.4.7.6. Zihinde canlandırma - resim yapma yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıttıktan sonra destanı okur. Böylece öğrenciler, destanı hem ellerindeki kâğıtlardan okurlar hem de dinlerler. Ardından drama lideri, öğrencilere yapılacak çalışmayı eline bir torba alarak anlatır. Yani elindeki torbada, biraz önce dağıttığı destan metninin giriş, gelişme ya da sonuç bölümlerinin yer aldığı kartonlar olduğunu ve biraz sonra da öğrencilerin sırayla bu kartonlardan seçeceklerini belirtip öğrencilerin destan metnini bir kez okuyacaklarını ve çektikleri bölümün hangi vakitte (akşam vakti, tan vakti, öğle vakti vb.) vuku bulmuş olabileceğini zihinlerinde canlandıracaklarını ifadelerine ekler.

Öğrenciler, drama liderinin açıklaması doğrultusunda sırayla torbadan birer karton çekerler ve destan metnini bir kez okurlar. Daha sonra da çektikleri kartondaki bölümün hangi vakitte vuku bulmuş olabileceğini gözlerini kapatarak düşünüp karar verirler ve bu ânı resim yoluyla anlatmaya çalışırlar.

Akabinde öğrenciler, kendilerine çıkan destan bölümünü ve onun vakti ile ilgili yaptıkları resimleri sınıf duvarlarında sergilerler. Ancak aynı bölümün vaktini anlatan resimler bir arada olacak şekilde yani giriş bölümünü anlatan resimler, gelişme bölümünü anlatan resimler, sonuç bölümünü anlatan resimler şeklinde sergilenirler ve sırayla resimleri öğrenciler incelerler, kendi resimleri dışında en çok beğendikleri resmi tespit ederler.

Sınıfta destanın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine ait en çok beğenilen resim çalışmaları, o resmi yapan kişinin liderliğinde canlandırılır.

3.4.7.7. Müzik ve dans yoluyla drama

Bu etkinlik çalışmaları iki şekilde gerçekleştirilebilir:

Bunlardan ilki, yukarıda belirtilen “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” etkinliklerine paralel olarak ve hemen akabinde gerçekleştirilir. Yani “Zihinde Canlandırma ve Resim Yoluyla Drama” etkinliklerinden sonra, destanın giriş, gelişme

ve sonuç bölümleri için en çok beğenilen resimler yazı tahtasına asılır, sınıf listesindeki sıralama dikkate alınarak üç grup oluşturulur.

Bu üç grup da kura yoluyla belirlenen üç resimden kendilerine çıkan resimdeki zamana uygun şarkı yazma ve dans figürü oluşturma çalışmasını yaparlar. Çalışmanın sonunda da en çok beğenilen müzik ve dans yoluyla drama çalışması, öğrencilerin oyları ile belirlenip alkışlanır.

Diğer yöntemde ise drama lideri, öğrencilere destanı okur ve öğrencilere destan metnini dağıtır, bir kez de öğrencilerin destanı sessizce okumalarını ister. Drama lideri, yapılacak çalışmayı kısaca öğrencilere anlattıktan sonra, sınıf listesini dikkate alarak altı grup oluşturur.

Altı gruptan birer öğrenci de, daha önce öğretmenlerinin hazırladığı 12 numaradan birini seçerler ve seçtikleri numaralarla eşleştirilmiş olan destan bölümünü (giriş, gelişme ya da sonuç bölümü) alırlar.

Her grup, kendilerine çıkan destan bölümünün vuku bulduğu zaman yani vakit hakkında kendi aralarında düşünüp karar verdikten sonra karar verilen zaman ve destan bölümü ile ilgili şarkı ve dans figürlerini oluşturup arkadaşları ile paylaşırlar.

Dinleyen ve izleyen öğrenciler de, dinledikleri müzik parçası ile izledikleri dans figürlerinin, destanın hangi bölümüne ait olduğunu bulmaya çalışırlar.

3.4.7.8. Kukla draması (ip kuklası)

Drama lideri, öğrencilere destanı okur ve öğrencilerin katılımları ile destanın giriş, gelişme ve sonuç bölümleri tespit edilir.

Sonra drama lideri, bu destanı canlandırma çalışması yapılacağını; ancak bu canlandırma çalışmasının ip kuklası tekniği ile yapılacağını belirtip ip kuklasının nasıl yapıldığını anlatır, destan metnini öğrencilere dağıtır.

Öğrencilerin katılımları ile destan metninin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri belirlendikten sonra sınıf listesi dikkate alınarak en az altı grup oluşturulur ve drama liderlerinin elindeki torbadan destanın çeşitli bölümlerinin yer aldığı kartonlardan birini her gruptan bir öğrenci çeker. Akabinde her grup, ellerindeki destan metninin bölümünü ip kuklası tekniğiyle canlandırmaya çalışır.

3.4.8. Basat' ın Tepegöz'ü Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey!

Basat, Uruz Bey'in Oğuzlar'ın göçü sırasında düşürölüp bir aslan tarafından büyütölen oğludur. Uruz' un çobanı, Oğuzlar'ın yaylaya göç ettikleri sırada bir peri kızıyla birlikte olur. Peri kızı, bunun acısını Tepegöz'ü (çobandan olan çocuğı) Oğuzlar'ın içine salarak çıkarır. Tepegöz, önce çocukların kulaklarını, burunlarını yer; sonra adamları yiyerek öldürür. Basat'ın kardeşı Kıyan Selçuk da Tepegöz yüzünden ölmüştür. Basat gider ve kardeşı uğruna Tepegöz ile savaşıır. Önce gözünü yok eder; sonra da öldürür.

3.4.8.1. Rol oynama ve rol değıştirme - öykü / olay canlandırma

- Aruz Koca
- Basat
- Kıyan Selçuk
- Sarı Çoban
- Peri kızları (3 ya da 4 kişi yeterli)
- Erkeçe (önde giden erkek keçi)
- Keçi sürüsü (5-6 kişi yeterli)
- Dede Korkut
- Tepegöz
- Bayındır Han ve yanındaki 3-4 bey
- Kara Göne
- Alp Rüstem
- Uşun Koca oğlu
- Demir giyimli Mamak
- Bıyığı kanlı Bügdüz Emen
- Yünlü Koca
- Yapağılı Koca
- Kapak Kan
- Kapak Kan'ın karısı

Drama lideri, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerin katılımları ile destandaki kahramanların yukarıda belirtilen isimlerini yazı tahtasına yazar ve kahraman sayısını, sınıf sayısına göre oluşturur. (Örneğın sınıf sayısı 30 ise ve destandaki kahraman sayısı

şöyle ayarlanır: Peri kızları için 4, Bayındır Han'ın yanındakiler için 3, keçi sürüsü için 6, diğer roller için de 17 kişi gereklidir.)

Daha sonra drama lideri,

-Açık sarı

-Koyu sarı

-Açık mavi

-Koyu mavi

-Açık kırmızı

-Koyu kırmızı

-Açık turuncu

-Koyu turuncu

-Açık yeşil

-Koyu yeşil

-Açık mor

-Koyu mor

-Açık pembe

-Koyu pembe

-Koyu siyah

-Açık siyah

-Gri

-Beyaz şeklinde öğrencilere çeşitli renkler verir ve bu renklerle eşleştirilmiş olan rollerin bulunduğu bir kâğıdın elinde olduğunu belirtir. Öğrencilerden sırayla bir renk söylemelerini rica eder ve söylenen rengin karşısında yer alan rollerin belirtileceği ifade edilir. Ancak daha önce söylenen rengin tekrar seçilemeyeceği de belirtilir.

Öğrenciler kendilerine söylenen bu hususları dikkate alarak renkleri söylerler ve drama çalışmasında oynayacakları rolleri böylece belirlerler. İsteyenler kendi aralarında rollerini değiştirebilirler.

Ardından drama lideri, tekrar destanı okur ve öğrenciler kahramanların rollerini tekrar gözden geçirip drama çalışmasını gerçekleştirirler.

Daha sonra aynı yöntemle roller değiştirilir ve tekrar destan dramatize edilir. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.8.2. Doğaçlama

Drama lideri, destanın yer aldığı metinleri, öğrencilere dağıtır. Öğrenciler destanı okurlar.

Ardından drama lideri, destan içerisine istedikleri gibi bir kahraman koymalarını ve destanı yeniden oluşturmalarını ister. Ancak bu çalışmayı grupça yapacaklarını belirtir.

Ardından öğrenciler iki gruba ayrılırlar. Gruptaki öğrenciler destanı yeniden oluşturmaya çalışırlar ve aralarında rol paylaşımını yapıp doğaçlama tekniği ile drama çalışmasını yaparlar.

“Bu yeni kahraman, destana neler kattı sizce?

Yeni kahraman neleri değiştirdi? ” gibi soruları öğrencilerin yanıtlamaları ile drama çalışmasına son verilir.

3.4.8.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destan metni öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden destan metnini okumaları istenir. Okuyan öğrenciler, destan içerisindeki kahramanları tespit ederler ve drama lideri de, bu kahramanların isimlerini yazı tahtasına yazar:

- Aruz Koca
- Basat
- Kıyan Selçuk
- Sarı Çoban
- Peri kızları (3 ya da 4 kişi yeterli)
- Erkeçe (önde giden erkek keçi)
- Keçi sürüsü (5-6 kişi yeterli)
- Dede Korkut
- Tepegöz
- Bayındır Han ve yanındaki 3-4 bey
- Kara Göne
- Alp Rüstem
- Uşun Koca oğlu
- Demir giyimli Mamak
- Bıyığı kanlı Bügdüz Emen

- Yünlü Koca
- Yapağılı Koca
- Kapak Kan
- Kapak Kan'ın karısı

Daha sonra drama liderinin rehberliğinde öğrenciler destan içerisindeki kahramanların nasıl oldukları konusunda tartışırlar.

Ardından drama lideri, yapılacak çalışmayı anlatır. Bu doğrultuda öğrenciler, yazı tahtasındaki bu kahramanlardan en çok etkilendikleri kahramanı tespit ederler ve bu kahramanı sessiz sinema oyunu gibi konuşmadan, hiç ses çıkarmadan, sadece hareketlerle canlandırmaya çalışırlar. İzleyen öğrenciler de, canlandırılan kahramanı bulmaya çalışırlar. Ancak daha önce canlandırılan kahraman tekrar canlandırılmayacaktır.

3.4.8.4. Paralel çalışma

Drama lideri, daha önce paralel çalışma bölümlerinde belirtilen açıklamaları yapıp destan metinlerini öğrencilere dağıtır. Öğrenciler de destanları okuyup destan içerisinde yer alan ve aynı anda meydana gelen durumları bulurlar. Akabinde bu durumları canlandırma çalışması yapılır.

Yine diğer paralel çalışma bölümlerinde olduğu gibi kahramanların var olan durumlardan haberdar oldukları varsayılarak drama çalışması tekrar yapılır ve iki drama çalışması arasındaki farklılıklar ve sonuçları üzerinde tartışılıp konuşulur.

3.4.8.5. Duyusal algı çalışmaları

Drama lideri destan metinlerini öğrencilere dağıtır ve öğrencilerden okumalarını ister. Ardından öğrenciler kendi aralarında rol paylaşımlarını yaparak destan metnini canlandırır. Öğrenciler, isterlerse metnin tamamını isterlerse metnin bir kısmını ya da etkilendikleri bir bölümü canlandırabilirler.

Canlandırma çalışmasının akabinde drama lideri, elinde çeşitli resimler olduğunu ve bu resimlerde biraz önce dağıtılan destan metnindeki kahramanların kullandıkları kıyafet, araç-gereçlerin yer aldığını belirtip bu resimlerle kahramanların eşleştirileceğini söyler ve resimleri yazı tahtasına asar. Öğrenciler destandaki

kahramanları tespit edip yazı tahtasına yazarlar ve ardından resimlerdeki kıyafet, araç-gereçlerle bu eşyaları kullandıklarını düşündükleri kahramanları eşleştirirler.

Drama lideri zaman zaman niçin “x” resmi ile “x” kahramanını eşleştirdiğini sorarak öğrencilerin ifade becerilerinin gelişmesine de katkıda bulunur.

3.4.8.6. Zihinde canlandırma

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtır ve öğrencilere yapılacak çalışmayı eline, daha önce hazırladığı torbayı alarak anlatır. Bu torbada destan metnindeki kahramanların kullandıkları kıyafet, araç ve gereçlerin yer aldığı resimler bulunmaktadır.

Öğrenciler, bu torbadan sırayla birer resim çekerler ve destan metnini bir kez okurlar. Akabinde çektikleri resmin hangi kahramana ait bir eşya olduğunu zihinlerinde canlandırmaya çalışırlar ve eşyanın sahibi olan kahramanı bulurlar. Sonra öğrenciler, resimdeki eşya ile eşleştirilen kahramanı neden eşleştirdiklerini ifade ederler.

3.4.8.7. Resim yapma yoluyla drama

Resim yoluyla drama tekniğinde “Basat’ın Tepegözü Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımını için Ek-4’e bakınız.

3.4.8.8. Müzik ve dans yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destan metnini dağıtır ve öğrenciler sessizce destan metnini okurlar,

Drama lideri, öğrencilere destan metnindeki kahramanları öğrencilerin yardımıyla yazı tahtasına yazar ve ardından kahramanların kullanabilecekleri kıyafetlerin, araç ve gereçlerin resimlerini yazı tahtasında sergiler; öğrencilerden de bu resimlerdeki eşyaları hangi kahramanların kullanabileceklerini düşünmelerini ve resimlerle kahramanları, açıklamalar yaparak eşleştirmelerini ister.

Eşleştirme çalışması bittikten sonra öğrenciler, sınıf listesi dikkate alınarak ikili gruplara ayrılırlar ve destandaki kahramanların kullandıkları eşyaların isimlerini küçük kâğıtlara yazıp bir torbaya koyarlar. Torbadan sırasıyla öğrenciler birer kâğıt seçip alırlar. Kendilerine çıkan kâğıttaki eşyayı ya da eşyaları (İkili gruplar, isterlerse bir eşyayı isterlerse iki eşyayı esas alarak çalışmalarını yaparlar.) tanıtan kısa bir müzik

parçası ve uygun dans figürü oluşturmaya çalışırlar ve yaptıkları çalışmaları arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Dinleyen öğrenciler de, tanıtılan eşyayı ve o eşyayı kullanan kahramanı bulmaya çalışırlar.

3.4.8.9. Kukla draması (gölge kuklası)

Drama lideri, öğrencilere destanı okur ve öğrencilerin katılımları ile destan içerisindeki asıl ve yan kahramanlar tespit edilir.

Sonra drama lideri, bu destanı canlandırma çalışması yapılacağını; ancak bu canlandırma çalışmasının gölge kuklası tekniği ile yapılacağını belirtip gölge kuklasının nasıl yapıldığını anlatır. Sonra destan metnini öğrencilere dağıtır.

Öğrenciler de, sınıf listesine göre iki gruba ayrılırlar ve ellerindeki destan metninden yararlanarak destanı canlandırmaya çalışırlar. İsterlerse destan metninin tamamını isterlerse metnin bir kısmını canlandırabilirler.

3.4.9. Begil Oğlu Emre'nin Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Bayındır Han, Gürcistan'dan haraç olarak bir kılıç, bir çomak, bir at geldiğini görünce kızar. Bunları yiğitlere, boylara veremeyeceğini söyler. Dede Korkut, bu üç haracın da bir yiğide verilmesi yönünde fikrini beyan eder. Begil Yiğit, bunları kabul eder. Haraçları alan Begil Yiğit, Gürcistan sınırına yerleşir. Oğuz'a geldiğinde Kazan Beyin, Begil Yiğide avda hünerli olduğunu; ancak bu hünerin ata bağlı olduğunu söyler. Bunun üzerine Begil darılır. Oğuzlara başkaldırışından onu ancak karısı döndürür ve ava çıkmasını söyler. Av sırasında sağ uyluğunu kıran Begil, bunu bir süre saklar. Meydana gelen bu olayı, Begil'in açıklaması üzerine Tekür bunu duyar ve Oğuz üstüne yürür. Begil oğlu Emre direnir. Allah ona kırk er gücü verir, böylece kafirler yenilir.

3.4.9.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, destanın metnini, öğrencilere dağıtır. Öğrenciler destanı okuduktan sonra destandaki kahramanlar belirleyip yazı tahtasına yazarlar:

- Bayındır Han
- Dedem Korkut
- Begil
- Bayındır Han'ın adamı ve ona haraç getiren
- Begil'in 300 adamı
- Begil'in hanımı
- Begil'in oğlu Emre
- Tekür
- Tekür'ün casusu
- Begil'in casusu

Drama lideri, öğrenciler, rol almak istedikleri kahramanları sorar. Bir kahramanın rolünde örneğin dört kişi olmak isteniyorsa bu dört kişi arasında kura çekilir. Aynı durum diğer kahramanların rolünü isteyen öğrenciler için de uygulanır.

İlk gruptaki öğrenciler, destandaki olayları canlandırmaya çalışırken diğer öğrenciler de arkadaşlarını izlerler. Sonra diğer gruptaki öğrenciler, aynı çalışmayı yaparlar. Daha sonra rol aldıkları kahraman dışında başka bir kahramanın rolünü almak isteseler hangi kahramanı isteyecekleri, drama lideri tarafından öğrencilere sorulur. İlk

rol verme çalışmasında olduğu gibi öğrencilerin hangi rolleri alacakları belirlenir ve tekrar dramatize edilir. Böylece rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanır.

3.4.9.2. Doğaçlama

Doğaçlama tekniğinde “Begil Oğlu Emre Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımı için Ek-4’e bakınız.

3.4.9.3. Pandomim

Drama lideri, öğrencilere birer sayfalık daha önceden oluşturduğu bulmaca kâğıdını verir.

Bu bulmacadaki boşlukları okuyacağı destandan yararlanarak doldurulabileceklerini belirtir. Bu nedenle öğrencilerin dikkatli bir şekilde destanı dinlemelerini ister.

Drama lideri destanı okur ve bu destanda yer alan kişilerin kimler olduğunu öğrencilere sorarak hatırlatma çalışması yapar ve bu kahraman isimlerini küçük kâğıtlara öğrencilerin yazmalarını sağlar. Bu kâğıtlar bir torbaya konulur. Ardından drama lideri yapılacak çalışmayı anlatır.

Drama liderinin açıklaması doğrultusunda öğrenciler, torbadan bir kâğıt çekerek kâğıtta yazılı olan kahramanı konuşmadan, beden dili ile anlatmaya çalışırlar. Diğer öğrenciler de anlatılmaya çalışılan kahramanın kim olduğunu bulmaya çalışırlar. Bulunca da bulmacadaki yerini tespit edip yazarlar.

3.4.9.4. Paralel çalışma

Drama lideri, öğrencileri çoklu zekâ testi yapar ve özelliklerine göre üç gruba ayırır. Üç gruba da destan metnini verir. Öğrencilerin bu destanı okumalarını ister, ardından da destan içerisinde yer alan aynı anda meydana gelen durumları, grupça tespit etmelerini söyler. Öğrenciler bu durumları tespit ettikten sonra beraberce kendi içlerinde rol paylaşımlarını yaparak destanı canlandırmaya çalışırlar.

3.4.9.5. Duyusal algı çalışmaları

Bu duyusal algı çalışması, görmeye dayalı bir çalışmadır. Drama lideri, destan metinlerini öğrencilere dağıtır. Öğrenciler destanı okuduktan sonra yazı tahtasına drama

lideri, çeşitli resimler asar. Öğrencilerden, bu resimlerdeki kahramanların kimler olduğunu tespit etmelerini ister ve neden resimdeki kişinin destandaki “ * ” kahramana ait olduğunu düşündüklerini açıklamaları gerektiğini belirtir.

Öğrenciler, drama liderinin açıklamaları doğrultusunda, ilk resimden başlamak şartıyla, sırayla düşüncelerini ifade ederler. Ardından “ * ” kahraman-... numaralı resim” bağlamında en çok kişinin mutabık olduğu durumlar dikkate alınarak resimler ve kahramanlar eşleştirilir.

3.4.9.6. Zihinde canlandırma

Drama lideri, öğrencilere destanı okur. Ardından öğrenciler gözlerini kapatırlar ve drama lideri, öğrencilerden en çok etkilendikleri olayı düşünmelerini, meydana geliş ânını zihinlerinde canlandırmalarını; bu olayın meydana geldiği zamanı düşünmelerini ister. Öğrenciler de gün batımı mı, öğle sıcağı mı, sabahın erken saatleri mi, vb. şekilde düşünürler. Akabinde etkilendikleri olayla düşündükleri zaman dilimi arasında nasıl bir bağ kurduklarını ifade edip olayın meydana geldiği zamanı tasvir etmeye çalışırlar.

3.4.9.7. Resim yapma yoluyla drama

Bu çalışma bir önceki etkinlik olan zihinde canlandırma çalışmasının bir devamı niteliği taşımaktadır. Çünkü drama lideri, destanı öğrencilere okuduktan sonra yukarıdaki “zihinde canlandırma” etkinliğinde yapılan çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Ardından drama lideri, sınıfta en çok beğenilen tasvir çalışmasının resmini, öğrencilerin yapmasını ister ve resim çalışmasında da istedikleri tekniği ve boyayı kullanmakta özgür olduklarını belirtir.

Resim çalışması yapıldıktan sonra öğrenciler yaptıkları resim kâğıdının arkasına isimlerini ve numaralarını yazarlar.

Sonra öğrenciler, resimlerini sınıf duvarlarında sergilerler ve akabinde de sırayla resimleri incelerler, kendi resimleri dışında en çok beğendikleri resmi tespit ederler

3.4.9.8. Müzik yoluyla drama – dans yoluyla drama

Drama lideri, destanı öğrencilere okuduktan sonra öğrencilerden, bu destanda yer alan ve en çok etkilendikleri olayı tespit etmelerini ister. Öğrenciler sırayla en çok

etkilendikleri olayı ifade ederler. Drama lideri de öğrencilerin belirttikleri bu olayları yazı tahtasına yazar.

Ardından drama lideri, öğrencilerden bu olaylar içerisinde üç olayı seçmelerini ister. Öğrencilerin tercihleri doğrultusunda en çok etkilenilen üç olay seçilir ve öğrencilerin seçimlerine göre de öğrencilerden üç grup oluşturulur. Grup sayısı sınıf mevcuduna göre de drama liderinin insiyatifi doğrultusunda değiştirilebilir.

Üç grup oluşturulduktan ve öğrencilerin en çok etkilendikleri üç olay küçük kâğıtlara drama lideri tarafında yazılıp torbaya konulduktan sonra, her gruptan bir kişi torbadan çekiliş usulü ile bir olay seçer ve grubu ile birlikte, o olaya uygun müzik parçası ve dans figürleri oluştururlar ve oluşturdukları müzik parçası ile dans figürlerini arkadaşlarıyla paylaşırlar. Dinleyen ve izleyen öğrenciler de, çalışmanın hangi durumu, olayı anlattığını bulmaya çalışırlar.

3.4.9.9. Kukla draması (gölge kuklası)

Drama lideri tarafından destan, öğrencilere okunur. Öğrencilere drama lideri, destanda en çok etkilendikleri olayı sorar. Öğrenciler de sırayla destanda en çok etkilendikleri olayı belirtirler. Öğretmen en çok etkilendiklerini ifade ettikleri olayları yazı tahtasına yazar ve sonra öğrencilerden yazı tahtasında yazılı olan olaylardan üç tanesi seçerek küçük kâğıtlara yazmalarını ister. Öğrenciler kâğıtlara yazdıktan sonra hep beraber kâğıtlar incelenir ve en çok etkilenilen üç olay seçilir.

Drama lideri, daha sonra en çok beğenilen olayları seçen öğrencileri, beğenilerine göre bir araya getirerek üç grup oluşturur.

Drama lideri, en çok etkilenilen üç olayın ayrı ayrı yazıldığı kâğıtların yer aldığı torbadan, her gruptan bir üyenin birer kâğıt seçmesini ister.

Drama lideri, grupların kendilerine düşen olayları gölge kuklası tekniği ile canlandıracaklarını ve bu konuda kendilerine yardımcı olacağını belirtir.

Drama lideri, gölge kuklasının ne olduğunu, nasıl yapılacağını, ne tür araçlara ve gereçlere ihtiyaçları olacağını anlatır.

Ardından gruptaki öğrenciler kendi grup arkadaşları ile bir araya gelerek gölge kuklasında kendilerinin ihtiyaç duyacakları araç-gereç listesini oluştururlar, tespit ettikleri araç ve gereçleri temin edip kendi aralarında iş bölümü yaparak gölge kuklalarını yaparlar.

Drama lideri de, öğrencilerin gölge kuklalarını kullanabilecekleri ortamı hazırlamak için perde ve ampul sistemini oluşturur.

Gruplar gerekli hazırlık çalışmalarını bitirdikten sonra sırayla gölge kuklası tekniği ile drama çalışmalarını gerçekleştirirler.

3.4.10. Uşun Koca Oğlu Segrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey!

Uşun Koca adında birinin Eğrek ve Seğrek adında iki oğlu vardır. Eğrek, bir gün beyleri çiğneyip Kazan Bey'in karşısına gelir, oturur. Ters Uzamış adında bir bey ona kahramanlık göstermediğini, aç doyurmadığını, burada ne aradığını sorar. Eğrek, kahramanlık göstermenin hüner olduğunu öğrenince Kazan Handan akın diler. Kazan Han, kabul eder ve üç yüz er verip gönderir. Bu akın sırasında Eğrek esir düşer. Kardeşi Seğrek, onu kurtarmaya gider. Kâfirler, Eğrek'in kardeşini tanımadığı için bir tuzak kurmak isterler. Seğrek'in bir deli olduğunu, yoldan geçenlerin ekmeğine el uzattığını, bunun üstüne yürürse onu serbest bırakacaklarını söylerler. Eğrek gidince bu kişinin kardeşi olduğunu öğrenir. Kâfirleri yenerler ve yurtlarına dönerler.

3.4.10.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, tarafından destan, öğrencilere okunur. Daha sonra destandaki kahramanlar belirlenip yazı tahtasına yazılır:

- Uşun Koca
- Eğrek
- Segrek
- Uşun Koca'nın karısı-Bayındır Han
- Salur Kazan
- Ters Uzamış
- Üç yüz (temsilen üç kişi) mızraklı yiğit
- Kara Tekür
- Kara Tekür'ün casusu
- Altı yüz (temsilen altı kişi)kara elbiseli kâfir
- İki çocuk ki bir öksüz
- Segrek'in karısı yani ilk gelin
- İkinci gelin yani Eğrek'in karısı
- Altmış demir giyimli kâfir ki temsilen altı kişi
- Yüz demir giyimli kâfir ki temsilen on kişi
- Üç yüz kâfir ki temsilen üç kişi
- Dedem Korkut

(Yukarıdaki destanda yer alan altmış-yüz-üç yüz kişileri temsilen belirtilen üç-altı-on kişi sayısı sınıf sayısına göre drama lideri tarafından değiştirilebilir.)

Öğrenciler destanı dinleyip kahramanları belirledikten sonra bu kahramanları, kimlerin en iyi şekilde canlandırabileceğine birlikte karar verirler ve kahramanların karşılıklarına iki öğrenci adını yazarlar. Öğrencilerden ilk sırada yazılanlar bir araya gelerek rol oynama tekniğini kullanırlar ve drama çalışmasını yaparlar. Ardından ikinci sırada isimleri yazılı olanlar bir araya gelirler ve drama çalışmasını yaparlar.

Canlandırma çalışmalarından sonra roller öğrencilerin istekleri doğrultusunda değiştirilerek canlandırma çalışması tekrarlanır.

3.4.10.2. Doğaçlama

Öğrenciler, istedikleri arkadaşları ile bir araya gelerek grup oluşturduktan sonra drama lideri, destanı, öğrencilere okur. Ardından destandaki kahramanları yazı tahtasına öğrencilerin katılımıyla yazar:

- Uşun Koca
- Eğrek
- Segrek
- Uşun Koca'nın karısı
- Bayındır Han
- Salur Kazan
- Ters Uzamış
- Üç yüz (temsilen üç kişi) mızraklı yiğit
- Kara Tekür
- Kara Tekür'ün casusu
- Altı yüz (temsilen altı kişi)kara elbiseli kâfir
- İki çocuk ki bir öksüz
- Segrek'in karısı yani ilk gelin
- İkinci gelin yani Eğrek'in karısı
- Altmış demir giyimli kâfir ki temsilen altı kişi
- Yüz demir giyimli kâfir ki temsilen on kişi
- Üç yüz kâfir ki temsilen üç kişi
- Dedem Korkut

Drama lideri, destandaki kahramanlar içerisinde Segrek ile iki çocuğu çıkarır ve kahraman listesini öğrencilere sunar:

- Uşun Koca
- Eğrek
- Uşun Koca'nın karısı
- Bayındır Han
- Salur Kazan
- Ters Uzamış
- Üç yüz (temsilen üç kişi) mızraklı yiğit
- Kara Tekür
- Kara Tekür'ün casusu
- Altı yüz (temsilen altı kişi)kara elbiseli kâfir
- Segrek'in karısı yani ilk gelin
- İkinci gelin yani Eğrek'in karısı
- Altmış demir giyimli kâfir ki temsilen altı kişi
- Yüz demir giyimli kâfir ki temsilen on kişi
- Üç yüz kâfir ki temsilen üç kişi
- Dedem Korkut

Drama lideri, çıkarılan bu kahramanların yerine başka kişilerin yer alamayacağını ve var olan kahramanlarla destandaki olayların nasıl ilerleyebileceğini, destanın nasıl olabileceğini sorar. Öğrenciler soruya yanıtlarını verdikten sonra sınıftaki öğrenci sayısı dikkate alınarak kaç grup oluşturulabileceğini göz önüne alınıp en beğenilen iki ya da üç fikir öğrencilerin yardımıyla seçilir.

Drama lideri aynı fikri seçen öğrencileri bir araya getirerek grupların oluşmasına vesile olur. Grup içerisinde rol paylaşımları gerçekleştirip doğaçlama tekniği ile drama çalışması yapılır.

3.4.10.3. Pantomim

Drama lideri tarafından destan okunur ve öğrenciler, bu destanda yer alan kahramanları yazı tahtasına yazarlar:

- Uşun Koca
- Eğrek

- Segrek
- Uşun Koca'nın karısı
- Bayındır Han
- Salur Kazan
- Ters Uzamış
- Üç yüz (temsilen üç kişi) mızraklı yiğit
- Kara Tekür
- Kara Tekür'ün casusu
- Altı yüz (temsilen altı kişi)kara elbiseli kâfir
- İki çocuk ki bir öksüz
- Segrek'in karısı yani ilk gelin
- İkinci gelin yani Eğrek'in karısı
- Altmış demir giyimli kâfir ki temsilen altı kişi
- Yüz demir giyimli kâfir ki temsilen on kişi
- Üç yüz kâfir ki temsilen üç kişi
- Dedem Korkut

Daha sonra öğrenciler, bu kahramanları küçük kâğıtlara tek tek yazarlar ve bu kâğıtları katlayıp bir poşete koyarlar. Öğrenciler, sınıf listesine göre iki gruba ayrılırlar.

Her iki gruptan birer öğrenci, poşetten kâğıt seçip pandomim yoluyla kahramanları anlatmaya çalışırlar. Diğer gruptaki öğrenciler de bu kişinin kim olduğunu bulmaya çalışırlar. Bulurlarsa pandomim tekniğini kullanan gruba 10 puan, bulan gruba da 5 puan verilir. Çalışmanın sonunda puanlar toplanır ve birinci olan grup alkışlanır.

3.4.10.4. Paralel çalışma

Paralel çalışma tekniğinde “Uşun Koca Oğlu Segrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımı için Ek-4'e bakınız.

3.4.10.5. Duyusal algı çalışmaları

Bu duyusal algı çalışması destanda yer alan kahramanların söyledikleri cümlelerin yazılı oldukları küçük kâğıtlar yardımıyla yapılacaktır ya da bu cümlelerin yazı tahtasına yazılmasıyla gerçekleştirilecektir.

Öncelikle drama lideri, destanın yer aldığı metni öğrencilere dağıtır. Öğrenciler destan metnini okurlar. Ardından kendilerini en çok etkileyen cümleleri, drama liderinin dağıttığı kâğıtlara yazarlar ve bu kâğıtları bir torbaya koyarlar.

Torbadaki kâğıtlar karıştırıldıktan sonra öğrenciler, çektikleri kâğıttaki cümlelerin, hangi kahramana ait olduğunu bulup o kahramanın o anki duygu hâli içerisinde, o kahraman gibi, kâğıttaki cümleyi söylemeye çalışırlar. Aynı cümleyi söyleyen öğrencilerden hangisinin, cümledeki anlama ve söyleyen kahramana uygun bir şekilde söylediğini, oturan öğrenciler tespit etmeye çalışabilir. Bu cümle, daha önce belirtildiği gibi yazı tahtasına cümlelerin yazılması ve öğrencilerin parmak kaldırarak söz alıp cümleleri, anlamına ve kahramana uygun bir şekilde okumaya çalışması şeklinde de okunabilir.

3.4.10.6. Zihinde canlandırma ve resim yapma yoluyla drama

Drama lideri tarafından, öğrencilere destan okunduktan sonra öğrenciler, destanda yer alan kahramanları tespit ederler ve yazı tahtasına yazarlar:

- Uşun Koca
- Eğrek
- Segrek
- Uşun Koca'nın karısı
- Bayındır Han
- Salur Kazan
- Ters Uzamış
- Üç yüz (temsilen üç kişi) mızraklı yiğit
- Kara Tekür
- Kara Tekür'ün casusu
- Altı yüz (temsilen altı kişi)kara elbiseli kâfir
- İki çocuk ki bir öksüz
- Segrek'in karısı yani ilk gelin
- İkinci gelin yani Eğrek'in karısı
- Altmış demir giyimli kâfir ki temsilen altı kişi
- Yüz demir giyimli kâfir ki temsilen on kişi
- Üç yüz kâfir ki temsilen üç kişi

-Dedem Korkut

Ardından drama lideri, öğrencilerden gözlerini kapatmalarını ister ve bu destanı düşünmelerini rica eder. Birkaç dakika bekledikten sonra bu destanda yer alan ve en çok beğenmedikleri kahramanı zihinlerinde canlandırmalarını ister. Öğrenciler, zihinlerinde en beğenmedikleri kahramanı canlandırırlar ve gözlerini açıp beğenmedikleri kahramanı arkadaşlarına tarif edip resmini çizmeye çalışırlar.

Resimler, drama lideri tarafından karışık olarak bir araya getirilir ve geliş güzel içlerinden seçilen resimde anlatılmaya çalışılan kahramanı bulma çalışması yapılır. Resimdeki kahramanı bulan öğrenci, tanıdığı kahramanın destandaki kısacık bir rolünü canlandırır.

3.4.10.7. Müzik yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destanı okur ve öğrencilere destanda yer alan kahramanlardan en beğenmedikleri kahramanın kim olduğunu sorar. Drama lideri, öğrencilerden aldığı yanıtlardan sonra öğrencilerden beğenmedikleri kahramanlar için, beğenmedikleri hususları dikkate alarak bir kıtalık bir şarkı yazmalarını ister. Öğrenciler, beğenmedikleri kahramanı anlatan şarkılarını arkadaşları ile paylaşırlar. Ancak öğrencilerin yazdıkları şarkılarda kahramanlarının isimlerini vermemeleri gerekmektedir.

Şarkıyı dinleyen öğrenciler, şarkıda anlatılan kahramanı bulmaya çalışırlar. Bulan öğrenci, kahramanın destanda yer alan rollerinden kısa bir bölümü isterse canlandırır.

3.4.10.8. Dans yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destanı okur. Destanda beğenmedikleri kahramanın kendilerine hatırlattıkları kavramın ne olduğunu drama lideri sorar ve öğrencilerin yanıtlarını alır. Ardından öğrenciler, kendilerinin hatırladıkları kavramlara uygun dans figürleri oluşturmaya çalışırlar. İsterirse öğrenciler ikili ya da üçlü, vb. gruplar halinde hazırlanabilirler. Dans figürleri hazırlandıktan sonra öğrenciler, dans çalışmalarını arkadaşları ile paylaşırlar.

Dansı izleyen öğrenciler, yapılan dans figürlerinden yola çıkarak anlatılmak istenen kavramı, düşünceyi ya da kahramanı bulmaya çalışırlar.

3.4.10.9. Kukla draması (ip kuklası)

Öğrencilerin, istekleri doğrultusunda ikili ya da üçlü grupları oluşturacakları ve bu grupların destandan seçtikleri iki kahramanın kuklasını yapmaya karar verecekleri drama lideri tarafından belirtilir. Drama lideri, önce ip kuklasının nasıl yapılabileceğini anlatır, ardından da destanı, öğrencilere okur.

Gruplardaki öğrenciler, bu destan içerisinde yer alan kahramanlardan istedikleri iki kahramanı seçerler ve ip kuklası tekniğini kullanarak drama çalışmasını gerçekleştirirler.

3.4.11. Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz'un çıkardığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey!

Tırabuzan Tekür'ü Salur Kazana bir şahin gönderir. Salur Kazan şahinci başına haber vererek ava çıkacağını söyler. Av sırasında şahin, Toman'ın Kalesine iner. şahinin arkasından gittiği sırada Salur Kazanın uykusu gelir, 7 gün uyur. Toman, Salur Kazanın Oğuz beyi olduğunu öğrenince onu esir alır. Toman'ın eşinin isteği üzerine esir edildiği kuyudan ıkarılan Salur Kazandan kâfirleri övmesi istenir, ama o övmez. Kardeşinden ve oğlundan korkulduğu için Salur Kazan öldürülemez. Oğlu Uruz, Salur Kazanı kurtarmaya gelir. Kazan ile oğlu mücadele etmek zorunda bırakılırlar ve Uruz babasını yaralar. Tam bu sırada Kazan Bey, Uruz'a babası olduğunu açıklar ve Uruz, babasının elini öper, yurtlarına dönerler.

3.4.11.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri, tarafından destan, öğrencilere okunur. Daha sonra destandaki kahramanlar belirlenip yazı tahtasına yazılır ve öğretmen bu kahramanlara 1'den 15'e kadar gelişi güzel birer numara verir:

- Salur Kazan
- Tekür
- Tekür'ün karısı
- Uruz
- Uruz'un annesi
- Tomar
- Keşişler
- Salur Kazan'ın bindiği kafir
- Uruz'a gerçek babasını söyleyen kişi
- Alp Göne
- Beyrek
- Kara Göne
- Dönebilmez Dülek Evren
- Alp Rüstem
- Dedem Korkut

Öğrenciler 1'den 15'e kadar sayı seçerler ve seçtikleri sayıları söylerler. Drama lideri de öğrencilere söyledikleri sayılara karşılık gelen kahramanları belirtir. Öğrencilerden ilk söyleyenler bir araya gelerek rol oynama tekniğini kullanıp drama çalışmasını yaparlar. Ardından aynı sayıları tutan diğer öğrenciler bir araya gelerek rol oynama tekniğini kullanıp drama çalışmasını yaparlar.

3.4.11.2. Doğaçlama

Öğrenciler, istedikleri arkadaşları ile bir araya gelerek grup oluşturduktan sonra drama lideri, destanı, öğrencilere okur. Ardından destandaki kahramanları yazı tahtasına öğrencilerin katılımıyla yazar:

- Salur Kazan
- Tekür
- Tekür'ün karısı
- Uruz
- Uruz'un annesi
- Tomar
- Keşişler
- Salur Kazan'ın bindiği kafir
- Uruz'a gerçek babasını söyleyen kişi
- Alp Göne
- Beyrek
- Kara Göne
- Dönebilmez Dülek Evren
- Alp Rüstem
- Dedem Korkut

Drama lideri, öğrencilerden bu kahramanları kullanarak istedikleri şekilde destanı yeniden oluşturmalarını ister. Bu bağlamda öğrenciler, beğenmedikleri kahramanı çıkartabilirler, kahramanların rollerini değiştirebilirler.

Öğrenciler birlikte destanı oluşturduktan sonra rol paylaşımlarını kendi aralarında yapıp drama çalışmasını yaparlar.

3.4.11.3. Pandomim

Pandomim tekniğinde “Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz’un Çıkardığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımı için Ek-4’e bakınız.

3.4.11.4. Paralel çalışma

Drama lideri destanı, öğrencilere okur. Öğrencilerden destan içerisinde aynı anda gerçekleşen durumları tespit etmelerini ister. Öğrenciler bu durumları belirtirler ve drama lideri öğrencilerin belirttikleri durumları yazı tahtasına yazar:

- Kazan arkadaşları ile avdayken casusun Tomar’a haber vermesi
- Kazan kuyuda iken Tekür’ün karısının Tekür’e durumu anlatması
- Uruz askerleri ile babasını kurtarmaya giderken Tekür’ün askerleri ile ne yapacaklarına karar vermeleri
- Uruz’un annesi ile konuşurken Kazan’ın hapis anındaki durumu ve hissettikleri
- Uruz ile Kazan ile görüşürken Uruz ile gelenlerin durumu izlemeleri
- vb.

Drama lideri, öğrencilerin küçük bir grup içerisinde kendi rollerini gerçekleştirmeye çalışırken daha büyük bir grup içerisinde de aynı zamanda bir rol içerisinde olduklarını hatırlatıp bu durumun altını önemle çizer. Sonra öğrenciler, kendi istekleri doğrultusunda istedikleri rolleri seçerek paralel çalışma tekniğini kullanarak drama çalışmasını gerçekleştirirler.

3.4.11.5. Duyusal algı çalışmaları

Duyusal algı çalışmasında görme duyusu ön plana alınacaktır. Drama lideri, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerden destan içerisinde yer alan kahramanları bulmalarını ister ve onların katılımları ile kahramanları yazı tahtasına yazar:

- Salur Kazan
- Tekür
- Tekür’ün karısı
- Uruz
- Uruz’un annesi
- Tomar
- Keşişler

- Salur Kazan'ın bindiği kafir
- Uruz'a gerçek babasını söyleyen kişi
- Alp Göne
- Beyrek
- Kara Göne
- Dönebilmez Dülek Evren
- Alp Rüstem
- Dedem Korkut

Bu destanda yer alan ve yazı tahtasına yazılan bu kahramanların rollerini canlandırma esnasında yüzlerinde yer alması gereken ifadelerin neler olması gerektiğini drama lideri, öğrencilere sorar. Öğrenciler, bu soruya örnekler vererek yanıtlarlar. Öğrencilerin belirttikleri bu durumlar, ilgili kahraman adının yanına yazı tahtasında yazılır. Sonra sınıf listesinden gelişi güzel seçilerek yazı tahtasına yazılan kahramanların ve buldukları durumların anlatımında kullanılacak yüz ifadelerini, öğrenciler mimikleriyle ifade ederler; izleyen öğrenciler de yapılan bu çalışmadan hareketle kahramanı ve bulunduğu durumu bulmaya çalışırlar.

3.4.11.6. Zihinde canlandırma ve resim yapma yoluyla drama

Drama lideri tarafından, öğrencilere destan okunur. Okunduktan sonra drama lideri, öğrencilere bu destanda yer alan kahramanların kimler olduğunu sorar ve bu kahramanları yazı tahtasına yazar:

- Salur Kazan
- Tekür
- Tekür'ün karısı
- Uruz
- Uruz'un annesi
- Tomar
- Keşişler
- Salur Kazan'ın bindiği kafir
- Uruz'a gerçek babasını söyleyen kişi
- Alp Göne
- Beyrek

- Kara Göne
- Dönebilmez Dülek Evren
- Alp Rüstem
- Dedem Korkut

Ardından drama lideri, öğrencilerden gözlerini kapatmalarını ve bu destanı düşünmelerini rica eder; birkaç dakika bekledikten sonra bu destanda yer alan ve en çok beğendikleri kahramanı zihinlerinde canlandırmalarını ister. Öğrenciler, zihinlerinde en beğendikleri kahramanı canlandırırlar ve gözlerini açıp beğendikleri kahramanı arkadaşlarına tarif etmeye çalışırlar ve yaptıkları tarifler doğrultusunda beğendikleri kahramanı, resmetmeye çalışırlar. Öğrencilerin, beğendikleri kahramanın resmini yapmaya çalışırken istedikleri tekniği ve araç-gereçleri kullanabilmeleri söz konusudur.

Resimler, drama lideri tarafından karışık olarak bir araya getirilir ve geliş güzel içlerinden seçilen resimde anlatılmaya çalışılan kahramanı bulma çalışması yapılır. Resimdeki kahramanı bulan öğrenci, tanıdığı kahramanın destandaki kısacık bir rolünü canlandırabilir.

3.4.11.7. Müzik yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destanı okur ve öğrencilere destanda yer alan kahramanlardan en beğendikleri kahramanın kim olduğunu sorar. Drama lideri, öğrencilerden aldığı yanıtlardan sonra öğrencilerden, sevip beğendikleri kahramana, beğendikleri hususları dikkate alarak bir kıtalık bir şarkı yazmalarını ister. Öğrenciler, beğendikleri kahramanı anlatan şarkılarını arkadaşları ile paylaşırlar. Ancak öğrencilerin oluşturdukları şarkılarda kahramanlarının isimlerini vermemeleri gerekmektedir.

Şarkıyı dinleyen öğrenciler, şarkıda anlatılan kahramanı bulmaya çalışırlar ve bulan öğrenci, kahramanın destanda yer alan rollerinden kısa bir bölümü canlandırır.

3.4.11.8. Dans yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destanı okur ve destanın kendilerine hatırlattıkları kavramların neler olduğunu sorup öğrencilerin yanıtlarını alır. Ardından öğrenciler, kendilerinin hatırladıkları kavramlara uygun dans figürleri oluşturmaya çalışırlar.

İsterlerse öğrenciler ikili ya da üçlü, vb. gruplar halinde hazırlanabilirler. Dans figürleri hazırlandıktan sonra öğrenciler, dans çalışmalarını arkadaşları ile paylaşırlar.

Dansı izleyen öğrenciler, yapılan dansın figürlerinden yola çıkarak anlatılmak istenen kavramı ya da düşünceyi bulmaya çalışırlar.

3.4.11.9. Kukla draması (el kuklası)

Drama liderinin açıklamaları doğrultusunda öğrenciler, gruplar oluştururlar. Bu gruplar, destandan seçtikleri iki kahramanın kuklasını yapmaya karar verirler.

Drama lideri, önce el kuklasının nasıl yapılabileceğini anlatır, ardından da destanı, öğrencilere okur.

Gruplardaki öğrenciler, bu destan içerisinde yer alan kahramanlardan istedikleri iki kahramanı seçerler ve bu kahramanın el kuklasını yapmak için gerekli araç ve gereçlerin neler olduğuna karar verirler.

El kuklaları bittikten sonra öğrenciler yaptıkları kuklalar yardımıyla seçtikleri kahramanları dramatize etmeye çalışırlar.

3.4.12. İç Oğuz Dış Oğuz Asi Olup Beyrek'in Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey!

Kazan 3 yılda bir İç ve Dış Oğuz beylerini toplar, helallisini alır, nesi var nesi yoksa yağmalatırdı. Yine Kazan'ın evini yağmalattığı bir zaman Dış Oğuz beyleri gelmez, İç Oğuz beyleri yağma eder. Bunun üzerine Dış Oğuz beyleri Kazan'a düşman olur. Kılbaş adında bir bey, Dış Oğuz beylerinden Aruz'un evine gider ve Dış Oğuz beylerinin Kazan Han'a kin beslediğini öğrenir. Kılbaş gittikten sonra Dış Oğuz beyleri yemin eder, Beyrek'in de bu yemine katılmasını yoksa öldürüleceğini söylerler. Beyrek, kabul etmez, ancak Dış Oğuz beyleri de Beyrek'e kıyamaz. Aruz Bey, Beyrek'in sağ uyluğunu keser. Beyrek öleceğini anlayınca Kazan Han'a kanını yerde bırakmamasını vasiyet eder. Kazan Bey bunun üzerine İç Oğuz beylerini toplayarak Aruz'un evini yağmalar, gereken cezayı verir. Kazan, Dış Oğuz beylerini affeder...

3.4.12.1. Rol oynama ve rol değiştirme - öykü / olay canlandırma

Drama lideri tarafından destan, öğrencilere okunur. Daha sonra destandaki kahramanlar belirlenip kâğıtlara yazılır:

- Kazan
- Aruz
- Emen
- Kılbaş
- Alp Rüstem
- Dönebilmez Dülek Evren
- Beyrek
- Ters Uzamış
- Ense Koca oğlu Okçu
- Borular çalanlar (en az 2 kişi)
- Kara Göne
- Dedem Korkut

Öğrenci sayısına göre kâğıtlar bir torbanın içerisine konulur ki bu kâğıtların sadece 13 tanesinde kahraman ismi bulunmaktadır. Öğrenciler, torbadan sırayla kâğıt alırlar ve rollerini öğrenirler. Sonra destan dramatize edilir. Diğer öğrenciler de, aynı yöntemle rollerini belirleyip destanı dramatize ederler.

Destan içerisindeki deyişler yazı tahtasına öğretmen tarafından yazılır ve önce bu deyişleri söyleyen kahraman rolünü oynayanlar sınıfta bir araya gelip yazı tahtasında yazılı olan deyişleri söylerler; sonra sınıftaki diğer öğrenciler söylerler. Ardından da içlerinden en güzel söyleyen kişi alkışlanır. Bu etkinlik, ifadelerinde başka deyişlerin de olduğu kahramanların canlandırılmasında da kullanılır; böylece rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

3.4.12.2. Doğaçlama

Drama lideri destanı, öğrencilere dağıtıp okumalarını ister. Ardından

-Bu destanda siz Aruz'un ya da Emen'in yerinde olsaydınız, destanın sonunda nasıl davranırdınız?

-Beyrek'in yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız?

-Sizce bu destanda en cesur insan kimdir? Niçin?

-Siz Kazan'ın yerinde olsaydınız ve Kılbaş size haberi getirseydi nasıl davranırdınız? vb. sorulardan istenilenler seçilerek doğaçlama çalışmaları yapılır.

Aynı soruya yanıt olarak doğaçlama çalışmaları farklı kişiler tarafından da yapılabilir.

3.4.12.3. Pandomim

Drama lideri tarafından destanı dinleyen öğrenciler, destan içerisindeki istedikleri durumları tespit ederler ve drama lideri destan içerisindeki bu durumları aşağıdaki gibi yazı tahtasına yazar:

-Kazan ile Kılbaş arasındaki iletişim

-Aruz ile Kılbaş arasındaki iletişim

-Beyrek ile Aruz ve arkadaşlarının iletişimi

-Beyrek'in yaralanmış hâli

-Kara Göne ile Kazan'ın iletişimi

-Kazan ile Aruz arasındaki iletişim

-Destanın sonunda gelen Dede Korkut'un anlattıkları, vb.

Daha sonra drama lideri yapılacak çalışmayı anlatır. Bu doğrultuda isteyen öğrenci, yazı tahtasındaki bu durumlardan birini, konuşmadan-yazmadan, sadece

hareketlerle (sessiz sinema oyunu gibi) canlandırır. Oturan öğrenciler de, canlandırılan bu durumu bulmaya çalışırlar.

3.4.12.4. Paralel çalışma

Drama lideri, destanı öğrencilere okur. Öğrencilerin canlandırma çalışmasını yapmadan önce, öğrencilerin dikkat etmeleri gereken noktaları (aynı anda meydana gelen durumlar gibi) belirtir. Akabinde destan içerisinde aynı anda meydana gelen durumlar yazı tahtasına yazılır:

“İç Oğuz beylerinin Kazan’ın evini yağmalarken Dış Oğuz beylerinin kendi yerlerinde bulunmaktadırlar.

Kazan ile Kılbaş konuşurken Dış Oğuz beyleri Aruz’un başkanlığında birbirleriyle konuşurlar.

Aruz’un başkanlığında Beyrek ile Dış Oğuz beyleri konuşurken Kazan’ın ve çevresindekilerin durumdan habersiz olarak günlük yaşamlarına devam etmeleri...”

Öğrenciler küçük bir grup içerisinde kendi rollerini gerçekleştirmeye çalışırken daha büyük bir grup içerisinde de olduklarına dikkat etmeye çalışırlar.

3.4.12.5. Duyusal algı çalışmaları

Duyusal algı çalışması tekniğinde “İç Oğuz Dış Oğuz’ a Âsi Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destanın kullanımı için Ek-4’e bakınız.

3.4.12.6. Zihinde canlandırma ve resim yapma yoluyla drama

Drama lideri tarafından, öğrencilere destan okunur. Okunduktan sonra drama lideri ile öğrenciler tarafından, destandaki

-Kazan ile Kılbaş arasındaki iletişim

-Aruz ile Kılbaş arasındaki iletişim

-Beyrek ile Aruz ve arkadaşlarının iletişimi

-Beyrek’in yaralanmış hâli

-Kara Göne ile Kazan’ın iletişimi

-Kazan ile Aruz arasındaki iletişim

-Destanın sonunda gelen Dede Korkut’un anlattıkları gibi çeşitli iletişimler ya da durumlar tespit edilir ve kâğıtlara yazılır. Bunlara karışık bir şekilde numara verilir.

Öğrencilerden de 1'den 7'ye kadar bir sayı tutmaları istenir; daha sonra öğrenciler, tuttukları sayıya göre bir araya gelirler.1 sayısını tutanlar, 2 sayısını tutanlar gibi.

Drama lideri, sayılara karşılık gelen durumların ya da iletişimlerin neler olduğunu belirtir. Öğrenciler, tuttukları sayı doğrultusunda, kendilerine düşen iletişim ya da durumun mekânını zihinlerinde canlandırmaya çalışırlar ve ardından da arkadaşlarıyla paylaşırlar. Akabinde resim yoluyla drama tekniğine geçilir ve zihinlerinde canlandırdıkları mekânları öğrenciler, istedikleri araç-gereçleri kullanarak resmetmeye çalışırlar ve resimlerinin arkasına isimlerini yazarlar.

Resimler karışık olarak bir araya getirilir ve gelişi güzel içlerinden seçilen resimde ne anlatıldığı bulunmaya çalışılır. En sonunda ise resmi yapan öğrenci kalkarak resminde anlatmak istediklerini ifade etmeye çalışır.

3.4.12.7. Müzik yoluyla drama

Öğrenciler, sınıf listesindeki sıralamaya göre altı gruba ayrılırlar. Ardından drama lideri, destanı öğrencilere okur. Destan içerisindeki deyişler kâğıtlara öğrencilerin yardımıyla yazılır. Daha önce oluşturulan altı öğrenci grubu, çektikleri kâğıttaki deyişin ifadesine ve anlamına uygun bir melodi oluşturmaya çalışır ve daha sonra diğer arkadaşlarıyla paylaşırlar.

3.4.12.8. Dans yoluyla drama

Drama lideri, öğrencilere destanı okur. Öğrenciler, öğretmenin önceden hazırladığı kâğıtlardan birer tane çekerler ve aynı deyişi çekenler istekleri doğrultusunda, ister bireysel olarak ister grup şeklinde, kâğıtta yer alan deyişteki duyguları dans ederek anlatmaya çalışırlar.

Dansı izleyen diğer öğrenciler de, hangi deyişin anlatıldığını bulmaya çalışırlar.

3.4.12.9. Kukla draması (çomak kuklası)

Öğrenciler, sınıf listesindeki sıralamaya göre ikili gruplara ayrılırlar ve drama lideri destanı öğrencilere okur. Daha sonra ikili gruplardaki öğrenciler, bu destan içerisinde yer alan deyişlerin yer aldığı kâğıtlardan birer tane seçerler. Seçilen deyişe uygun olarak drama liderlerinin daha önce yaptığı açıklamaları dikkate alıp getirdikleri

karton, makas, boya kalemleri, ip, küçük çıtalar, vb. kullanarak omak kuklalarını yaparlar.

omak kuklaları bittikten sonra öğrenciler yaptıkları kuklalar yardımıyla kendilerine düşen deyişini canlandırmaya çalışırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. İLKÖĞRETİM 5. SINIFLARDA DRAMA TEKNİKLERİNİ

UYGULAMA ÇALIŞMALARI

4.1. Öneri Etkinlik Plan Örneklerini Uygulama Çalışmaları

Erzurum genelinde 4 ve 5. sınıf öğretmenlerine yönelik yapılan anket çalışmasında elde ettiğimiz veriler, öğretmenlerimizin drama teknikleri ve tekniklere uygun materyal bulma, geliştirme konusunda zorluk çektiklerini ortaya koymuştur. Materyal geliştirme, uyarlama, üretme hususunda zengin bir saha olan ‘drama’ın sağladığı olanaklardan yararlanmak amacıyla, bu bölümde, edebî ürünlerimizden Dede Korkut Hikâyeleri drama tekniklerinde kullanılmıştır. Bu amaçla hikâyelerin kullanıldığı drama teknikleri, birer öneri etkinlik plan örneği dâhilinde işlenmiştir. Buna göre, on iki Dede Korkut Hikâyesi, on bir drama tekniğinde kullanılmaya çalışılmıştır. Elde ettiğimiz örnek teknik uygulamaları arasından rastgele örneklem yöntemiyle dokuz tanesi belirlenmiş ve her birine öneri etkinlik plan örneği geliştirilmiştir. Örnek teşkil etmesi amacıyla her öneri etkinlik plan örneğinde, farklı drama tekniğine yer verilmiştir.

Geliştirilen dokuz öneri etkinlik plan örneği, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Erzurum il merkezindeki BSİÖO olmayan ilköğretim okullarından rastgele örneklem yöntemiyle belirlenen dokuz ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Bu uygulama çalışmalarının yapıldığı ilköğretim okulları ve yapılan etkinlik örnekleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo.14: Öneri Etkinlik Plan Örneklerinin
Uygulandığı İlköğretim Okulları

UYGULAMALARIN YAPILDIĞI İLKÖĞRETİM OKULLARI	UYGULANAN ETKİNLİKLER
Haşim İşcan İ.Ö.O.	1. Etkinlik Örneği
Mehmetçik İ.Ö.O.	2. Etkinlik Örneği
Veyis Efendi İ.Ö.O.	3. Etkinlik Örneği
Edip Somunoğlu İ.Ö.O.	4. Etkinlik Örneği
Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O.	5. Etkinlik Örneği
Ertuğrul Gazi İ.Ö.O.	6. Etkinlik Örneği
Alparslan İ.Ö.O.	7. Etkinlik Örneği
Evliya Çelebi İ.Ö.O.	8. Etkinlik Örneği
A.Şerif Beygu İ.Ö.O.	9. Etkinlik Örneği

Bu ilköğretim okullarında uygulanan etkinlik örnekleri, sınıf öğretmenlerine bir ders planı olarak sunulmuş ve planın, öneri etkinlik plan örneği olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle planlar, sınıf öğretmenin inisiyatifi düşünülerek esnek bırakılmıştır. Bu sayede öneri durumunda olan plan örneklerinin, sınıf öğretmenlerinin de katkılarıyla geliştirilebileceği hedeflenmiştir.

Her plan örneğinin, kendi içinde özgünlüğünü sağlamak ve drama tekniklerinin kullanımına örnek teşkil etmesi amacıyla, her planda farklı drama tekniğine, farklı ölçme değerlendirme çalışmalarına yer verilmiştir. Planlarda yer alan kazanımlar ve ölçme değerlendirme çalışmaları için İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuz kitabı dikkate alınmıştır.

Dede Korkut Hikâyelerinin birbirinden farklı drama tekniğiyle bulunduğu öneri etkinlik plan örnekleri, yukarıda adı geçen ilköğretim okullarında uygulanmış, elde edilen veriler ve alınan görüşler ışığında yapılan değerlendirmelere her plan örneğinin sonunda yer verilmiştir.

4.1.1. Öneri 1. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 1

Etkinliğin Adı: Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Türkçe’yi etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, empati kurma, katılım ve iş birliği, iletişim, bedenini kullanma

Kazanım: 10. Geçmiş ve günümüzdeki yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta canlandırır.

Teknik: Rol oynama ve rol değiştirme, öykü-olay canlandırma teknikleri

Materyal ve Kaynaklar: “Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, kahraman isimlerinin yazılı olduğu karton, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağıttıktan sonra, öğrenciler daha önceden okumuş oldukları bu destan metnini gözden geçirirler.

Daha sonra masanın üzerine büyük bir renkli kutu, drama lideri tarafından konarak öğrencilere gösterilir. Kutunun kapağının üstünden sınıftaki öğrenci sayısı kadar ip sarkmaktadır.

Drama lideri kutunun, balıkların bulunduğu küçük bir göl olduğunu ve iplerin de olta olduğunu belirtir; öğrencilerin de bu oltalardan istediğini tutarak balık avına çıkmalarını istediğini ifade eder.

Öğrenciler sırayla balık avlamak için iplerden birini çekerler ve balık tutarlar.

Her ipin ucundaki balığın üzerinde, bu destan içerisinde yer alan ve aşağıda belirtilen kahraman isimlerinden biri yazılı bulunmaktadır ve herkes kendi balığının üzerindeki kahramanın rolünü üstlenecektir:

-Kanglı Koca

-Kanglı Koca’nın hanımı

-Kan Turalı

-Selcen Hatun

- 40 yiğidi temsilen 4 kişi
- Selcen Hatun'un yanında 4 kız
- Tekür
- Demir zincirli boğa canavarı
- Aslan canavarı
- Erkek deve canavarı
- Tekür' ün kardeşi oğlu
- Altı yüz kâfiri temsilen 6 kişi
- Dede Korkut

Bu şekilde roller dağıtılır ve destan gerekirse bir kez daha okunup destanı canlandırma çalışması yapılır.

Drama çalışmasının değerlendirilmesi öğrencilerle birlikte yapıldıktan sonra aynı yöntemle roller değiştirilir ve tekrar dramatize edilir. Ancak aynı rol kendisine çıkan çocuklar, durumu drama liderine iletir. Bu durumda drama lideri, o öğrencinin tekrar kutudan başka bir balık seçmesine izin verir.

Bu şekilde roller dağıtıldıktan ve yine bu yöntemle roller değiştirildikten sonra drama çalışması yapılarak rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

DEĞERLENDİRME:

Drama lideri tarafından 8 dk içerisinde cevaplandırılmak üzere öğrencilere dağıtılan çalışma kâğıdında öğrencilerin verdikleri yanıtlar ve öğrencilerin derse katılımları ile ders içerisindeki performansları dikkate alınarak değerlendirme çalışması yapılacaktır:

Çalışma Yaprağı

1-Kan Turalı, kendine nasıl bir hayat arkadaşı, yani eş istiyor?

- a) Yiğit bahadır bir kız
b) Güzel bir kız
c) Türkmen kızı
d) Güzel yemek yapan bir kız

2-Bu destana göre evlenmek isteyen kişi, eşini nasıl seçiyor?

- a) Babasının dediği kişi ile evleniyor b) Annesinin dediği kişi ile evleniyor
c) İsteddiği özelliklere sahip kız arıyor d) Hiçbiri

3-Sizce Kan Turalı'nın üç canavarla yaptığı mücadeleyi kazanmasını sağlayan nedir?

- a) Yiğit olması
b) Başaracağına inanması
c) Kendine güvenmesi
d) Hepsi

4-“uykuda, kopuz, at ” kelimelerini aşağıdaki uygun boşluklara yerleştiriniz.

-Bu destana göre Türklerin hayatındaki en önemli hayvanve en çok kullanılan müzik âleti dedur.

-Bu destana göre Oğuz yiğitlerine ne kaza gelsegelirdi.

5-A sütunundaki kelimeleri, B sütunundaki kahramanların özelliklerini dikkate alarak eşleştiriniz.

A Sütunu

- a)Yiğit
b)Üzgün
c)Sözünde durmayan

B Sütunu

- ()Tekür
()Kan Turalı
()Kan Turalı'nın babası Kanglı Koca

6-Tırabuzan şehri, size hangi şehrimizi hatırlatıyor?

7-Siz, Kan Turalı'nın yerinde olsaydınız, Tırabuzan'a gider miydiniz, nasıl davranırdınız?

4.1.2. Öneri 1. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Bu öneri etkinlik plan örneğinde, teknik olarak rol oynama ve rol değiştirme, öykü – olay canlandırma teknikleri; materyal olarak “Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı” adlı destan kullanılmıştır. Hazırlanan öneri etkinlik plan örneği, Haşim İşcan İ.Ö.Okulunda 5-E sınıfında, şube öğretmeni gözetiminde uygulanmıştır.

Öneri etkinlik plan örneği, MEB’ nın hazırladığı “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu doğrultuda da “Tarihte Yaşam Kültürü” temasında yer alan 11. maddeye; yani “*Geçmiş ve günümüze ait yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta canlandırır*”²²³ kazanımına yer verilmiştir. Öneri etkinlik plan örneği hazırlama sürecinde, çocukların yaş grupları ve etkinliğin bir ders süresi içerisinde uygulanabilmesi gibi hususlar dikkate alınmıştır ve uygulama yapılacak sınıfın rehber öğretmeni ile bir hafta öncesinden görüşülerek uygulanacak öneri etkinlik plan örneği, sınıf öğretmenine verilmiştir. Etkinlik üzerinde sınıf öğretmeni ile fikir alışverişinde bulunmuş, ayrıntılı bir şekilde uygulama çalışması hakkında konuşulmuştur. Bu görüşmeler doğrultusunda, bir hafta öncesinden, materyal olarak kullanılan destan metinleri, kahraman isimlerinin yazılı olduğu kartondan yapılmış balık modelleri ve yine kartondan yapılmış göl modeli, sınıf öğretmenine teslim edilmiştir. Sınıf öğretmeni ise, materyal olarak kullanılacak destan metin örneklerini, bir gün öncesinden öğrencilerine vermiştir. Böylece öğrenciler, destanı bilerek, destan hakkında bilgi sahibi olarak drama çalışmasına katılmışlardır.

Etkinliğin uygulanmasından önceki aşamada yapılan tüm bu çalışmaların ve öneri etkinlik plan örneğinin hazırlanma sürecinde dikkate alınan hususların, uygulama aşamasında aksaklıkların yaşanmamasında son derece etkili olduğu gözlenmiştir. Nitekim öneri etkinlik plan örneği bir ders saati içerisinde, plan örneğine uygun bir şekilde uygulanmıştır. Bu da, iyi bir etkinlik planı hazırlandığı takdirde, bir ders saati süresi içerisinde drama çalışmalarının yapılabildiğini göstermektedir. Başka bir ifadeyle, drama çalışmaları planlı bir şekilde aşama aşama gerçekleştirildiği takdirde, ders saatlerinin, drama tekniklerini kullanmada problem oluşturmadığını ve hatta bu tür uygulama çalışmalarının, dersi verimli kıldığını göstermektedir.

²²³ bk. MEB, İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 2006, s. 38

Nitekim etkinliği uygulayan sınıf öğretmeni, öneri etkinlik plan örneğinin, başarıyla uygulandığını; öğrencilerin ders süresi içerisinde ilgi ve katılım düzeylerinden çok memnun olduğunu; hatta öğrencilerin ilgi düzeylerinin, beklediğinin üstünde olduğunu ve bu tür örnek etkinlik plan örneklerinin, çocukların sosyalleşmesinde de büyük rol oynayabileceğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmeninin bu etkinlik sonrasındaki yaklaşımı ve ifadeleri, drama tekniklerinin, öğrenciler üzerindeki önemli etkisini bir kere daha gözler önüne sermiştir.

Nitekim öneri etkinlik plan örneğindeki ölçme-değerlendirme aşaması da, etkinliğin başarıyla uygulandığını, ne kadar verim alındığını bizlere gösteren bir başka pencere niteliği taşımaktadır. Bu aşamada, öğrencilere çalışma kâğıtları dağıtılmıştır. Bu çalışma kâğıtlarında, öğrencilerin verdikleri yanıtlar aşığıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.15: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar

Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar				
		Doğru Yanıt Sayısı	Yanlış Yanıt Sayısı	Yanıtlanmama Sayısı
1. Soru	f	36	3	0
	%	92, 3	7, 69	0
2. Soru	f	37	2	0
	%	94, 87	5, 12	0
3. Soru	f	26	11	2
	%	66, 66	28, 2	5, 12
4. Soru	f	39	0	0
	%	100	0	0
5. Soru	f	39	0	0
	%	100	0	0
6. Soru	f	35	0	4
	%	89, 74	0	10, 25
7. Soru (Açık uçlu)		Verilen yanıtlar, öğrencilerin, plan örneğindeki eleştirel düşünme ve empati kurma gibi temel becerileri kullanarak soruyu yanıtladıklarını göstermektedir.		
Etkinliğe Katılan Öğrenci Sayısı				39

Bu tablodan da anlaşılacağı üzere, öğrencilerde istenen kazanımın ve temel becerilerin gerçekleştiği görölmektedir. Bu da, drama tekniklerinin, kazanımların gerçekleşmesindeki etkin rolünü göstermektedir. Ayrıca bu drama tekniği sayesinde,

Dede Korkut Hikâyelerindeki soyut kavramların somutlaştığı ve görsel hale geldiği görülmektedir. Bu doğrultuda da geçmişteki ve günümüzdeki yaşam kültürüne ait özelliklerin kolay bir şekilde kavranması sağlanmıştır.

Bu etkinlik plan örneğinin başarıyla uygulanması, drama tekniğinin kendine özgü ruhundaki işlevselliği göstermektedir. Çünkü sınıf öğretmenin rehberliğinde elde edilen bilgilere göre, etkinliğin uygulandığı sınıftaki öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde eksiklikler bulunmaktaydı. Yine sınıf öğretmenin yaptığı çevre incelemesi doğrultusunda verdiği bilgiler, çevre şartlarının da, okuldaki eğitim-öğretim çalışmalarına olumlu katkı sağlayıcı nitelik göstermediğini gözler önüne sermektedir. Ayrıca bu etkinliği uygulayan ve mesleğindeki kıdem yılı olarak da “10-15 yıl arası” seçeneğini işaretleyen sınıf öğretmeni, lisans öğreniminde “drama” başlıklı herhangi bir ders almadığını, yine bu başlık altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmadığını; bu konu hakkında da kısmen bir araştırma yaptığını ifade etmiştir. Yine bu etkinliğin uygulandığı ortamın, donanım ve fiziki açıdan, kısmen yeterlilik gösterdiği, sınıf mevcudunun kalabalık olduğu ve öğrencilerin sosyo-kültürel durumlarının yüksek olmadığı sınıf öğretmeni tarafından ifade edilmiştir. Uygulama çalışmasında kullanılan materyallerin ve kaynakların ise, kolaylıkla bulunup uygulanabilecek kaynak ve materyaller olduğunu ve pahalı da olmadıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, çevre şartları, vb. hususlar ne olursa olsun, etkinlik plan örnekleri hazırlanıp Dede Korkut Hikâyeleri gibi edebî ürünler kullanılarak drama tekniklerinden yararlanılabilir ve drama tekniklerinin kullanıldığı çalışmalarda pahalı kaynak ve materyallere ihtiyaç yoktur.

4.1.3. Öneri 2. etkinlik plan örneği

Etkinliğin Adı: Begil Oğlu Emre Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Türkçe'yi etkili ve güzel kullanma, yaratıcı düşünme, problem çözme, eleştirel düşünme, katılım ve iş birliği,

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Doğaçlama tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Begil Oğlu Emre Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri, destanı belli bir noktaya (Muharrem Ergin'in Dede Korkut Kitabı'nın 171. sf. na kadar ki bu destanın öğrencilerin yaş grubu seviyesi dikkate alınarak sadeleştirilmiş hali kullanılacaktır.) kadar okur. Ardından öğrencilerden bu destanı tamamlamalarını ister veya “Sizce bu destan nasıl bitmiştir?”, “Siz bu destanı nasıl bitirirsiniz?” gibi soruları öğrencilere yöneltilip öğrencilerin düşünmelerini ister.

Sonra en az iki numara rast gele sınıf listesinden seçilir ve o numaraların sahibi olan öğrencilerin fikirlerinin doğaçlama tekniği ile kullanılacağı belirtilir.

Bu öğrenciler de, oluşturdukları destan sonuçlarını dramatize etmek için gerekli rol arkadaşlarını sırayla, kendileri seçerler; ancak grup içerisine seçilen kişilerden kimin hangi rolü oynayacağına gruptaki tüm öğrenciler birlikte karar verirler.

Daha sonra da bu gruptaki öğrenciler, doğaçlama tekniğini kullanarak drama çalışması yaparlar. İzleyen öğrenciler de bu gruplardan en çok beğendikleri grubu seçip alkışlarlar.

DEĞERLENDİRME: Öğrencilerin aşağıdaki sorulara sözlü olarak verdikleri yanıtlar ve akran değerlendirme formları dikkate alınarak değerlendirme yapılacaktır:

Sınıf Mevcudu:	Doğru Cevap Sayısı	Yanlış Cevap Sayısı
Sorular		
1-Begil, neden Bayındır Han'a darıldı?		
2-Bu destana göre Türkler, hangi âletlerle kendilerini koruyorlar ?		
3-Sizce Begil, yanlış düşündüğü için mi böyle bir kaza başına geldi?		
4-Begil adlı kahramandan öğrendiğimize göre, eski atalarımız nasıl avlanırlarmış?		
5-“Otuz iki dişten çıkan bütün yurda yayıldı.” sizce ne demek?		
6-Begil'in yerinde olsaydınız hem Bayındır Han'a küsüp hem Bayındır Han'dan yardım ister miydiniz?		
7-Begil'in bu duruma düşmesi, bizlere nasıl bir nasihat verme niteliği taşımaktadır?		

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Grup Adı:

Etkinlik Adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form, diğer grubun çalışmasını değerlendirmek için hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen puanı, toplam puan bölümüne yazınız.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	5 Çok iyi	3 Orta	1 Zayıf
1. Canlandırma çalışmaları			
2. Güzel konuşma becerisi			
3. Gruptaki işbirliği			
4. Destanın sonu			
Toplam Puan			

4.1.4. Öneri 2. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Teknik olarak doğaçlama tekniğinin, materyal olarak da “Begil Oğlu Emre Destanı”nın kullanıldığı bu öneri etkinlik plan örneği, Mehmetçik İ.Ö.Okulunda 5-D sınıfında şube öğretmeni tarafından uygulanmıştır.

Öneri 1. etkinlik plan örneğinde de belirtildiği gibi, bu öneri etkinlik plan örneği hazırlanırken MEB tarafından yayımlanmış olan “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınmıştır. Bu bağlamda, “Tarihte Yaşam Kültürü” teması içerisinde ve “*Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.*”²²⁴ kazanımı ile “Türkçe’yi etkili ve güzel kullanma, yaratıcı düşünme, problem çözme, eleştirel düşünme, katılım ve iş birliği” temel becerileri dikkate alınarak öneri etkinlik plan örneği hazırlanmıştır.

Uygulama çalışmasından bir hafta önce şube öğretmeni ile görüşülerek etkinlik plan örneği ve destan metinleri şube öğretmenine teslim edilmiş; yapılacak çalışma hakkında da sınıf öğretmeni bilgilendirilmiştir. Meslekteki kıdem yılı 20 yıldan fazla olan sınıf öğretmeni, bu doğrultuda, öneri etkinlik plan örneğini sınıfında uygulamıştır. Bu etkinliği uygulayan sınıf öğretmeni, lisans öğreniminde “drama” başlıklı bir ders almamış ve “drama” başlıklı bir seminer çalışmasına da katılmamıştır. Ayrıca drama konusunda kısmen araştırma yapmış ve bu konuda kısmen kitap, makale, vb. okumuştur. Öneri etkinlik plan örneğini uygulayan sınıf öğretmeni, 25 öğrenciden oluşan sınıf mevcudunu kalabalık saymadığını, öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik durumlarının yüksek olduğunu ve etkinliğe olumlu tutum sergilediklerini; kullanılan kaynak ve materyallerin ise kolaylıkla bulunup kullanılabilir kaynak ve materyaller olduğunu, pahalı olmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca ders saati süresi ile ortamın donanım ve fiziki açıdan drama etkinlikleri için kısmen yeterli olduğunu ifade etmiştir. Buna rağmen öneri etkinlik plan örneği uygulanabilmiştir. Nitekim öneri etkinlik plan örneğindeki ölçme-değerlendirme çalışmaları, etkinliğin başarıyla uygulandığını göstermektedir. Ölçme-değerlendirme çalışmaları aşamasında, öğrencilere çalışma kâğıtları ve akran değerlendirme formları dağıtılmıştır. Aşağıda, çalışma kâğıdındaki sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlara ve akran değerlendirme formunda sınıftaki iki grubun gösterdikleri performansa göre aldıkları puan düzeylerine yer verilmiştir.

²²⁴ bk. MEB, İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 2006, s. 38

Tablo.16: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar

Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar				
		Doğru Yanıt Sayısı	Yanlış Yanıt Sayısı	Yanıtlanmama Sayısı
1.Soru	f	16	7	2
	%	64	28	8
2. Soru	f	22	2	1
	%	88	8	4
3. Soru (Açık Uçlu)		Eleştirel düşünme becerisi kazandırma amacıyla yöneltilmiş bir sorudur ve 25 öğrenci de düşüncelerini ifade etmişlerdir.		
4. Soru	f	21	4	0
	%	84	16	0
5. Soru	f	20	5	0
	%	80	20	0
6. ve 7. Sorular (Açık uçlu)		Verilen yanıtlar, 25 öğrencinin de, plan örneğindeki eleştirel düşünme temel becerisini kullanarak soruyu yanıtladıklarını göstermektedir.		
Toplam	f	154	18	3
	%	88	10,28	1,71
Etkinliğe Katılan Öğrenci Sayısı				25

Tablo.17: Grupların Aldıkları Puanlar

Grupların Aldıkları Puanlar						
Sorular	1.Grup		2.Grup		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1. Canlandırma çalışmaları	54	90	49	75,38	103	82,4
2. Güzel konuşma becerileri	46	76,66	55	84,61	101	80,8
3. Gruptaki iş birliği	42	70	57	87,69	99	79,2
4. Destanın sonu	52	86,66	55	84,61	107	85,6
Toplam Puan	194	80,83	216	83,07	410	82
Gruplardaki Öğrenci Sayısı	12		13		25	

Bu tablolardan da anlaşılacağı üzere, ölçme - değerlendirme aşamasında, öğrenciler, yöneltilen sorulara % 88 doğru yanıt vermiştir. Bu sonuç, destan metninin öğrenciler tarafından anlaşıldığını göstermektedir. Akran değerlendirme formlarına verilen puanlar ise, etkinlik sürecinde kazanımın ve Türkçe'yi etkili-güzel kullanma, yaratıcı düşünme, katılım ve iş birliği gibi temel becerilerin gerçekleştiğini göstermektedir. Çünkü akran değerlendirme formlarında sınıf genelinde % 82 başarı elde edildiği görülmektedir.

4.1.5. Öneri 3. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 3

Etkinliğin Adı: Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz'un Çıkardığı Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, bedeni kullanma

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Pantomim tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz'un Çıkardığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, yazı tahtası, tebeşir, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri (öğretmen), daha önceden öğrencilere dağıtılmış olan dolayısıyla da öğrencilerin bildikleri destandaki durum, kelime, kahraman, vb. nin anımsattıkları sözcük ya da sözcük gruplarının düşünülmesini ister.

Ardından öğrenciler, kendilerine destanın anımsattığı sözcükleri ya da sözcük gruplarını belirtirler, öğretmen de öğrencilerin söyledikleri sözcük ya da sözcük gruplarını yazı tahtasına yazıp yapılacak çalışmayı kısaca anlatır:

- Avlanmak
- Küçücük ölüm (7 günlük uyku),
- Kuyu karanlık,
- Ülke sevgisi,
- Öfkelenmek,
- Ağlamak,
- Üzülme,
- Yiğitlik,
- Korkmak,
- Mutlu olmak, vb.

Sınıf drama lideri tarafından iki gruba ayrılır. Bu gruplarda öğrenciler, oturdukları yere göre gruplar içerisinde kalacaklardır. Daha sonra her gruptan bir

öğrenci, kalkarak diğer gruba yazı tahtasındaki kavramlardan birini sessiz sinema oyunu gibi yani pandomim tekniğini kullanarak anlatmaya çalışır.

Sözcüğü ya da sözcük grubunu bulan grup 10 puan, anlatmayı başaran grup da 5 puan kazanır.

Etkinliğin sonucunda puanlar toplanarak birinci grup seçilir ve alkışlanır.

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme çalışması, öğrencilerin derse katılımları ve ders esnasındaki performansları ve aşağıdaki sorulara verdikleri yanıtlar dikkate alınarak yapılacaktır:

Bu destanda

-Avlanmak sözcüğü var; çünkü

(Örnek Cevap: Salur Kazan yiğitleriyle ava çıkmıştır.)

-Küçük ölüm (7 günlük uyku) var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Kazan derin bir uykuya dalmıştır.)

-Kuyu karanlık var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Kazan esir olunca, kuyuya konmuştur.)

-Ülke sevgisi var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Kazan esir olduğu halde düşmanın dediğini yapıp düşmanı övmemiştir kendi milleti dururken)

-Öfkelenmek var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Uruz, babasının esir olduğunu öğrendiğinde çok öfkelenmiştir.)

-Ağlamak var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Uruz'un annesi ağlamıştır.)

-Üzülme sözcüğü var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Uruz, babasını kurtarmaya karar verince oğluna bir şey olur diye annesi üzülmüştür.)

-Yiğitlik sözcüğü var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Uruz ve arkadaşları, yiğitçe Kazan' ı kurtarmak için mücadele etmişlerdir.)

-Mutlu olmak sözcüğü var; çünkü.....

(Örnek Cevap: Uruz, babasını kurtararak evine dönmüştür.)

4.1.6. Öneri 3. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Öneri etkinlik plan örneğini hazırlama sürecinde, MEB tarafından yayımlanıp tüm ilköğretim okullarına gönderilen “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabından yararlanılmıştır. Teknik olarak pandomim tekniği; materyal olarak “Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz’un Çıkardığı Destan”; tema olarak “Tarihte Yaşam Kültürü”; kazanım olarak “*Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.*”²²⁵ ifadesi; temel beceriler olarak da “yaratıcı düşünme” ve “bedeni kullanma” becerileri esas alınıp öneri etkinlik plan örneği hazırlanmıştır. Hazırlanan bu öneri etkinlik plan örneği ve uygulama aşamasında kullanılacak olan destan metinleri, uygulama çalışmasını yapacak sınıf öğretmenine, bir hafta önce teslim edilmiş; bir hafta sonra, bu etkinlik plan örneği, Veyis Efendi İ.Ö.Okulunda 5-C sınıfında şube öğretmeni tarafından uygulanmıştır.

Meslekteki kıdem yılı olarak “10-15 yıl arası” seçeneğini işaretleyen şube öğretmeni, lisans öğreniminde “drama” başlıklı ders aldığını; ancak bu başlık altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmadığını ve drama dersi ya da teknikleri konusunda kısmen araştırma yaptığını ifade etmiştir.

Okulun donanım ve fiziki açıdan drama etkinlikleri için yeterli olmadığını da ifade eden sınıf öğretmeni, sınıfının kalabalık olmadığını; ancak öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik durumlarının çok düşük olduğunu belirtmiştir.

Bunların yanı sıra, uygulama aşamasında, destan metinlerini, öğrencilere okumaları için bir gün öncesinden verdiğini, ertesi gün etkinliği uyguladığını ifade eden sınıf öğretmeni, uygulama çalışmasında kullanılan kaynak ve materyallerin, kolaylıkla bulunup kullanılacak kaynak ve materyaller olduğunu, pahalı da olmadıklarını, ders süresinin yeterli olduğunu ve uygulanan drama etkinliğine, öğrencilerin olumlu tutum sergilediklerini; ancak bu etkinliği uygulama sırasında problemle karşılaştığını ifade etmiştir. Sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmede, bu problemin, öğrencilerin destan metnini okumada isteksiz davranmaları olduğu anlaşılmıştır. Hazırlanan öneri etkinlik plan örneği incelendiğinde, öğrencilerin bu tutumlarının doğal olduğu kanaatine varılmıştır. Çünkü derste, öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekebilecek bir giriş; başka bir ifadeyle ısınma çalışması yapılmamıştır. Oysa dikkat çekici, daha somut bir şekilde

²²⁵ bk. MEB, İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1.-8.Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 2006, s. 38

giriş yapılarak öğrencilerin derse karşı ilgi ve isteklerini uyandırıcı bir aşama plan içerisinde konulabilirdi. Örneğin, standaki baş kahramanın ya da diğer kahramanlardan birinin büyütülmüş ve boyanmış bir resmi, yazı tahtasına asılıp kahramanı tanıtıcı nitelik gösteren bir giriş yapılabilirdi. Bu durum, öğrencilerin yaş grupları, sosyo-kültürel ve ekonomik durumları, hazır bulunuşluk seviyeleri gibi hususların dikkate alınarak etkinlik plan örneklerinin hazırlanmasının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Uygulama sırasında yaşanan bu probleme rağmen, öneri etkinlik plan örneğindeki kazanım ve temel beceriler doğrultusunda, etkinlik uygulanmış ve etkinlikten istenen verim alınabilmiştir. Bu durum uygulama çalışmasının sonunda yapılan ölçme-değerlendirme çalışmalarından da anlaşılabilir. Bu aşamada, öğrencilere çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Çalışma yapraklarındaki sorulara verilen yanıtlar ise, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.18: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar

Verilen Yanıtlar						
	Doğru Yanıt Sayısı		Yanlış Yanıt Sayısı		Yanıtlanmama Sayısı	
	f	%	f	%	f	%
1. Cümle	21	100	0	0	0	0
2. Cümle	15	71,42	6	28,57	0	0
3. Cümle	21	100	0	0	0	0
4. Cümle	14	66,66	3	14,28	4	19,04
5. Cümle	20	95,23	0	0	1	4,76
6. Cümle	21	100	0	0	0	0
7. Cümle	13	61,9	6	28,57	2	9,52
8. Cümle	21	100	0	0	0	0
9. Cümle	21	100	0	0	0	0
Toplam	167	88,35	15	7,9	7	3,7
Öğrenci Sayısı						21

Bu tablodan anlaşılacağı üzere, ölçme - değerlendirme aşamasında, öğrencilere yöneltilen soruların % 88,35'i doğru yanıtlanmış; % 7,9'u yanlış yanıtlanmış; % 3,7'si ise boş bırakılmıştır.

Bu sonuç, destan metninin okunması noktasında yaşanan probleme rağmen, pandomim tekniğinin, derste istenilen verimin sağlanmasında ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Çünkü öğrencilerin, destan metnini okumada isteksiz bir tutum içerisinde olmalarına rağmen, uygulama sırasında ilgi düzeylerinin yüksek olduğu gözlenmiştir; yani olumlu bir yaklaşım sergilemişlerdir. Pandomim tekniğinin kullanıldığı uygulama aşamasındaki bu durum ve çalışma sonunda da yöneltilen soruların çoğuna öğrencilerin doğru yanıt vermiş olmaları, drama tekniklerinin, öğrencilerin ilgi düzeyleri üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Drama tekniklerinin bu etkisi sayesinde, uygulanan bu etkinlik çalışması sonucunda da, en başta tespit edilen “yaratıcı düşünme ve bedeni kullanma” temel becerileri ve “parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturma” kazanımı gerçekleştirilmiştir.

4.1.7. Öneri 4. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 4

Etkinliğin Adı: Uşun Koca Oğlu Segrek Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Türk ve dünya kültürleri

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, bedeni kullanma, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, katılım ve iş birliği

Kazanım: 12. Kendi kültüründeki görgü kurallarını fark eder

Görgü kurallarına uymaya istekli olur

Teknik: Paralel çalışma tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Uşun Koca Oğlu Segrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, yazı tahtası, tebeşir, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri (öğretmen), günlük hayatta aynı anda çeşitli olayların olduğunu ve bu olayların çoğundan habersiz olduğunu belirtir ve örnekler verir. İnsanların habersiz olduğu durumlardan haberdar oldukları takdirde nelerin değişebileceğini, insanların küçük bir ortamda gösterdikleri davranışın ne denli büyük bir topluluğa etki edebileceğini kısaca örneklerle anlatır.

Daha önceden öğrencilere dağıtılmış olan destan metni içerisinde anlatılan bu durumlara benzer durumların neler olduğunu öğrencilere sorar:

Öğrencilerin belirttikleri ve destan içerisinde yer alan bu durumları yazı tahtasına yazar:

-Eğrek ile yanındakiler, Alınca Kalesi’ndeki korudayken casusun Kara Tekür’e durumu anlatması

-Eğrek ile yanındakiler, korudayken Tekür’ün adamlarının onları basması

-Seğrek dışarı çıkarken iki çocuğun aynı anda kavga etmesi

-Uşun Koca ile hanımı ağlarken Tekür’ün adamlarının Eğrek’i yakalaması

-Seğrek’in karısı, durumu, Seğrek’in babasına anlatırken yani kardeşini bulmaya gideceğini belirtirken Seğrek’in gitmek için hazırlanması

-Seğrek, düşmana doğru giderken durumu casusun bildirmesi, vb.

Öğretmen yani drama lideri öğrencilerin küçük bir grup içerisinde kendi rollerini gerçekleştirmeye çalışırken daha büyük bir grup içerisinde de aynı zamanda bir rol içerisinde olduklarını hatırlatıp bunun altını önemle çizdikten sonra öğrenciler, kendi istekleri doğrultusunda istedikleri rolleri seçerek paralel çalışma tekniğini kullanırlar.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, aşağıdaki sorulara öğrencilerin sözlü olarak verecekleri yanıtlar dikkate alınarak yapılacaktır:

-Hangi rolü üstlendin?

-Rolünün gereği olarak yer aldığın oyun grubu hangisidir?

-Rol gereği yer aldığın oyun grubunun yer aldığı geniş grup nedir?

-Şu an sınıftayız, peki bu sınıf grubundaki davranışlarımız sizce başka kimleri ya da hangi grupları etkiler?

-Günlük hayatımızdan bu gruplara örnekler verebilir misiniz?

4.1.8. Öneri 4. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

MEB tarafından yayımlanıp tüm ilköğretim okullarına gönderilen “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınarak hazırlanan öneri etkinlik plan örneğinde, teknik olarak pandomim tekniğine; materyal olarak “Uşun Koca Oğlu Seğrek” destanına; tema olarak “Tarihte Yaşam Kültürü” ne; kazanım olarak “*Kendi kültüründeki görgü kurallarını fark eder.*” ve “*Görgü kurallarına uymaya isteklilik.*” ifadelerine; temel beceriler olarak da “yaratıcı düşünme, bedeni kullanma, katılım ve iş birliği, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma” becerilerine yer verilmiştir.

Hazırlanan bu öneri etkinlik plan örneği ve uygulama aşamasında kullanılacak olan destan metinleri, uygulama çalışmasını yapacak sınıf öğretmene, bir hafta önce teslim edilmiş ve uygulama çalışması hakkında sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Bu doğrultuda, bu etkinlik plan örneği, Edip Somunoğlu İ.Ö.Okulunda 5-A sınıfında şube öğretmeni tarafından aşama aşama uygulanmıştır. İlk olarak öneri etkinlik plan örneği doğrultusunda, günlük hayatta aynı anda meydana gelebilecek olaylar, durumlar hakkında öğrencilerin dikkatleri çekilmiş, bu konuda öğrencilerle fikir alışverişinde bulunulmuştur ve öğrencilerin hangi hususlara dikkat etmeleri gerektiği sınıf öğretmeni tarafından belirtildikten sonra destan metinleri öğrencilere verilmiştir. Ertesi gün öneri etkinlik plan örneği uygulanmıştır.

Meslekteki kıdem yılı olarak “5-10 yıl arası” seçeneğini işaretleyen sınıf öğretmeni, lisans öğreniminde “drama” başlıklı ders almış; ancak “drama” başlığı altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmamıştır ve drama dersi ya da teknikleri konusunda herhangi bir araştırma yapmadığını ifade etmiştir. Uygulama çalışmasını yapan bu sınıf öğretmeni, sınıf mevcudunun kalabalık olduğunu ve öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin oldukça düşük olduğunu belirtmiştir.

Sınıf öğretmenin verdiği bu bilgilere rağmen, 5-A sınıfında öneri etkinlik plan örneği başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Uygulama çalışması sırasında yapılan gözlem ve uygulama çalışmasının sonunda öğrencilere yöneltilen sorulara verilen yanıtlar, etkinliğin başarılı bir şekilde uygulandığını göstermektedir. Nitekim etkinlik sonunda sorulan sorulara verilen yanıtlar, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.19: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar

Verilen Yanıtlar						
	Doğru Yanıt Sayısı		Yanlış Yanıt Sayısı		Yanıtlanmama Sayısı	
	f	%	f	%	f	%
1. Soru	30	100	0	0	0	0
2. Soru	30	100	0	0	0	0
3. Soru	30	100	0	0	0	0
4. Soru	26	86,66	3	10	1	3,33
5. Soru	28	93,33	2	6,66	0	0
Toplam	144	96	5	3,33	1	3,33
Öğrenci Sayısı						30

Tablodan da anlaşılacağı üzere öğrenciler, yöneltilen sorulara % 96 doğru yanıt vermişlerdir. Verilen yanıtların sadece % 3, 33'ü yanlıştır ve yöneltilen soruların % 0,66'sı boş bırakılmıştır; yani yanıtlanmamıştır.

Etkinlik sonunda yapılan görüşmede, sınıf öğretmeni, etkinlikte kullanılan kaynak ve materyallerin, kolaylıkla bulunup kullanılabilir nitelik gösterdiğini, pahalı da olmadıklarını; ancak öğrencilerin, etkinliğin başında kısmen olumlu tutum sergilediklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin, etkinliğin başında kısmen olumlu tutum sergilemelerinin, üçüncü öneri etkinlik plan örneğinde de karşılaşılan problemden kaynaklandığı gözlenmiştir. Yani, derse giriş aşamasının, öğrencilerin dikkatini çekici nitelikte olmamasından kaynaklandığı görülmüştür. Çünkü dersin başında, beş dakikalık kısa bir çizgi film, vb. izletilmesi; kısa bir masal, hikâye, vb. anlatılması ve izletilen ya da anlatılan bu olaylar içerisinde, aynı anda meydana gelen durumların tespit edilip bu durumlar hakkında tartışılması gibi çalışmalar, daha ilgi çekici niteliktedir. Başka bir ifadeyle, bu öneri etkinlik plan örneğinde de, ısınma çalışması, öğrencilerin dikkatlerini çekici nitelik göstermemiştir.

Bu durum, öğrencilerin her tür nitelikleri, çevre şartları, vb. hususların dikkate alınarak etkinlik plan örneklerinin hazırlanmasının ne denli önemli ve etkili olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Uygulama sırasında yaşanan bu probleme rağmen, öneri etkinlik plan örneğindeki kazanım ve temel beceriler doğrultusunda, etkinlik uygulanmıştır ve etkinlikten istenen verim alınabilmiştir. Bu durum, uygulama çalışmasının sonunda

yapılan ve yukarıda belirtilen ölçme-değerlendirme çalışmalarının sonuçlarından da anlaşılabilir.

Derse etkili bir giriş yapılamamasına rağmen etkinliğin sonunda istenen verimin alınabilmiş olması, yine, drama tekniklerinin özünde yatan etki payının bir sonucudur. Çünkü öğrenciler, isteksiz bir şekilde başladıkları bir etkinliğin sonunda, plan içerisinde yer alan “yaratıcı düşünme, bedeni kullanma, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, katılım ve iş birliği” temel becerilerini gerçekleştirmişler ve –planda kazanım olarak yer alan- kendi kültürlerindeki görgü kurallarını fark etmişlerdir. Bu durum, geçmişteki ve günümüzdeki yaşam kültürüne ait özelliklerin kavranmasını sağlamış; günlük hayatta, görgü kurallarına neden uyulması gerektiği noktasında bir adım atılmıştır.

4.1.9. Öneri 5. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 5

Etkinliğin Adı: İç Oğuz Dış Oğuz'a Âsi Olduğu Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma, bedeni kullanma (özellikle jest ve mimikleri), katılım ve iş birliği

Kazanım: 12 Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Duyusal algı çalışması tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “İç Oğuz Dış Oğuz'a Âsi Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, deyişler, deyişlerin yazılı olduğu kartlar, torba, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Bu destanla ilgili olan duysusal algı çalışması, destanda yer alan kahramanların söyledikleri deyişlerin yazılı oldukları küçük kâğıtlar yardımıyla yapılacaktır. Bu çalışmada drama lideri (öğretmen) tarafından, yapılacak çalışma hakkında kısaca bilgi verilir.

“Bre adam

Kalkıp Kazan Han yerinden doğrulu verdi

Ala Dağda otağını çadırını dikti

Üç yüz altmış altı alp erenler yanına toplandı

Yemek içmek arasında beyler seni andı

Üstümüze düşman falan gelmedi

Ben senin dostluğunu düşmanlığını denemeye geldim

Kazan'a düşman imişsin bildim.

Ben Kazan'ın nimetini çok yemişim

Bilmez isem gözüme dursun

Kara koçta cins atına çok binmişim

Bilmez isem bana tabut olsun

Güzel kaftanlarını çok giymişim

Bilmez isem kefenim olsun
 Alaca büyük otağına çok girmişim
 Bilmez isem bana zindan olsun
 Ben Kazan'dan dönmem belli bil.

Aruz bana bu işi edeceğini bilseydim
 Kara koçta cins atıma binerdim
 Yapısı sağlam demir giyimimi giyerdim
 Kara çelik öz kılıcımı belime bağlardım
 Altın başa sağlam miğferimi geçirirdim
 Kargı dalı altmış tutam mızrağımy elime alırdım
 Ela gözlü beylerimi yanıma katardım
 Ben bu işi duysam sana böyle gelir miydim
 Aldatarak er tutmak ne biçim iştir
 Kimden öğrendin sen bu işi bre adam.

Yiğitlerim yerinizden kalkın
 Ak boz atımın kuyruğunu kesin
 Arku Beli Ala Dağdan geceleyin aşın
 Akıntılı güzel suyu delip geçin
 Kazan'ın divanına koşup varın
 Ak çıkarıp kara giyinin
 Sen sağ ol Beyrek öldü diyin.

Yiğitlerim Aruz oğlu Basat gelmeden
 Elim günüm yağmalanmadan
 Develerde develerimi bağırtdan
 Kara koçta cins atımı kişnetmeden
 Akça koyunlarım meleşmeden
 Akça yüzlü gelinim kızım ağlaşmadan
 Akça yüzlü güzelimi Aruz oğlu Basat gelip almadan
 Elimi günümü yağmalamadan
 Kazan bana yetişsin

Benim kanımı Aruz'a koymasın
 Ahiret hakkını helal etsin
 Beyrek padişahlar padişahı Hakka vâsıl oldu
 Belli bilsin.

Hani dediğim bey erenler
 Dünya benim diyenler
 Ecel aldı yer gizledi
 Fani dünya kime kaldı
 Gelimli gidimli dünya
 Son ucu ölümlü dünya
 Akıbet, uzun yaşın ucu ölüm, sonu ayrılık.”

Daha önceden öğrencilere dağıtılmış olan destan içerisinde yer alan ve yukarıda da ifade edilen deyişlerin yazılı olduğu kartları drama lideri yani öğretmen, öğrencilere gösterir ve bir torbanın içerisine koyar.

Öğrenciler sınıf listesi dikkate alınarak eşit bir şekilde altı gruba ayrılır.

Sırayla her gruptan bir öğrenci kart çeker ve kartın üzerindeki deyişi söyleyen kahramanın kim olduğunu bulup o kahramanın o anki duygu hâli içerisinde, yani o kahraman gibi, kâğıttaki deyişi söylemeye çalışırlar. Diğer gruplardaki öğrencilerden de birer öğrenci, sırayla aynı deyişi söylerler.

Oturan öğrenciler de, aynı deyişi söyleyen arkadaşlarından hangisinin, deyişteki anlama ve söyleyen kahramana uygun bir şekilde söylediğini tespit etmeye çalışırlar.

Torba içerisinden çekilen diğer beş deyiş kullanılarak da aynı çalışma yapılır.

Deyişi söyleyen kahramanı bulmak, o gruba 5 puan kazandırırken en güzel şekilde deyişi söyleyebilmek o gruba 10 puan kazandıracaktır.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, öğrencilerin derse katılım istekleri, ders içerisindeki performansları yani dersteki katılımları, akran değerlendirme ölçekleri dikkate alınarak ve etkinlik sonucundaki birinci grup belirlenerek yapılacaktır:

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Grup Adı:

Etkinlik Adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form, diğer grubun deyişi en güzel şekilde söyleyebilme çalışmasını değerlendirmek için hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen puanı, toplam puan bölümüne yazınız.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	5 Çok iyi	3 Orta	1 Zayıf
1. Deyişteki sözcükleri doğru söyleme			
2. Deyişe uygun şekilde ses tonunu ayarlama			
3. Deyişe uygun şekilde yüz ifadesini kullanma			
4. Deyişe uygun şekilde bedenini kullanma			
Toplam Puan			

4.1.10. Öneri 5. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Bu öneri etkinlik plan örneği, Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.Okulunda, 5-A sınıfında uygulanmıştır. Uygulanan bu öneri etkinlik plan örneğinde, duyuşsal algı çalışması tekniğı ve “İç Oğuz’ un Dış Oğuz’a Âsi Olduğı Destan” materyal olarak kullanılmıştır.

MEB’in hazırladığı “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınarak hazırlanan öneri etkinlik plan örneğinde, “Tarihte Yaşam Kültürü” temasına; “*Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.*” kazanımına; “Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, bedeni kullanma (özellikle jest ve mimikleri), katılım ve iş birliğı” temel becerilerine yer verilmiştir.

Bir hafta öncesinden öneri etkinlik plan örneğı, uygulama çalışmasında kullanılacak olan destan metinleri, deyişlerin yazılı olduğı kartlar ve kartların içerisine konulacağı torba, uygulama çalışmasını yapacak sınıf öğretmenine teslim edilmiştir ve sınıf öğretmeni ile yapılacak çalışma hakkında görüşülmüştür.

Bu doğrultuda sınıf öğretmeni, kendisiyle görüşmede ifade edilen söylemleri dikkate alarak, uygulama çalışmasına hazırlık yapmış ve mesleki becerilerini kullanarak bir ders saati içerisinde, öneri etkinlik planını uygulamayı başarmıştır.

Meslekteki kıdem yılı olarak “10-15 yıl arası” seçeneğini işaretleyen sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmede, sınıf öğretmeninin, lisans öğreniminde “drama” başlıklı ders almadığı, “drama” başlığı altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmadığı ve drama dersi ya da teknikleri konusunda herhangi bir araştırma yapmadığı öğrenilmiştir. Yapılan görüşmede etkinlik çalışmasına katılan öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin de oldukça düşük olduğı saptanmıştır.

Sınıf öğretmeninden elde edilen bu bilgilere rağmen, 5-A sınıfında, öneri etkinlik plan örneğı başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Uygulama çalışması sırasında elde edilen izlenimler ve çalışma sonunda öğrencilerin doldurdukları akran değerlendirme formlarındaki puan düzeyleri de, etkinliğın başarılı bir şekilde uygulandığını teyit etmektedir.

Tablo.20: Akran Değerlendirme Formlarındaki Puan Düzeyi

Akran Değerlendirme Formlarındaki Puan Düzeyi								
		1.Grup	2.Grup	3.Grup	4.Grup	5.Grup	6.Grup	Toplam Puan
1. Deyişteki sözcükleri doğru söyleme	f	15	13	20	20	16	18	102
	%	100	86,66	100	100	80	90	92,72
2. Deyişe uygun şekilde ses tonunu ayarlama	f	11	15	19	18	20	20	103
	%	73,33	100	95	90	100	100	93,63
3. Deyişe uygun şekilde yüz ifadesini kullanma	f	13	13	19	16	19	19	99
	%	86,66	86,66	95	80	95	95	90
4. Deyişe uygun şekilde bedenini kullanma	f	11	13	16	18	16	18	92
	%	73,33	86,66	80	90	80	90	83,63
Toplam Puan	f	50	54	74	72	71	75	396
Grupların Başarı Yüzdesi		83,33	90	92,5	90	88,75	93,75	90
Gruplardaki Öğrenci Sayısı		3	3	4	4	4	4	22

Tablodan da anlaşılacağı üzere, öğrencilerde, deyişlerdeki sözcükleri doğru söyleme noktasında % 92, 72 başarı görülürken deyişe uygun şekilde ses tonunu ayarlama noktasında % 93, 63 başarı görülmektedir. Yine, deyişe uygun şekilde yüz ifadesini kullanma noktasında, sınıf genelinde, % 90 başarı görülürken deyişe uygun şekilde bedenini kullanma noktasında % 83, 63 başarı görülmektedir.

Ölçme-değerlendirme aşamasında elde edilen tüm bu sonuçlar, etkinlik uygulama çalışmasının başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini göstermektedir. Nitekim bu çalışma sonunda, öğrencilerin parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturma kazanımını gerçekleştirdikleri ve Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma, bedeni kullanma, katılım ve iş birliği gibi temel becerileri uyguladıkları gözlenmiştir.

Ayrıca bu öneri etkinlik plan örneğini uygulama çalışmasının sonunda, sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmede, sınıf öğretmeni, etkinlikte kullanılan kaynak ve materyallerin, kolaylıkla bulunup kullanılacak nitelik gösterdiğini, pahalı da

olmadıklarını ve hem kendinin hem de öğrencilerinin çalışma sırasında büyük bir zevk aldıklarını ve katılımdan memnun olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, etkinliklerde istenilen verimi almada drama tekniklerinin işlevselliğini bir kez daha ortaya koymuştur.

4.1.11. Öneri 6. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 6

Etkinliğin Adı: Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma, katılım ve iş birliği

Kazanım: 11. Geçmiş ve günümüze ait yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta canlandırır.

Teknik: Zihinde canlandırma tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, deyişlerin yazılı olduğu kartlar, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri yani öğretmen, öğrencilere daha önceden dağıtılan destan içerisindeki deyişlerin tespit edilmesi noktasında rehberlik eder ve destan içerisinde tespit edilen deyişlerin yazılı olduğu kartları öğrencilere gösterir, yapılacak çalışmayı kısaca anlatır.

Sınıf listesinden öğrenciler ikili gruplara ayrılıp her gruptan bir kişi sınıfın orta kısmına gelir. Drama lideri, elindeki deyişlerin yazılı olduğu kartları yukarı doğru atar, öğrenciler de bu kartlardan birini yakalamaya çalışır. Böylece her grubun yapacağı çalışma için deyişler, öğrencilere dağıtılmış olur.

Öğrenciler kendi gruplarına düşen karttaki deyişi okuduktan sonra gözlerini kapatırlar ve zihinlerinde okudukları deyişlerin içeriğini canlandırmaya çalışırlar.

Bir müddet sonra öğrenciler, yakaladıkları karttaki deyişlerin içeriğinin nasıl olabileceğine grup arkadaşıyla karar verip diğer arkadaşlarıyla, deyişin anlamına uygun olarak canlandırma yaparak paylaşırlar.

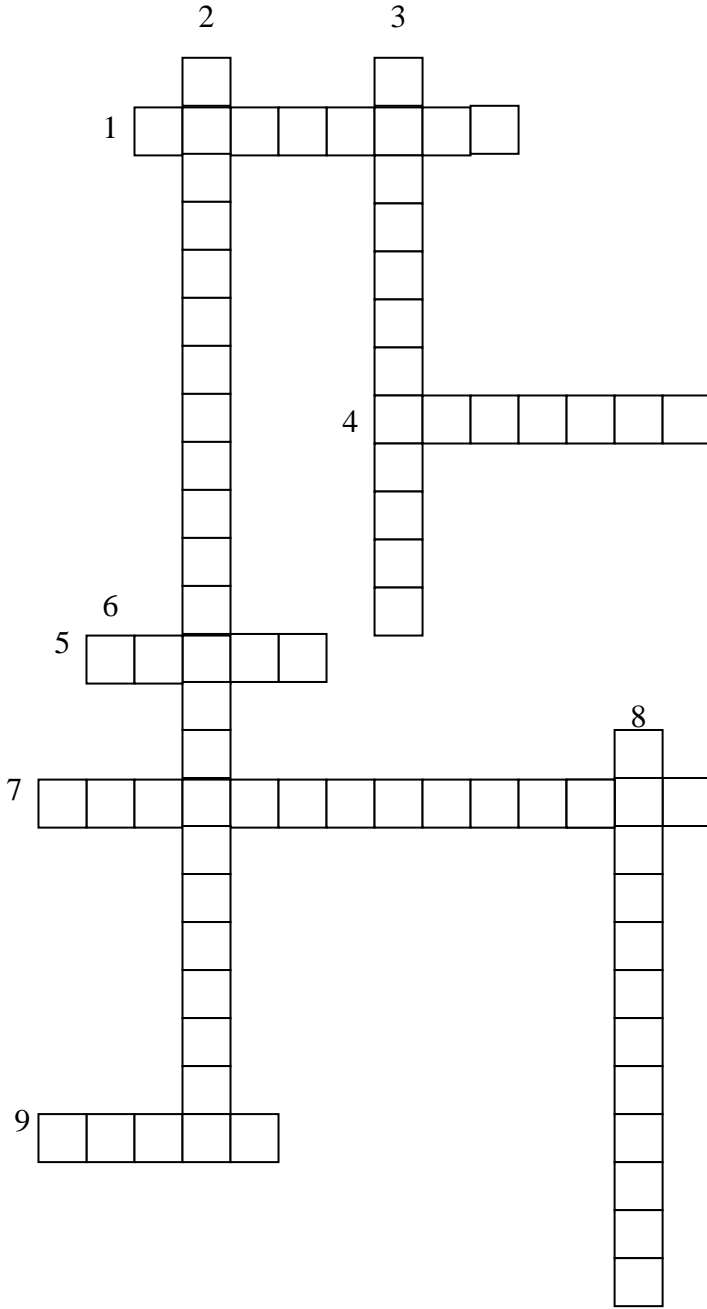
DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, çalışma kâğıdındaki bulmacanın çözülmesi ve öz değerlendirme formunun doldurulması sonucu yapılacaktır.

SORULAR

Bu destana göre

1. Ticaret yapan kişilere verilen ad
2. Kùltürümüzde var olan evlendirme şekli
3. Beyrek'e hediye edilen üç eşya
4. Kùltürümüzde önemli bir yeri olan faaliyet
5. Kùltürümüzde attan sonra önemli olan hayvan
6. Yaltacuk'un unvanı
7. Atalarımızın kullandığı "ameli azmış fiili dönmüş" deyiminin anlamı
8. Kùltürümüzde evlenmek için şart olarak koşulan ancak yanlış olan ve günümüzde çoğunlukla kalkmış olan
9. Kùltürümüzde var olan önemli çalgı

ÇALIŞMA KÂĞIDI

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU**Öğrencin Adı-Soyadı:****Sınıfı:**

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerin gerçekleşip gerçekleşmediğini ilgili yerlere (X) işareti koyup işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
Kültürümüzde beşik kertmesinin, başlık parasının olduğunu ve bunların yanlış olduğunu öğrendim.		
Avlanmanın bizim kültürümüzde önemli olduğunu öğrendim.		
Atalarımın yas tutarken ak çıkarıp kara giydiğini öğrendim.		
Kopuzun bizim kültürümüzde önemli bir çalgı âleti olduğunu ve kopuz çalana ozan dendiğini öğrendim.		
Atalarımızda aileye, anaya, babaya bağlılık olduğunu öğrendim.		
Atalarımızın düğün törenlerinin nasıl yapıldığını öğrendim.		

4.1.12. Öneri 6. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Bu öneri etkinlik plan örneği, Ertuğrul Gazi İ.Ö.Okulunda 5-A sınıfında, şube öğretmeni tarafından uygulanmıştır. Uygulanan bu öneri etkinlik plan örneği hazırlanırken MEB tarafından yayımlanıp tüm ilköğretim okullarına gönderilen “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınmıştır. Bu doğrultuda öneri etkinlik plan örneğinde, tema olarak “Tarihte Yaşam Kültürü” ne; temel beceriler olarak “yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, katılım ve iş birliği” becerilerine; kazanım olarak “Geçmiş ve günümüze ait yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta canlandırır” ifadesine; teknik olarak “zihinde canlandırma tekniğine”; materyal olarak da “Kam Püre’nin Oğlu Bamsı Beyrek” destanına yer verilmiştir.

Okulun donanım ve fiziki açıdan drama etkinlikleri için yetersiz olduğunu ve öğrencilerin de sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin çok düşük olduğunu belirten bu sınıf öğretmeni, meslekteki kıdem yılı olarak “5-10 yıl arası” seçeneğini işaretlemiştir ve “drama” başlığı altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmadığını, drama dersi ya da teknikleri konusunda herhangi bir araştırma yapmadığını; ancak lisans öğreniminde “drama” başlıklı ders aldığını ifade etmiştir.

Sınıf öğretmenin “drama” teknikleri hususundaki bu hazır bulunuşluk seviyesine rağmen, 5-A sınıfında, öneri etkinlik plan örneği başarılı bir şekilde uygulanamamıştır. Sınıf öğretmenin, çalışma öncesinde ifade edilen söylemleri dikkate almadığı, uygulama öncesi herhangi bir hazırlık yapmadığı ve uygulama çalışmasının sonunda da, soruların cevaplandırılması esnasında, öğrencileri yönlendirdiği ve en önemlisi etkinliği uygulamada sınıf öğretmenin isteksiz olduğu gözlenmiştir. Bunların yanı sıra, uygulama esnasında, öğrencilerin yaratıcı düşünme, zihinde canlandırma becerilerini çok iyi kullanamadıkları, katılım ve iş birliği becerilerinin de yaş grupları seviyelerine göre düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

Uygulama çalışması sırasında yapılan bu gözlem sonuçları ve uygulama çalışmasının sonunda öğrencilere yöneltilen sorulara verilen yanıtlar, etkinliğin kısmen başarılı bir şekilde uygulandığını göstermektedir. Nitekim etkinlik sonunda sorulan sorulara verilen yanıtlar, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.21: Öğrencilerin Verdikleri Yanıtlar

Bulmacadaki Sorulara Verilen Yanıtlar						
	Doğru Yanıt Sayısı		Yanlış Yanıt Sayısı		Yanıtlanmama Sayısı	
	f	%	f	%	f	5
1. Soru	0	0	0	0	20	100
2. Soru	20	100	0	0	0	0
3. Soru	0	0	0	0	20	100
4. Soru	20	100	0	0	0	0
5. Soru	20	100	0	0	0	0
6. Soru	0	0	0	0	20	100
7. Soru	0	0	0	0	20	100
8. Soru	20	100	0	0	0	0
9. Soru	20	100	0	0	0	0
Toplam	100	55,55	0	0	40	22,22
Öğrenci Sayısı					20	

Bu tablodan anlaşılacağı üzere, bulmacadaki dokuz sorudan beş soruya, sınıftaki bütün öğrenciler doğru yanıt vermişlerdir. Bununla birlikte geriye kalan dört soru, öğrenciler tarafından yanıtlanmamıştır. Tabloda gösterilen bu sonucun meydana gelmesindeki en önemli etken, sınıf öğretmenin, soruları cevaplandırırken sergilediği tutumdur; yani öğrencileri yönlendirmesidir. Bu bağlamda, bulmacadaki sorulara verilen yanıtların güvenilirliği zedelenmiş olduğu için, etkinlik sonunda öğrencilere verilen öz değerlendirme formuna verilen yanıtlar, daha çok önem arz etmiştir. Çünkü bu formlar, öğrenciler tarafından bizzat cevaplandırılmıştır. Bu öz değerlendirme formlarına verilen yanıtlar, aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo.22: Öğrencilerin Öz Değerlendirme Formuna Verdikleri Yanıtlar

Öz Değerlendirme Formuna Verilen Yanıtlar				
Cümleler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Kültürümüzde beşik kertmesinin, başlık parasının olduğunu ve bunların yanlış olduğunu öğrendim.	20	100	0	0
Avlanmanın bizim kültürümüzde önemli olduğunu öğrendim.	12	60	8	40
Atalarımın yas tutarken ak çıkarıp kara giydiğini öğrendim.	16	80	4	20
Kopuzun bizim kültürümüzde önemli bir çalgı âleti olduğunu ve kopuz çalana ozan dendiğini öğrendim.	18	90	2	10
Atalarımız için, aileye, anaya, babaya bağlı olmanın önemli olduğunu öğrendim.	19	95	1	5
Atalarımızın düğün törenlerini nasıl yaptığını öğrendim.	16	80	4	20
Toplam	101	84,16	19	15,83
Toplam Öğrenci Sayısı				20

Uygulama esnasında gözlenen olumsuzluklara rağmen, etkinlik sonunda doldurulan öz değerlendirme formları, etkinlikten verim alındığını ve etkinliğin kesmen başarılı bir şekilde uygulandığını göstermektedir. Çünkü yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, bu etkinlik uygulama çalışması sonunda, öğrencilerin % 100'ü "kültürümüzde beşik kertmesinin ve başlık parasının var olduğunu; ancak bu geleneklerin yanlış olduğunu" öğrenirken % 60'ı "avlanmanın Türk kültüründe önemli olduğunu"; % 80'i ise "atalarımızın yas tutarken ak çıkarıp kara giydiğini" öğrenmiştir. Bunların yanı sıra, öğrencilerin % 90'ı "kopuzun bizim kültürümüzde önemli bir çalgı âleti olduğunu ve kopuz çalana ozan dendiğini" öğrenirken % 95'i "atalarımız için, aileye, ana babaya bağlı olmanın önemli olduğunu" ve % 80'i "atalarımızın düğün törenlerini nasıl yaptığını" öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kısacası bu forma verilen yanıtlara bakıldığı zaman, soruların % 84, 16'sının doğru olarak yanıtladığı; % 15, 83'ünün ise yanlış yanıtladığı görülmektedir.

Bu etkinlik uygulama çalışmasına bütünüyle bakıldığında, bütün bu olumsuzluklara rağmen, öğrencilerin, hazır bulunuşluk seviyeleri doğrultusunda, geçmişe ait yaşam kültürünü sınıfta canlandırmaya çalıştıkları ve öneri etkinlik plan örneğindeki kazanım ve temel becerilerin de, kısmen gerçekleştirildiği görülmektedir.

Bu öneri etkinlik plan örneğinin uygulama çalışması, drama etkinliklerinde, etkinlik plan örneklerini, sınıf düzeyine indirgeyerek uygulamanın ne denli önemli

olduğunu ve plan örneklerini uygulamada sınıf ğretmenlerinin, mesleki becerilerini kullanma yetilerinin ne derece etken olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte herhangi bir drama etkinlik çalışması öncesinde hazırlık yapmanın ve drama lideri konumundaki sınıf öğretmeninin, etkinliği uygulamadaki isteklilik derecesinin, etkinlikten istenen verimi almada son derece etkili olduğu da ortaya çıkmıştır.

4.1.13. Öneri 7. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 7

Etkinliğin Adı: Basat'ın Tepegözü Öldürdüğü Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma, beden dilini kullanma, empati kullanma, vb.

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Resim yoluyla drama tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Basat'ın Tepegözü Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, resim defteri ya da resim kâğıdı, boya kalemleri, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri yani öğretmen, yapılacak çalışmayı kısaca anlatıp öğrencilere daha önceden dağıtılmış olan destan metnindeki kahramanları sorar ve destandaki kahramanların isimlerinin yazılı olduğu torbayı öğrencilere gösterir:

- Aruz Koca
- Basat
- Tepegözle mücadele eden Kıyan Selçuk
- Sarı Çoban
- Peri kızları (3 ya da 4 kişi yeterli)
- Erkeçe (önde giden erkek keçi)
- Keçi sürüsü (5-6 kişi yeterli)
- Dede Korkut
- Kütlenin içinden çıkan tepegöz
- Gezintiye çıkan Bayındır Han ve yanındaki 3-4 yiğit
- Tepegözle mücadele eden Kara Göne
- Tepegözle mücadele eden Alp Rüstem
- Tepegözle mücadele eden Uşun Koca oğlu
- Tepegözle mücadele eden Demir giyimli Mamak

- Tepegözle mücadele eden bıyığı kanlı Bügdüz Emen
- Tepegöze hizmetçi olan Yünlü Koca
- Tepegöze hizmetçi olan Yapağılı Koca
- Kapak Kan ve eşi

Sonra öğrenciler torbadan sırayla birer kâğıt çekerler ve çıkan kahramanın kim olduğuna bakarlar. Drama lideri de, öğrencilere kendilerine çıkan kahramana dikkat ederek destanı tekrar gözden geçirmelerini ister.

Sonra drama lideri, öğrencilerden kendilerine çıkan kahramanın kullanabileceği bir nesne yani eşya resmi yapmalarını ister.

Akabinde öğrenciler, kendilerine çıkan kahramanın adını da yazarak resimlerini sınıf duvarlarında sergilerler ve sırayla resimlerindeki objeyi çizme nedenlerini bir-iki cümle ile anlatırlar.

Ardından öğrenciler, resimleri inceleyip kendi resimleri dışında, kahraman ve kullandığı varsayılan eşya arasında en uygun olduğunu düşündükleri ve en çok beğendikleri resmi tespit ederler.

Bu şekilde sınıfta en çok beğenilen resim çalışması seçilir ve o resmi yapan kişi de alkışlanır.

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme çalışması, öğrencilerin çizdikleri resmin nedenini açıklama aşaması, öğrencilerin dersteki katılımları ve aşağıdaki sorulara verdikleri yanıtlar dikkate alınarak yapılacaktır.

-Torbadan aldığın kâğıttaki kahramanın, çizdiğiniz eşyayı kullandığını neden düşündünüz?

-Bu destanda hangi kahramanın yerinde olmak isterdiniz? Neden?

-Bu destanda hangi kahramanın yerinde olmak istemezsiniz? Neden?

-Bu destandan çıkarmak isteseydiniz hangi kahramanı çıkarmak isterdiniz? Neden?

4.1.14. Öneri 7. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

MEB tarafından yayımlanıp tüm ilköğretim okullarına gönderilen “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınarak hazırlanan öneri etkinlik plan örneği, Alparslan İ.Ö.Okulunda 5-G sınıfında, şube öğretmeni tarafından uygulanmıştır. Uygulanan bu öneri etkinlik plan örneğinde “Tarihte Yaşam Kültürü” temasına; “yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, empati kurma ve bedeni kullanma” temel becerilerine; “Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.” kazanımına; “resim yoluyla drama” tekniğine; “Basat’ın Tepegöz’ü Öldürdüğü Destan” adlı materyale yer verilmiştir.

Meslekteki kıdem yılı olarak “5-10 yıl arası” seçeneğini işaretleyen sınıf öğretmeni, lisans öğreniminde “drama” başlıklı bir ders almamasına ve bu başlık altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmamasına rağmen, drama dersi ya da teknikleri konusunda ayrıntılı bir araştırma yaptığını ifade etmiştir

Okulun donanım ve fiziki açıdan drama etkinlikleri için yetersiz olduğunu ifade eden sınıf öğretmeni, sınıfı kısmen kalabalık bulurken öğrencilerin de sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin çok düşük olduğunu; ancak etkinlik uygulama çalışmasına çok olumlu bir tutum sergilediklerini ifade etmiştir

Bu öneri etkinlik plan örneği doğrultusunda, etkinliğin uygulandığı ve uygulama esnasında öğrencilerin, yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, empati kurma ve bedeni kullanma becerileri ile parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturma kazanımını gerçekleştirdikleri; dolayısıyla etkinlikten istenen verimin sağlandığı gözlenmiştir.

Nitekim uygulama çalışmasının sonunda yapılan ölçme-değerlendirme sonuçları da, bunu teyit etmektedir. Çünkü etkinlik sonunda sorulan sorulara öğrenciler, özgün yanıtlar vermişlerdir. Örneğin birinci soruya verilen yanıtlarda, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini kullanarak cevap verdikleri görülmüştür. Hatta bazı öğrenciler, dikkatlerini çeken kahramanı o derece sevmiş ve empati kurmuşlar ki, kahramanın işini kolaylaştırıcı eşyalar çizmeye çalışmışlardır. Bu bağlamda kimisi, çoban yorulmasını diye çoban için bir araba resmi çizmiş, kimisi Alp Rüstem’in kendisini koruması için kılıç resmi çizmiş, kimisi Bayındır Han’ı korumaları için askerlere silah resmi çizmiş,

kimisi de Basat ile mücadele edebilmesi için Tepegöz'e çeşitli silah resimleri çizmiştir. Yine öğrencilerin kimisi erkeçenin süslenip başına takması için kolye çizerken kimisi de perilerin süslenmesi için takı resimleri çizmiştir. Bunların yanı sıra birinci soru doğrultusunda nedenleri belirtilerek yapılan özgün çalışmalar içerisinde, perilerin süslenmesi için çizilen takı resimleri, keçilerin sularını rahat içebilmeleri için çizilen uygun su içme kabı; Basat'ın, annesinin yanına gidebilmesi için çizilen araba resmi, Demir giyimli Mamak'ın kendini koruması için çizilen zırh, gürz gibi âletlerin resimleri; en önde giden erkeçenin yolunu rahat bulup gidebilmesi için çizilen bilgisayar resmi; Dede Korkut'un yaşını göz önünde bulundurarak çizilen hançer resmi; keçilerin kendilerini korumayabilmeleri için çizilen ve boyunlarına takabilecekleri çingirak resmi ve Basat'ı çok sevmesi nedeniyle ağır eşyalar taşımaması için çizilen eşek resmi gibi çalışmalar yer almaktadır.

Diğer üç soruya verilen yanıtlar da, cevaplardaki bu özgünlüğü teyit etmektedir. Çünkü diğer sorular içerisinde, yerinde olmak istenilen ve olmak istenilmeyen kahramanlar ile destandan çıkarılmak istenilen kahramanlar sorulmuştur. Bu soruların devamında ise verilen yanıtların neden düşünüldüğü soru olarak öğrencilere yöneltilmiştir. Bu bağlamda sorulara verilen yanıtlar, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.23: Destan İçerisinde Yerinde Olunmak İstenilen ve İstenilmeyen Kahramanların Listesi

İkinci ve Üçüncü Sorulara Verilen Yanıtlar					
Yerinde Olunmak İstenilen Kahramanlar			Yerinde Olunmak İstenilmeyen Kahramanlar		
Kahramanın Adı	Tercih Edilme Oranı		Kahramanın Adı	Tercih Edilme Oranı	
	f	%		f	%
Basat	12	46,15	Tepegöz	10	38,46
Peri kızı	7	26,92	Basat	4	15,38
Tepegöz	5	19,23	Dede Korkut	3	11,53
Kıyan Selçuk	1	3,84	Bayındır Han	3	11,53
Dede Korkut	1	3,84	Aruz	2	7,69
			Keçi	2	7,69
			Yapağlı Koca	1	3,84
			Çoban	1	3,84
Toplam					26

Bu tablodan anlaşılacağı üzere, sınıf genelinde öğrencilerin % 46, 15'i Basat'ın; % 26, 92'si peri kızının; % 19, 23'ü Tepegöz'ün; % 3, 84'ü Kıyan Selçuk'un ve yine % 3, 74'ü Dede Korkut'un yerinde olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin % 38, 46'sı Tepegöz'ün, % 15,38'i Basat'ın, % 11, 53'ü Dede Korkut'un ve Bayındır Han'ın, % 7, 69'u Aruz'un ve keçinin, % 3, 84'ü ise Yapağlı Koca'nın ve çobanın yerinde olmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Yine öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, destandan çıkarılmak istenen kahramanların, aşağıdaki tabloda belirtilen kahramanlar olduğu görülmüştür.

Tablo.24: Destan İçerisinden Çıkarılmak İstenen Kahramanların Listesi

Destandan Çıkarılmak İstenen Kahramanlar		
Kahramanın Adı	Tercih Edilme Oranı	
	f	%
Tepegöz	10	38,46
Basat	4	15,38
Kapak Han	3	11,53
Aruz	1	3,84
Dede Korkut	1	3,84
Keçiler	1	3,84
Toplam	20	76,92
Toplam Öğrenci Sayısı		

Bu tabloya bakıldığında, destandan çıkarılmak istenen kahramanları, sınıftaki yirmi altı öğrenciden yirmisinin belirttiği görülmektedir. Bu bağlamda, destandan çıkarılmak istenen kahramanların başında, % 38, 46 oranla Tepegöz'ün geldiği görülmektedir. Akabinde ise % 15, 38 oranla Basat; % 11, 53 oranla Kapak Han; % 3, 84 oranla da Dede Korkut, Aruz ve keçiler gelmektedir. Bu üçüncü soruya üç öğrenci yanıt vermezken diğer üç öğrenci de, destandan herhangi bir kahramanı çıkarmak istemediklerini ifade etmişlerdir.

Son üç soru neticesinde belirtilen kahraman isimlerinin seçilme nedenleri sorulduğunda ise, birinci soruya verilen yanıtlarda olduğu gibi, özgün cevaplar alınmıştır. Örneğin öğrencilerden kimisi, çok sevdiği için Kıyan Selçuk'un yerinde olmak isterken, kimisi cesur olduğu, yüzüğü ve tepesinde gözü olduğu için Tepegöz'ün yerinde olmak istemiş; kimisi olağanüstü güce sahip oldukları, uçtukları ve güzel

oldukları için peri kızı olmak istemişlerdir. Yine öğrencilerden, bilge olduğu için Dede Korkut'un yerinde olmak isteyenler olduğu gibi büyük rol oynadığını; çok güçlü, cesur, yürekli, akıllı, kahraman ve iyi biri olduğunu düşündükleri için Basat'ın yerinde olmak isteyen öğrenciler de olmuştur.

Dördüncü soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, destanda yerinde olunmak istenmeyen kahramanların seçilme nedenleri arasında, kahraman adının az geçmesi; kahramanın kavgacı ve kötü biri olması, insanlara zarar vermesi, korkunç görünümüne sahip olması, yaşlı ve beyaz sakallarının olduğunun hayal edilmesi, sorumluluğunun çok ve işinin yorucu olması; öğrencinin kahramandan hoşlanmaması gibi hususlar yer almaktadır.

Bunların yanı sıra destandan çıkarılmak istenen kahramanın, çıkarılma nedenleri arasında, kahramanın, olayların akışını etkileyecek bir role sahip olmaması ya da tam tersi, baş kahraman destandan çıksa olaylar nasıl gelişirdi şeklinde merakın olması; kahramanın sevilmemesi; kahramanın kötü, korkunç, kavgacı ya da zarar verici olması; destandaki diğer insanları mutlu edebilmek gibi sebepler yatmaktadır.

Sorulara verilen yanıtlar içerisinden çıkarılan tüm bu ifadeler, öneri etkinlik plan örneğinin uygulanmasında, öğrencilerin son derece özgün ve içten yanıt verdiklerini göstermektedir. Aynı zamanda uygulama çalışmasında, öğrencilerin ilgi düzeylerinin, beklenilenin üstünde yüksek olduğu görülmektedir.

Çalışma sonunda sınıf öğretmeni ile yapılan şifahi görüşmede de, sınıf öğretmenin, daha önce özel tiyatro çalışmalarında sahnede rol aldığı, sınıfında drama tekniklerini sıkça kullanmaya çalıştığı; bu nedenle de öğrencilerin yaratıcı düşünme, empati kurma, beden dilini kullanma gibi temel becerilerde hazır bulunuşluk düzeylerinin yeterli olduğu ve bu etkinlik uygulama çalışması için sınıf öğretmenin hazırladığı ortaya çıkmıştır.

Bu durum da, öğrencilerin seviyelerinin, hazır bulunuşluk düzeylerinin; etkinlik öncesindeki hazırlık aşamalarının ve drama lideri konumundaki sınıf öğretmenin, drama etkinliklerine karşı olumlu tutum sergilemesinin, öneri etkinlik plan örneklerini sınıf düzeyine indirgeyebilmesinin, mesleki becerilerini kullanabilmesinin, drama etkinlikleri uygulama çalışmalarında istenen verimin alınmasında, ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Çünkü bu uygulama çalışmasını yapan sınıf öğretmeni, lisans öğreniminde bu konu hakkında herhangi bir ders almamış, bu drama konusunda

herhangi bir seminer çalışmasına da katılmamış olmasına rağmen, etkinlik uygulama çalışmasını başarılı bir şekilde gerçekleştirmiştir.

Bu başarılı uygulama çalışmasında, yukarıda ifade edilen hususların yanı sıra Dede Korkut Hikâyesinin resim ile birleşmesinin de etkisi çok büyüktür. Çünkü bu sayede destan somutlaşmış ve görsel hâle gelmiştir. Somut nesnelere ya da durumlar da, öğrenciler için her zaman daha etken uyarıcıdır. Bu bağlamda, görsel sanatların, resim yoluyla drama tekniğinin, öğrenciler üzerinde dikkat çekici bir etkiye sahip olduğu da ifade edilebilir. Bu durum, öğrencilerin destanı daha dikkatli okumasını ve destanın da daha iyi kavranmasını; dolayısıyla etkinliğin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamıştır.

4.1.15. Öneri 8. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 8

Etkinliğin Adı: Kazan Bey Oğlu Uruz Bey'in Esir Olduğu Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma, empati kullanma, bedeni kullanma, vb.

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Müzik yoluyla drama tekniği-dans yoluyla drama tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Kazan Bey Oğlu Uruz Bey'in Esir Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, kalem, defter, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri yapılacak çalışmayı kısaca anlattıktan sonra sınıf listesini dörde bölerek sınıfta dört grup oluşturur.

Dört gruptan birer öğrenci de, daha önce öğretmenlerinin hazırladığı dört numaradan birini seçer ve drama lideri de, öğrencilerin seçtikleri numaralara eş olarak hazırlanmış deyişi söyleyen kahramanın ismini o gruba verir ki deyişlerin yer aldığı destan metni daha önceden öğrencilere dağıtılmıştır.

Her grup destan içerisindeki deyişlerden kendilerine çıkan deyişi söyleyen kahramanın fiziksel hâli, görünümü ile ilgili düşünerek ve deyişin anlam bütünlüğünü de dikkate alarak en az dört mısradan oluşan kısa bir şarkı ve uygun dans figürleri oluşturur.

Öğrenciler kendilerinin kâğıdında yazılı olan deyişle ve o deyişi ifade eden kahramanın fiziksel hâli ile ilgili kısa müzik parçasını ve dans figürlerini oluşturduktan sonra müzik parçalarını ve dans figürlerini sırayla arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Dinleyen ve izleyen öğrenciler de sınıfta müzik parçasıyla dans figürlerini paylaşan arkadaşlarının yaptıkları çalışmanın, destandaki hangi kahramana ait olduğunu bulmaya çalışırlar.

Çalışmanın sonunda en çok beğenilen müzik parçasıyla dans figürlerinden oluşan çalışmayı hazırlayan grup, sınıftaki öğrencilerin alkışları şeklindeki oyları ile seçilir ve kuvvetlice alkışlanırlar.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, akran değerlendirme formu dikkate alınarak yapılacaktır.

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı:

Etkinlik Adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form, diğer grubun şarkı ile dans figürleri oluşturup şarkıyı en güzel şekilde söyleyebilme ve dans figürlerini yapabilme çalışmalarını değerlendirmek için hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen puanı, toplam puan bölümüne yazınız.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	5 Çok iyi	3 Orta	1 Zayıf
1. Müzik parçasının anlamı ile deyiş arasındaki bağlantı			
2. Müzik parçasının ezgisi			
3. Müzik parçasını söyleme becerileri			
4. Dans figürleri ile deyiş arasındaki bağlantı			
5. Dans figürlerindeki estetik			
6. Dans figürlerini yapabilme becerileri			
Toplam Puan			

4.1.16. Öneri 8. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Bu öneri etkinlik plan örneğinde, müzik ve dans yoluyla drama teknikleri ve “Kazan Bey oğlu Uruz Bey’in Esir Olduğu Destan” adlı materyal kullanılmıştır. Hazırlanan öneri etkinlik plan örneği, Evliya Çelebi İ.Ö.Okulunda 5-B sınıfında, şube öğretmeni gözetiminde uygulanmıştır.

MEB’nin hazırladığı “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınarak hazırlanan öneri etkinlik plan örneğinde, tema olarak “Tarihte Yaşam Kültürü” temasına; kazanım olarak 12. maddeye, yani “*Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.*”²²⁶ kazanımına; temel beceri olarak “*yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, empati kurma, bedeni kullanma*” temel becerilerine yer verilmiştir. Bu şekilde hazırlanan öneri etkinlik plan örneği ve uygulama çalışmasında kullanılacak destan metinleri ile deyişlerin yazılı olduğu kartlar, bir hafta öncesinden şube öğretmeni ile görüşülerek kendisine teslim edilmiştir. Şube öğretmeninin uygulama çalışması ile ilgili herhangi bir sorusu olup olmadığı kendisine yöneltilmiş ve uygulama çalışması hakkında sınıf öğretmeni ile fikir alışverişinde bulunulmuştur. Bu doğrultuda sınıf öğretmeni, uygulama çalışmasından iki gün önce, destan metinlerini öğrencilere vermiş ve öğrencileri yapılacak çalışma hakkında bilgilendirmiştir.

Bu öneri etkinlik plan örneği, ortamın donanım ve fiziki açıdan drama etkinlikleri için kısmen yeterli olmasına, sınıf mevcudunun kalabalık olmasına ve öğrencilerin sosyo-kültürel durumlarının düşük olmasına rağmen, bir ders saati içerisinde uygulanabilmiştir. Bu etkinliği uygulamış ve mesleğindeki kıdem yılını ifade etmek için “15-20 yıl arası” seçeneğini işaretlemiş olan sınıf öğretmeni, lisans öğreniminde “drama” başlıklı bir ders almamış, “drama” başlıklı bir seminer çalışmasına da katılmamış ve drama konusunda kısmen araştırma yapmıştır. Bu durum, dikkatli bir şekilde etkinlik plan örneği hazırlandığı takdirde, tüm eksikliklere ve tüm zorluklara rağmen, drama tekniklerinin kullanılabileceğini ve istenilen verimin alınabileceğini göstermektedir.

Ayrıca bu uygulama çalışmasında kullanılan kaynak ve materyallerin kolaylıkla bulunup kullanılabilecek kaynak ve materyaller olması ve pahalı olmamaları,

²²⁶ bk. MEB, İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 2006, s. 38

sınıf öğretmeni tarafından teyit edilmiştir. Yine sınıf öğretmeni, uygulanan etkinlik plan örneğinin, şahsı ve öğrencileri tarafından çok beğenildiğini, öğrencilerin destanın bütününe anladığını; özellikle Türklerin yaşam şekilleri ile gelenek ve göreneklerinin, öğrencilerin dikkatlerini çektiğini ifade etmiş ve uygulama çalışması esnasında oluşturulan dört gruptan ikisinin oldukça başarılı olduğunu belirtmiştir. Yine drama çalışmalarına diğer derslerde de yer vermeye çalışıldığını; ancak bunun yeterli olmadığını, bu konuda öğretmenlere seminer verilmesi gerektiğini, yazılı ifade ettiği görüşlerine eklemiştir. Etkinliğin uygulama aşamasındaki gözlemler ve sınıf öğretmenin yaklaşımı, yukarıda yer verilen ifadeler, drama tekniklerinin kendine özgü olan işlevsellik gücünü ortaya koymaktadır. Nitekim etkinlik sürecindeki ölçme-değerlendirme aşaması ve bu aşamadaki çalışmaların sonuçları, drama tekniklerinin işlevsel gücünü ortaya koymada, pekiştirici bir nitelik göstermektedir. Bu aşamada, öğrencilere akran değerlendirme formu dağıtılmıştır. Bu akran değerlendirme formunda, öğrencilerin verdikleri puanlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo.25: Grupların Aldıkları Puanlar

Grupların Aldıkları Puanlar						
Sorular		Gruplar				Toplam
		1.Grup	2.Grup	3.Grup	4.Grup	
1. Müzik parçasının anlamı ile deyiş arasındaki bağlantı	f	25	29	34	36	124
	%	71,42	82,85	85	90	82,66
2. Müzik parçasının ezgisi	f	31	29	26	38	124
	%	88,57	82,85	65	95	82,66
3. Müzik parçasını söyleme becerileri	f	25	27	38	38	128
	%	71,42	77,14	95	95	85,33
4. Dans figürleri ile deyiş arasındaki bağlantı	f	12	21	32	16	81
	%	34,28	60	80	40	54
5. Dans figürlerindeki estetik	f	13	13	34	16	76
	%	37,14	45,71	85	40	50,66
6. Dans figürlerini yapabilme becerileri	f	12	17	30	14	73
	%	34,28	48,57	75	35	48,66
Toplam Puan	f	118	139	194	158	609
	%	56,19	66,19	80,83	65,83	67,66
Gruplardaki Öğrenci Sayısı		7	7	8	8	30
Toplam Öğrenci Sayısı						30

Bu tablolardan da anlaşılacağı üzere, gruplar, deyişle bağlantı kurarak müzik parçasının anlamını ve ezgisini oluşturabilmiş ve oluşturdukları müzik parçasını söyleme becerisi gösterebilmişlerdir. Bu bağlamda sınıf düzeyinde % 83, 55 başarı görülmektedir. Bu başarı düzeyi, deyişle bağlantı kurarak estetik bir şekilde dans figürleri oluşturma ve dans figürlerini sergileme aşamasında % 51, 77'ye düşmektedir. Ancak bu gösterge, daha önce de ifade edilen sınıftaki öğrencilerin sosyal ve kültürel düzeyleri, ortamın donanım ve fiziki açıdan kısmen yeterli olması gibi hususlar göz önüne alındığında, istenilen verime ulaşıldığı görülmektedir. Çünkü öğrencilerde, “Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.” kazanımı oluşturulabilmiş ve “yaratıcı düşünme, Türkçe’ yi doğru ve etkili kullanma, empati kurma, beden dilini kullanma” temel becerileri gerçekleştirilmiştir.

4.1.17. Öneri 9. etkinlik plan örneği

Etkinlik No: 9

Etkinliğin Adı: Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanı

Ders: 2. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, beden dilini kullanma, iletişim, katılım ve işbirliği, kendini ifade etme, empati kullanma, vb.

Kazanım: 13. Yaşam kültürlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Teknik: Kukla draması tekniği

Materyal ve Kaynaklar: “Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey” adlı destan, beyaz büyük bez, bebek çingırağı, fener, kartonlardan yapılan destan kahramanları, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri yani öğretmen yapılacak çalışmayı kısaca anlatıp gölge kuklası tekniği ile yapılacak olan canlandırma çalışmasında kullanılacak olan materyalleri öğrencilere gösterir.

Daha önceden yoklama sırasına göre seçilen iki kişinin, sırayla kendi gruplarına arkadaş seçerek oluşturduğu ve rol paylaşımının da kendi aralarında yapıldığı iki gruba, drama lideri destan metnini ve materyalleri verir. Sırayla gruplar gölge kuklası tekniği ile canlandırma çalışmasını yaparlar ve diğer öğrenciler de izlerler.

Çalışmaların sonunda çalışmalardaki eksiklikler, yapılması gerekenler, yapılan ve beğenilen durumlar öğrencilere sunulur ve konuşulur; yani bir bakıma hep beraber öz eleştiri yapılır ve çalışmalar gözden geçirilip değerlendirilir.

Çalışmanın en sonunda ise, en çok beğenilen grup, öğrencilerin alkışları şeklindeki oyların yardımıyla belirlenir ve seçilen grup tebrik edilerek tekrar alkışlanır.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, öğrencilerin dersteki davranışları, aşağıdaki sorulara verdikleri yanıtlar ve grup değerlendirmesi formları dikkate alınarak yapılacaktır.

-“Deli” unvanı dışında Deli Dumrul’un kişiliğine uygun bir unvan verseydiniz hangi kelimeyi kullanırdınız?

-Deli Dumrul’un sizce en büyük hatası nedir?

-Bu destanda sizce olmaması gereken durumlar nelerdir?

-Sizce “sevgi”, “üzüntü” ve “bencillik” , “arkadaş” kavramlarına uygun kahramanlar kimlerdir?

-Bu destanda Deli Dumrul niçin köprü yaptırmış? İnsanın kendi kahramanlığını duyurmasının başka bir yolu olamaz mı sizce? Örnek veriniz.

GRUP DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Grup Üyeleri:

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerin gerçekleşme düzeyleriyle ilgili yerlere (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	BİRAZ	HAYIR
Sorumluluğu eşit olarak paylaştık.			
Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyü dinledik.			
Görüşlerimizi rahatlıkla söyledik.			
Grupta uyum içinde çalıştık.			
Birbirimize gerektiğinde yardım ettik.			
Çalışmalarımızda birbirimizi cesaretlendirdik.			

4.1.18. Öneri 9. etkinlik plan örneğinin uygulama çalışmasının değerlendirilmesi

Bu öneri etkinlik plan örneği, Abdurrahman Şerif Beygu İ.Ö.Okulunda, 5-B sınıfında uygulanmıştır. Uygulanan bu öneri etkinlik plan örneğinde, kukla draması tekniği ve “Uşun Koca Oğlu Deli Dumrul Destanı” materyal olarak kullanılmıştır.

MEB’in hazırladığı “İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi (1. – 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu” kitabı esas alınarak hazırlanan öneri etkinlik plan örneğinde, “Tarihte Yaşam Kültürü” temasına; “*Yaşam kültürlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.*” kazanımına; “yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, beden dilini kullanma, iletişim, katılım ve iş birliği, kendini ifade etme, empati kurma” temel becerilerine yer verilmiştir.

Bu şekilde hazırlanan öneri etkinlik plan örneğini uygulayan sınıf öğretmeni, mesleki kıdem yılı olarak “5-10 yıl arası” seçeneğini işaretlemiştir ve kendisinin lisans öğreniminde “drama” başlıklı bir ders almadığını, bu başlık altında herhangi bir seminer çalışmasına da katılmadığını; ancak drama dersi ya da teknikleri konusunda bireysel olarak araştırma yaptığını ifade etmiştir. Drama öneri etkinlik plan örneğini uygulayan sınıf öğretmeni, öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik durumlarının oldukça düşük olduğunu da belirtmiştir.

Uygulama çalışmasından önce, sınıf öğretmeni ile görüşülmüş ve kendisine öneri etkinlik plan örneği ile etkinlik uygulama çalışması sırasında kullanılacak olan kaynak ve materyaller; yani destan metinleri, iki tane bebek çingırağı, aydınlatma gücü yüksek bir fener, beyaz bez ve 4 çitadan yapılmış dikdörtgen şeklindeki ekran modeli, destan kahramanlarını temsilen kartonlardan yapılmış olan kuklalar teslim edilmiştir.

Bu doğrultuda sınıf öğretmeni, kendisiyle görüşmede ifade edilen söylemleri dikkate alarak, uygulama çalışmasına hazırlık yaparak ve mesleki becerilerini kullanarak bir ders saati içerisinde öneri etkinlik planını uygulamayı başarmıştır.

Ayrıca, uygulama çalışması sırasında elde edilen izlenimler, uygulama çalışması sonrasında sınıf öğretmeni tarafından da ifade edilmiştir. Bu bağlamda sınıf öğretmeni, uygulanan etkinlik plan örneğini çok beğendiğini ve sınıfındaki öğrencilerin de son derece olumlu tutum sergilediklerini, öğrencilerin istekli bir şekilde derse katıldıklarını; çalışmanın zevkli bir şekilde gerçekleştiğini belirtmiştir. Dolayısıyla etkinlik uygulama çalışmasından istenen verim sağlanabilmiştir. Nitekim çalışma

sonunda yapılan ölçme-değerlendirme çalışmaları da bunu teyit etmektedir. Çünkü ölçme-değerlendirme aşamasındaki sorulara, öğrencilerin verdikleri yanıtların yer aldığı aşağıdaki tablo, bunu göstermektedir.

Tablo.26: Verilen Yanıtlar

Sorulara Verilen Yanıtların Yüzdeleri						
Sorular	Doğru Yanıt Oranı		Yanlış Yanıt Oranı		Boş Bırakılma Oranı	
	f	%	f	%	f	%
1. Soru	26	89,65	3	10,34	0	0
2. Soru	29	100	0	0	0	0
3. Soru	24	82,75	0	0	5	17,24
4. Soru	28	96,55	0	0	1	3,44
5. Soru	16	55,17	7	24,13	6	20,68
Toplam	123	84,82	10	34,48	12	41,37
Etkinliğe Katılan Öğrenci Sayısı						29

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere, öğrencilere yöneltilen soruların % 84,82'si doğru yanıtlanmış, % 6,82'si yanlış yanıtlanmış; % 4,13'ü ise yanıtlanmamıştır. Bu da etkinliğin başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini ve bunun sonucunda da istenen verimin alındığını göstermektedir.

Yine ölçme-değerlendirme çalışmaları aşamasında kullanılan, grup değerlendirme ölçeği sonuçları da, yukarıdaki tablo sonucundaki ifadeleri teyit etmektedir.

Tablo.27: 1. Grup Değerlendirme Ölçeği Sonuçları

1. Grup Değerlendirme Ölçeği Sonuçları						
Ölçütler	Yanıt Sayısı					
	Evet		Biraz		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Sorumluluğu eşit olarak paylaştık.	14	100	0	0	0	0
Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyle dinledik.	14	100	0	0	0	0
Görüşlerimizi rahatlıkla söyledik.	14	100	0	0	0	0
Grupta uyum içinde çalıştık.	14	100	0	0	0	0
Birbirimize gerektiğinde yardım ettik.	14	100	0	0	0	0
Çalışmalarımızda birbirimizi cesaretlendirdik.	14	100	0	0	0	0
Toplam	84	100	0	0	0	0
Öğrenci Sayısı						14

Tablo.28: 2. Grup Değerlendirme Ölçeği Sonuçları

2. Grup Değerlendirme Ölçeği Sonuçları						
Ölçütler	Yanıt Sayısı					
	Evet		Biraz		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Sorumluluğu eşit olarak paylaştık.	15	100	0	0	0	0
Birbirimizin düşüncelerini hoşgörüyle dinledik.	15	100	0	0	0	0
Görüşlerimizi rahatlıkla söyledik.	15	100	0	0	0	0
Grupta uyum içinde çalıştık.	15	100	0	0	0	0
Birbirimize gerektiğinde yardım ettik.	15	100	0	0	0	0
Çalışmalarımızda birbirimizi cesaretlendirdik.	15	100	0	0	0	0
Toplam	90	100	0	0	0	0
Öğrenci Sayısı						15

Bu tablolar da, daha önce belirtildiği gibi, etkinliğin son derece başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini göstermektedir. Çünkü her iki grupta da % 100 başarı sağlanmıştır. Yani öğrencilerin, “yaratıcı düşünme, Türkçe’yi doğru ve etkili kullanma, beden dilini kullanma, iletişim, katılım ve işbirliği, kendini ifade etme, empati kurma” gibi temel beceriler sergilemeleri sağlanmış ve “Yaşam kültürlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.” kazanımı gerçekleştirilmiştir.

Bu etkinlik uygulama çalışması sonucundaki bu durum, drama tekniklerinin kendine özgü olan işlevsellik gücünü bir kez daha ortaya koymaktadır. Aynı zamanda drama tekniklerinin kendine özgü olan işlevsellik gücünün ortaya çıkarılmasında, drama liderinin mesleki becerilerini kullanma yetisinin, hazırlık yapmasının, drama çalışmasına istekli bir tutum sergilemesinin, vb. hususların da son derece etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu hususlar olumlu olduğu takdirde, bu ilköğretim okulunda olduğu gibi, okulun donanım ve fiziki açıdan kısmen yeterli olmasının ya da tamamen yetersiz olmasının ve öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin, hazır bulunuşluk seviyelerinin düşük olmasının uygulama çalışmasını olumsuz yönde etkilemeyeceği görülmüştür. Çünkü bu uygulama çalışmasında belirtilen olumsuzluklara rağmen, drama çalışmasından istenen verim elde edilebilmiştir.

4.2. Öneri Etkinlik Plan Örneklerini Uygulama Çalışmalarının Genel Değerlendirilmesi

Rastgele örneklem yoluyla seçilen dokuz ilköğretim okulunda uygulanan, öneri etkinlik plan örnekleri, hazırlanan öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmalarından elde edilen veriler ve alınan görüşler dikkatle incelendiğinde, 6. öneri etkinlik plan örneğini uygulama çalışması dışında, tüm uygulama çalışmalarının başarılı bir şekilde gerçekleştirildiği görülmüştür.

Öneri 6. etkinlik plan örneğini uygulama çalışmasının başarıya ulaşmamasının nedeni, sınıf öğretmenin, yapılacak çalışmayı dikkate almaması ve uygulama çalışması için, önceden hiçbir hazırlık yapmamasıdır. Bu bağlamda yapılacak çalışmanın bir öneri niteliği taşıdığını göz ardı ederek uygulama çalışması esnasında, mesleki becerilerini ve kendi insiyatifini kullanmamış; öğrencilerin seviyesine indirgemeden bir kalıp şeklinde, öneri etkinlik plan örneğini uygulamıştır.

Başarılı bir şekilde gerçekleştirilen sekiz uygulama çalışmasından 3 ve 4. öneri etkinlik plan örneklerini uygulama esnasında, giriş kısmında küçük bir sorun yaşanmıştır. Bu da, uygulama çalışmasını gerçekleştiren sınıf öğretmenlerinin, yapılacak çalışmayı ciddiye almış olmalarına rağmen ifade edilen bazı noktalara dikkat etmemiş olmalarından kaynaklanmıştır. Nitekim kendilerine sunulan etkinlik plan örneğinin, bir öneri niteliği taşıdığı ve bu öneri etkinlik plan örneğini, sınıf öğretmenin, kendi insiyatifini kullanarak öğrenci düzeyine indirgeyebileceği ifade edilmesine rağmen, sınıf öğretmenleri, bu ifadelere dikkat etmemişlerdir ve öneri etkinlik plan örneğini bir kalıp şeklinde uygulamaya çalışmışlardır. Başka bir ifadeyle mesleki becerilerini, bu uygulama çalışmasında kullanmamışlar, çalışmanın öğrencilere takdimine dikkat etmemişlerdir. Sınıf öğretmenlerindeki bu tutum, etkinlik uygulama çalışmalarının ısınma bölümünde, problem olarak kendini hissettirmiştir. Çünkü bu bölümde, öğrencilerde, destan okumaya karşı bir isteksizlik ve etkinlik çalışmasına karşı bir ilgisizlik söz konusu olmuştur. Öğrencilerdeki bu tutum, kullanılan pandomim ve paralel çalışma tekniklerinin etki ve işlevsellik gücü sayesinde, uygulama çalışmasının ileriki tüm aşamalarında görülmemiştir. Bu da, daha önce belirtildiği gibi, drama tekniklerinin dikkat çekme, aktif katılımı sağlama, katılım isteği uyandırma gibi hususlardaki etkisini ve becerisini ortaya koymaktadır.

Bunların dışında geri kalan diğer öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmalarını gerçekleştiren sınıf öğretmenleri, kendilerine sunulan ders planlarının, öneri etkinlik plan örnekleri olduğu bilinciyle hareket etmişler ve olumlu bir yaklaşım sergilemişlerdir. Yapılacak uygulama çalışmasını ciddiye almışlar ve diğer ders planlarını uygulama çalışmasında olduğu gibi, bu öneri etkinlik plan örneklerini uygulamak için hazırlık yapmışlardır. Uygulama çalışması öncesinde, bazı sınıf öğretmenleri, yapacakları çalışma ile ilgili var olan sorularını şahsımıza yöneltmişlerdir. Bu bağlamda, kendilerine ifade edilen söylemleri dikkate alarak ve kendi inisiyatiflerini kullanarak; sınıflarındaki öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini, sosyo-kültürel yapısını, vb. hususları dikkate alarak öneri etkinlik plan örneklerini, öğrencilerin düzeylerine göre indirgemişler ve uygulamışlardır. Hatta bazı sınıf öğretmenleri, drama çalışmalarının aşama aşama gerçekleştiği bilinciyle hareket ederek, destan metinlerini, daha önceden öğrencilere dağıtmışlar ve öğrencilerin okumalarını sağlamışlardır.

Uygulama çalışmaları sonrasında yapılan görüşmelerde ise, sınıf öğretmenleri, gerçekleştirilen uygulama çalışmasından çok memnun olduklarını, öğrencilerin ilgi ve katılım düzeylerinin beklediklerinin üstünde olduğunu, drama konusunda sınıf öğretmenlerinin ciddi seminer çalışmalarına ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

Tüm bu çalışmalarda dikkat çeken en önemli noktalardan biri, bu uygulama çalışmalarını gerçekleştiren sınıf öğretmenlerinin, mesleklerinde beş yılın üzerinde kıdeme sahip olmalarıdır. Bu durum, bu sınıf öğretmenlerinin, mesleki becerileri kullanma ve ders esnasında inisiyatif kullanma, vb. konularda gerekli tecrübeye sahip olduklarını göstermektedir.

Bu çalışmalarda dikkat çeken bir diğer nokta da, bu üç gruba giren öneri etkinlik uygulama çalışmalarını yapan sınıf öğretmenlerinin nitelikleridir. Nitekim birinci gruba giren öneri etkinlik uygulama çalışmalarını gerçekleştiren altı sınıf öğretmeninden beşi, lisans öğreniminde “drama” başlıklı bir ders almamış; bu başlık altında herhangi bir seminer çalışmasına katılmamış; sadece drama dersi ya da teknikleri konusunda kısmen ya da tamamen araştırma yapmıştır. İkinci ve üçüncü gruba giren öneri etkinlik uygulama çalışmalarını gerçekleştiren sınıf öğretmenleri ise, lisans öğrenimlerinde “drama” dersi almış ve drama dersi ya da teknikleri konusunda araştırma yapmış sınıf öğretmenleridir. Bu durum, var olan nitelikler ve gösterilen başarı düzeyi arasında tezat oluşturmaktadır. Çünkü başarılı bulunan uygulama çalışmalarını yapan sınıf

öğretmenleri, drama konusunda herhangi bir ders ya da seminer almamışken, uygulamada hata bulunan ya da başarısız olan etkinlikleri uygulayan sınıf öğretmenleri drama dersi almış ve bu konuda araştırma yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin mesleki nitelikleri ile uyguladıkları çalışmalar arasında tezatlık oluşturmaktadır.

Yine bu uygulama çalışmalarında, bazı sınıf öğretmenlerinin, okulların gerekli donanım ve fiziki şartlara sahip olduklarını ifade etmelerine rağmen, uygulama çalışmalarının yapıldığı sınıfların, drama etkinlikleri için gerekli yapıya sahip olmadıkları; okullarda drama sınıfının bulunmadığı görülmüştür. Sınıf mevcutlarının ise, ortalama 30 öğrenciden oluştuğu ve etkinliğe katılan öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin % 88,88 oranında düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak öğrenci ve okul bazında ifade edilen bu durumlara rağmen, öğrencilerin etkinliğe olumlu bir tutum sergiledikleri, ilgi düzeylerinin oldukça yüksek olduğu ve yapılan çalışmadan, hem drama lideri konumundaki sınıf öğretmenin hem de öğrencilerin zevk aldıkları görülmüştür. Nitekim, daha önce ayrıntılı bir şekilde belirtildiği gibi, öneri etkinlik uygulama çalışmalarındaki genel başarı, elde edilen izlenimler ve sınıf öğretmenlerinin ifadeleri, bunu teyit etmektedir.

Bunların yanı sıra, bu öneri etkinlik uygulama çalışmaları sırasında, ders saati süresi, uygulamayı yapan sınıf öğretmenleri tarafından –sekiz sınıf öğretmeni tarafından- yeterli görülmüştür. Bu da, iyi bir etkinlik plan örneği hazırlandığı ve drama lideri konumundaki sınıf öğretmeni, gerekli çabayı gösterdiği takdirde, ders saati süresinin, aşama aşama gerçekleştirilmesi gereken drama etkinlikleri için, bir problem olmayacağını ortaya koymuştur.

Aynı zamanda, öneri etkinlik uygulama çalışmalarında kullanılan kaynak ve materyallerin, uygulama çalışmasını yapan sınıf öğretmenleri tarafından da kolay bulunup kullanılacak ve pahalı olmayan kaynak ve materyaller olarak nitelendirilmesi, drama tekniklerinin kullanımında her tür malzemenin, kazanım ve işlevi doğrultusunda kullanılabileceğini ve bunun maddi olanaklarla ilgili olmadığını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu etkinlik uygulama çalışmaları sonuçları, kullanılan kaynak ve materyallerin işlevsel olduğunu da göstermektedir. Zira uygulama çalışmasını yapan sınıf öğretmenleri de-sekiz sınıf öğretmeni- bunu teyit etmektedir.

Bu uygulama çalışmalarının sonuçları, sınıf öğretmenlerinin, drama hakkında bilgi sahibi oldukları, araştırma yaptıkları ve uygun materyaller kullanarak etkinlik örnekleri hazırladıkları takdirde, drama tekniklerini tüm sorunlara ve problemlere rağmen uygulayabileceklerini göstermektedir. Nitekim etkinlik süreçleri sonundaki yapılan değerlendirme çalışmalarında, öğrencilerin verdikleri yanıtlar sınıf öğretmenlerince incelenmiş olup planlarda ön görülen kazanımların sınıf çoğunluğunda sağlandığı görülmektedir.

Özetle dokuz ilköğretim okulunda uygulanan öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmaları, çocukların ortak bir dil konuştuklarını göstermiştir. Sosyo-kültürel ve ekonomik düzey, hazır bulunuşluk seviyesi, yetilerin nitelikleri, vb. noktalar farklılık arz etse de, tüm çocuklar evrensel bir dil; yani drama tekniklerinin dilini kullanmaktadır. Çünkü bu uygulama çalışmaları, bu tekniklerin, öğrencilerin dikkatini çekmede, onları güdülemede, istekli bir şekilde katılımlarını sağlamada, kendilerini ifade etmelerinde, ifade becerilerini kullanmalarında, vb. hususlarda ne kadar etkili olduklarını göstermiştir.

Yine bu öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmaları, drama tekniklerinin başarılı bir şekilde uygulanmasında önemli olan hususları da ortaya koymuştur. Herhangi bir drama etkinliğinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için,

1. Drama lideri konumundaki sınıf öğretmenin, drama dersinin ya da tekniklerinin önemine inanması ve drama etkinliklerine karşı olumlu bir tutum sergilemesi gerekir.

2. Teorik olarak drama dersi almış olmak, sınıf öğretmeni olumlu yaklaşım göstermediği takdirde, önemli bir etken olmamaktadır.

3. Sınıf öğretmeni, drama dersi ya da teknikleri konusunda olumlu bir yaklaşım sergilediği ve bireysel çaba gösterdiği takdirde iyi bir drama lideri olabilir.

4. Gereken maddi ve manevi destek sağlandığı takdirde, sınıf öğretmenleri, drama tekniklerini kullanmaya daha isteklidirler.

5. Uygun materyaller kullanıldığı takdirde, drama teknikleri maddi olanakları zorlamadan kullanılabilir.

6. Drama tekniklerinin kullanıldığı drama etkinlikleri, aşama aşama gerçekleştirildiği takdirde, ders saati süresi bir problem olarak ortaya çıkmamaktadır.

7. İyi bir etkinlik plan örneği hazırlandığı takdirde, okulun donanım ve fiziki açıdan yetersizlikleri, öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerinin düşük olması, sınıf mevcudunun kalabalık olması gibi problemlerin ortadan kalkabileceği görölmüştür.

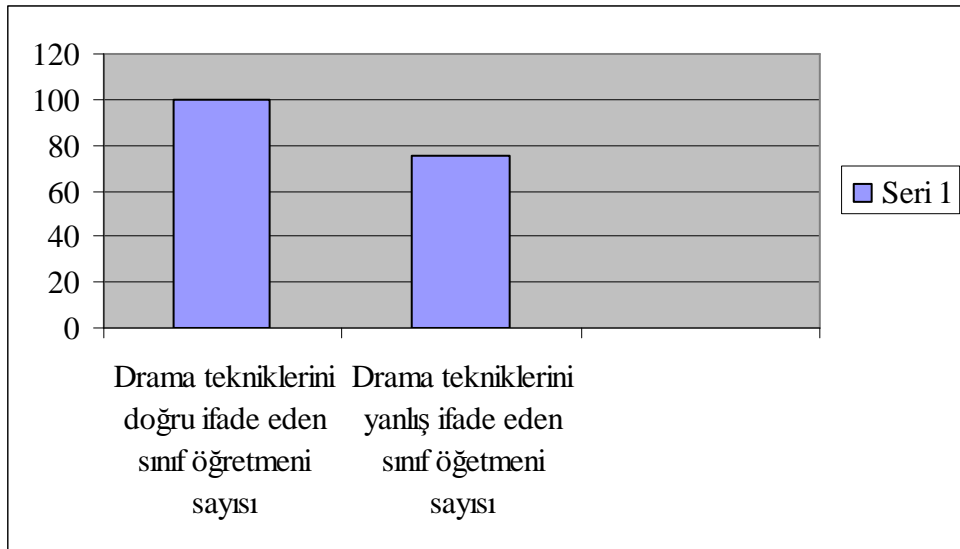
8. Drama lideri konumundaki sınıf öğretmeninin, olumlu bir yaklaşım sergileyip iyi bir etkinlik plan örneği de hazırlayıp bireysel çaba gösterdiği takdirde, drama etkinliklerinde, öğrencilerin olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

“Erzurum İl Merkezindeki İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Drama Tekniklerinin Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği)” adlı bu çalışmada, öncelikle ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımı ile ilgili bilgi edinmek ve bu tekniklerin kullanımında karşılaşılan problemleri tespit etmek amacıyla Erzurum il merkezinde, BSIÖO olmayan ilköğretim okullarının 4 ve 5. sınıflarında alan taraması yaptık. Bu alan taramasında, daha önceden hazırladığımız anket formunu kullandık. Anket formunda yöneltilen,

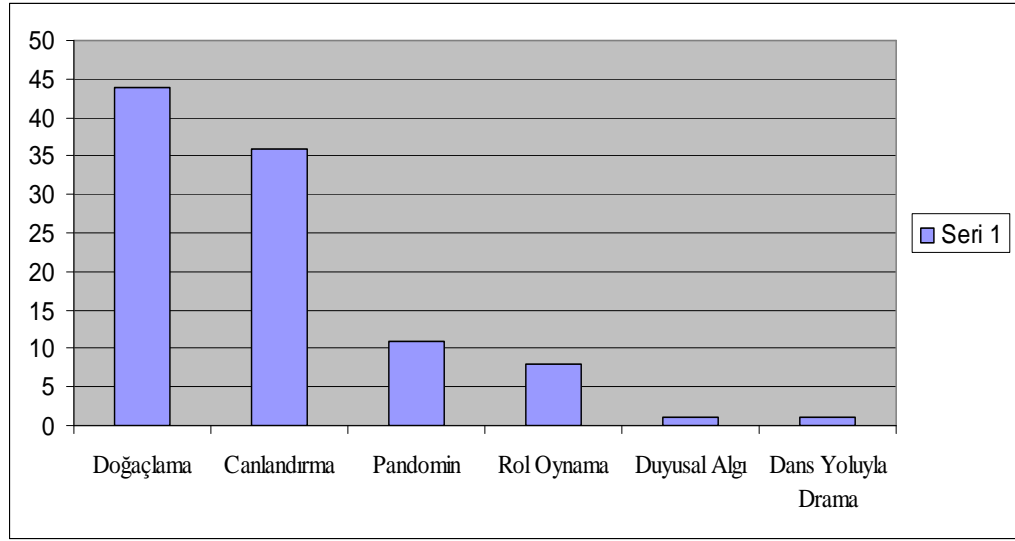
“En sık kullandığınız drama tekniği hangisidir?” sorusunu 469 sınıf öğretmeninden 168’i yanıtlamış, 301’i yanıtlamamıştır. Bu soruyu cevaplandıran 168 sınıf öğretmeninden, sadece 100’ü, 6 drama tekniğinin adını ifade edebilmiştir. Geri kalan 68 sınıf öğretmeni, drama teknikleri dışında başka kavramları ifade etmişlerdir.

Grafik.1: Erzurum İl Merkezinde 4 ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini İfade Etme Düzeyi

Drama tekniklerini doğru ifade eden 100 sınıf öğretmenin verdiği yanıtlara bakıldığında ise, en çok kullanılan drama tekniğinin doğaçlama ve canlandırma teknikleri olduğu, ardından pantomim ve rol oynama tekniklerinin geldiği görülmektedir. Akabinde ise duyuşsal algı ve dans yoluyla drama teknikleri gelmektedir.

Grafik.2: Erzurum İl Merkezinde 4 ve 5. Sınıflarda Kullanılan Drama Teknikleri

Drama tekniklerinin kullanımı ile ilgili olarak sınıf öğretmenlerine yöneltilen, “2006-2007 ve 2007-2008 eğitim-öğretim yıllarında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?” sorularına verilen yanıtlarda ise, drama tekniklerinin en çok kullanıldığı ders olan drama dersinin, ilköğretim okullarında tercih edilme oranı ortaya çıkmıştır.

Yukarıdaki grafiklerden de anlaşılacağı üzere, drama tekniklerinin en sık kullanıldığı ders olan drama dersinin, Erzurum il merkezinde BSIÖO olmayan ilköğretim okullarının 4 ve 5. sınıflarında tercih edilmediği ortaya çıkmıştır.

Yine anket verileri dikkate alındığında ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda drama tekniklerinin kullanımında çeşitli problemler olduğu görülmüştür. Bu problemler yedi ana başlık altında toplanmıştır:

1. Uygulayıcıdan kaynaklanan problemler
 - 1.1. Uygulayıcının alan bilgisinden kaynaklanan problemler
 - 1.2. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan problemler
 - 1.3. Uygulayıcının bireysel yaklaşımından kaynaklanan problemler
 - 1.4. Uygulayıcıdan kaynaklanan diğer problemler
2. Okullardan kaynaklanan problemler
3. Öğrencilerden kaynaklanan problemler
4. Müfredattan kaynaklanan problemler

5. Velilerden kaynaklanan problemler
6. Kaynak ve materyallerden kaynaklanan problemler
7. Diğer problemler

Bu problemlerin ortadan kaldırılması için uygulayıcı ile ilgili problemlere yönelik olarak, üniversitelerin lisans bölümlerinde drama konusuna ağırlık verilip teorik bilgiden ziyade uygulamaya, drama tekniklerini kullanmaya yönelik ders içeriklerinin hazırlanabilir. Bunun dışında hizmet içi eğitim faaliyetleri kapsamında, drama tekniklerinin kullanımı konusunda ilgili seminerler, kurslar, vb. çalışmalar yapılabilir. Bu sayede yeterli bilgi ve becerilere sahip uygulayıcılar, şartlar ne olursa olsun, drama tekniklerini rahatlıkla kullanabilme imkânını elde etmiş olacaktır. Bu bağlamda gerekli donanıma sahip uygulayıcılar, okuldan, öğrencilerden, velilerden kaynaklanan diğer problemlere çözüm önerileri geliştirebilecek, drama etkinliklerinin başarı seviyesini artıracaktır. Örneğin, uygun drama uygulama mekânı olmayan okuldaki bir sınıf öğretmeni, sınıfını birleştirilmiş sınıfta olduğu gibi iki ya da üç gruba ayırarak yapmak istediği drama etkinliğini gerçekleştirebilir. Bu sayede mekândan ve sınıf mevcudundan kaynaklanan problemlerin etkisini azaltabilir.

Bu çözüm önerilerinin yanı sıra sınıf öğretmenliği bölümlerinde yan alan adı altında drama dersi formatörlüğü bölümleri açılabilir. Böylece drama derslerinde, alan uzmanı sınıf öğretmenleri uygulayıcı olarak görev yapabilirler. Millî Eğitim Bakanlığının izni ile drama formatörlüğü kursları da açılabilir ve bu kurslar ile drama formatör öğretmenler yetiştirilebilir. Bu formatör öğretmenlerin yardımıyla da, drama konusunda etkili hizmet içi eğitim çalışmaları yapılarak drama tekniklerinin eğitimdeki etkisi ve katkısı artırılabilir.

Okullarla ilgili problemlere yönelik olarak da, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile iş birliğine gidilerek imkânı olan okullarda drama sınıfları oluşturulabilir. Spor salonu, çok amaçlı salon gibi mekânlara sahip ilköğretim okullarında bu mekânların drama çalışmalarında nasıl kullanılabileceği konusunda okul idaresi ve sınıf öğretmenleri bilgilendirilebilir. Bunun yanı sıra imkânı olmayan ilköğretim okullarının bulunduğu mahalle ya da semtlerde koordinatör okullar seçilerek bu ilköğretim okullarında drama sınıfları oluşturulabilir. Aynı eğitim bölgesindeki ilköğretim okullarının öğrencileri, oluşturulan bu drama sınıflarında, belirlenen planlar çerçevesinde, drama egzersiz çalışmalarına katılabilirler. Ayrıca koordinatör ilköğretim okullarında, aynı eğitim

bölgesinde yer alan ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerine yönelik olarak seminer ya da kurs çalışmaları yine İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izni ile gerçekleştirilebilir.

Müfredatla ilgili problemleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak da, müfredatların içeriklerine uygun drama teknikleri seçilip bu tekniklerin sıkça kullanıldığı etkinlik plan örnekleri hazırlanabilir. Böylece drama teknikleri kullanılarak müfredat konuları işlenebilir.

Velilerle ilgili problemleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak da velileri bilgilendirici çalışmalar, toplantılar yapılabilir ve dramanın, kullanımının öğrencilerin başarılarındaki etkisi ve katkısı anlatılabilir. Drama tekniğinin kullanımı ile çocuklarının kendilerini zorlamadan birçok bilgiyi nasıl öğrenebilecekleri, istenilen kazanımlara öğrencilerin nasıl sahip olabilecekleri velilerin bilgilerine sunulabilir. Ayrıca drama etkinliklerinde velilerden de yardım alınabilir. Bu sayede veliler, drama etkinliklerinde etkin hale getirilebilir.

Diğer problemleri çözmeye yönelik olarak da, drama konusunda okul idarecilerine yönelik seminer çalışmaları düzenlenebilir. Nitekim okullardaki iyi sınıf imajının, öğrencilerin sessiz oldukları sınıflar olmasından çıkıp öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebildikleri sınıflar olması konusunda ve bu tür öğrencilerin yetişmesinde de drama tekniklerinin etkili olduğu noktasında, ilköğretim okullarında, idareciler başta olmak üzere sınıf öğretmenleri bilgilendirilebilir.

Kaynak ve materyallerle ilgili problemlere yönelik olarak örnek materyal hazırlama çalışmaları yapılabilir. Bunun dışında sınıf öğretmenlerine yönelik olarak müfredat konuları ile bağlantılı ve drama tekniklerinin yer aldığı etkinlik örnekleri, örnek etkinlik kitapları, kaynak kitaplar, materyaller, vb. hazırlanabilir. Milli Eğitim Bakanlığının yardımıyla örnek drama etkinlik paylaşım forumları açılarak sınıf öğretmenlerine, müfredat konuları ile bağlantılı olarak kendilerinin uygulayıp başarı sağladıkları etkinlik örneklerini paylaşma imkânı sağlanabilir.

Bu problemler içerisinde kaynak ve materyalden kaynaklanan problemlere çözüm önerisi olarak çalışmamızın ileriki bölümünde, Dede Korkut Hikâyelerini drama tekniklerine uyarlayıp öneri etkinlik plan örnekleri hazırladık. Bu öneri etkinlik plan örneklerini, dokuz ilköğretim okulunda uyguladık. Öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmalarının sekizi başarıya ulaşmış, sadece biri başarıya ulaşmamıştır.

Başka bir ifadeyle öneri etkinlik plan örneklerini uygulama çalışmalarının % 88,88'i başarıya ulaşmış, % 11,11'i başarıya ulaşamamıştır.

Bu uygulama çalışmaları drama etkinliklerinde, pahalı materyallere ihtiyaç olmadığını; kültürel değerlerimizi yansıtan destanlar, hikâyeler, bilmeceler, atasözleri, masallar gibi eğitici özelliğe sahip her edebî ürünün, drama etkinliklerinde materyal olarak kullanılabileceğini; kısacası nicelik ve nitelik açısından uygun materyaller seçilip iyi etkinlik plan örnekleri hazırlandığı takdirde, drama tekniklerinden azami ölçüde yararlanılabileceğini göstermiştir.

Bu bağlamda yapılan bu çalışma, drama tekniklerinde materyal kullanımına da örnek teşkil etmektedir. Drama tekniklerine uygun materyal geliştirmek, üretmek tekniklerin kullanımını kolaylaştıracak ve drama tekniklerinin başarıya ulaşmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. Yararlanılan Kitaplar

1.1. Drama Konusunda Yararlanılan Kitaplar

- Altınay, Deniz. *Psikodrama Grup Psikoterapisi 300 Isınma Oyunu- Temel Teknikler- Yardımcı Teknikler ve Temel Stratejiler*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1999
- Aral, Neriman; Baran, Gülen; Bulut, Şenay; Çimen Serap. *Drama*, Ya-pa Yayınları, İstanbul, Temmuz 2000
- Bayram, Emine; Demir, Kemal; Özgül, Emrullah; Morgül, Mahiye; Kaplan, Gülten; Uğurlu, Nimet; Ünal, H.Alev; Tantoğlu, Serpil; Yapağılı, Halil; Özünel, Şahika; Ömür, Ülkü. *İlköğretim Drama 1- Öğretmen İçin*, MEB Yayınları, Ankara, 1999
- Efe, Fehmi. *Dram Sanatı Göstergelimsel Bir Yaklaşım*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Haziran, 1993
- Esslin, Martin. *Drama Sanatının Alanı-Drama Sanatının Göstergeleri Sahne, Perde ve Ekrandaki Anlamları Nasıl Yaratır?*, Çev. Özdemir Nutku, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996
- Fulford, June, Hutchings, Merryn, Ross, Alistair, Schmitz, Helen. *İlköğretimde Drama*, çev. Küçükahmet, Leyla, Hande Borçbakan, S. Sadi Karamanoğlu, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001
- Gönen, Mübeccel; Uyar Dalkılıç, Nursel. *Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2003
- Karadağ, Asiye. *Dramatizasyon: Öyküleri, Kostümleri ve Aksesurları*, Anı Yayınları, Ankara, 2004
- Kocayürek, Ayşe. *Duygusal Zeka Eğitiminde Drama Etkinlikleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004
- MEB. *İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi Programı ve Klavuzu*, MEB Yayınları, Ankara, 2006
- Morgül, Mahiye. *Eğitimde Yaratıcı Dramaya Merhaba*, Kök Yayıncılık, Ankara, 2001
- Nutku, Özdemir. *Dram Sanatı Tiyatroya Giriş*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2001
- Ömeroğlu, Esra; Ersoy, Özlem; Tezel Şahin, Fatma; Kandır, Adalet; Turla, Ayşe, *Okul Öncesi Eğitimde Drama-Teoriden Uygulamaya-*, Kök Yayıncılık, Ankara, 2003

Önder, Alev. *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*, Epsilon Yayınları, İstanbul, 2004

Şimşek, Tacettin. *İlköğretimde Drama Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri*, Suna Yayınları, İstanbul, 2004

_____. *Teoriden Uygulamaya Okul Tiyatrosu*, Suna Yayınları, Konya, 2005

Şener, Sevda. *İnsanı Geçitlerde Sınayan Sanat Dram Sanatı*, Tiyatro-Kültür Dizisi-51, Mitos Boyut Yayınları, İstanbul, 2003

Üstündağ, Tülay. *Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006

Yalçın, Alemdar; Aytaş, Gıyasettin. *Tiyatro ve Canlandırma Sahneleme Bilgileri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005

2.1. Dede Korkut Hikâyeleri Hakkında Yararlanılan Eserler

Binyazı, Adnan. *Dede Korkut*, Doğan Kardeşler Kitaplığı-93-İlk Gençlik-, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996

Ekici, Metin. *Dede Korkut Hikâyeleri' nin Tesiri İle Teşekkül Eden Halk Hikâyeleri*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Sayı:101, Türk Halk Hikâyeleri Dizisi Sayı:6, Ankara, 1995

Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1999

Gökyay, Orhan Şahin. *Bugünkü Dille Dede Korkut*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1963

Kırzioğlu, M. Fahrettin. *Dede-Korkut Oğuznameleri*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını 212, Halk Hikayeleri Dizisi - 12, İstanbul, 2000

_____. *Dede Korkut Oğuznameleri Coğrafyası ve Düşünceleri*, İstanbul, 1980

Sümer, Faruk. *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*, Anı Yayınları, İstanbul, 1992

Sepetçioğlu, Mustafa Necati. *Karşılaştırmalı Türk Destanları*, İrfan Yayınları, İstanbul, 1998

2. Makaleler

2.1. Drama İle İlgili Makaleler

Akdağ, Mustafa, Güneş, Hasan. "Öğretmen Rolünün Yaratıcı Bir Sınıf Ortamı Oluşturmadaki Önemi", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 159, 2003, yayim.meb.gov.tr

- Aytaş, Gıyasettin. "Okullarda Tiyatro ve Drama Eğitimi", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 37, Mart 2003, yayim.meb.gov.tr
- Babacan, Mahmut. "Türk Tiyatrosunun Eğitime Katkıları", *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos - Eylül 2005
- Bayram Topdal, Emine. "İletişim ve Eğitimde Yaratıcı Drama Süreci", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 54/55, Ağustos-Eylül 2005, yayim.meb.gov.tr
- Gönen, Mübeccel. "Eğitimde Drama ve Engelli Çocuklar", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 39, Mayıs 2003, yayim.meb.gov.tr
- Güneç, Serpil. "Eğitimde Dramatizasyon", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 56, Ekim 2004, yayim.meb.gov.tr
- San, İnci. "Eğitimde Yaratıcı Drama", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı: 2, www.vikipedi.com
- 2.2. Dede Korkut Hikâyeleri İle İlgili Makaleler**
- Aytaş, Gıyasettin. "Edebi Türlerden Yararlanma", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 169, 2006, yayim.meb.gov.tr
- Daşdemir, Muharrem. "Dedem Korkut Kitabı'ndaki Bir İbare: Bu da Yetti", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 25, 2004,
- Kılıç, Fikret. "Dede Korkut Kitabından 'Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu' Adlı Hikayenin Tema ve Yapı Bakımından Tahlili", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 8, 1997
- Şen, Semra. "Oğuz Kağan Destanı'nda ve Dede Korkut Hikayeleri'nde Kadın", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 21, 2003
- Yılar, Ömer. "Dede Korkut ile İlgili Son Çalışma, Türk Halk Kültüründe İnsan", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 12, 1999
- Zahidoğlu, Vahit. " 'Kitab-ı Dede Korkut'un Vatikan Nüshası Çok Kötü Bir Nüshadır mı?', Türk Halk Kültüründe İnsan", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 13, 1999
- Yakıcı, Ali. "Dede Korkut Kitabı' ndaki Sağlıkla İlgili Konular Üzerine", *Uluslar arası Dede Korkut Şöleni*, hzl., Alev Kâhya ve Aysu Şimşek, AKM Yayınları, Ankara, 2000

2.3. Faydalanılan Diğer Makaleler

- Alver, Köksal. “Çocuk ve Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Ay, Arif. “Çocuk Yetiştirmek ve Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı : 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Balaman, Yılmaz. ”Yeni Müfredat ve Öğretmenlerden Beklenenler”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 83, Ocak 2007, yayim.meb.gov.tr
- Budak, Şerif. “Atatürk’ün Eğitim Felsefesi ve Geliştirdiği Eğitim Sisteminin Değiştirilmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 160, 2003, yayim.meb.gov.tr
- Çolak, Veysel. “İnsan ve Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Duman, Tayip. “Atatürk’ün Eğitim Görüşü”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 80/81, Ekim-Kasım 2006, yayim.meb.gov.tr
- Ergin, Erkan. “Yaşamda ve Eğitimde Tiyatro (Tiyatronun Kökeni, Ritüel ve Mitoslar)”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 37, Mart 2003, yayim.meb.gov.tr
- Güngördü, Erol. “Öğretimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken Özellikler”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 157, 2003, yayim.meb.gov.tr
- Ilgaz, Afet. “Çocuk Edebiyatı”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Kavcar, Cahit. “Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 44, Ekim 2003, yayim.meb.gov.tr
- Konar, Elif. “Çocuk, Edebiyat ve Eğitim”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Onaran, Mustafa Şerif. “Çocuk Edebiyatı Üzerine Notlar”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Sokullu, Sevinç. “Sanat, Tiyatro ve Genç Kuşak”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı: 37, Mart 2003, yayim.meb.gov.tr
- Taşdelen, Vefa. “Çocuğu Anlayan Edebiyat”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005
- Tekin, Mehmet. “Çocuk Edebiyatı”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005

Tuncer, Hüseyin. “Çocuk Kitapları Bağa Destursuz Girmesin”, *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, Sayı: 104/105, Ankara, Ağustos-Eylül 2005

Venig, Klaus Detlev. “Türk Halk Kültüründe İnsan”, Çeviren: Mustafa Özdemir, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 11, 1999

3. Yararlanılan Tezler

Demirdöğen, Pınar. “Milli Eğitim Tarafından Yayınlanan 6-15 Arası Çocukların, Okuyabileceği Kitapların Eğiticilik ve Görsellik Açısından Tasnifi, Dil ve Anlatım Yönlerinden Eleştireci Bir Şekilde İncelenmesi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2003

Dinç, Abdulkerim. “Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2000

Ekici, Metin. Dede Korkut Hikayeleri Tesiri İle Teşekkül Eden Halk Hikayeleri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1995

4. Faydalanılan Diğer Kitaplar

Akbaba, Sırrı. *Psikolojik Danışma ve Sınıf Ortamında Öğrenme Psikolojisi*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum, 1995

Akkök, Füsün; Öner, Uğur; Voltan Acar, Nilüfer; Kılıççı, Yadigar; Erkan, Serdar; Selçuk, Ziya; Bacanlı, Hasan; Bacanlı, Feride; Pişkin, Metin. *İlköğretimde Rehberlik*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000

Baymur, Feriha. *Genel Psikoloji*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1994

Büyükkaragöz, Savaş; Çivi, Cuma. *Genel Öğretim Metotları*, Öz Eğitim Yayıncılık, İstanbul, 1997

Çankırlı, Ali. *Benimle Oynar mısın Anne?*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2007

Çoban, Bilal; Nacar, Eyüp. *Beden Eğitimi Öğretmenleri, Stajyer Öğrenciler, Sınıf Öğretmenleri ve Öğretim Elemanları İçin İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006

Dilidüzgün, Selahattin. *Çağdaş Çocuk Yazını-Yazın Eğitimine Atılan İlk Adım-*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996

Kaplan, Mehmet. *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar-3 Tip Tahlilleri*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005

- Karasar, Niyazi. *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1998
- Kılıççı, Yedigâr. *Okulda Ruh Sağlığı*, Anı Yayınları, Ankara, 1992
- Kuruç, Bozkurt. *Tiyatro İçin Pratik Bilgi El Kitabı*, Gençlik ve Halk Kitapları Dizisi-27, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları
- Mc. Whirter, Jeffries; Voltan Acar, Nilüfer. *Ergen ve Çocukla İletişim*, US-A Yayıncılık, Ankara, 2000
- Oğuz, M. Öcal; Ekici, Metin; Aça Mehmet; Arslan, Mustafa; Düzgün, Dilaver; Akarpınar, R. Bahar; Ögüt Eker, Gülin; Ercan, Aktan Müge; Saltık Özkan, Tuba. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayıncılık, Ankara, 2005
- Pehlivan, Hülya. *Oyun ve Öğrenme*, Anı Yayınları, Ankara, 2005
- Poyraz, Hatice. *Okul Öncesi Eğitimde Oyun ve Oyuncak*, Anı Yayınları, Ankara, 1999
- Reich, Karl. *Türk Boyları Destanları*, Çeviren: Metin Ekici, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu(Gelenekler, Şekiller, Şiir Yapısı), Türk Dil Kurumu Yay.: 805, Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Yayımlanması Projesi Yay.:2, Türk Destanı ve Halk Hikâyeleri İncelemeler Dizisi:1, Ankara, 2002
- Sepetçioğlu, Mustafa Necati. *Karşılaştırmalı Türk Destanları*, İrfan Yayıncılık, İstanbul, 1998(Türk Destanları, Toker Yay., İstanbul)
- _____. *Türk Destanları*, Toker Yayıncılık, İstanbul, 1972
- Seyidoğlu, Halil. *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, Güzem Can Yayınları, İstanbul, 2003
- Sümer, Faruk. *Oğuzlar (Türkmenler): Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*, Ana Yayınları, İstanbul, 1992
- Ülgen, Gülten. *Eğitim Psikolojisi*, Alkım Yayınları, İstanbul, 1997
- Yalın, Halil İbrahim. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000
- Yılar, Ömer; Turan, Lokman; Şahin, Abdullah; Arıcı, Ali Fuat; Celepoğlu, Ayşegül; Dursunoğlu, Halit; Toz, Hıfzı; Erdaç, Kelime; Kara, Ruhi; Kılıç, Yasin. *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2007
- _____. *Halk Bilimi ve Eğitim*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2006

Yörükoğlu, Atalay. *Çocuk Ruh Sağlığı, Çocuğun Kişilik Gelişimi, Eğitimi ve Ruhsal Sorunları*, İstanbul, 2000

5. Sözlü Kaynaklar

Şimşek, Tacettin. Dramanın Yararları Konusunda, İlköğretimde Müsamere ve Temsil Eğitimi Dersi, 13. 12. 2006

Dinç, Abdulkerim. Dramanın Anlamı Konusunda, Dramatik Metin Çözümlemesi Dersi, 11.10.2006

Gündoğdu, Başaran. Anket Formunun Hazırlanmasında ve Anket Formunun Değerlendirilmesi Konusunda, 17.09.2007

6. Faydalanılan İnternet Siteleri

www.dedekorkut.kimdir.com

www.gencbilim.com

<http://www.geocities.com/d5mcsg/dedekorkut/dosyalar/destanlar> –SİTE

www.kütüphanem.net

www.meb.gov.tr

www.mevzuat.meb.gov.tr

tdkterim.gov.tr

www.tiyatrodunyasi.com

www.turkforum.net-tiyatro

www.wikipedia.com

Ayçiçek Levent, Bergin. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi76/index2-icindekiler.htm>

Gürel, Zeki. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi76/index2-icindekiler.htm>

EK-1**Drama Dersi Öğretim Programı İle İlgili Resmi Yazı ve Drama Dersi Öğretim Programı**

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

SAYI: 346	TARİH: 28.08.2006	KONU: İlköğretim Seçmeli Sanat Etkinlikleri (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı
ÖNCEKİ KARARIN	TARİH:	

İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 02.08.2006 tarih ve 12348 sayılı teklif yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen "İlköğretim Seçmeli Sanat Etkinlikleri (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı"nın, 2006-2007 Öğretim Yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere ekli örneğine göre kabulü,

Söz konusu dersin öğretim programına göre;

1. Derslerde ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve benzeri eğitim aracının kullanılmaması,
2. Sadece öğretmenlerin kullanması amacıyla ilgili Genel Müdürlük tarafından öğretmen kılavuz kitabı hazırlanarak dağıtımının yapılması,

kararlaştırıldı.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı

Doç. Dr. İrfan ERDOĞAN
Kurul Başkanı

Nazım İrfan TANRIKULU
ÜYE

Dr. Veli KILIÇ
ÜYE

Ömer ÖZCAN
ÜYE

Fusun KÖKSAL
ÜYE

Ahmet SÖNMEZ
ÜYE

Ahmet Ergun BEDÜK
ÜYE

Necati CANBEK
ÜYE

Zübeyir YILMAZ
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

Hüseyin Alp BOYDAK
ÜYE

Dr. Muammer YILDIZ
ÜYE

Halil AŞICI
ÜYE

Merdan TUFAN
ÜYE

Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ
ÜYE

Dr. Vahap ÖZPOLAT
ÜYE

4.2. Programın Genel Amaçları

Sanat etkinlikleri programının genel amacı drama ve tiyatro yöntemini kullanıp bütün sanat alanlarından yararlanarak öğrencinin yapıcı ve yaratıcı bir birey olarak yetişmesine destek olmaktır. Sanat etkinlikleri programında, tiyatro ve drama başta olmak üzere müzik, resim, heykel, mimari, dans, edebiyat alanlarından yararlanır.

Bu anlayış doğrultusunda sanat etkinlikleri dersi programının amaçları aşağıda belirtilmiştir.

- a) Türk Millî Eğitiminin amaçlarına uygun olarak öğretim ilkeleri, öğrenci düzeyi, çevre özellikleri ve programda belirtilen esaslar dikkate alınarak uygulamak.
- b) Öğrencilerin bilgi, beceri ve değerlerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel, bilimsel, sportif ve sanatsal etkinliklerle kültürü özümsemelerine yardımcı olmak.
- c) Öğrencilerin kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, planlı çalışma alışkanlığına sahip duygularını estetik yollarla ifade edebilen ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.
- ç) Öğrencilerin araç-gereçleri, kaynakları ve zamanı verimli kullanmalarını, sanattan zevk almalarını, sağlayarak onları yaratıcı ve eleştirel düşünmeye, araştırma yapmaya özendirmek.
- d) Öğrencilerin etkinlik sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlayarak, onların estetik duyarlılığını geliştirmek.

4.3. Programın Yapısı

Sanat etkinlikleri programı, 1-5. ve 6-8. sınıflar olmak üzere iki bölüm hâlinde planlanmıştır. Öğrenme alanları ise “sanatlar eğitimi, müze kültürü, proje çalışmaları” olarak belirlenmiştir.

Öğrenme alanları üzerinde çalışılırken çoklu zekâ kuramı, yapılandırmacı yaklaşım, proje yaklaşımlarının yanı sıra aktif öğrenme yöntemlerinden de yararlanılmıştır.

Programda öğrenme alanları sanatlar eğitimi ile başlayıp müze kültürü ve proje çalışmaları ile devam etmektedir; ancak öğrenme alanları iç içe ve birbirleri ile ilişkili olarak ele alınmaktadır. Programda öncelikle bir tema “**sanatlar eğitimi**” öğrenme alanı kapsamında farklı sanat alanları yoluyla incelenmekte, daha sonra “**müze kültürü**” öğrenme alanı ile farklı bir ortamda (müze, sınıfta oluşturulan müze, okulun farklı bir mekânı ya da çevredeki farklı bir mekân vb.) temaya farklı açılardan bakılmakta, son olarak “**proje çalışmaları**”

öğrenme alanında tema, farklı boyutları ortaya çıkarılacak biçimde bir araştırma projesi hâline dönüştürülmekte ve yapılan çalışma bir ürün olarak ortaya konmaktadır.

Bu programda, öğrencinin yalnızca belli bir sanat alanına ağırlık vermesi değil, farklı sanatlarla etkileşimde bulunarak estetik ve kültürel yönden gelişimi amaçlamıştır. 1-5. sınıflarda **drama**, 6-8. sınıflarda ise **tiyatro** bir yöntem olarak kullanılmış, tematik bir yaklaşım izlenmiştir.

Temalardan yola çıkılan ve yöntem olarak drama ve tiyatronun kullanıldığı programda resim, heykel, müzik, edebiyat, tiyatro, oyun, dans, drama vb. farklı sanat dallarından yararlanılmıştır.

Bu programın Türkçe, hayat bilgisi, halk kültürü, sosyal bilgiler, fen ve teknoloji gibi diğer derslerle çakıştığı noktaları olacaktır.

Sanat etkinlikleri dersinde, öğrencinin iç dünyası ve çevresinde var olan somut ya da soyut her şey tema/konu olarak ele alınabilir.

Konu, öğrencinin kazanımları yanı sıra algı gücüyle, sezgi gücüyle ve yorumlama yetisiyle örüntülüdür.

Tema, konudan koparılarak ya da konudan esinlenerek bir biçim içinde var edilen boyuttur. İçerik, öğrencinin vermek istediği iletidir; karşıdaki kişide uyandırmak istediği estetik kaygının kaynağıdır. İçerik ne denli derinlikliyse, sanat eseri de o denli özgünleşir, tekleşir.

Programda, bu dersi seçen bir öğrencinin ulaşması beklenen kazanımlar ve beceriler belirlenmiştir. Seçmeli bir ders olan sanat etkinlikleri dersinin bir ders yılına ait kazanımlarının temel olanlarına, bir sonraki ders yılında da yer verilmiştir. Böylece öğrencinin -bu dersi hangi sınıfta seçerse seçsin- bir önceki yıllara ait temel kazanımları da edinmesi sağlanacaktır.

4.3.1. Temel Beceriler

Drama ve tiyatro yoluyla;

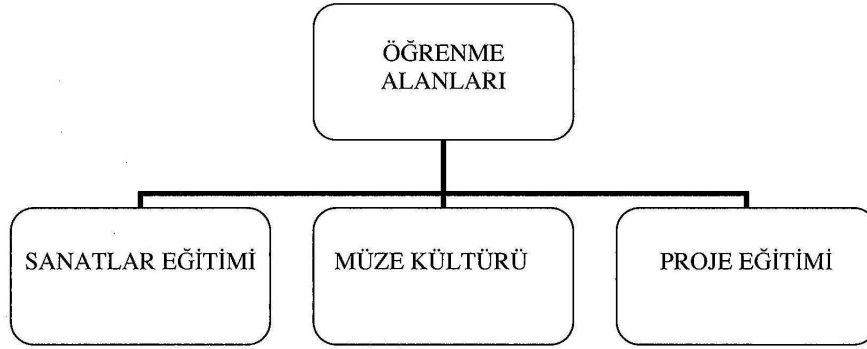
1. yaratıcı düşünme,
2. kendini ifade etme,
3. problem çözme,
4. eleştirel düşünme,
5. iletişim,
6. araştırma,

7. karar verme,
8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma,
9. gözlem,
10. mekânı, nesneyi, kavramı algılama,
11. sosyal ve kültürel katılım,
12. empati,
13. katılım ve iş birliği,
14. bedenini kullanma,
15. sanat eserlerini eleştirme,
16. demokratik düşünme

becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

4.3.2. Öğrenme Alanları

Sanat etkinlikleri dersinin öğrenme alanları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

a) Sanatlar Eğitimi

İnsanın uygarlaşması eğitimle gerçekleşir; ancak eğitim, insana belli konuları öğretmesi ve insanın öğrendiklerini yaşamını kolaylaştırmak için kullanması ile sınırlı olmamalıdır. Eğitim, meslek sahibi olup para kazanma ile de sınırlı olmamalıdır. Eğitim; bilimsel ve eleştirel düşünebilen, insana ve doğaya sevgi, saygı duyan, kendine ve topluma karşı hak ve sorumluluklarını bilen, kısacası “**aydın insan**” yetiştirmek durumundadır. Aydın insan olabilmenin yolu kültür ve sanattan geçer.

Sanatın ne olduğunu bilebilme, sanatı doğru kavrayabilme her şeyden önce bir eğitim işidir. İki birlikte olmadıkça çağın sanat anlayışını edinmek olanaksız değilse bile son derece zordur. Sanatın kişilikle doğrudan ilişkili olduğu, çağdaş bir kişi olabilmek için sanatı en önde gelen unsur olduğu fark edilirse ve bu fark ediş tutum ve davranışlarla kanıtlanabilirse sanat anlayışı da edinilmiş olur (Erinç,1995).

Çağdaş sanat eğitimi; yaratıcılık ve estetik duyarlılığı geliştiren, sanatı tanıma, anlama, değerlendirme becerisi kazandıran, insanın sanatsal gelişimini ve toplumun kültürel yaşamını destekleyen bir kapsama sahiptir. Okullarda sanat eğitimi uygulamaları bu kapsam içinde sistemli bütünlüğe kavuşturulmalıdır.

Örgün eğitimde sanat eğitimi denildiğinde daha çok resim-iş (bugünkü adı ile Görsel Sanatlar) dersi anlaşılmakta, sanat eğitimine ilişkin tüm sorunlar bu kapsamda tartışılmaktadır. Sanat etkinlikleri dersinde sanat eğitimi disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Kısacası, bu derste bütün sanatlar araç olarak kullanılırken katılımcıların sanatla tanışması, sanatı anlaması ve tüketmesi hedeflenmektedir. Sanatı anlayan, tüketebilen insanlarda zamanla estetik duyarlılığın geliştiğini araştırmalar göstermektedir.

Estetik duyarlılığın yanı sıra sanat etkinlikleri dersinde; öğrencinin kişisel ve sosyal değerlere önem vermesi, evrensel değerlere saygı duyması, etik davranması ve farklılıklara hoşgörü ile yaklaşması beklenmektedir.

Evrensel bir dil olan sanat yoluyla, insanlar çevrelerinde olup bitenleri algırlar. Algı, ayrıntıları görme, duyma, hissetme ve bağlantılar kurma yeteneğidir. Drama çalışmalarının en önemli amacı da algı eğitimidir. Yapararak yaşayarak öğrenmenin temel alındığı bu tür çalışmalarda bir sanat formu aracılığıyla kendini ifade eden kişi, bundan estetik bir zevk alır. Kendisinin ve grubun bilgi ve deneyimlerinden yararlanan katılımcılar drama çalışmalarında yaratıcı bir süreç yaşarlar. Bu süreçte düşünülen, yaşanan, yapılan her şey katılanların tasarımına bağlıdır. Ayrıca bu süreçte insana bağlı değerlerin farkına varılır.

Tasarlamak, var olana farklı bakmak ya da yeniden yaratmaktır. Tasarım eğitiminin amacı, kişinin kendi düşüncesini tanıması, düşünceler arasında ilişki kurabilmesi, bildiklerini uygulayabilmesi, değişen ortamlarda çalışabilmesidir. Sanat etkinlikleri dersinde hemen hemen aynı amaca hizmet edilir. Tasarım eğitiminin sonunda olduğu gibi sanat etkinlikleri dersinin sonunda kişi (katılımcı) kendine aşağıdaki soruları sormalıdır.

1. Nasıl bir deneyim yaşadım?
2. Bu deneyim hakkında neler hissettim?
3. Bu deneyim hakkında ne düşünüyorum?

4. Bu deneyim hakkında nasıl düşünüyorum?
5. Bu düşündüklerimi neden düşündüm?
6. Yargılarken temelde hangi ölçütleri / değerleri göz önüne aldım?
7. Neden bazı şeylerden hoşlanıyor, bazı şeylerden hoşlanmıyorum?
8. Durumu daha iyiye götürmek için ne yapabilir-im /iz?
9. Bu yaşadıklarımın nerelerde/nasıl yararlanabilir-im /iz?

Sanat etkinlikleri çağdaş nesiller yetiştirmeyi ve insanı kendi değerleri içinde var etmeyi amaçlar. Bu amaçlar 'aydın olma' ilkesine de uygundur. Aydın; estetik duyarlılığa sahip, bilimden, sanattan, teknolojiden yararlanmasını bilen, kendisi de bilgi üreten, yaratıcı düşünceye sahip insandır.

b) Müze Kültürü

İlk kurulduğu yıllarda müzelerin başlıca amaçları; geçmişe ait nesnelere toplama, koruma, belgeleme ve sergileme; sonraları bu amaçlar, toplumun eğitiminin gelişmesi, estetik olgunun yerleşmesi, yaşanan anın, geçmişin ve geleceğin açıklanması, yorumlanması, toplumsal değişimlerin yönlendirilmesi ve kişilerin eğlenirken gelişmesi ve zamanının değerlendirilmesine dönüşmüştür. Böylece müzeler, toplumu eğiten eğitim kurumları niteliği kazanmıştır (Atagök, 1999).

Müzelerde kültür eğitimi denildiğinde özellikle zaman ve mekân içinde kendini ve insanları anlama, kültürel mirası devam ettirme, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, kültürel varlıkları ve eski eserleri anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzelere yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürlerarası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet edilmesi anlaşılmalıdır.

Müze kültürünün gelişmesinde müzelerin bir eğitim ortamı olarak kullanılmasının önemli yeri vardır. Müze eğitimi; müzenin amacını ve niteliklerini, sergileri, sergilenen sanat eserlerini, müze ortamını, müze çevresini, müze ile insanlar arasındaki ilişkiyi ve müzenin disiplinlerarası yönlerini ele alırken müzenin aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir.

Müze ortamında yapılan eğitim belli öğrenme ilkelerine dayanmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz;

1. Öğrenme aktif bir süreçtir.
2. İnsanlar öğrenirken öğretir.

3. Anlamlı öğrenme bilişsel bir süreci gerektirir.
4. Öğrenme sosyal bir faaliyettir.
5. Öğrenme ortamla bağlantılıdır.
6. Öğrenmek için bilgiye, zamana ve deneyime ihtiyaç vardır.
7. Güdülenme öğrenmenin temel ögesidir.

Müze kültürüne ilişkin çalışmalar müzelerde yapılabileceği gibi, müze ortamı haline getirilen sınıf ya da okulun başka bir yerinde yapılabilir. Örneğin çevrede bir arkeoloji müzesi yoksa sınıfın duvarlarına arkeoloji müzelerinde yer alan nesnelerin fotoğrafları asılarak ya da öğrencilerin kendileri tarafından yapılan heykellerle (bedenleri ile veya kil, seramik hamuru gibi malzemelerle) aynı çalışma yapılabilir. Kısacası, müze kültürü öğrenme alanı için müzeye gitmek tercih edilse de zorunlu durumlarda aynı çalışma “müzeymiş” gibi düzenlenen bir mekânda da gerçekleştirilebilir.

Müzede yapılacak eğitimin hedefleri;

- insanın değişen dünyaya uyum sağlamasına yardımcı olmak,
- insanların yaşadıkları ortama yabancılaşmalarını önlemek,
- geçmişle şimdiki yaşam arasında bağ kurmak,
- günümüzün sorunlarına ve çatışmalarına yönelik anlayış kazandırmak,
- sergilenen nesnelerle insanlar arasında köprü kurarak, nesnelerle onların yaşantılarının bütünleştirilmesini sağlamak,
- nesnelerin maddi veya ideal değerleri ile algılanması yanı sıra insan yaşamının somut ve otantik bir belgesi olarak algılanmasını sağlamak,
- insanların bugünkü yaşantılarıyla, nesnelerin bağlantısını kurarak, siyasi, kültürel; sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamak,
- ilişkileri anlamanın yanı sıra onların araştırmacı yönlerini geliştirmek,
- bilgiyi insanın kendisinin araştırıp geliştirmesine olanak sağlamak,
- bireylerin zamanını yaratıcı biçimde değerlendirmek,
- müzeyi bir yaşam biçimi haline getirmek, iletişim ve öğrenmeyi yoğunlaştırmak amacıyla olanaklar sağlamak,
- müze ekonomisini geliştirmektir.

Müzelerde yapılacak kültür eğitiminin amacı müzeleri eğitim alanı olarak kullanırken eğitilen kişilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmektir.

Müze kültürü çalışmaları genellikle üç aşamalı olarak yapılır.

1. Müze Öncesi

Bu çalışmalar kişileri ve şartları hazırlama işlemleridir. Çalışmayı yaptıracak eğitimci çalışacağı grubu belirler. Gerekli izinleri, tarihi alıp çalışacak grubun niteliğine göre gezi planını hazırlar. Yapılacak çalışma hakkında grubu bilgilendirir ve kullanılacak malzemeleri sağlar. Müzedeki ilgili kişileri müzeye gidilecek gün, saat ve grubun özellikleri ile ilgili olarak bilgilendirir.

2. Müzedeki Uygulamalar

Müzedeki çalışmalar, önceden planlanmış, fakat şartlara göre değişik alternatiflere açık, farklı algı ve duyulara hitap eden eğitici, eğlendirici, yaratıcı ve açık düşünebilmeye uygun uygulamalardır. Müzedeki çalışmalarda tüm müzenin görülmesi şart değildir. Çoğunlukla bir nesneye, döneme, düşünceye odaklanan müze gezisi bilgiyle desteklenen yaratıcı drama ve atölye çalışmalarını içerir.

3. Müze Sonrası Değerlendirme

Müzedeki yapılan çalışmaların sonuçları, müzede veya okulda değerlendirilir. Atölye çalışmalarında ortaya konmuş olan faaliyetin ürünleri (resim, kumaş, mask, heykel vb.) sergi hâlinde sunulabilir. Yapılan çalışmaların düşünsel sonuçları kompozisyon, tartışma vb. uygulamalar ile ortaya konulur.

Müze kültürü çalışmaları;

- tarih kültürü ve bilgisi,
- felsefi bakış açısı,
- eğitimsel düşüncelerdir.

Müze kültürü çalışmalarında;

- el becerisi çalışmaları,
- yazınsal çalışmalar,
- yaratıcı drama çalışmaları,
- ses, koku, tat üzerinde yapılan çalışmalar,
- yaşayan tarih ya da sözlü tarih çalışmaları vb., yöntem olarak kullanılabilir.

c) Proje Çalışmaları

Proje çalışmalarının temel kavramları “öğrenme” ve “proje” dir. Öğrenme kavramı dikkati öğretene değil, öğrenene çekmek açısından son derece önemlidir. Proje; tasarı ya da tasarı geliştirme, hayal etme, planlama anlamına gelmektedir. Bu kavram, öğrenmenin

projelendirilmesi yani yönlendirilmesi anlayışına işaret etmekte, tekil öğrenmeden çok belli bir amaca dönük ilişkisel öğrenmeyi vurgulamaktadır.

Tasarı anlamında proje, aslında gerçekleştirilmek istenen bir işin önceden zihinsel olarak görülmesidir. Projelendirme bir vizyona sahip olmayı, başka bir deyişle daha başlangıç aşamasında süreci ve bitişi bütün boyutlarıyla görebilmeyi gerektirir. Bu anlamda, sürecin işlem basamaklarını gerçekleştirecek beceriye sahip olmak önem kazanmaktadır. Her şeyden önce projenin, öğrenene özgü olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekir. Anlayışımızda öğretmeyi değil, öğrenmeyi vurguladığımızda öğretmenin projesinden değil, öğrencilerin projesinden söz ediyoruz demektir.

Sanat etkinlikleri programında yer alan proje çalışmaları, “sanatlar eğitimi” ve “müze kültürü” öğrenme alanlarında ele alınan temaların daha derinlemesine ve farklı boyutları ortaya çıkarılarak araştırılmasını ve bir ödev biçiminde hazırlanmasını hedeflemektedir.

Proje çalışmalarında temel işlem basamakları ise aşağıdaki gibidir.

- hedeflerin belirlenmesi
- yapılacak işin ya da ele alınacak konunun belirlenip tanımlanması
- proje yapacakların belirlenmesi
- sonuç raporunun özelliklerinin ve sunuş biçiminin belirlenmesi
- çalışma takviminin oluşturulması
- kontrol noktalarının belirlenmesi
- değerlendirme ölçütlerinin ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesi
- bilgilerin toplanması
- bilgilerin örgütlenip raporlaştırılması
- projenin sunulması

Sonuç olarak, proje çalışmalarında öğrencilerin süreçteki rollerini sorgulamaları, araştırmaları ve sonucu bir ürün olarak ortaya koymaları hedeflenir.

1. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
SANATLARLA OYUN	<p>1. Oyunlara katılmaya istekli olur.</p> <p>2. Oyunların kurallarını tanır.</p> <p>3. Oynadığı oyunların kurallarına uyar.</p> <p>4. Oynadığı oyunla ilgili duygularını ifade eder.</p> <p>5. Bilinen bir oyunu grupla farklı şekilde oynamaya istekli olur.</p> <p>6. Grupla iş birliği içinde çalışmaktan zevk alır.</p> <p>7. Oynadığı oyunları farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>8. Oyun oynadığı mekânın özelliklerini fark eder.</p> <p>9. Bulduğu mekânın özelliklerine göre nasıl bir oyun seçmesi gerektiğini açıklar.</p> <p>10. Atatürk'ün çocukluğu ile ilgili dinlediği anılardan, oynadığı oyunlarla ilgili çıkarımlarda bulunur.</p>	<p>Meyve sepeti oyunu öğretmen tarafından oynatabilir (Bakınız ısınma çalışmaları, s.139). Oyun sırasında hissettikleri duygular tartışılabilir (1 ve 4. kazanımlar).</p> <p>Meyve sepeti oyunu değiştirilerek oynanabilir. Başka çocuk oyunları da öğrenciler tarafından değiştirilerek oynanabilir. Şarklı ve tekerlemeli oyunlar sözleri değiştirilerek oynatılabilir. Oyun sırasında hissettikleri duyguları söylemeleri sağlanabilir (2-6. kazanımlar).</p> <p>Oynadığı oyuna veya tekerlemeye uygun bir ritim bulur. Oynadığı oyunun resmini yapar, tekerlemedeki kelimelerin söylenişine uygun el çırpar, kalemleri vurur, ayaklarını vurur, parmaktlarını şıklatır ya da oynadığı oyunla ilgili hikâye anlatabilir vb. (7. kazanım).</p> <p>Top oyunu hem bahçede hem de sınıfta oynanabilir. Sonra bu oyun için hangi mekânın daha uygun olduğu tartışılabilir. Öğrencilerden oyun örnekleri vermeleri istenir ve bu örnekler için hangi mekânın uygun olduğuna karar verilerek uygun mekânda oynanabilir (8-9. kazanımlar).</p> <p>Atatürk'ün çocukluğu ile ilgili bir anı seçilerek sınıfta okunabilir. Öğrencilere Atatürk'ün çocukluğunda ne tür oyunlar oynamış olabileceği sorulabilir. Bu oyunlardan bir tanesi seçilip öğrencilerin oynaması sağlanabilir (10. kazanım).</p>	<p>ACIKLAMALAR</p> <p>[1] Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb. 'den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (7. kazanım).</p> <p>[2] Oyun seçimi sırasında mekân özellikleriyle birlikte öğrencilerin gelişim özellikleri de dikkate alınmalıdır (9. kazanım).</p> <p>[3] Atatürk'ün çocukluğunda ne tür oyunlar oynamış olacağı hayal ettiler. Amaç Atatürk'ün bir zamanlar çocuk olduğunu ve oyunlar oynadığını kavratmaktır. Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası'nda işlenmelidir (10. kazanım).</p> <p>☞ 1. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (1.6)</p> <p>☞ 2. Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim (18)</p> <p>☞ 3. Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim (19)</p> <p>☞ 3. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (1.7)</p> <p>☞ 6. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (1.14)</p> <p>☞ 6. Özel Eğitim (10)</p>

1. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
OYUNCAK KOLEKSİYONU	<p>11. Ailesindeki veya yakın çevresindeki koleksiyonları araştırır.</p> <p>12. Belirlediği bir nesneyle ilgili koleksiyon oluşturur.</p> <p>13. Oluşturduğu koleksiyonun özelliklerini açıklar.</p> <p>14. Müzedeki koleksiyonlarla ilgili gözlem yapar.</p> <p>15. Müzedeki gözlemlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>16. Atatürk'ün ailesi ve çocukluğu ile ilgili fotoğraflardan bir albüm oluşturur.</p>	<p> Ailesindeki ve çevresinde yapılmış olan koleksiyonları sınıfa getirip arkadaşlarıyla paylaşmaları sağlanabilir (11. kazanım).</p> <p> Öğrenciler evlerinden oyuncak getirir. Bu oyuncaklar özelliklerine göre sınıflara ayrılır. Bunun bir sınıf koleksiyonu olduğu söylenir. Öğrenciler belirledikleri bir nesne (örneğin taşlar, deniz kabukları, çiçekler, yapıtlar, çıkartmalar kartlar, boncuk vb.) ile ilgili koleksiyon yaparak koleksiyonu sınıfta sergileyebilirler (12. kazanım).</p> <p> Öğrencilerden yaptıkları koleksiyonu anlatması istenebilir (13. kazanım).</p> <p> Öğrencilerle birlikte müzeye gidilir. Müzede öğretmenin önceden belirlediği koleksiyon parçaları ile ilgili gözlem yapılabilir (14. kazanım).</p> <p> Müzede ya da sınıfta gözlenen nesnelere isimleri beraberce konuşulur. Öğrenciler istedikleri nesne veya nesnelere resimlerini yaparlar, oyun hamuruyla nesnelere şekillerini yapabilirler (15. kazanım).</p> <p> Öğrencilerden Atatürk'ün ailesi ve çocukluğu ile ilgili fotoğraflar bulmaları ve bu fotoğraflardan Atatürk'le ilgili bir albüm oluşturmaları istenebilir. Albümler bir araya getirilerek sınıfta sergi düzenlenebilir (16. kazanım).</p>
		AÇIKLAMALAR
		<p> Okulun şampiyonluk kupaları ya da madalyaları, ailesindeki para, peçete vb. koleksiyonları kullanabilirsiniz (11. kazanım).</p> <p> Her hafta belirli sayıda öğrencinin koleksiyonu sınıfta sergilenebilir ve diğer öğrencilere tanıtımları istenebilir (12. kazanım).</p> <p> Bulduğunuz yerde müze yoksa örnek yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilirsiniz. Eğer bunlardan hiçbirini yoksa sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (14. kazanım).</p> <p> Atatürk'ün ailesi ve çocukluğu ile ilgili fotoğraflar toplanır. Atatürk köşesi oluşturmak için bu fotoğraflardan faydalanılabilir. Bu kazanım 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'nda işlenmelidir (16. kazanım).</p> <p> 12. Kariyer Bilincini Geliştirme (5)</p>

1. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALAR		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
<p>17. Kapalı alanlarda oynanan oyunlara örnekler verir.</p> <p>18. Açık alanlarda oynanan oyunlara örnekler verir.</p> <p>19. Örnekler verdiği oyunları sınıfta oynamaya istekli olur.</p> <p>20. Oyunlara katılmaktan zevk alır.</p> <p>21. Örnekler verdiği ya da oynadığı oyunları farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p>	<p> Kapalı ve açık alanda oynanan oyunlar sınıfta tartışılabilir. Kapalı ve açık alanda oynanma nedenleri üzerine konuşulabilir. Oyun oynamanın faydalarından söz edilebilir (17. kazanım).</p> <p> Öğrencilerin seçtiği oyunlardan bazıları sınıfta veya bahçede oynatılabilir (18 ve 19. kazanımlar).</p> <p> Tanışma oyunları, yürüme oyunları, eşini bul, yuvanı bul, meyve sepeti vb. oyunlar öğretmen liderliğinde oynatılır (Bakınız ısınma çalışmaları, s.139) (20. kazanım).</p> <p> Oynanan oyunların resimleri çizilebilir. Sınıf gruplara ayrılıp oyun hamurlarıyla beğendikleri oyunların betimlemelerini yapabilirler. Örneğin ip atlayan, top oynayan, saklambaç oynayan, elim sende oynayan çocuklar vb. (21. kazanım).</p>	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>[1] Dramadaki ısınma oyunlarını tercih edebilirsiniz (19. kazanım).</p> <p> Bu sınıfta öz değerlendirme, akran değerlendirme, derecelendirme ölçekleri, kontrol listeleri, performans ödevleri, projeler, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>
OYUN DÜNYAM		

2. SINIF	
ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ	
TEMA	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
ACIKLAMALAR	ACIKLAMALAR
<p>1. Bir masal ya da hikâyeyi okumaya istekli olur.</p> <p>2. Bir masal ya da hikâyeyi dinlemekten ve okumaktan zevk alır.</p> <p>3. Bir masal ya da hikâyeyi jest, mimik ve ses kullanarak anlatır.</p> <p>4. Bir masal ya da hikâyeyi bedenini kullanarak ifade eder.</p> <p>5. Hayal gücünü kullanarak iş birliği ile bilinen bir masal/hikâyeyi değiştirip geliştirerek anlatır.</p> <p>6. Grupla iletişim kurmaya istek duyar.</p> <p>7. Bir masal ya da hikâyeyi farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>8. Bir masal ya da hikâyeyi beğenip beğenmediğini nedenleri ile açıklar.</p> <p>9. Atatürk'ün çocuk sevgisini bilir.</p>	<p>Öğrencilerden sevdikleri bir masalı belirleyip okumaları istenir (1. kazanım).</p> <p>Öğretmen sınıfça seçilen bir masalı, jest ve mimiklerini kullanarak okur (2. kazanım).</p> <p>Öğrenciler istedikleri bir masalı, jest ve mimiklerini kullanarak anlatır (3 ve 4. kazanımlar).</p> <p>Masal ya da hikâyedeki kahramanın yerine geçerek küçük gruplarla canlandırmalar yapar (4-6. kazanımlar).</p> <p>Okuduğu masal ya da hikâyelerdeki resim ya da fotoğraflar hakkındaki düşüncelerini belirtir. Sınıf kendi masalını yazar ve masal kitabı hazırlar. Masalın resmini yapar, canlandırır, heykellerini ve müziğini oluşturur. Bir öğrenci masal ya da hikâyeyi okurken başka bir öğrenci uygun efektler yapabilir (7. kazanım).</p> <p>Farklı masal kahramanlarını bir hikâyede birleştirilebilir ya da hikâyeler aynı kalıp hikâyedeki kahraman bilinen başka bir kahramanla değiştirilerek yeniden canlandırılabilir (7. kazanım).</p> <p>Öğretmen ve öğrenciler bir masal seçer. Öğretmen masalı okur. Beyin fırtınası tekniği ile beğenilen ve beğenilmeyen yönleri nedenleri ile birlikte tartışılabilir, bu doğrultuda masal değiştirilerek canlandırılabilir (8. kazanım).</p> <p>Atatürk'ün kişisel özelliklerinden çocuk sevgisini anlatan kısa bir yazı okunabilir. Öğrenciler gruplara ayrılarak dinlenen olayı canlandırabilirler. Öğrencilerden Atatürk'ün seveceğini düşündükleri masallara örnek vermeleri istenebilir (9. kazanım).</p>
<p>1. Bir masal ya da hikâyeyi okumaya istekli olur.</p> <p>2. Bir masal ya da hikâyeyi dinlemekten ve okumaktan zevk alır.</p> <p>3. Bir masal ya da hikâyeyi jest, mimik ve ses kullanarak anlatır.</p> <p>4. Bir masal ya da hikâyeyi bedenini kullanarak ifade eder.</p> <p>5. Hayal gücünü kullanarak iş birliği ile bilinen bir masal/hikâyeyi değiştirip geliştirerek anlatır.</p> <p>6. Grupla iletişim kurmaya istek duyar.</p> <p>7. Bir masal ya da hikâyeyi farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>8. Bir masal ya da hikâyeyi beğenip beğenmediğini nedenleri ile açıklar.</p> <p>9. Atatürk'ün çocuk sevgisini bilir.</p>	<p>Canlandırma çalışmaları sırasında öğrencilerin kendisine ve arkadaşlarına zarar vermeden bedenlerini özgürce kullanmalarına imkân sağlayınız (4. kazanım).</p> <p>Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb. 'den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (7. kazanım).</p> <p>Atatürk'ün çocuk sevgisini anlatan şürler, fotoğraflar, anılar vb. araştırılıp öğrencilerle paylaşılır. Daha sonra öğrencilerden Atatürk'ün seveceğini düşündükleri bir masal bulmaları istenir. Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası'nda işlenmelidir (9. kazanım).</p> <p>3. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (2.8)</p> <p>4. Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim (23)</p> <p>5. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (2.2)</p> <p>6. Özel Eğitim (10)</p>

SANATLARLA MASAL

2. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: MUZE KÜLTÜRÜ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
MASALLAR TARİHİ	<p>10. Müzede gördüğü eserlerin işlevlerini merak eder.</p> <p>11. Müzedeeki eserlerle günlük yaşamda kullanılan nesnelere benzerliklerini belirler.</p> <p>12. Müzede gördüğü eserlerin bazılarını beden diliyle gösterir.</p> <p>13. Müzede gözlemlediklerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>14. Kendine ait nesnelere basit bir müze oluşturarak sergiler.</p> <p>15. Arkadaşlarının çalışmalarını dikkatle izler.</p> <p>16. Oluşturduğu müzeyi arkadaşlarına tanıtır.</p> <p>17. Oluşturduğu müze ile gerçek müze arasındaki benzerlikleri belirler.</p>	<p>Herhangi bir müze ya da galeriye gezi düzenlenir. Gezi sırasında ve sonrasında soru- cevap yöntemi ile müzedeeki nesnelere işlevleri hakkında konuşulur (10. kazanım).</p> <p>Günlük yaşamda gördüğü nesnelere müzede gördüğü benzer nesnelere ile karşılaştırarak benzer yönlerini anlatması istenilebilir (11. kazanım).</p> <p>Müzede gördüğü nesnelere hoşuna gidenleri beden dili ile anlatabilir (12. kazanım).</p> <p>Müzedeeki gözlemleriyle ilgili resimler ve oyun hamurları ile çeşitli çalışmalar yapabilir, reklâm hazırlayabilir (13. kazanım).</p> <p>“Benim Müzem” etkinliği: Öğrenciler kendi seçtiği nesnelere sınıfa getirerek kendi müzelerini oluştururlar. Oluşturdukları müzelerini diğer arkadaşlarına tanıtırlar. Öğrenciler gezdikleri gerçek müze ile kendi müzeleri arasındaki benzerliklerini bir kâğıda yazıp öğretmene verirler. Bu benzerlikler üzerine tartışabilirler (14-17. kazanımlar).</p>	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>[1] Bulduğunuz yerde müze yoksa ören yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilirsiniz. Eğer bunlardan hiçbiri yoksa sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (10. kazanım).</p> <p>[2] <i>Donuk imge</i> tekniğinden yararlanabilirsiniz (12. kazanım).</p> <p>[3] 12. ve 13. kazanımlarda yapılan çalışmalar öğrencilerin izlemesine imkân sağlayabilirsiniz (15. kazanım).</p> <p>[4] Hazırladıkları müzeyi diğer sınıfların da görebileceği bir şekilde sergileyebilirsiniz (16. kazanım).</p>

2. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
BENİM MASALIM	<p>18. Okunan masal ya da hikâyeyi dinlerken hayalinde canlandırdıklarını anlatır.</p> <p>19. Yeni bir masal ya da hikâyeyi oluşturur.</p> <p>20. Yeni oluşturulan masal ya da hikâyeyi canlandırır ve düşüncelerini ifade eder.</p> <p>21. Yeni oluşturulan masal ya da hikâyeyi farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>22. Yazılı ve görsel materyallerden yararlanarak Atatürk'ün öğrenim hayatı ile ilgili bir kolaj çalışması yapar.</p>	<p>📖 Öğretmen öğrencilerle birlikte seçilen masalı sınıfta yüksek sesle okurken, öğrenciler gözlerini kapatıp masal ya da hikâyeyi hayallerinde canlandırırlar. İsteyen öğrenciler hayallerinde canlandırdıklarını tüm sınıfta anlatarak paylaşabilir (18. kazanım).</p> <p>📖 Öğrenciler gruplara ayrılır. Daha önce okunan masal veya hikâyelerden yararlanarak yeni bir masal ya da hikâyeyi oluştururlar (19. kazanım).</p> <p>📖 Oluşturdukları masal ya da hikâyeyi canlandırarak birbirleriyle paylaşır ve yapılan etkinlikler hakkında fikirlerini söylerler (20. kazanım).</p> <p>📖 Canlandırdıkları masal ya da hikâyenin resmini yapabilir, müzikle ve dansla anlatabilirler (21. kazanım).</p> <p>📖 Öğrencilere Atatürk'ün ilköğrenim hayatını anlatan bir anı okunarak bununla ilgili resim ve fotoğraflar gösterilir. Bu resim ve fotoğraflar incelenir. Öğrenciler dinlediklerinden ve gördüklerinden yola çıkarak Atatürk'ün ilköğrenim hayatını anlatan bir kolaj çalışması yaparlar (22. kazanım).</p>
		AÇIKLAMALAR
		<p>📖 Öğrenciler düşüncelerini ifade ederken canlandırmaları beğenip beğenmediğini olumlu bir biçimde anlatmasını sağlayınız (20. kazanım).</p> <p>📖 Atatürk'ün ilköğretim hayatını anlatan anılar ve fotoğraflar üzerinde durulur. Bu kazanım 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'nda işlenmelidir (22. kazanım).</p> <p>📖 Bu sınıfta öz değerlendirme, akran değerlendirme, derecelendirme ölçekleri, açık uçlu sorular, performans ödevleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

3. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
DUYULAR, DUYGULAR VE SANATLAR	<p>1. Görme, işitme, koku alma, tat alma ve dokunma duyularını kullanarak çevreyi algılar.</p> <p>2. Mutluluk, üzüntü, sevinç, öfke, tikslenme, korku duygularını ifade eder.</p> <p>3. Duyguların iletişimdeki önemini fark eder.</p> <p>4. Duyu ve duygularını aracılığı ile gözlem yapar.</p> <p>5. Çevresindeki farklı seslerin duyguları üzerindeki etkisini fark eder.</p> <p>6. Kokuların duygular üzerindeki etkisine örnekler verir.</p> <p>7. Farklı tatların kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.</p> <p>8. Dokunmayla duyguları arasındaki ilişkiyi fark eder.</p> <p>9. Mutluluk, üzüntü, sevinç, heyecan, öfke, tikslenme, korku duygularını farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p>	<p>Öğrenciler okula ev arasında gidip geldikleri farklı ağaçları, binaları, reklâm panolarını vb. not ederek gözlemlerini sınıfta arkadaşlarıyla paylaşabilirler (1 ve 4. kazanımlar).</p> <p>Öğrencilerden belli bir süre gözlerini kapatmaları ve çevrelerindeki sesleri dinlemeleri istenir. Bu süre sonunda öğrenciler gözlerini açıp, kaç farklı ses duyduklarını ifade ederler (1 ve 5. kazanımlar).</p> <p>Öğrenciler farklı yerlerde (okul bahçesi ve koridoru, tuvalet, kantin vb.) algıladıkları kokuları not ederler. Sınıfta bu mekânlara ve kokuları üzerine tartışılır (1 ve 6. kazanımlar).</p> <p>Sınıfta farklı tatlarda yiyecek-İçecek getirilir. Öğrenciler farklı tatların kendilerinde uyandırdığı duyguları bedenleriyle ifade ederler. Bu tatların uyandırdığı çağrışımlardan ve duygulardan yola çıkarak öykü, şiir ya da basit şarkı sözleri yazabilir, resim yapabilirler (1,7 ve 9. kazanımlar).</p> <p>Öğrencilerden farklı nesnelere ve zeminlere (tahta, sünger, silgi, kalem, yün yumağı, duvar vb.) dokunmaları ve bu nesnelere kendilerinde uyandırdığı izlenimleri açıklamaları istenir (1 ve 8. kazanımlar).</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır. Farklı duygu durumları üzerinde yazıl olan kartlar öğrencilere verilir ve kartlara uygun doğaçlamalar yapmaları istenir. Farklı duyguların iletişimi nasıl etkilediği tartışılır (2 ve 3. kazanımlar).</p> <p>Öğrencilerden duydukları ses, algıladıkları koku ve hissettikleri dokuların kendileri üzerinde uyandırdığı duygulardan yola çıkarak öyküler oluşturmaları istenir (8. kazanım).</p> <p>Öğrenciler farklı tatlara sahip yiyeceklerin yerine geçerek onların duygu ve düşüncelerini ifade eder (8. kazanım).</p>
		AÇIKLAMALAR
		<p>[1] Resim, müzik, edebiyat, dans, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb.'den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (9. kazanım).</p> <p>♣ 1. Sağlık Kültürü (8)</p> <p>♣ 2. Özel Eğitim (7)</p> <p>♣ 2. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (1.2)</p> <p>♣ 3. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (1.12)</p>

3. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
MÜZEDE YAŞADIĞIM DUYGULAR	<p>10. Müze gezilerinden zevk alır.</p> <p>11. Müzede koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.</p> <p>12. Müzede eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.</p> <p>13. Müzede nesnelere ayrıntıyı fark eder.</p> <p>14. Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p>	<p>☑ Öğrenciler gruplara ayrılır. Her bir gruba gödecekleri müzede farklı bir nesnenin resim veya fotoğrafı verilir. Bu nesneyi müzenin içerisinde bulmaları istenir. Bulunan nesnenin hangi koleksiyonun içinde olduğu yazılır ve koleksiyonun diğer nesnelere tanıtılır (10 ve 11. kazanımlar).</p> <p>🎨 Öğrenciler öyküde yer alan kişilerin duygusal ve fiziksel özelliklerini detaylarıyla belirler. Öyküdeki kişilerin yaşadıkları mekân ve kullandıkları nesnelere tasarırlar. Bu kişilerin içinde yer aldığı öyküyü doğaçlar. Müzede gördüğü bazı heykelleri bedenleriyle oluşturur. Öğrencilerin heykel olarak birbirleriyle diyaloga girmeleri istenir (12. kazanım).</p> <p>☑ Müze gezisi öncesi bir nesne belirlenir ve o nesne ile ilgili resim çalışması yapılır. Müze gezisi sırasında resmi yapılan nesne bulunur ve gezi sonrasında resim çalışması tekrarlanır. İki resim karşılaştırılarak müze gezisi sonrası ne gibi değişiklikler olduğu tartışılabilir (13. kazanım).</p> <p>🎨 Müze gezisi öncesi ve sonrasında, duygularını yazarak, resmederek, doğaçlama yaparak veya gezi rehberi hazırlayarak arkadaşlarıyla paylaşır. Müzede kabartmalar, heykeller, büstler, tabletler vb. den yola çıkarak yarım kalmış materyallerle teknoloji ile bir öykü oluşturulur (14. kazanım).</p>
		AÇIKLAMALAR
		<p>[!] Bulduğunuz yerde müze yoksa ören yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilirsiniz. Eğer bunlardan hiçbirini yoksa sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (10. kazanım)</p> <p>👉 14. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (4.12)</p>

3. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
DUYGULARIMI SANATLA ANLATIYORUM	<p>15. Sanat eserlerinin ifade ettiği duyguları ve düşünceleri fark eder.</p> <p>16. Sanat eserlerindeki duygu ve düşünceleri söyler.</p> <p>17. Fotoğraf ya da resimleri ifade ettiklerini duygu ve düşüncelere göre sınıflandırır.</p> <p>18. Sanat eserlerindeki duyguları grupla birlikte farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>19. Bir gruba ait olmanın sorumluluğunu taşır.</p> <p>20. Atatürk'ün sanata verdiği önem konusunda fikrini söyler.</p>	<p>☞ Öğrencilerden farklı duygu durumlarıyla ilgili fotoğraf veya resim bulmaları ve topladıkları fotoğraf veya resimlerin her birine bir isim vermeleri istenir (15. kazanım).</p> <p>☞ Öğrenciler fotoğraflardaki duyguları anlatan hikâye, şiir vb. yazılar ve arkadaşlarıyla paylaşırlar (16. kazanım).</p> <p>☞ Bu fotoğraf ve resimler mutlu, üzgün, öfkeli vb. duygu durumlarına göre öğrenciler tarafından gruplara ayrılır. Gruplandırılan resimlerden seçilen bir resim ya da fotoğraftaki duygu <i>donuk imge</i>, <i>geriye dönüş</i> ve <i>gerçek an</i> teknikleri kullanılarak doğaçlanır.</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılarak albümdeki fotoğrafların altına duygu durumlarına ait bir öykü yazar ve öykülerine isim verirler (17. ve 18. kazanımlar).</p> <p>☞ Öğrenciler gruplara ayrılır. Farklı sanat alanlarındaki ünlü sanatçıların tablo, heykel, müzik, dans vb. alanlardaki yapıtlarını incelerler. Gruplar bu eserlerdeki duyguları belirtip bu duygulardan yola çıkarak yeni bir ürün ortaya koyarlar. Hazırlanan ürünler sınıfta gruplar tarafından sergilenir (19. kazanım).</p> <p>☞ Öğrenciler Atatürk'ün sanata verdiği değeri anlatan yazılı ve görsel materyalleri araştırır. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşırlar. Araştırma sonuçlarından afiş hazırlanabilir (20. kazanım).</p>
		<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>☞ İncelediği sanat eserindeki mutluluk, sevinç heyecan, üzüntü, öfke, korku, tiksime, vb. duyguları farklı sanatsal yollarla ifade etmeleri sağlanabilir (18. kazanım).</p> <p>☞ Toplu çizim tekniği ile bir resim yapılır. Bu kazanım 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'nda işlenmelidir (20. kazanım).</p> <p>☞ 16. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (2.9)</p> <p>☞ 17. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (4.3)</p>

4. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ		
ETKİNLİK ÖRNEKLERİ		
TEMA	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
DOĞA, İNSAN VE SANAT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Farklı sosyal ortamların neler olduğunu söyler. 2. Sosyal ortamlar ve mekânlarda insan davranışlarıyla ilgili gözlem yapar. 3. Sosyal yaşamda insanların üstlendikleri rolleri kavrar. 4. Farklı mekânların insan davranışları üzerindeki etkisini açıklar. 5. Sosyal yaşamda kuralların olduğunu kavrar. 6. Sosyal yaşamın gerektirdiği görgü kurallarını açıklar. 7. Doğal çevreyi tanımlar. 8. Doğal çevrenin sosyal yaşam üzerindeki etkisini açıklar. 9. Sosyal ve doğal çevreye ait gözlemlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder. 10. Atatürk'ün sosyal yaşamında sanata verdiği değeri fark eder. 	<p>☑ Sosyal ortamlar olarak hastane, düğün, okul, pazaryeri, kütüphane, park, otobüs, dolmuş, ev, sokak, tiyatro, lokanta, terminal vb. alınabilir (1. kazanım).</p> <p>☑ Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb. den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (5. kazanım).</p> <p>☑ Atatürk'ün farklı sanatsal etkinliklere (tiyatro, opera, bale, resim sergisi vb.) katılımını gösteren fotoğraflardan yola çıkarak tanımlanabilir. Bu kazanım <i>Donuk imge</i> tekniğinden yararlanılabilir. Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası'nda işlenmelidir (10. kazanım).</p> <p>☑ 6. İnsan Hakları ve Vatandaşlık (11)</p>

4. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
GEÇMİŞTEKİ YAŞAM	<p>11. Müzede uyulması gereken kuralları ifade eder.</p> <p>12. Müzede sosyal yaşamı yansıtan eserleri farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>13. Müzede eserlerden yola çıkarak sosyal yaşamın özelliklerini ifade eder.</p> <p>14. Müzede eserlerden yola çıkarak geçmişin ve bugünün sosyal yaşamına ait olayları karşılaştırır.</p> <p>15. Sosyal yaşamda var olan tören çeşitlerini öğrenir.</p> <p>16. Törenlerin sosyal yaşamdaki önemini farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>17. Gelecekteki sosyal yaşamı hayal gücünü kullanarak ifade eder.</p>	<p> Gelecek müze ile ilgili öğrenciler bilgilendirilir. Birlikte gezi planı yapılır. Müzede uyulması gereken kuralları tartışarak bir liste oluşturulur (11. kazanım).</p> <p> Öğrenciler gruplara ayrılır, her gruba bir dönemin adı verilir ve müzede bu döneme ait eserleri inceleyecekleri söylenir. Her grup müzede kendi dönemine ait sosyal yaşamı anlatan eserleri (yemek kapları, kullanılan kıyafetler, ulaşım araçları, savaş aletleri, takılar vb.) inceler. Sosyal yaşamın özelliklerini (yemek yeme alışkanlıkları, eğlenme, giyinme, savaş yapma, giyinme, eğitim, yönetim biçimleri vb.) tartışarak belirler. Grup kendi dönemini anlatan bir rapor hazırlayabilir (12. kazanım).</p> <p> Gruplar seçtikleri döneme ilişkin tarih bir olay bulur. Bu olay içinde yer alan kişilerin rollerine girilerek canlandırılır. Bütün gruplardan canlandırdıkları olaya benzer, günümüze ait bir olay ya da sorun bulmaları istenebilir (13 ve 14. kazanımlar).</p> <p> Gruplar seçtikleri dönemde yapılan törenleri (bayram, düğün, resmi yemek, aile yemeği vb.) araştırırlar. Bu törenlerden birini, hazırladıkları rapordaki bilgileri kullanarak doğaçlarlar. Doğaçlamaları dekor, kostüm, müzik ve dans ile zenginleştirirler (15 ve 16. kazanımlar).</p> <p> Gelecek Müzesi: 100 yıl sonra yaşamın nasıl olacağını hayal etmeleri istenir. Hayal ettikleri yaşama ilişkin araç-gereçleri ve kostümleri tasarlayıp sınıfta sergilerler (17. kazanım).</p>
		<p> Bulduğunuz yerde müze yoksa ören yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilirsiniz. Eğer bunlardan hiçbirini yoksa sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (11. kazanım).</p> <p> Sosyal yaşamın insanları toplu içindeki yaşam biçimleri olduğu belirtilir (12. kazanım).</p> <p> Bulduğunuz yerde bu etkinliği gruplar halinde gerçekleştirebileceğiniz zenginlikte bir müze yoksa etkinlik tek bir döneme ilişkin olarak yapılabilir (12. kazanım).</p> <p> 14. Kariyer Bilincini geliştirme (23)</p>

4. SINIF	
ÖĞRENME ALANI: PROJEÇALIŞMALAR	
ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
TEMA	ACIKLAMALAR
KAZANIMLAR	ACIKLAMALAR
<p>18. Çevresindeki görüntü ve ses kirliliğinin farkına varır.</p> <p>19. Görüntü ve ses kirliliğinin yaşam üzerindeki olumsuz etkilerini açıklar.</p> <p>20. Görüntü ve ses kirliliğinin giderilmesi için çözüm yolları önerir.</p> <p>21. Kirliliği önlemek için önerdiği çözümleri sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>22. Çevresindeki diğer canlıların kendi yaşamı üzerindeki etkisinin farkına varır.</p> <p>23. Diğer canlılarla birlikte yaşamının önemini farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p>	<p>[1] Sergi aynı şubelerle ortak oluşturulabilir. Sergide isteyen tüm öğrencilerin ürünlerinin yer almasına özen gösterilmeli, istemeyen öğrenciler zorlanmamalıdır (21. kazanım).</p> <p>[1] Öğrencilerin bu öğrenme alanında yaptığı çalışmalarını bir rapor haline getirerek sınıfta sunmalarını sağlayınız.</p>
<p>## Öğrencilerden çevrelerinde kendilerini rahatsız eden sesleri ve görüntüleri incelemeleri ve not etmeleri istenir (18. kazanım).</p> <p>👤 Sınıfta bu ses ve görüntülerin kendilerini neden ve nasıl rahatsız ettiğini tartışılır. Sınıf gruplarına ayrılır. Her grup seçtikleri ses ve görüntü kirliliği örneklerinden doğaçlamalar yapar. Doğaçlamalar sırasında resim, afiş, fotoğraf, ses, müzik ve efektler kullanılabilir (19. kazanım).</p> <p>👤 Beyin fırtınası yoluyla görüntü ve ses kirliliğinin giderilmesi için öneriler tartışılabilir (20. kazanım).</p> <p>👤 Öğrenciler önce sorunları ortaya koyan resim, afiş, fotoğraf, şiir, öykü vb. çalışmalarını ile çözüm önerilerini içeren resim, afiş, fotoğraf, şiir, öykü, kolaj çalışmaları vb. yaparlar. Sorunlar ve çözüm önerilerini içeren ürünler bir arada sergilenbilir (21. kazanım).</p> <p>## Çevresindeki hayvanların seslerini (kuş sesleri, evcil hayvanların sesleri, böcek sesleri, kımes hayvanların sesleri vb.) dinlemesi ve mümkünse kaydetmesi istenir (22. kazanım).</p> <p>👤 Sınıfta getirilen sesler öğrencilere dinletilir (Öğrenciler içinde hayvan sesleri olan bir müzik parçası dinletilebilir.). Bu sırada öğrencilerden seslerin geçtiği yeri tasarlama istenir (Nasıl bir mekân? Orada kimler var? Ne hissediyorlar? Orada ne oluyor? vb.). Bu tasarımlarını resim, müzik, dans, şiir, öykü, vb. sanatsal ifade biçimlerine dönüştürmeleri istenir (23. kazanım).</p> <p>👤 Öğrencilerden çevrelerindeki değişik çiçekleri, ağaçları, otları vb. gözlemlenmeleri ve bu bitkilere ilişkin sınıfta örnek getirmeleri istenir. Getirilen bitki örnekleri ile sınıfta bir kolaj çalışması yapılır. Seslerden yola çıkarak yaptıkları eserlerle(resim, müzik ve diğerleri) kolaj çalışmalarını birleştirerek bir sunum yapabilirler. Öğrencilerden benzer bir çalışmayı hiç hayvan ve bitkinin olmadığı bir dünyaya için yeniden yapmaları istenebilir (23. kazanım).</p>	<p>[1] Öğrencilerin bu öğrenme alanında yaptığı çalışmalarını bir rapor haline getirerek sınıfta sunmalarını sağlayınız.</p>

ÇEVREMİ GÜZELLEŞTİRİYORUM

ÖĞRETİM PLANI SANAT FARKIYETİNİ		SİNİT	
DEĞERLENDİRME	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SANATSAL BİR YEMEK TABAĞI	<p>1. Atık malzemeleri kullanarak sanatsal bir yemek tabağı tasarlar.</p> <p>2. Atık malzemelerden hazırladığı yemeğin özelliklerini tanımlar.</p> <p>3. Atık malzemelerden hazırladığı yemeği sergiler.</p> <p>4. Sınıfta sergilenen atık malzemelerden oluşturulmuş diğer yemeklerle ilgili görüşlerini açıklar.</p> <p>5. Atık malzemelerden oluşturulan bir yemeği farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>6. Geleneksel ve güncümüz Türk yemeklerini araştırır.</p> <p>7. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşır.</p>	<p>👤 Öğrenciler evlerinden atık malzemeler getirerek istedikleri bir yemeğin tasarımını yapabilirler (1. kazanım).</p> <p>👤 Öğrencilerden yaptıkları yemeklere isim vermeleri istenir. Yemeği kimlerle, nerede ve ne zaman yemek istedikleri sorulur. Yaptığı yemeğin renk, tat, koku, görünüş vb. özelliklerini abartarak anlatabilir (2. kazanım).</p> <p>👤 Tasarladıkları ve özelliklerini belirttiği yemeği sergileyebilirler. Arkadaşlarının sergiledikleri yemek tasarımlarını inceler ve görüşlerini belirtebilirler (3. kazanım).</p> <p>👤 Öğrenciler atık malzemelerden yaptıkları yemekleri resim, müzik, drama, heykel vb. sanatsal yollar ile anlatabilir (5. kazanım).</p> <p>👤 Öğrencilerin yaptıkları araştırmalar sonucunda buldukları geleneksel ve güncümüz Türk yemekleri tahtaya yazılır. Sınıf beşer kişilik gruplara ayrılır. Grup seçtiği yemeği <i>donuk imge</i> tekniğiyle canlandırır. Gruplar birbirini izler ve canlandırılan yemeğin ne olduğunu bulmaya çalışırlar. Eğer yemek bulunamazsa canlandırılan öğrenciler yemeğin tadı, kokusu, rengi vb. özellikleriyle ilgili ipuçları verebilirler (6 ve 7. kazanım).</p>	<p>👤 Atık malzeme olarak boncuklar, kâğıtlar, süngerler, taşlar, balonlar deniz kabukları, yapraklar vb. kullanılabilir. Ayrıca yemek tasarımı yapmak için seramik hamuru, tuz seramiği, kıl, seramik çamuru vb. kullanılabilir (1 ve 2. kazanımlar).</p> <p>👤 Eleştirilerin kırıcı, incitici olmaması, olumlu eleştiriler yapılması konusunda öğrencileri yönlendiriniz (3. kazanım).</p> <p>👤 Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb. ,den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (5. kazanım).</p> <p>👤 6. Kariyer Bilinci Geliştirme (23)</p>

5. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
TARİHTE YAŞAM KÜLTÜRÜ	<p>8. Günümüz yaşam kültürüne ait araç gereçleri ve kullanım amaçlarını bilir.</p> <p>9. Müzede geçmişteki yaşam kültürlerini gösteren eserleri tanıtır.</p> <p>10. Geçmiş ve günümüzdeki yaşam kültürüne ait farklı ve benzer nesnelere karşılaştırır.</p> <p>11. Geçmiş ve günümüze ait yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta tanıtır.</p> <p>12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.</p> <p>13. Yaşam kültürlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>14. Atatürk'ün kültüre verdiği önemi fark eder.</p>	<p>🏛️ Öğrencilerle yemek kültürüne ait araç gereçlerin isimleri ve kullanım amaçları tartışılabilir (8. kazanım).</p> <p>🏛️ Arkeoloji veya Etnografiya müzesine gidilerek tarihi dönemlerdeki yemek kültürüne ait nesnelere ait listesi yapılabilir (9. kazanım).</p> <p>🏛️ Geçmiş ve günümüzün yemek kültürüne ait farklı yönler tartışılarak ortaya çıkarılabilir. Nesnelere özelliklerini belirler ve bu nesnelere ilgili bir canlandırma yapılabilir. Öğrenciler gruplara ayrılır. Bir grup günümüz yemek kültürüne, bir grup geçmiş yemek kültürüne ait nesnelere ilgili resim, seramik, afiş vb. çalışmalarını yapabilir (10 ve 11. kazanım).</p> <p>🏛️ Öğretmen bir reklâm afişinden veya fotoğraftan kestiği bir bardağın yalnızca kulpunu gösterir ve bunun kullanım yerlerini sorar. Kulplarla ilgili nesnelere karşılaştırılır. Bu nesnelere pantomim ile gösterilir ve konuşulabilir. Yemek kültürüne ait iki farklı nesneyi birleştirilerek bir masal veya hikâye oluşturulabilir (12. kazanım).</p> <p>🏛️ Bayram, düğün, resmi yemek, aile yemeği vb. yemek türlerini tanıtır, resim yapılır, dans edilir, yemeğe uygun müzikler seçilir, şürler yazılır vb. (13. kazanım)</p> <p>🏛️ Atatürk'ün kültüre verdiği önemi araştırır ve araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşır (14. kazanım).</p>	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>🏛️ Bulduğunuz yerde müze yoksa ören yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilirsiniz. Eğer bunlardan hiçbiri yoksa sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (8. kazanım).</p> <p>🏛️ Yaşam kültürünün içine bir toplumu; yemek, giyim-kuşam, müzik, gelenek ve görenekler vb. öğeleri girer (8. kazanım).</p> <p>🏛️ Atatürk'ün kültüre verdiği önemin öğrenciler tarafından araştırılması istenilebilir. Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ya da 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'nda işlenmelidir (14. kazanım).</p>

5. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
TÜRK VE DÜNYA KÜLTÜRLERİ	<p>15. Yöresel yaşam kültürünün özelliklerini fark eder.</p> <p>16. Kendi yöresi ile başka yörelerdeki yaşam kültürleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.</p> <p>17. Diğer ülkelerin yaşam kültüründen örnekler verir.</p> <p>18. Diğer ülkelerle Türk yaşam kültürünün benzerlik ve farklılıklarını sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>19. Kendi kültüründeki görgü kurallarını fark eder.</p> <p>20. Görgü kurallarına uymaya istekli olur.</p>	<p># Öğrenciler kendi yörelerine ait yemek çeşitlerini araştırabilir. Seçtiği bir yemeğin resmini yapabilir, şiirini veya kompozisyonunu yazabilir (15. kazanım).</p> <p>📷 Hazırladığı materyalleri sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşarak bir poster hazırlar. Bu posterin ana düşüncesini ifade eden bir cümle yazabilir (15. kazanım).</p> <p>📷 Öğrenciler sevdikleri bir yemeği, ailesi ile evde hazırlayabilir. Sürecin fotoğraflarını çekerek fotoğrafları proje dosyasına koymaları istenebilir (15. kazanım).</p> <p>📷 Öğrenciler arkadaşlarının farklı sanatsal yollarla ifade ettiği ürünleri inceleyerek farklı yörelere ait yemeklerin özelliklerini listeler ve arkadaşlarıyla paylaşır (17 ve 18. kazanımlar).</p> <p>📷 Öğrencilerden seçtikleri ülkelere ait yemekleri araştırmaları ve tariflerini yazmaları istenir. Herkesin yazdığı yemek tarifleri toplanarak yemek kitabı oluşturulur, televizyon programı hazırlanır. Yazdıkları yemek tariflerinin resmini ve müziğini yapabilirler (19. kazanım).</p> <p>📷 Yemek kültürüne ait görgü kuralları canlandırılır (20. kazanım).</p>
		<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>[!] Öğrencilerin ilgilerine göre Türkiye haricinde bir ya da birkaç ülke seçilmesi önerilir (18. kazanım).</p> <p>[!] Öğrencilerin bu öğrenme alanında yaptığı çalışmalarını bir rapor hâline getirerek sınıfta sunmalarını sağlayalım.</p> <p>📷 Bu temada, öz değerlendirme, akran değerlendirme, derecelendirme ölçekleri, performans ödevleri, proje, dereceli puanlama anahtarı, açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

6. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
ANADOLU VE DÜNYA EFSANELERİ	<p>1. Destan, efsane ya da tarihi bir metni okuyup tarihini bulur.</p> <p>2. Seçilen metinde yer alan duygu ve düşünceleri farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>3. Seçilen metne ilişkin diyaloglar yazar.</p> <p>4. Diyaloglarla yazdığı metni jest, mimik ve ses kullanarak ifade eder.</p> <p>5. Efsanelerle günlük yaşam arasındaki benzerlikleri açıklar.</p> <p>6. Grupla iletişim kurmaya istekli olur.</p> <p>7. Grupla iş birliği içinde çalışmaktan zevk alır.</p> <p>8. Atatürk'ün Türk tiyatrosuna ve sahne sanatlarına verdiği önemi fark eder.</p>	<p>☞ Destan, efsane ya da tarihi bir metni seçilir ve okunur. Öğrencilerden metnin konusunu, öyküsünü ve ana temasını bulmaları, metinde geçen olayları ve problemleri sıralamaları istenir. Metindeki kişilerin ve varlıkların özelliklerini tanımlamaları ve olayların geçtiği yerleri tespit etmeleri istenir (1 ve 7. kazanımlar).</p> <p>☞ Öğrencilerden destan, efsane ya da tarihi metinde yer alan duygu ve düşünceleri müzik, resim, dans, hareket, fotoğraf vb. sanatsal yollardan bir veya birkaçını kullanarak ifade etmeleri istenebilir (2 ve 6. kazanımlar).</p> <p>☞ Destan, efsane ya da tarihi metnin öğelerini yaşantı yoluyla ayırtılabilmek için metinden uygun sahneler seçerek diyalog hâline getirebilirler (3 ve 6. kazanımlar).</p> <p>☞ Diyalog hâline getirdikleri metni doğaçlayabilirler (4 ve 7. kazanımlar).</p> <p>☞ Efsanelerin günümüze göndermelerini irdeleyerek yaşamla bağı kurmaları istenir. Örneğin Sümer mitolojisindeki Ölümsüzlüğü Arayan Kral efsanesinde Gılgamiş'in cesareti, dostluğa verdiği değer, ölüm korkusu gibi değerlerin günümüzde de var olduğu üzerine tartışılabilir (5. kazanım).</p> <p>☞ Öğrenciler Atatürk'ün Türk tiyatrosu ve sahne sanatları ile ilgili görüşlerini araştırır. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarıyla paylaşır (8. kazanım).</p>	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>☞ Destan, efsane ya da tarihi metnin öğeleri; konu, öykü, tema, yer, problem ve kişilerdir (1. kazanım).</p> <p>☞ Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb. 'den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (2. kazanım).</p> <p>☞ Destan, efsane ya da tarihi metinde geçen problemleri yaşantı yoluyla kavrayabilmeleri için, çatışma içeren bazı bölümleri canlandırılmaları ve kendilerince çözüm yolu bulmalarını isteyebilirsiniz (5. kazanım).</p> <p>☞ Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası'nda işlenmelidir (8. kazanım).</p>

6. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
MÜZEDEKİ EFSANELER	<p>9. Destan, efsane ya da tarihi metinler ile müzeler arasındaki ilişkiyi fark eder.</p> <p>10. Destan, efsane ya da tarihi metinde yer alan karakterlere uygun kostüm ve aksesuarları müzede araştırır.</p> <p>11. Destan, efsane ya da tarihi bir metinde yer alan karakterlerle müzede araştırıldığı kostüm ve aksesuarlar arasında ilişki kurar.</p> <p>12. Destan, efsane ya da tarihi bir metinde yer alan karakterlerin kostüm ve aksesuar tasarımı yapar.</p> <p>13. Müzelerde yer alan eserlerin, kostüm ve aksesuar tasarımına esin kaynağı olabileceğini kavrar.</p> <p>14. Destan, efsane ya da tarihi metinde yer alan nesnelere farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p>	<p>📖 Öğrencilerle birlikte, gidilecek müzeye uygun destan, efsane ya da tarihi metin seçilerek okunur. Okunan metinde geçen karakterlere ilişkin kostüm ve aksesuar tasarımı yapacağı öğrencilere belirtilir. Öğrencilerden müze gezisi sırasında kostüm tasarımı için kullanabilecekleri nesnelere belirlemeleri istenebilir (9. kazanım).</p> <p>📖 Müzeye gidilir. Müzede öğrencilerin bu nesnelere ilgili gerekli bilgiyi araştırıp not almaları istenir (10 ve 11. kazanımlar).</p> <p>📖 Sınıfta, müzede yer alan nesnelere destan, efsane ya da tarihi metindeki kostüm, aksesuar ve karakterler arasındaki ilişki tartışılır ve öğrenciler kendi tasarımlarını yaparlar (12 ve 13. kazanımlar).</p> <p>📖 Öğrenciler tasarımlarını dekor, kostüm ve aksesuarlarını sergiler. Bu tasarımları resim, seramik, heykel vb. sanatsal yollarla ürüne dönüştürebilirler. Müzede objelerin fotoğraflarını çekip sergiler; destan, efsane ya da tarihi metinde geçen durumları hayali olarak tasarlayıp canlandırabilirler (14. kazanım).</p>	<p>AÇIKLAMALAR</p> <p>📖 Bulduğunuz yerde müze yoksa ören yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanılabılır. Eğer bunlardan hiçbirini yoksa resim, heykel, sanat tarihi ya da müzelerle ilişkin tanıtım kitaplarından yararlanarak sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (9. kazanım).</p> <p>📖 Sınıfta okunacak metnin gidilecek müzenin türüne uygun olmasına dikkat ediniz. Örneğin gidilecek müze Kurtuluş Savaşı ile ilgili ise seçilecek metnin de Kurtuluş Savaşı ile ilgili olmasına dikkat edilmelidir (10. kazanım).</p> <p>📖 <i>Rol oynama</i> tekniğini kullanabilirsiniz (14. kazanım).</p>

6. SINIF		
ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI		
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
EFSA NELER ANLATYORUM	<p>15. Farklı kültürlerde yer alan benzer destan, efsane ya da tarihi metinleri araştırır.</p> <p>16. Benzer destan, efsane ya da tarihi metinleri farklı sanat yollarını kullanarak ifade eder.</p> <p>17. Destan, efsane ya da tarihi metinlerle sanat arasındaki ilişkinin farkına varır.</p>	<p> Öğrenciler incelediği destan, efsane ya da tarihi metne benzer örnekleri başka kültürlerde araştırır. Örneğin Anadolu mitolojisindeki Kybele öyküsü ile Yunan mitolojisindeki Rhea öyküsünün benzerliği gibi (15. kazanım).</p> <p> Öğrenciler gruplara ayrılır. Gruplardan biri Rhea'nin hikâyesini, diğeri Kybele'nin hikâyesini canlandırır (Örnekte olduğu gibi, konuları birbirine benzeyen başka destan, efsane ya da tarihi metinler de kullanılabilir.). Canlandırma sırasında öykünün gerekli olan yerleri diyaloglaştırılarak gerekli yerlerde müzik, ses ve efekt kullanılabilir. Öğrenciler öykülerin resimlerini ve heykellerini yapabilir ve benzer öyküler yazabilirler. Ayrıca bu öykülerin kahramanlarına mektup yazabilirler (16. kazanım).</p> <p> Öğrenci seçtiği mitolojik bir ögenin farklı sanatlarda nasıl yer aldığını araştırır. Örneğin Apollon, Şahmeran figürlerinin farklı sanatlarda (resim, heykel, öykü vb.) nasıl yer aldığı araştırılır ve sonuçları bir rapor hâlinde sunulur (17. kazanım).</p>
		AÇIKLAMALAR
		<p> Farklı kültürlerde de benzer destan, efsane ya da tarihi metinlerin olduğunu örnek vererek açıklayınız (15. kazanım).</p> <p> Öğrencilerin bu öğrenme alanında yaptığı çalışmalarını bir rapor hâline getirerek sınıfta sunmalarını sağlayınız.</p> <p> Bu sınıfta, öz değerlendirme, akran değerlendirme, açık uçlu sorular, performans ödevleri, derecelendirme ölçekleri kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

7. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
BAŞKA DÜNYALAR FARKLI İNSANLAR	<p>1. Oyun metninin konusunu, öyküsünü, karakterlerini, ana ve yan temalarını bulur.</p> <p>2. Tiyatro metninin diyaloglardan oluştuğunu kavrar.</p> <p>3. Oyun metnindeki karakterlerin özelliklerini inceler.</p> <p>4. Oyun metnindeki karakterleri farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>5. Oyundaki karakterler yoluyla farklı kişilikleri tanır.</p> <p>6. Metnindeki farklı karakterleri role girerek doğaçlar.</p> <p>7. Yaptığı doğaçlamaları arkadaşlarına sunar.</p> <p>8. Oyunculuk sanatı hakkında bilgi sahibi olur.</p>	<p>☞ Bir oyun metni seçilir ve sınıfta okunur. Metnin konu, öykü, karakterler, tema ve yan temaları belirlenir (1. kazanım).</p> <p>☞ Metnindeki karakterlerin rolleri öğrenciler arasında paylaşılır ve metin bu öğrenciler tarafından bir kez daha okunur (2. kazanım).</p> <p>☞ Öğrenciler gruplara ayrılır. Oyun içinden önemli durumlar seçilir. Her grup bu durumlardan bir tanesini alır. Gruptaki öğrenciler bu durumların içinde yer alan karakterlerin rollerini paylaşır ve <i>Hakikat Anı</i>, <i>Kaşa Sestleri</i>, <i>Küçük Grupla Doğaçlama</i>, <i>Sıcak Sandalye</i>, <i>Düşünce Takibi</i> tekniklerinden birini ya da birkaçını kullanarak durumu doğaçlar. Gruplar karakterlerin özellikleri hakkında karakteri tanımlayıcı birkaç cümle söylerler. Karakterlerin resmini, heykelini vb. yapabilirler. (3-6. kazanımlar).</p> <p>☞ Doğaçlamalardan seçilen ve karar anını yansıtan bir durum <i>Forum Tiyatro Tekniği</i> ile irdelenir. Seyreden öğrencilerden bu karar anında kahramanın yerinde olsalardı ne yapacaklarını düşünmeleri istenir. Doğaçlama sırasında ve sonrasında bu düşünceler sınıfta paylaşılır (8. kazanım).</p>	<p>☑ Etkinliklerde verilen teknikler için bakınız s.82.</p> <p>☑☑ Oyun metninin Türk ve dünya klasiklerinden ve kısa oyunlar arasından seçilmesi önerilir (1. kazanım).</p> <p>☑ Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb. 'den uygun olanları kullanmanız tavsiye edilir (4. kazanım).</p> <p>☑☑ Forum tiyatro tekniğinde kahramanın yaşamında önemli olan bir konuyu ya da deneyimi aydınlatmak için seçilen bir durum küçük bir grup tarafından oynanır, diğer öğrenciler seyredir. Hem oyuncuların hem de seyircilerin, aksiyonun odağını yitirdiğini, oyunun gerçekliğini kaybettiğini ya da oyuncuların yardımı gereksinim duyduğunu düşündükleri anlarda aksiyonu durdurma hakkı vardır. Seyirciler oyuna grip rolleri devralabilirler ya da sadece rollere bir katkıda bulunup çıkabilirler (16. kazanım).</p>

7. SINIF	
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ	
TEMA	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
MÜZELER VE KAHRAMANLAR	KAZANIMLAR
<p>9. Tarihi ya da mitolojik kahraman ne olduğunu anlar.</p> <p>10. Müzede ki uygarlıklar hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>11. İncelenen kahraman ile ilgili öyküleri araştırır.</p> <p>12. Araştırılan tarihi ya da mitolojik öyküleri doğaçlar.</p> <p>13. Grupla işbirliği içinde çalışır.</p> <p>14. Müzede ki mitolojik ya da tarihi kahramanları tanır.</p> <p>15. Tarihi ya da mitolojik öyküdeki karakter ile müzede ki eser arasında ilişki kurar.</p> <p>16. Verilen ipuçlarından yararlanarak müzede ki eserleri inceler.</p> <p>17. Müzede ki eserleri ve kahramanları farklı sanatsal yollarla ifade eder.</p> <p>18. Özgün ürünler ortaya koyarken duygu ve düşüncelerini ifade eder.</p>	<p>Gidilecek müzenin niteliğine göre tarihi ya da mitolojik bir kahraman belirler. Bu kahramanın yaşadığı dönem ya da uygarlık hakkında önceden sınıfa bilgi verilir. Örneğin Polatlı Gordion müzesine gidilecek ve Kral Midas'ın yaşamı incelenecektir. Müzeye gitmeden önce öğretmen Gordion'un Frigya'nın başkentini olduğunu, M.Ö. 8. yy da krallarının Midas olduğu ve Friglerin dönemi ve kültürü hakkında diğer bilgileri kısaca verir (9 ve 10. kazanımlar).</p> <p>Öğrencilerden kahramana ilişkin mitolojik ya da tarihi öyküleri araştırmaları istenir. (Örneğin Kral Midas'a ilişkin öyküler, Halikarnas Balıkcısı'nın Anadolu Efsaneleri, Derman Bayladı'nın Efsaneler Dünyasında Anadolu ya da Mitoloji Sözlüğü'nden bulunan bir öykü). Bulunan öyküler sınıfta okunur. Öğrenciler gruplara ayrılır. Her gruptan bir durumu ya da olayı seçmeleri ve seçtikleri durum ya da olayı, rolleri üstlenerek doğaçlamaları istenir (11 ve 12. kazanımlar).</p> <p>Müzeye gidilir. Gruplardan seçtikleri sahnelerdeki kahramanlara ilişkin nesnelere müzede bulmaları (örneğin altın paralar, mühür, testi, süs eşyası, anfora, kap kacak, müzik aletleri vb.) ve buldukları nesnelere fotoğraf, resim, video vb. yöntemlerle belgelemeleri istenir (13-16. kazanımlar).</p> <p>Gruplar seçip belgeledikleri nesnelere yola çıkarak Kral Midas'a ilişkin birer öykü yazarlar.</p> <p>Öğrenciler yazdıkları öyküleri resimleyebilir, öyküde geçen nesnelere heykellerini yapabilir, bu öyküleri diyaloglar hâlinde düzenleyip sahneleyebilirler (17 ve 18. kazanımlar).</p>
ACIKLAMALAR	<p>☑ Bulduğumuz yerde müze yoksa ören yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilir. Eğer bunlardan hiçbirini yoksa resim, heykel, sanat tarihi ya da müzelerle ilişkin tanıtım kitaplarından yararlanarak sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (13. kazanım).</p> <p>☑ Bu sahnelemeyi kastedilen bir gösteri yapmak değil, sahnelemenin arkadaşlarıyla veya aileleriyle amatörcü paylaşımıdır (Bkz. s. 70'deki dipnot) (17. kazanım).</p> <p>☑ Resim, müzik, edebiyat, dans, mimari, heykel, drama, tiyatro, fotoğraf vb.,den uygun olanları kullanmanızı tavsiye edilir (17. kazanım).</p>

7. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: PROJE ÇALIŞMALARI			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SANATLAR VE TİYATRO	<p>19. Oyun metnini seçer.</p> <p>20. Oyun metninin bölümlemesinin anlamını kavrar.</p> <p>21. Oyun metninin olaylar dizisinden oluştuğunu bilir.</p> <p>22. Oyun metninin içeriğini iletmede dekor ve sahne tasamının yerini ve önemini kavrar.</p> <p>23. Kostüm tasarlanmanın karakterin özelliklerini yansıtmadaki yeri ve önemini kavrar.</p> <p>24. Müzik ve hareketin, duygu ve düşüncelerin sahne diline aktarılmasındaki yerini ve önemini kavrar.</p> <p>25. Oyunun tanıtımını yapar.</p> <p>26. Oyuncu ve seyircinin tiyatronun asal öğeleri olduğunu kavrar.</p> <p>27. Tiyatronun sanatlar bütünü olduğunu kavrar.</p>	<p>📌 Öğrenciler projesini yapacağı oyunun metnini seçerler (19. kazanım).</p> <p>📌 Öğrenciler oyunun perde ve sahne sayısını, öyküsünü, karakterlerini ve özetini çıkararak karakterlere uygun rol dağılımı yapabilirler (20 ve 21. kazanımlar).</p> <p>📌 Oyunun geçtiği mekânı metnin içeriğine göre tasarlayarak uygun dekorlar yaparlar (22. kazanım).</p> <p>📌 Oyunun karakterlerine uygun kostüm tasarımlar (23. kazanım).</p> <p>📌 Oyunla ilgili müzikleri metne uygun bir şekilde seçebilirler (24. kazanım).</p> <p>📌 Oyunu tanıttıkları broşür ve afiş tasarlayabilirler (25. kazanım).</p> <p>📌 Oyunu bölümlere ayrılarak prova çizelgesi yapar. Bu çizelgeye uygun olarak oyunun provasını yapar (26 ve 27 kazanımlar).</p>	<p>!!Mümkünse müzede çalıştığı kahramana ilişkin bir oyun metni ya da kahramanın içinde yer aldığı bir oyundan bir sahne bulur (Örneğin Gordion müzesinde Midas araştırılmışsa Güngör Dilmən'in Midas üçlemesinden bir oyun seçilebilir.) (19. kazanım).</p> <p>!!Oyun metninin Türk veya Dünya tiyatrosu klasikleri içinden seçilmesi önerilir (19. kazanım).</p> <p>!! Bölümleme, metnin sahne ve perdelere ayrılmasıdır (20. kazanım).</p> <p>!!Oyun tanıtımı afiş, broşür, fotoğraf vb. yollarla yapılabilir (24. kazanım).</p> <p>!!Sahneleme sürecinin içerdiği sanat türlerini (yüze sanatları [oyun broşürü, oyun afişi, oyun fotoğrafı], hacim sanatları [dekor], uzam sanatları [oyun yeri, sahne], dil sanatları [oyun metni], eylem sanatları [oyunculuk], devinim sanatları [dans, hareket], ses sanatları [oyun müzikleri]) tanıtır (27. kazanım).</p> <p>!! Öğrencilerin bu öğrenme alanında yaptığı çalışmaları bir rapor haline getirerek sınıfta sunmalarını sağlayınız.</p>

8. SINIF* ÖĞRENME ALANI: SANATLAR EĞİTİMİ	
TEMA	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
KAZANIMLAR	ACIKLAMALAR
<p>1. Türk ve Dünya tiyatrosunun metinlerini tanıtır.</p> <p>2. Sahnelenecek oyun metnini seçer.</p> <p>3. Metni öğelerine ayırarak analiz eder.</p> <p>4. Sahneleme sürecinin gerektirdiği iş bölümünü kavrar.</p> <p>5. Kendi ilgi alanlarının farkına varır.</p> <p>6. Bir grup çalışmasının gerektirdiği görev ve sorumlulukları anlar.</p> <p>7. Drama ve tiyatro tekniklerini kullanarak bir metne farklı açılardan bakar.</p> <p>8. Drama ve tiyatro tekniklerini kullanarak metnin içerisindeki sorunlara çözüm önerileri getirir.</p> <p>9. Yazılı oyun metni ile sahnelenecek metin arasındaki farkı kavrar.</p> <p>10. Karakterin davranışlarıyla kendi davranışları arasındaki benzerlik ve farklılıkları ifade eder.</p> <p>11. Farklı kişilikleri tanıtır.</p> <p>12. Tiyatro yoluyla iç dünyasını tanıtır.</p> <p>13. Bir oyun sahnelerken farklı sanat alanlarının, ortak bir anıyı iletmek için birbirleriyle uyum içinde olması gerektiğini anlar.</p> <p>14. Sahneleme ile ilgili tüm unsurları seyirci ile iletişim kuracak biçimde yapılandırır.</p> <p>15. Atatürk'ün ulusların tanınmasında sanatların rolüne ilişkin düşüncelerini yorumlar.</p>	<p>[1] Oyun metninin seçilmesinde okulun olanakları, sınıfın mevcudu, kız erkek dağılımı, öğrencilerin yaş grubu, ilgileri ve olanakları göz önüne alınmalıdır. Bu projenin, okuldaki ilgili öğretmenlerden (Türkçe, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi vb.) destek alınarak yapılması önerilir (1. kazanım).</p> <p>[2] Oyunun yönetiminin öğretmen olması tavsiye edilir. Görev dağılımında öğrencilerin seçimleri öncelikli olmalıdır (4. kazanım).</p> <p>[3] Söz konusu teknikler tiyatro ve drama teknikleri bölümünde açıklanmıştır (6-8. kazanım).</p> <p>[4] Tiyatro metni ezber yapılmaksızın anlamlandırılmaya çalışılmalıdır (9. kazanım).</p> <p>[5] Prova çizelgesinde oyun, yönetmen tarafından perde ve sahne bölünmesine ayrılır ve her provada görev bölümüne göre kimlerin olacağı bildirilir. Çizelge öğrencilere dağıtılır ya da görülecekleri bir yere asılır (12. kazanım).</p> <p>[6] Sahneleme sürecinde farklı sanat alanlarının bir uyum içinde olmasından kast edilen; oyuncu karakterinin özelliklerini yansıtacak bir oyunculuk üslubu bulunması, dekor, kostüm ve çevre tasarımlarının karaktere ve olayların içinde yer aldığı döneme uygun düzenlemeler yapılması, müzik, efekt ve dansların oyunun iletişimi anlamı pekiştirecek biçimde seçilip düzenlenmesi, afiş ve broşürlerin tüm sahneleme sürecinde yer alanları ve oyunun esas düşüncesini yansıtacak biçimde hazırlanmasıdır (13. kazanım).</p> <p>[7] Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ya da 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'nda işlenmelidir (15. kazanım).</p>
<p>1. Türk ve Dünya tiyatrosu metinlerini araştırır ve sahnelenmesini istedikleri bir metin örneğini sunma getirir. Sahnelenecek oyun metnini öğretmen ve öğrenciler birlikte karar verir (1 ve 2 kazanımlar).</p> <p>2. Metin sınıfta öğrencilerle birlikte birkaç kez okunur ve analiz edilir. Oyun metninin konusu, öyküsü, türü, olaylar dizisi, olayların geçtiği dönem, mekân, karakterler, ana ve yan temalar bulunur (3. kazanım).</p> <p>3. Görev bölümü yapılır (oyuncular, metin incelemesi, yapacaklar, dekor, kostüm, makyaj tasarımları, afiş-broşür tasarlayacaklar, müzik-efekt, dans, fotoğraf, video çekimi ile ilgilenecekler vb.) (4 ve 5. kazanımlar).</p> <p>4. Provalara, grup bilinci oluşturmak için tüm grupta yapılan işmaları ile başlanır (6. kazanım).</p> <p>5. Öğrencilerin metni dâta iyi kavrayabilmeleri için <i>Donuk İmge</i>, <i>Kafa Sestleri</i>, <i>Forum Tiyatro</i> teknikleri kullanılarak metnin önemli olayları ve karar anları irdelenir (7 ve 8. kazanımlar).</p> <p>6. Oyunda vurgulanmak istenen düşünce ve duygulara göre görevli öğrenciler ve yönetmen, metnin özüne zarar vermeden, bazı bölümleri çıkarabilirler. Böylece oluşturulan sahne metni öğrencilere dağıtılır (9. kazanım).</p> <p>7. Yönetmenin yaptığı prova çizelgesine göre provalar başlar. Provalar gerekli yerlerde doğaçlamalarla desteklenir. Örneğin öğrenciler bir durum, olay ya da karakterin tavırını çözemedikleri zaman, sorunun çözümü için, <i>Analoji</i>, <i>Strak Sandalye</i>, <i>Kafa Sestleri</i>, <i>Forum Tiyatro</i>, <i>Donuk İmge</i>, <i>Görüşmeler</i>, <i>Sorgular</i>, <i>Rol Değişimi</i>, <i>Tekrar Canlandırma</i>, <i>Hakikat Anı</i>, <i>Düşünce Takibi</i>, <i>Gestalt</i>, <i>Bu Yol-Şu Yol</i> tekniklerinden yararlanabilir (10 ve 11. kazanımlar).</p> <p>8. Provalar devam ederken oyuncular ezberlerini tamamlar, dekor, kostüm, makyaj, afiş, broşürle ilgililenenler, müzik, efekt ve dans düzeninden sorumlu olanlar tasarımlarını yaparlar (13. kazanım).</p> <p>9. Oyun sergilenmeden birkaç hafta önce dekor, kostüm, makyaj, afiş-broşür, müzik-efekt, dans vb. hazır olmalı ve gösteri gününden önce birkaç genel prova yapılmalıdır. Mümkünse provalardan bazı anlar ve tüm gösteri kaydedilmelidir (14. kazanım).</p> <p>10. Atatürk'ün sanatla ilgili düşüncelerini gruplara ayrılarak her gruba bir sanat dalı düşecek şekilde paylaşıp araştırılır. Araştırma sonuçları bir rapor halinde sunar. Gruplar, kendi araştırmalarından yola çıkarak ulusların tanınmasında sanatın rolünü tartışır. Daha sonra bu konuda bir duvar gazetesi oluştururlar (15. kazanım).</p>	<p>[1] Oyun metninin seçilmesinde okulun olanakları, sınıfın mevcudu, kız erkek dağılımı, öğrencilerin yaş grubu, ilgileri ve olanakları göz önüne alınmalıdır. Bu projenin, okuldaki ilgili öğretmenlerden (Türkçe, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi vb.) destek alınarak yapılması önerilir (1. kazanım).</p> <p>[2] Oyunun yönetiminin öğretmen olması tavsiye edilir. Görev dağılımında öğrencilerin seçimleri öncelikli olmalıdır (4. kazanım).</p> <p>[3] Söz konusu teknikler tiyatro ve drama teknikleri bölümünde açıklanmıştır (6-8. kazanım).</p> <p>[4] Tiyatro metni ezber yapılmaksızın anlamlandırılmaya çalışılmalıdır (9. kazanım).</p> <p>[5] Prova çizelgesinde oyun, yönetmen tarafından perde ve sahne bölünmesine ayrılır ve her provada görev bölümüne göre kimlerin olacağı bildirilir. Çizelge öğrencilere dağıtılır ya da görülecekleri bir yere asılır (12. kazanım).</p> <p>[6] Sahneleme sürecinde farklı sanat alanlarının bir uyum içinde olmasından kast edilen; oyuncu karakterinin özelliklerini yansıtacak bir oyunculuk üslubu bulunması, dekor, kostüm ve çevre tasarımlarının karaktere ve olayların içinde yer aldığı döneme uygun düzenlemeler yapılması, müzik, efekt ve dansların oyunun iletişimi anlamı pekiştirecek biçimde seçilip düzenlenmesi, afiş ve broşürlerin tüm sahneleme sürecinde yer alanları ve oyunun esas düşüncesini yansıtacak biçimde hazırlanmasıdır (13. kazanım).</p> <p>[7] Bu kazanım 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve Atatürk Haftası, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ya da 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'nda işlenmelidir (15. kazanım).</p>

* Sekizinci sınıfta öğrenme alanı olarak yalnızca sanatlar eğitimi ele alınmıştır. Sanatlar Eğitimi adı altında Müze Eğitimi ve Proje Eğitimi ile elde edilebilecek kazanımlar bir bütün olarak verilmeye çalışılmıştır.

☞ : Sınıf-Okul İçi Etkinlik, ☛ : Okul Dışı Etkinlik, [] : Uyarı, ☞ : Gezi, ☞ : Ara Disiplinlerle İlişkilendirme, ☞ : Ölçme ve Değerlendirme

4.3.5. Programın Atatürkçülük Kazanımları

Sınıflar	Öğrenme Alanı	Tema	Kazanımlar
1	Sanatlar Eğitimi	Sanatlarla Oyun	Atatürk'ün çocukluğu ile ilgili dinlediği anılardan, oynadığı oyunlarla ilgili çıkarımlarda bulunur.
1	Müze Kültürü	Oyuncak Koleksiyonu	Atatürk'ün ailesi ve çocukluğu ile ilgili fotoğraflardan bir albüm oluşturur.
2	Sanatlar Eğitimi	Sanatlarla Masal	Atatürk'ün çocuk sevgisini bilir.
2	Proje Çalışmaları	Benim Masalım	Yazılı ve görsel materyallerden yararlanarak Atatürk'ün öğrenim hayatı ile ilgili bir kolaj çalışması yapar.
3	Proje Çalışmaları	Duyularımı Sanatla Anlatıyorum	Atatürk'ün sanata verdiği önem konusunda fikrini söyler.
4	Sanatlar Eğitimi	Doğa, İnsan ve Sanat	Atatürk'ün sosyal yaşamında sanata verdiği değeri fark eder.
5	Müze Kültürü	Tarihte Yaşam Kültürü	Atatürk'ün kültüre verdiği önemi fark eder.
6	Sanatlar Eğitimi	Anadolu ve Dünya Efsaneleri	Atatürk'ün Türk tiyatrosuna ve sahne sanatlarına verdiği önemi fark eder.
8	Sanatlar Eğitimi	İnsan, İletişim ve Sanatlar	Atatürk'ün ulusların tanınmasında sanatların rolüne ilişkin düşüncelerini yorumlar.

EK-2

Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü Onaylı Anket Formu

ANKET FORMU

Elinizdeki anketin amacı, ilköğretimin birinci kademesinde drama tekniklerinin kullanımında, dolayısıyla drama etkinliklerinde karşılaşılan problemleri tespit etmektir. Siz değerli öğretmenlerimizin vereceği samimi ve dürüst cevaplar, araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulup toplu değerlendirme yapılacaktır. Anket çalışmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz.

Yard.Doç.Dr.Feridun ALPER – Y.Lisans Öğr.Sema GÜNEY
Atatürk Üniv. Türk Dili ve Edebiyat Öğrt.Bölümü

Aşağıda belirtilen sorulara vereceğiniz cevaplar doğrultusunda, uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz.

Anketi Cevaplayan Kişinin

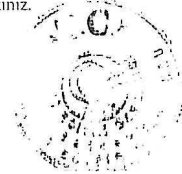
1-Adı-Soyadı:

2-Cinsiyeti

3-Meslekteki kıdem yılı
5 yıldan az () 10-15 yıl arası () 20 yıldan fazla ()
5-10 yıl arası () 15-20 yıl arası ()

4-Öğretmenliğini yapmakta olduğunuz sınıf
4. Sınıf () 5. Sınıf ()

Drama dersinin seçilme oranı	Evet	Hayır
1.2006-2007 eğitim-öğretim yılında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?		
2. 2007-2008 eğitim-öğretim yılında seçmeli ders olarak sanatsal etkinliklerden drama dersini seçtiniz mi?		
Uygulayıcı ile ilgili problemler		
3. Lisans öğreniminiz boyunca "drama" başlığı altında herhangi bir ders aldınız mı?		
4. Meslek hayatınızda "drama" başlıklı herhangi bir seminer çalışmasına katıldınız mı?		
5. Drama dersi ya da teknikleri konusunda araştırma yaptınız mı?		
6. Drama dersi ile ilgili M.E.B. Klavuz kitapları dışında herhangi bir kitap, makale, vb. okudunuz mu araştırma yaptınız mı?		
Kaynak ve materyallerle ilgili problemler		
7. Drama etkinliklerinde kullanabileceğiniz araç-gereçleri kolaylıkla bulabiliyor musunuz?		
8. Drama etkinliklerinde kullanabileceğiniz kaynakları kolaylıkla bulabiliyor musunuz?		
9. Sıklıkla drama dersi ya da drama etkinlikleri ile ilgili kitap, makale, vb. ile karşılaşıyor musunuz?		
10. Drama dersi ile ilgili bulduğunuz materyaller, kaynaklar pahalı mı?		
11. Bulduğunuz materyal ve kaynakların işlevselliği yeterli mi?		
Okulla ilgili problemler		
12. Drama etkinlikleri için okulunuz fiziki açıdan yeterli mi?		
13. Okulunuzda drama sınıfı var mı?		
Öğrencilerle ilgili problemler		
14. Sınıf mevcudunuz drama etkinliklerini aksatıyor mu?		
15. Öğrencileriniz drama etkinliklerinde olumlu tutum sergiliyorlar mı?		
Müfredatla ilgili problemler		
16. Müfredattaki konuları yetiştirmeye çalışmak drama etkinliklerini uygulamanızı engellediğini düşünüyor musunuz?		
17. Ders saatlerinin süresi, drama etkinliklerinizi uygulamanızı engelliyor mu?		
Velilerle ilgili problemler		
18. Öğrenci velileriniz drama etkinliklerinde olumlu bir yaklaşım sergiliyorlar mı?		
19. En sık kullandığınız drama tekniği hangisidir?		
20. Siz drama tekniklerinin kullanımında yukarıda belirtilen problemlerin dışında problemlerle karşılaşıyor musunuz? Yukarıda belirtilen problemler dışında yaşadığınız sorunlar varsa yazınız.		

EK-3

Resmi İzin Belgeleri

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.ATA.0.70.72.00/00-315
Konu : Sema GÜNEY

22.02.2008 *002967

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz yüksek lisans öğrencilerinden Sema GÜNEY'in anket uygulaması ile ilgili Erzurum Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden alınan 20/02/2008 tarih ve 8460 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Erkol DEMİRÇİ
Rektör Yardımcısı

Eki.19

Tlf : (0442) 2311601
: (0442) 2311343 (Büro)

E-Posta: otaire@atauni.edu.tr
Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi
25240 ERZURUM

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4-25-01-05/

Konu : Anket Uygulaması

8460 20.02.08

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Personel Daire Başkanlığı)

İlgi : 12/02/2008 tarihli ve 326 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Yüksek Lisans Öğrencisi Sema GÜNEY'in "Drama Tekniğinin İlköğretim Kullanımı (Dede Korkut Hikayeleri Örneği)" ile ilgili anket çalışma foru incelenmiş olup belirtilen anketin Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen Okullarımızda yapılmasına ilişkin Valilik Makamından alınan 19/02/2008 tarih ve 8220 sayılı onay ve araştırma değerlendirme formu, taahhütname tutanağı ve mühürlü anket formları ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve ilgilinin anket çalışması onaya kayıtlı yönerge çerçevesinde işlem yapılarak araştırmanın iki örneğinin CD'ye kayıt yapılarak EK-taahhütname ile birlikte anket bitiminde Müdürlüğümüze gönderilmesini rica ederim.

Nazife YÜCEALP AKTAŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKİ: Onay (1sayfa)
Araştırma formu(1sayfa)
Taahhütname Tutanağı (1sayfa)
Anket Formu (sayfa)

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4-25-01-05/

Konu : Anket Uygulanması

8220 19.02.08

VALİLİK MAKAMINA

İlgi a) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 12/02/2008 tarih ve 326 sayılı yazısı

b) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve kurumlarda yapılacak araştırma desteğine yönelik izin ve uygulama yönergesi.

İlimiz Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Yüksek lisans öğrencisi Sema GÜNEY' in " Drama Tekniğinin İlköğretimde Kullanımı (Dede Korkut Hikayeleri Örneği)" konulu tez çalışmasına esas teşkil edecek anket çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı ilgi (a) yazı ekindeki İlköğretim Okulumuzda yapılması teklif edilmiş olup Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu Başkanlığının İlgi (b) yönergesi çerçevesinde anket formları incelenmiş olup ilgilinin belirtilen okullarımızda anket çalışması yürütmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğünde; olurlarınıza arz ederim.

Fevzi BİZDAK
Millî Eğitim Müdürü

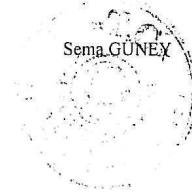
ERZURUM
19.02/2008
Nazife YUCELDIKAKTAŞ
Vali Yardımcısı

Ek- 1

ARAŞTIRMA TAMAMLANDIKTAN SONRA , ARAŞTIRMANIN TESLİMİNE İLİŞKİN TAAHHÜTNAME TUTANAĞI

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Sema GÜNEY
Bağlı Bulunduğu Üniversite / Kurum	Atatürk Üniversitesi
Araştırmanın Konusu	İlköğretim Okullarında Drama Tekniğinin Kullanımı (Dedekorkut Hikayeleri Örneği)
Teslim Edilen Araştırma Örneği Türü ve Sayısı	2 Adet elektronik ortamda CD / Basılı materyal
AraŐtırmayı Teslim Alan Kurum	Erzurum İli Milli Eğitim Müdürlüğü

Yukarıda yazılı araştırma örneğini adı geöen okulda uyguladıktan sonra sonuçlarını 2 adet CD de ve Basılı materyal olarak İl Milli Eğitim Müdürlüğüne teslim etmeyi taahhüt ederim.

FORM:2

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU	
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Sema GÜNEY
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Haşimişcan İ.Ö.O, Alparslan İ.Ö.O, A.Şerif Beygü İ.Ö.O, Edip Somunoğlu İ.Ö.O, Veysefendi İ.Ö.O., Evliya Çelebi İ.Ö.O., Mehmetçik İ.Ö.O., Fatih Sultan Mehmet İ.Ö.O., Ertuğrul Gazi İ.Ö.O.'nda uygulama, Merkez İlköğretim Okullarında ise anket çalışması.
Araştırmanın konusu	İlköğretim Okullarında Drama Tekniğinin Kullanımı (Dedekorkut Hikayeleri Örneği)
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Anket ve Drama Uygulama Çalışması
Veri toplama araçları	20 sorulu anket ve 9 Adet Etkinlik Örneği
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
'Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi " doğrultusunda yapılan incelemede araştırmann adı geçen okullarda yapılabileceğine oybirliği ile karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı	

18.02.2008
Komisyon Başkanı
Canio KÜÇÜKOCULU
Şube Müdürü

KOMİSYON

Üye
Hüccet VURAL

Üye
Erdoğan CEYLAN

EK-4**Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü Onaylı Öneri Etkinlik Plan Örnekleri****Etkinlik Örneği**

Etkinliğin Adı: Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Türkçe'yi etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, empati kurma, katılım ve iş birliği, iletişim, bedenini kullanma

Kazanım: 10. Geçmiş ve günümüzdeki yaşam kültürüne ait farklı ve benzer nesnelere karşılaştırır.

Teknik: Rol oynama ve rol değiştirme, öykü-olay canlandırma teknikleri

Materyal ve Kaynaklar: "Kanglı Koca Oğlu Kan Turalı Destanını Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, kahraman isimlerinin yazılı olduğu karton, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri, destan metnini öğrencilere dağıttuktan sonra, öğrenciler daha önceden okumuş oldukları bu destan metnini gözden geçirirler.

Daha sonra masanın üzerine büyük bir renkli kutu, drama lideri tarafından konarak öğrencilere gösterilir. Kutunun kapağının altından sınıftaki öğrenci sayısı kadar ip sarkmaktadır.

Drama lideri kutunun, balıkların bulunduğu küçük bir göl olduğunu ve iplerin de ota olduğunu belirtir; öğrencilerin de bu oltalardan istediğini tutarak balık avına çıkmalarını istediğini ifade eder.

Öğrenciler sırayla balık avlamak için iplerden birini çekerler ve balık tutarlar.

Her ipin ucundaki balığın üzerinde, bu destan içerisinde yer alan ve aşağıda belirtilen kahraman isimlerinden biri yazılı bulunmaktadır ve herkes kendi balığının üzerindeki kahramanın rolünü üstlenecektir:

- Kanglı Koca
- Kanglı Koca'nın hanımı
- Kan Turalı
- Selcen Hatun
- 40 yiğidi temsilen 4 kişi
- Selcen Hatun'un yanında 4 kız
- Tekür
- Demir zincirli boğa canavarı
- Aslan canavarı

- Erkek deve canavarı
- Tekür' ün kardeşi oğlu
- Altı yüz kâfiri temsilen 6 kişi
- Dede Korkut

Bu şekilde roller dağıtılır ve destan gerekirse bir kez daha okunup destanı canlandırma çalışması yapılır.

Drama çalışmasının değerlendirilmesi öğrencilerle birlikte yapıldıktan sonra aynı yöntemle roller değiştirilir ve tekrar dramatize edilir. Ancak aynı rol kendisine çıkan çocuklar, durumu drama liderine iletir. Bu durumda drama lideri, o öğrencinin tekrar kutudan başka bir kâğıt seçmesine izin verir.

Bu şekilde roller dağıtıldıktan ve yine bu yöntemle roller değiştirildikten sonra drama çalışması yapılarak rol oynama ve rol değiştirme tekniği uygulanmış olur.

DEĞERLENDİRME:

Drama lideri tarafından 8 dk içerisinde cevaplandırılmak üzere öğrencilere dağıtılan çalışma kâğıdında öğrencilerin verdikleri yanıtlar ve öğrencilerin derse katılımları ile ders içerisindeki performansları dikkate alınarak değerlendirme çalışması yapılacaktır:

Çalışma Yaprağı

1-Kan Turalı. kendine nasıl bir hayat arkadaşı, yani eş istiyor?

- a) Yiğit bahadır bir kız
b) Güzel bir kız
c) Türkmen kızı
d) Güzel yemek yapan bir kız

2-Bu destana göre evlenmek isteyen kişi, eşini nasıl seçiyor?

- a) Babasının dediği kişi ile evleniyor
b) Annesinin dediği kişi ile evleniyor
c) İsteddiği özelliklere sahip kız arıyor
d) Hiçbiri

3-Sizce Kan Turalı' nın üç canavarla yaptığı mücadeleyi kazanmasını sağlayan nedir?

- a) Yiğit olması
b) Başaracağına inanması
c) Kendine güvenmesi
d) Hepsisi

4-"uykudan, kopuz, at " kelimelerini aşağıdaki uygun boşluklara yerleştiriniz.

-Bu destana göre Türklerin hayatındaki en önemli hayvanve en çok kullanılan müzik âleti dedur.

-Bu destana göre Oğuz yiğitlerine ne kaza gelsegelirdi.

5-A sütunundaki kelimeleri, B sütunundaki kahramanların özelliklerini dikkate alarak eşleştiriniz.

A Sütunu

- a)Yiğit
b)Üzgün
c)Sözünde durmayan

B Sütunu

- ()Tekür
()Kan Turalı
()Kan Turalı' nın babası Kanglı Koca

6-Tırabuzan şehri, size hangi şehrimizi hatırlatıyor?

7-Siz, Kan Turalı'nın yerinde olsaydınız, Tırabuzan' a gider miydiniz, nasıl davranırdınız?

Etkinlik Örneği

Etkinliğin Adı: Begil Oğlu Emre Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Türkçe'yi etkili ve güzel kullanma, yaratıcı düşünme, problem çözme, eleştirel düşünme, katılım ve iş birliği,

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceleri oluşturur.

Teknik: Doğaçlama tekniği

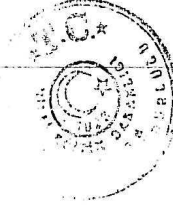
Materyal ve Kaynaklar: "Begil Oğlu Emre Destanını Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri (öğretmen), destanı belli bir noktaya (Muharrem Ergin' in Dede Korkut Kitabı' nın 171. sf. na kadar ki bu destanın öğrencilerin yaş grubu seviyesi dikkate alınarak sadeleştirilmiş hali kullanılacaktır.) kadar okur. Ardından öğrencilerden bu destanı tamamlamalarını ister veya "Sizce bu destan nasıl bitmiştir?", "Siz bu destanı nasıl bitirirsiniz?" gibi soruları öğrencilere yöneltip öğrencilerin düşüncelerini ister.

Sonra en az iki numara rast gele sınıf listesinden seçilir ve o numaraların sahibi olan öğrencilerin fikirlerinin doğaçlama tekniği ile kullanılacağı belirtilir.

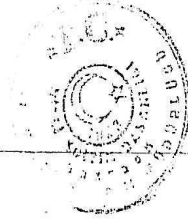
Bu öğrenciler de, oluşturdukları destan sonuçlarını dramatize etmek için gerekli rol arkadaşlarını sırayla, kendileri seçerler; ancak grup içerisine seçilen kişilerden kimin hangi rolü oynayacağına gruptaki tüm öğrenciler birlikte karar verirler.

Daha sonra da bu gruptaki öğrenciler, doğaçlama tekniğini kullanarak drama çalışması yaparlar. İzleyen öğrenciler de bu gruplardan en çok beğendikleri grubu seçip alkışlarlar.

DEĞERLENDİRME: Öğrencilerin aşağıdaki sorulara sözlü olarak verdikleri yanıtlar ve akran değerlendirme formları dikkate alınarak değerlendirme yapılacaktır:

Sınıf Mevcudu:	Doğru Cevap Sayısı	Yanlış Cevap Sayısı
Sorular		
1-Begil, neden Bayındır Han'a darıldı?		
2-Bu destana göre Türkler, hangi âletlerle kendilerini koruyorlar ?		
3-Sizce Begil, yanlış düşündüğü için mi böyle bir kaza başına geldi?		
4-Begil adlı kahramandan öğrendiğimize göre, eski atalarımız nasıl avlanırlarmış?		
5-"Otuz iki dişten çıkan bütün yurda yayıldı." sizce ne demek?		
6-Begil'in yerinde olsaydınız hem Bayındır Han'a küsüp hem Bayındır Han'a yardım ister miydiniz?		
7-Begil'in bu duruma düşmesi, bizlere nasıl bir nasihat verme niteliği taşımaktadır?		

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

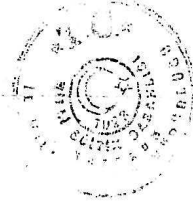
Grup Adı:

Etkinlik Adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form, diğer grubun çalışmasını değerlendirmek için hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen puanı, toplam puan bölümüne yazınız.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	5 Çok iyi	3 Orta	1 Zayıf
1. Canlandırma çalışmaları			
2. Güzel konuşma becerisi			
3. Gruptaki işbirliği			
4. Destanın sonu			
Toplam Puan			

Etkinlik Örneği

Etkinliğin Adı: Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz' un Çıkardığı Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, bedeni kullanma,

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Pantomim tekniği

Materyal ve Kaynaklar: "Salur Kazan Esir Olup Oğlu Uruz' un Çıkardığı Destanı Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, yazı tahtası, tebeşir, drama lideri, vb.

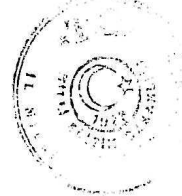
SÜREÇ: Drama lideri (öğretmen), daha önceden öğrencilere dağıtılmış olan dolayısıyla da öğrencilerin bildikleri destandaki durum, kelime, kahraman, vb. nin anımsattıkları sözcük ya da sözcük gruplarının düşünülmesini ister.

Ardından öğrenciler, kendilerine destanın anımsattığı sözcükleri ya da sözcük gruplarını belirtirler, öğretmen de öğrencilerin söyledikleri sözcük ya da sözcük gruplarını yazı tahtasına yazıp yapılacak çalışmayı kısaca anlatır:

- Avlanmak
- Küçücük ölüm (7 günlük uyku),
- Kuyu karanlık,
- Ülke sevgisi,
- Öfkelenmek,
- Ağlamak,
- Üzülme,
- Yığılık,
- Korkmak,
- Mutlu olmak, -vb.

Sınıf drama lideri tarafından iki gruba ayrılır ki bu gruplarda öğrenciler, oturdukları yere göre gruplar içerisinde kalacaklardır. Daha sonra her gruptan bir öğrenci, kalkarak diğer gruba yazı tahtasındaki kavramlardan birini sessiz sinema oyunu gibi yani pantomim tekniğini kullanarak anlatmaya çalışır.

Sözcüğü ya da sözcük grubunu bulan grup 10 puan, anlatmayı başaran grup da 5 puan kazanır.

Etkinlik Örneği

Etkinliğin Adı: İç Oğuz Dış Oğuz' a Âsi Olduğu Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Türkçe' yi doğru ve etkili kullanma, bedeni kullanma (özellikle jest ve mimikleri), katılım ve iş birliği

Kazanım: 12 Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Duyusal algı çalışması tekniği

Materyal ve Kaynaklar: "İç Oğuz Dış Oğuz' a Âsi Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, deyişler, deyişlerin yazılı olduğu kartlar, torba, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Bu destanla ilgili olan duyusal algı çalışması, destanda yer alan kahramanların söyledikleri deyişlerin yazılı oldukları küçük kâğıtlar yardımıyla yapılacaktır. Bu çalışmada drama lideri (öğretmen) tarafından, yapılacak çalışma hakkında kısaca bilgi verilir.

"Bre adam

Kalkıp Kazan Han yerinden doğrulu verdi

Ala Dağda otağımı çadırımı diktü

Üç yüz altmış altı alp erenler yanına toplandı

Yemek içmek arasında beyler seni andı

Üstümüze düşman falan gelmedi

Ben senin dostluğunu düşmanlığımı denemeye geldim

Kazan'a düşman imişsin bildim.

Ben Kazan'ın nimetini çok yemişim

Bilmez isem gözüme dursun

Kara koçta cins atına çok binmişim

Bilmez isem bana tabut olsun

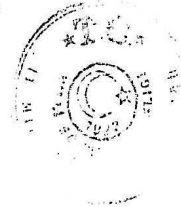
Güzel kaftanlarımı çok giymişim

Bilmez isem kefenim olsun

Alaca büyük otağına çok girmişim

Bilmez isem bana zindan olsun

Ben Kazan'dan dönmem belli bil.

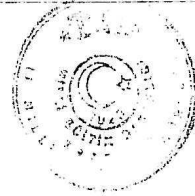

Aruz bana bu işi edeceğimi bilseydim
 Kara koçta cins atıma binerdim
 Yapısı sağlam demir giyimimi giyerdim
 Kara çelik öz kılıcımı belime bağlardım
 Altın başa sağlam miğferimi geçirirdim
 Kargı dahı almış tutam mızrağımı elime alırdım
 Ela gözlü beylerimi yanına katardım
 Ben bu işi duysam sana böyle gelir miydim
 Aldatarak er tutmak ne biçim iştir
 Kimden öğrendin sen bu işi bre adam.

Yiğitlerim yerinizden kalkın
 Ak boz atımın kuyruğunu kesin
 Arku Belı Ala Dağdan geceleyin aşın
 Akıntılı güzel suyu delip geçin
 Kazan'ın divanına koşup varın
 Ak çıkarıp kara giyin
 Sen sağ ol Beyrek öldü diyin.

Yiğitlerim Aruz oğlu Basat gelmeden
 Elim günümü yağmalanmadan
 Develerde develerimi bağurtmadan
 Kara koçta cins atımı kişnetmeden
 Akça koyunlarım meleşmeden
 Akça yüzlü gelinim kızım ağlaşmadan
 Akça yüzlü güzelimi Aruz oğlu Basat gelip almadan
 Elimi günümü yağmalamadan
 Kazan bana yetişsin
 Benim kanımı Aruz'a koymasın
 Ahiret hakkını belal etsin
 Beyrek padişahlar padişahı hakka vâsıl oldu

Belli bilsin.

Hani dediğim bey erenler
 Dünya benim diyenler
 Ecel aldı yer gizledi
 Fani dünya kime kaldı
 Gelimli gidimli dünya
 Son ucu ölümlü dünya
 Akibet, uzun yaşın ucu ölüm, sonu ayrılık.”

Daha önceden öğrencilere dağıtılmış olan destan içerisinde yer alan ve yukarıda da ifade edilen deyişlerin yazılı olduğu kartları drama lideri yani öğretmen, öğrencilere gösterir ve bir torbanın içerisine koyar.

Öğrenciler sınıf listesi dikkate alınarak eşit bir şekilde altı gruba ayrılır.

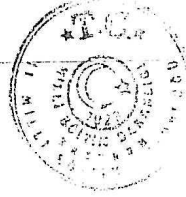
Sırayla her gruptan bir öğrenci kart çeker ve kartın üzerinde deyişi söyleyen kahramanın kim olduğunu bulup o kahramanın o anki duygu hâli içerisinde, yani o kahraman gibi, kâğıttaki deyişi söylemeye çalışırlar. Diğer gruptaki öğrencilerden de birer öğrenci, sırayla aynı deyişi söylerler.

Oturan öğrenciler de aynı deyişi söyleyen arkadaşlarından hangisinin, deyişteki anlama ve söyleyen kahramana uygun bir şekilde söylediğini tespit etmeye çalışırlar.

Torba içerisinden çekilen diğer beş deyiş kullanılarak da aynı çalışma yapılır.

Deyişi söyleyen kahramanı bulmak, o gruba 5 puan kazandırırken en güzel şekilde deyişi söyleyebilmek o gruba 10 puan kazandıracaktır.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, öğrencilerin derse katılım istekleri, ders içerisindeki performansları yani derste katılımı, akran değerlendirme ölçekleri dikkate alınarak ve etkinlik sonucundaki birinci grup belirlenerek yapılacaktır.

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

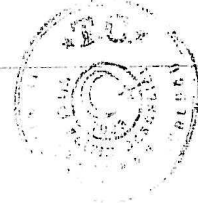
Grup Adı:

Etkinlik Adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form, diğer grubun deyişi en güzel şekilde söyleyebilme çalışmasını değerlendirmek için hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen puanı, toplam puan bölümüne yazınız.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	5 Çok iyi	3 Orta	1 Zayıf
1. Deyişteki sözcükleri doğru söyleme			
2. Deyişe uygun şekilde ses tonunu ayarlama			
3. Deyişe uygun şekilde yüz ifadesini kullanma			
4. Deyişe uygun şekilde bedenini kullanma			
Toplam Puan			

Etkinlik Örneği

Etkinliğin Adı: Kam Püre' nin Oğlu Bamsı Beyrek Destanı

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, Türkçe' yi doğru ve etkili kullanma, katılım ve iş birliği

Kazanım: 11. Geçmiş ve günümüze ait yaşam kültürünü müzede ya da sınıfta canlandırır.

Teknik: Zihinde canlandırma tekniği

Materyal ve Kaynaklar: "Kam Püre' nin Oğlu Bamsı Beyrek Destanını Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, deyişlerin yazılı olduğu kartlar, drama lideri, vb.

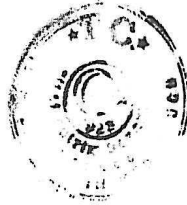
SÜRECİ: Drama lideri yani öğretmen, öğrencilere daha önceden dağıtılan destan içerisindeki deyişlerin tespit edilmesi noktasında rehberlik eder ve destan içerisinde tespit edilen deyişlerin yazılı olduğu kartları öğrencilere gösterir, yapılacak çalışmayı kısaca anlatır.

Sınıf listesinden öğrenciler ikili gruplara ayrılıp her gruptan bir kişi sınıfın orta kısmına gelir. Drama lideri, elindeki deyişlerin yazılı olduğu kartları yukarı doğru atar, öğrenciler de bu kartlardan birini yakalamaya çalışır. Böylece her grubun yapacağı çalışma için deyişler, öğrencilere dağıtılmış olur.

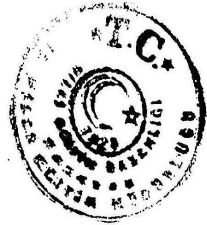
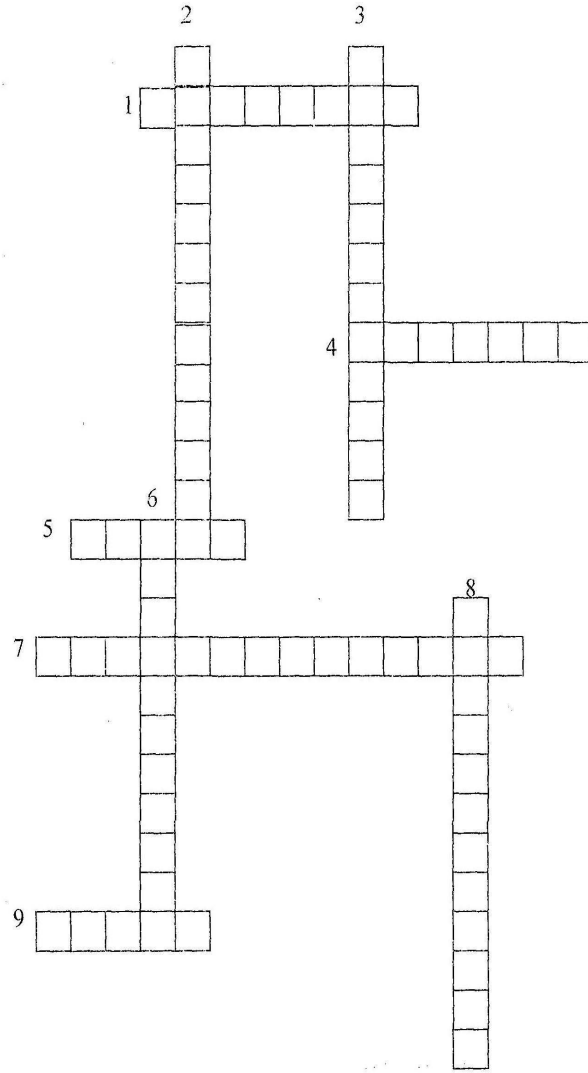
Öğrenciler kendi gruplarına düşen karttaki deyişi okuduktan sonra gözlerini kapatırlar ve zihinlerinde okudukları deyişlerin içeriğini canlandırmaya çalışırlar.

Bir müddet sonra öğrenciler, yakaladıkları karttaki deyişlerin içeriğinin nasıl olabileceğine grup arkadaşıyla karar verip diğer arkadaşlarıyla, deyişin anlamına uygun olarak canlandırarak paylaşırlar.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, çalışma kâğıdındaki bulmacanın çözülmesi ve öz değerlendirme formunun doldurulması sonucu yapılacaktır.

ÇALIŞMA KAĞIDI

SORULAR

Bu destana göre

1. Ticaret yapan kişilere verilen ad
2. Kùltürümüzde var olan evlendirme şekli
3. Beyrek' e hediye edilen üç eşya
4. Kùltürümüzde önemli bir yeri olan faaliyet
5. Kùltürümüzde attan sonra önemli olan hayvan
6. Yaltacuk' un unvanı
7. Atalarımızın kullandığı "ameli azmış fiili dönmiş" deyiminin anlamı
8. Kùltürümüzde evlenmek için şart olarak koşulan ancak yanlış olan ve günümüzde çoğunlukla kalkmış olan
9. Kùltürümüzde var olan önemli çalgı

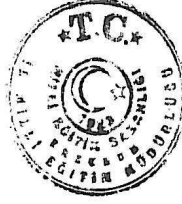
ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencin Adı-Soyadı:

Sınıfı:

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerin gerçekleşip gerçekleşmediğini ilgili yerlere (X) işareti koyup işaretleyiniz.

ÖLÇÜTLER	Evet	Hayır
Kültürümüzde beşik kertmesinin, başlık parasının olduğunu ve bunların yanlış olduğunu öğrendim.		
Avlanmanın bizim kültürümüzde önemli olduğunu öğrendim.		
Atalarımızın yas tutarken ak çıkarıp kara giydiğini öğrendim.		
Kopuzun bizim kültürümüzde önemli bir çalgı âleti olduğunu ve kopuz çalana ozan dendiğini öğrendim.		
Atalarımızda aileye, anaya, babaya bağlılık olduğunu öğrendim.		
Atalarımızın düğün törenlerinin nasıl yapıldığını öğrendim.		

Etkinlik Örneği

Etkinliğin Adı: Kazan Bey Oğlu Uruz Bey' in Esir Olduğu Destan

Ders: 6. Ders

Sınıf: 5. sınıf

Süre: 40 dakika

Tema: Tarihte yaşam kültürü

Temel Beceriler: Yaratıcı düşünme, Türkçe' yi doğru ve etkili kullanma, empati kullanma, bedeni kullanma, vb.

Kazanım: 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.

Teknik: Müzik yoluyla drama tekniği-dans yoluyla drama tekniği

Materyal ve Kaynaklar: "Kazan Bey Oğlu Uruz Bey' in Esir Olduğu Destanı Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, kalem, defter, drama lideri, vb.

SÜREÇ: Drama lideri yapılacak çalışmayı kısaca anlattıktan sonra sınıf listesini dörde bölerek sınıfta dört grup oluşturur.

Dört gruptan birer öğrenci de, daha önce öğretmenlerinin hazırladığı dört numaradan birini seçer ve drama lideri de, öğrencilerin seçtikleri numaralara eş olarak hazırlanmış deyişi söyleyen kahramanın ismini o gruba verir ki deyişlerin yer aldığı destan metni daha önceden öğrencilere dağıtılmıştır.

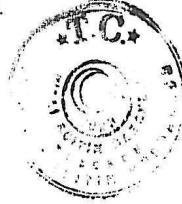
Her grup destan içerisindeki deyişlerden kendilerine çıkan deyişi söyleyen kahramanın fiziksel hâli, görünümü ile ilgili düşünerek ve deyişin anlam bütünlüğünü de dikkate alarak en az dört mısradan oluşan kısa bir şarkı ve uygun dans figürleri oluşturur.

Öğrenciler kendilerinin kâğıdında yazılı olan deyişle ve o deyişi ifade eden kahramanın fiziksel hâli ile ilgili kısa müzik parçasını ve dans figürlerini oluşturduktan sonra müzik parçalarını sırayla arkadaşlarıyla paylaşırlar.

Dinleyen ve izleyen öğrenciler de sınıfta müzik parçasıyla dans figürlerini paylaşan arkadaşlarının yaptıkları çalışmanın, standaki hangi kahramana ait olduğunu bulmaya çalışırlar.

Çalışmanın sonunda en çok beğenilen müzik parçasıyla dans figürlerinden oluşan çalışmayı hazırlayan grup, sınıftaki öğrencilerin alkışları şeklindeki oyları ile seçilir ve kuvvetlice alkışlanırlar.

DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, akran değerlendirme formu dikkate alınarak yapılacaktır.

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

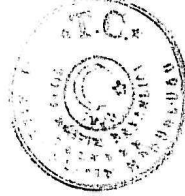
Grubun Adı:

Etkinlik Adı:

Sınıf:

Açıklama: Bu form, diğer grubun şarkı ile dans figürleri oluşturup şarkıyı en güzel şekilde söyleyebilme ve dans figürlerini yapabilme çalışmalarını değerlendirmek için hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeylerini ifadenin karşısında bulunan yere (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen puanı, toplam puan bölümüne yazınız.

ÖLÇÜTLER	DERECELER		
	5 Çok iyi	3 Orta	1 Zayıf
1. Müzik parçasının anlamı ile deyiş arasındaki bağlantı			
2. Müzik parçasının ezgisi			
3. Müzik parçasını söyleme becerileri			
4. Dans figürleri ile deyiş arasındaki bağlantı			
5. Dans figürlerindeki estetik			
6. Dans figürlerini yapabilme becerileri			
Toplam Puan			

Etkinlik Örneği**Etkinliğin Adı:** Basat' ın Tepegözü Öldürdüğü Destan**Ders:** 6. Ders**Sınıf:** 5. sınıf**Süre:** 40 dakika**Tema:** Tarihte yaşam kültürü**Temel Beceriler:** Yaratıcı düşünme, Türkçe' yi doğru ve etkili kullanma, beden dilini kullanma, empati kullanma, vb.**Kazanım:** 12. Parçasını gördüğü bir nesnenin bütünü ile ilgili yaratıcı düşünceler oluşturur.**Teknik:** Resim yoluyla drama tekniği**Materyal ve Kaynaklar:** "Basat' ın Tepegözü Öldürdüğü Destanı Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, resim defteri ya da resim kâğıdı, boya kalemleri, drama lideri, vb.**SÜREÇ:** Drama lideri yani öğretmen, yapılacak çalışmayı kısaca anlatıp öğrencilere daha önceden dağıtılmış olan destan metnindeki kahramanları sorar ve destandaki kahramanların isimlerinin yazılı olduğu torbayı öğrencilere gösterir:

- Aruz Koca
- Basat
- Tepegözle mücadele eden Kıyan Selçuk
- Sarı Çoban
- Peri kızları (3 ya da 4 kişi yeterli)
- Erkeçe (önde giden erkek keçi)
- Keçi sürüsü (5-6 kişi yeterli)
- Dede Korkut
- Kütlenin içinden çıkan tepegöz
- Gezintiye çıkan Bayındır Han ve yanındaki 3-4 yiğit
- Tepegözle mücadele eden Kara Göne
- Tepegözle mücadele eden Alp Rüstem
- Tepegözle mücadele eden Uşun Koca oğlu
- Tepegözle mücadele eden Demir giyimli Mamak
- Tepegözle mücadele eden bıyığı kanlı Bügdüz Emen
- Tepegöze hizmetçi olan Yünlü Koca
- Tepegöze hizmetçi olan Yapağılı Koca
- Kapak Kan ve eşi

Sonra öğrenciler torbadan sırayla birer kâğıt çekerler ve çıkan kahramanın kim olduğuna bakarlar. Drama lideri de, öğrencilere kendilerine çıkan kahramana dikkat ederek destanı tekrar gözden geçirmelerini ister.

Sonra drama lideri, öğrencilerden kendilerine çıkan kahramanın kullanabileceği bir nesne yani eşya resmi yapmalarını ister.

Akabinde öğrenciler, kendilerine çıkan kahramanın adını da yazarak resimlerini sınıf duvarlarında sergilerler ve sırayla resimlerindeki objeyi çizme nedenlerini bir-iki cümle ile anlatırlar.

Ardından öğrenciler, resimleri inceleyip kendi resimleri dışında, kahraman ve kullandığı varsayılan eşya arasında en uygun olduğunu düşündükleri ve en çok beğendikleri resmi tespit ederler.

Bu şekilde sınıfta en çok beğenilen resim çalışması seçilir ve o resmi yapan kişi de alkışlanır.

DEĞERLENDİRME: Değerlendirme çalışması, öğrencilerin çizdikleri resmin nedenini açıklama aşaması, öğrencilerin dersteki katılımları ve aşağıdaki sorulara verdikleri yanıtlar dikkate alınarak yapılacaktır.

-Torbadan aldığın kâğıttaki kahramanın, neden çizdiğiniz eşyayı kullandığını düşündünüz?

-Bu destanda hangi kahramanın yerinde olmak isterdiniz? Neden?

-Bu destanda hangi kahramanın yerinde olmak istemezsiniz? Neden?

-Bu destandan çıkarmak isteseydiniz hangi kahramanı çıkarmak isterdiniz? Neden?

Etkinlik Örneği**Etkinliğin Adı:** Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanı**Ders:** 2. Ders**Sınıf:** 5. sınıf**Süre:** 40 dakika**Tema:** Tarihte yaşam kültürü**Temel Beceriler:** Yaratıcı düşünme, Türkçe'yi doğru ve etkili kullanma, beden dilini kullanma, iletişim, katılım ve işbirliği, kendini ifade etme, empati kullanma, vb.**Kazanım:** 13. Yaşam kültürlerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.**Teknik:** Kukla draması tekniği**Materyal ve Kaynaklar:** "Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Destanını Beyan Eder Hanım Hey" adlı destan, beyaz büyük bez, bebek çingırağı, fener, kartonlardan yapılan destan kahramanları, drama lideri, vb.**SÜREÇ:** Drama lideri yani öğretmen yapılacak çalışmayı kısaca anlatıp gölge kuklası tekniği ile yapılacak olan canlandırma çalışmasında kullanılacak olan materyalleri öğrencilere gösterir.

Daha önceden yoklama sırasına göre seçilen iki kişinin, sırayla kendi gruplarına arkadaş seçerek oluşturduğu ve rol paylaşımının da kendi aralarında yapıldığı iki gruba, drama lideri destan metnini ve materyalleri verir. Sırayla gruplar gölge kuklası tekniği ile canlandırma çalışmasını yaparlar ve diğer öğrenciler de izlerler.

Çalışmaların sonunda çalışmalardaki eksiklikler, yapılması gerekenler, yapılan ve beğenilen durumlar öğrencilere sunulur ve konuşulur; yani bir bakıma hep beraber öz eleştiri yapılır ve çalışmalar gözden geçirilip değerlendirilir.

Çalışmanın en sonunda ise, en çok beğenilen grup, öğrencilerin alkışları şeklindeki oyların yardımıyla belirlenir ve seçilen grup tebrik edilerek tekrar alkışlanır.

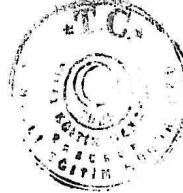
DEĞERLENDİRME: Etkinlik sürecinin değerlendirilmesi, öğrencilerin dersteki davranışları, aşağıdaki sorulara verdikleri yanıtlar ve grup değerlendirmesi formları dikkate alınarak yapılacaktır.

-“Deli” unvanı dışında Deli Dumrul’ un kişiliğine uygun bir unvan verseydiniz hangi kelimeyi kullanırdınız?

-Deli Dumrul’ un sizce en büyük hatası nedir?

-Bu destanda sizce olmaması gereken durumlar nelerdir?

-Sizce “sevgi”, “üzüntü” ve “bencillik”, “arkadaş” kavramlarına uygun kahramanlar kimlerdir?

-Bu destanda Deli Dumrul niçin köprü yaptırmış? İnsanın kendi kahramanlığını duyurmasının başka bir yolu olamaz mı sizce? Örnek veriniz.

ÖZ GEÇMİŞ

Sema GÜNEY, 1979 yılında Erzurum'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Erzurum'da tamamladı. 1997 yılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde yüksek öğrenimine başladı. 2001 yılında bu bölümden mezun oldu ve aynı yıl sınıf öğretmeni olarak Aşkale Nahiye Gölören Köyü BSIÖO'nda göreve başladı. Şu an Erzurumlu Emrah İ.Ö.Okulunda sınıf öğretmeni olarak görevini sürdürmektedir.